

ახეული

ლიტერატურული ჟურნალი
№1, 2013



ԳՅՅՑ ՈՆՆՈՅՅՈՒՆՆ ԵՆՆԵՐՈՆ ԸՈՄՆԱԹՅԱՆԸ յՈՏԻՆՈՒ



Նույնպիսի շրջանում չենք մտածում, որ շրջանում մենք
հղիվում ենք և մշտնջենք:

Մենք մտածում ենք, որ շրջանում մենք
պարզապես այնպիսի ենք ինչպես, որ շրջանում
տարբերակներ ենք գտնում: Մենք շրջանում
նույնպիսի ենք գտնում, որ XII-XIII հարյուրամյակում, որ
գտնում ենք շրջանում որպես շրջանում
գտնում ենք շրջանում որպես շրջանում
գտնում ենք շրջանում որպես շրջանում

Շրջանում շրջանում շրջանում շրջանում
տարբերակներ ենք գտնում: Մենք, շրջանում
գտնում ենք շրջանում որպես շրջանում

Միայն շրջանում (շրջանում),
Մենք ենք շրջանում շրջանում

ანული

№ 1. მარტი. 2013 წელი

ლიტერატურული

ფეხნაღი

ლოდჯელის სოკოლი „რომ წმინდა არის განზრახვა და სურვილი ჩვენი“ ...	3
სოფიკე ჩაპაი ინანიშვილი ჩანაწერები	4
პოეზია ანსოი აბაიშვილი	6
ანსოი ბაჩიძე	7
თანოი ავსაჩანიშვილი	9
ნინო ტახიანიშვილი	14
თამაი სახსვანიძე	16
ნინო ქოქოსაძე	18
პროზა ნინოი ბაბანიშვილი „წითელი მოხელის ვნებანი“	21
თანოი ბაჩიანიძე „ყველაზე დიდი“	25
ლევან დოიანი „კვირის კაცი და... ანუ მეც ავალ ვევერესტზე“	29
ბიბა ბაჩიანიშვილი „სიცოცხლის უკანასკნელ წუთებში დაწერილი“	35
ლილია ქიქოშვილი-სახცინაშვილი „ნუ ეხუმრებით სიზმრებს“	39
ეტი ლეცი ჩათაიანი დოიანი „და მერე კვართის პატრონიც მოვა“	44
ნინო ბობანიძე „ზამთრის პირის ლექსი /ნერ/“	44
პროზა ბიოიბი სხვიანი „ქურთა“	45
პოეზია ბიოიბი დანიანი ვალში ვართ ქართველებთან	49
ეტი ბაბანიშვილი „მორია უკვდავებამდე?..“	52
ბანანი ჩიხიანი – სამი დაუვიწყარი შეხვედრა	55
„წიდი ქალის ეტი ბიბიანიშვილის ანთროპოლოგია“ ჩანანი ჩაბანიანი კემპარიტი რაინდი	59
ქართული დოიანი გურამ პეტრიაშვილის სილამაზის წიგნი	62
პოეზია ჩაბანი ჩიხიანი ფრაგმენტები ამერიკული დღიურიდან	64
დოიანი ბიოიბი ბაბანიანი, თიქო თვანიანი	69
„სხვა სანტოლოლო სად ბი?“ ბიოიბი ბაბანიანი, ბაბანიანი (ბაბანიანი)	72
ინსტრუქცია ნ. აბიანი (ბანიანი) „ქრისტიანობის ბრძოლა ისლამთან საქართველოში“	74
სოფიის კანდილი „შანანიანიანი ხბიხ ბანიანი“ დიმიტრი ზვიდაური უცნობი ლექსები	80
თარგმანი ჩანიანი ბანიანი „ტალის ქაფი“ (თხზულებიდან „საუბრები ლეკოსთან“)	84
პოეზია თამაი ბანიანი	88

კენტუხელ-საგანმანათლებლო საზოგადოება „ანელი“

უქნად „ანელთან“ ახსებული
ლიტერატურული გაეხითანება:

მანანა ჩიტოშვილი
თამარ მიქაძე
ქეთევან ღოღობიძე
ნინო ჩხიკვიშვილი
ჯუმბერ ჯიშკარიანი
თემურ ჩალაბაშვილი
ივანე ჯავარიძე
თამაზ ხმაღაძე
ლეილა ქიტოშვილი -
სახლთმშენებელი

მთავარი ხედაქმონი

თამარ შაიშველაშვილი

პასუხისმგებელი ხედაქმონი

სოფიო ჯავარიძე

ლოგოს ავტორი

ბიოგრაფიული მონაწილე

კომპიუტერული უზენველყოფა

ბონა სოზიანი

გაეეანება: ნაღი ბეანიას შემოქმეება

ხელახლის ტელეფონი: 551 00 50 58

რელაქციის ინტერნეტფოსტა: aneli@mail.ru

უქნაღი გამოქვეყნებულ მასაღებზე პასუხისმგებელია ავტორი

„რომ წმინდა არის განზრახვა და სურვილი ჩვენი“...

„ანეული“ გაზაფხულის ნახნავს ნიშნავს... მწერლისთვის – რუდუნებით გავლებულ კვალს... მზის სხივებით გამთბარი ხნულიდან ამობიბინებული ჯეჯილი ბარაქიანი სიტყვით დათავთავებულ ყანად უნდა გადაიქცეს... ილია ჭავჭავაძემ მწერლობა გონების ნაჭირნახულევ ხვავს შეადარა, სადაც „წმინდა ხორბალიც არის და ბალახ-ბულახიც“. წმინდა ხორბლის მოსავალი კი იოლად არ მოდის. ჭეშმარიტი ლიტერატურის დანიშნულება არა ოდენ საკუთარ პირად განცდებზე და „გულთა წვა-დაგვაზე“ ჩივილია, არამედ პასუხისმგებლობაა ერის ბედის, მისი აწმყოსა და მომავლის წინაშე, „მოაზრე ცხოვრების აზრთა სვლასა და წარმატებაზე“...

„ვინა ვართ? რანი ვართ?“ – ილია ჭავჭავაძის ეს შეკითხვა დღეს უწინდელზე მეტი სიმძაფრით გვახსენებს თავს. მწერლობის ვრცელი ასპარეზი ენის, წეს-ჩვეულებების, ტრადიციების, ისტორიისა და სხვა ფასეულობათა შესწავლას უნდა დაუთმოს, რასაც მანამდე ვერ ამჩნევდა მიძინებული ეროვნული ცნობიერებაო. ილიამ, ვინც „საკუთარი მხრებით აზიდა დროების ტვირთი“, თანამედროვეობას შემოუძახა: „გამოეჩინა, სიყვარულის საგნად ექცია ის, რითაც ეროვნული გრძნობა განიცდება, როგორც რაღაც სიღრმისეული მისწრაფება თავისი ხალხისაკენ, როგორც თავის პოვნა სხვებთან ერთიანობაში“...

არანაკლები განსაცდელია დღეს ჩვენი ერის თავზე. გუმბათმორღვეულ საქართველოში ისევ გვართმევს მიწა-წყალს მტერი, ისტორიას გვიყალბებენ, ტაძრებში ფრესკებს შლიან... ქართული ენა, შემკული და კურთხეული, საფრთხეშია – ენის ნორმათა დამდგენი კომისია და ენის სახელმწიფო პალატა აღარ არსებობს. ენის „ეკოლოგია“, ლექსიკა, სინტაქსი ყოველდღე ირღვევა. უამრავი უცხო სიტყვა თუ ფორმა მკვიდრდება, მორფოლოგიაშიც იჭრება და ენობრივ სისტემას ანადგურებს, სპეციალისტები არ გამოირიცხავენ, რომ მომავალში სხვადასხვა თაობის წარმომადგენლებს ერთმანეთთან ურთიერთობაც კი გაუჭირდეთ... ტერიტორიები შესაძლებელია დაბრუნდეს, ენას კი ვეღარ დავიბრუნებთ!

ასეთ ვითარებაში კულტურულ-საგანმანათლებლო საზოგადოება „ანეული“ არა მხოლოდ ლიტერატურული და საქველმოქმედო საღამოების გამართვას აპირებს, არამედ – ეროვნული ფასეულობების, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვაზე იზრუნებს, სკოლებთან, უმაღლეს სასწავლებლებთან ითანამშრომლებს და ერთობლივ საგანმანათლებლო ღონისძიებებს ჩაატარებს. წიგნისა და ქართული სიტყვის სიყვარული ყველაზე უფრო მეტად მწერალთან პირისპირ შეხვედრას მოაქვს!

ჩვენ უნდა განვაგრძოთ ის გზა, რისთვისაც ილია და მისი თანამედროვენი იბრძოდნენ, უნდა ვიღვაწოთ ჩვენი კულტურისა და სულიერი სამშობლოს გადარჩენისთვის! „რომ წმინდა არის განზრახვა და სურვილი ჩვენი“...

„რეზო ინანიშვილი წერდა, მწერლისთვის მხოლოდ დარაჯის ადგილი დარჩა და მასაც დარაჯივით უმწეოდ აქვს ხელები გაშლილიო. ოთარ ჭილაძემ მწერალი დავიწყებული ცოდნის საფლაავზე დარგულ იმ ხეს შეადარა, ადგილის ხსოვნა რომ ევალება. ხსოვნის დარაჯი – აი, დღევანდელი ჭეშმარიტი ლიტერატურის დანიშნულება მანამ, სანამ რაიმე ახალს იტყვის ისტორია და დრო, რაიმე ახალ გზაზე მიუთითებს მწერლობას“ (მანანა კვაჭანტირაძე)...

ღიახ, ჩვენ ხსოვნის დარაჯები უნდა ვიყოთ... და ჩვენვე უნდა ვუპატრონოთ ხსოვნის უძვირფასეს ანეულს, რომელიც 21-ე საუკუნის გარიჟრაჟზე ახალი სუნთქვით იბადება...



საუნჯე

ჩვენს იმეორში

ჩანაწერები*

* * *

მწერლობა მაინც სხვა არის. ნამდვილი მწერლობა, მას ყოველთვის თან ახლავს ღვთიური შუქი, რომელშიც ხარობს ჯეჯილიც, შვლის ნუკრიც და ჩვენი სულიც.

* * *

გასაოცრად მაღალია საბჭოთა პუბლიცისტიკის დღევანდელი დონე. უცებ ამოიფრქვა ის ცოდნა, რაც ჩაფიქრებული, ჩაიდუმლებული იყო ჩვენს ხალხში, ჩვენს ინტელიგენციაში. რა სიღრმეებში, რა სიბნელებში არ ხედავენ თითქოსდა აბსოლუტურად უხილავს, მაგრამ მაინც ჩანს, არავინ იცის უმარტივესი რამ – როგორ მოიყვანონ ჩვენი სამყოფი პური ამოდენა მიწაზე. მთელი ჩვენი ყურადღება გადატანილია დაწესებულებათა და უწყებათა ახლებურად მილაგ-მოლაგებაზე.

* * *

როდესაც ისტორიის ჭრილში ვიჭვრიტები:

მე ვხედავ ჩემს ნაცნობ მთებს, ნაცნობ ხეობებს, მინდვრებს, ტაფობებს, ხეებიც ისეთები დგას, მე რომ მინახავს ოდესღაც, სადღაც ბალახებიც – ხმელი, გადატეხილი ნარები, ზედ ჩიტბატონები, იქით ზურგნაიარები გამხდარი ცხენი, ძაღლიც ისეთი დგას, ახლა რომ

გამოვა გზაზე. გოგო-ბიჭებიც – ცოტა მეტად შებორბილინი უხეშ სამოსში და მხოლოდ ჰაერი მეჩვენება სხვანაირი – ცოტა ლურჯი და მკვრივი, ჰაერში სახლები – შემკრთალნი ამოფარებულნი ერთმანეთს.

* * *

რა კარგი იყო, ჩვენს ზემოთ რომ გვეგულეებდა იღუმალებით მოსილი მწერლები. როგორ ვოცნებობდით მათზე. ერთხელ ქუჩა გადამიჭრა დემნა შენგელაიამ, მერე შედგა და იხედებოდა აქეთ-იქით: ალბათ ვინმეს ელოდა. მეტი არაფერი. მთელ დღეს კი კარგად ვიყავი, რაღაც ამაღლებული, გუნებადაწმენდილი. როგორ გავბედავდი, მენატრა მის ადგილას დგომა!

* * *

ძალიან ადვილია გიყვარდეს გარდასულ ეპოქის ადამიანები: ალექსანდრე, ცეზარი, ავრელიუსი, დანტე, ვიიონი, სულხან-საბა, პუშკინი, ვაჟა, ბლოკი და სხვანი. ძნელი შენი თანამედროვეთა შეყვარებაა. მით უფრო – უბრალო ადამიანებისა. მწერლის სიდიადის ერთ-ერთი ნიშანი კი ეს არის – როგორც ჭეშმარიტმა მკურნალმა, ზიზღი არ უნდა იცოდეს არაფრისა.

* * *

სერგი ჭილაია ამბობდა – გიორგი ლეონიძის სულს ვენაცვალე. ე.წ. მეგრელიზაციის პირობებში იმან გადამარჩინა, თორემ ახლა ჩემი ძვლებიც არ იქნებოდა ქვეყანაზეო.

* * *

ძლივსლა დავათრევ გასიებულ გულს.

* * *

ჩამოსულნი არიან უკრაინელი პოეტები და მწერლები დღეს, 30-ში. წაუყვანიათ საგარეჯოში, რა თქმა უნდა, „პატივსაცემად“. მე არავინ არაფერი მითხრა. საგარეჯოში ხომ გიდად მაინც გამოვადგებოდი დალოცვილებს.

* * *

აუჰ, რა მემართება! ძალიან მომინდა არავის ხეობა. მაღაროსკარის ზემოთ ახლა მამყოფა გუდანის პანტასთან.

* * *

ვუყურებ თანამედროვე ახალ-გაზრდებს და ვფიქრობ: ნუთუ ესე-იც შეიძლებენ სიყვარულს, სათნოებითა და პატიების უნარით აღსავსე სიყვარულს? მეექვსეა. იმდენი ვეჩინინეთ დაუნდობლობის აუცილებლობაზე, ოდესმე ხომ უნდა გამოელო ამას თავისი ნაყოფი? და გამოიღო. მომხმარებელი მიდის მომხმარებელთან. დღეს ესაა სულ.

* „ანულის“ ექსკლუზივი

ფერწერა მძივებით

ზოგიერთ ადამიანს უფალი დაბადებისთანავე ხელოვნების, ან მეცნიერების ნიჭით აჯილდოვებს. მათგან უმეტესობა ბავშვობიდანვე იწყებს გამჟღავნებას, გამონაკლისი კი – მოწიფულობის ჟამს. ამ კატეგორიას განეკუთვნება ქალბატონი ნელი ბერაია.

ღმერთი ყოველ მათგანს აძლევს მიმართულებას, თუ როგორ გამოამჟღავნოს, ანუ რომელი ტექნიკით აამღეროს თავისი სული ხელოვანისა.

ქალბატონმა ნელიმ მძივებითა და ულამაზესი ფრინველთ ბუმბულებით იწყო მხატვრული კომპოზიციის აღსრულება და მხატვრული გემოვნების თვალსაზრისითა და ტექნიკით ძალიან საინტერესოდ გამოსდის.

ქალბატონ ნელის მრავალი ნახელავთაგანი პატრიოტული შთაგონებითაა მორთმეული. იგი ასევე ღიდ ადგილს უთმობს რელიგიურ თემას, კერძოდ, წმინდანების შთამბეჭდავი გალერეა შექმნა: დავით აღმაშენებლის, თამარ მეფის, წმინდა გიორგის, წმინდა ნინოს, წმინდა მარიამ ღვთისმშობლის...

მხატვრის კოლექციას ეკლესიების გამოსახულებებიც ამშვენებს. საოცრად მდიდარია მისი გალერეა. იქ იხილავთ როგორც ლირიკულ, ასევე პოეტურ, სიმბოლისტურ წიაღსვლებს და აქა-იქ დრამაც შეინიშნება.

ქალბატონი ნელის შემოქმედებაში ღიდი ადგილი ეთმობა ბუნების სილამაზეს. იგი შესანიშნავად ასრულებს ყოველივეს. აღსანიშნავია მისი ნატურმორტები (იხილეთ ჟურნალის გარეკანი).

ფაქიზი, უცნაური და მიმზიდველია მისი ტექნიკა. იმედი მაქვს, ქალბატონი ნელის ნაწარმოებებს მრავალი გულშემატკივარი და მნახველი ეყოლება მომავალში.

რეზო (ემელიანი) ალაშია,
მხატვარ-პროზაიკოსი

ანზოხი ახუნაშვილი



ღვთისგან განდგომა

ამ ხესთან ადამს რა უნდა,
იმ ხესთან ევა თუ არი...
ღვთის სიტყვას ცოლი განუდგა,
ქმარმაც ვეღარ თქვა უარი.
ვით მე, იმ ადამს ყველა ჰგავს,
ცოდვისთვის ყველა მზად არი,
მოტყუებული ევასგან
მილიონობით ადამი.

მეორედ მოსვლის იმედი

მეგობრის –
იური გაბისონიას ხსოვნას

სულს ვეღარ ვითბობ, ვაგლახ,
უკვე ამა მზის მზერით,
განშორებასაც მასთან აღარ
ვნანობ ეული.
ღღეს ვით სიცოცხლე, ძაბუნია
ჩემი სიზმრებიც,
ღღეს აღარ მიკვირს, რასაც
გუშინ გავიკვირებდი.
ვარ ზვატ-ყინვაში დარჩენილი
დამსკდარ ლოდივით.
მაინც აქამდე არ მომკვდარა
ჩემში იმედი,
რადგან სიცოცხლეს ელის
კვლავაც ჩემი ლოდინი.

* * *

ფერმრავლობა ამა ქვეყნის რომ არა,
ვარსკვლავები გულზე თუ არ გეყარა,
ტრფობამ თვალი ცრემლით
თუ არ მონამა,
როგორ უნდა შეგიყვარდეს ქვეყანა.
უქრობელი მზის და მთვარის
მე – შვილმა,
მონუსხულმა კვლავაც ია-ენძელით,
მზე – ნესტანის სიყვარულით შეშლილმა
სიძულვილი ვერავისი შევძელი.

* * *

როგორ უხარის იბუზღუნოს
სიბერემ ჩემმა,
ღრომ ხომ გიჟდება – სიძაბუნე ჩემი
ამხილოს,
ისე მაყვედრის მსახურებას
გული თუ წნევა,
რეცეპტთა დასტა ლამის თავზე
გადავახიო.
მაინც ისეთი რა საძნელო გზებით
ვატარე,
სანაცვლოდ მისდა შურისგება ესე
მარგუნა.
თუ ტარიელზე ამ წყლის პირას
მეტი ვიტირე,
პირიქით, ცრემლი გულზე უნდა
მეგრძნო სალბუნად.
შენ კი ყოველდღე გინდა მხოლოდ
ურვა მარგუნო
და ძღვევად ჩემდა შხამს მაწვეთებ
გულში დაუტევს,
მაინც აქ ვდგავარ და რაც უნდა
დამაძაბუნო,
ამქვეყნიური ცოდვებისკენ მაინც
გავუტეე.



ანდრო ბაჩიძე

მიძღვნა

შენი ნაოჭები წვიმიან ქუჩაში,
 გუბებში ირეკლება,
 და მთელი ქვეყანა ნაოჭებია
 წყალში მთრთოლვარე,
 ჩემი თვალებიც და სახეც იქ არის,
 ჩვენ იქ ერთად ვართ,
 გუბე ქანაოს და
 ვცახცახებთ სააქაოში...

* * *

ქვეყნიერებას ატყვია ბზარი,
 რადგან ვიღაცას გაუტყდა რწმენა,
 მე კი ესლა ვარ... ხორცი და ძვალი,
 და ძველი მიწის
 ბრტყელ ზურგზე ვწევარ.

ძალა მეცლება და სუნთქვა მეკვრის,
 როცა ვარსკვლავი გადადის გზიდან,
 მიწას ვეხები შიშველი ნეკნით
 და ჩემი ტანი ქარივით ბზინავს.

სალამო

ჩადის მზე, და შორს,
 ფანჯრის მინებში
 გადატყდებიან გრძელი სხივები,
 ჩადის მზე, და შენც
 სიცოცხლის ბოლოს
 სხივივით სადმე გაეხირები.
 ჩადის მზე, ქარი ჩადგა სერებთან,
 შენ გაკვირვებდა მუდამ ცხოვრება,
 რაზე მეტყველებს მზის ჩასვენება,
 როცა ტანჯვაც კი გეუცხოვება.
 რა უნდა მეთქვა, აღარც კი მახსოვს,
 რაღა უნდა ვთქვა, ალბათ არ ვიცი:
 მაღალ მინებში გადატყდა სასო
 და ნაფლეთებად იქცა ქარისთვის.

ქალაქის მიღმა

განათებული ქალაქის მიღმა,
 კორომებს იქით გადახვეწილი,
 დაღლილი მგელი დაეძებს იღბალს
 და ტანზე სხივი ადგას ბეწვივით.
 დაღლილი მგელი დაეძებს ლუკმას,
 აგარაკებსა და ნაძვებს მიღმა,
 რესტორნებს იქით, ქარაფებს უკან,
 დაღლილი მგელი
 ხორცის სუნს იკრავს.
 მერე ყმუილით ბნელ ღუმელს
 არღვევს
 და ებჯინება წყვდიადს ყმუილი,
 ყმუილის ექო ედება ქარხნებს
 და ტყეში ჯდება მგელი ყუმივით.
 ტყეში ღამეა, ხე და წყვდიადი
 და თავის ქალას მიაბჯენს წყვდიადს,
 დამშეულ ფერდს კი ჩირგვებს
 მიადებს,
 სადაც გახრწნილი ფოთლები ყრია.
 ხევს გადაივლის, გახედავს წყალზე
 როგორ გაშეშდა სასოწარკვეთა,
 მერე გადაჭრის სხივების ნასერს,
 წკვარამში ჩაფლულ ტყეს
 გადააკვეთავს.

გახედავს ქალაქს, ცარიელ სკვერებს
და სიბნელეში გადახრილ სახლებს,
სადაც ვიღაცა ასკდება ნერვებს
და ღამეს ველურ ყვირილით

არღვევს,

სადაც ვიღაცა დაეძებს ნუგემს,
ებლაუჭება და ხელს არ უშვებს
და ღამის შუქზე გადახსნილ გუგებს
აბჯენს ქარისგან დაბზარულ შუშებს,
სადაც თვრებიან ღამეში ხორციით
და მერე ჰყვენენ ღლის შუქზე

სირცხვილს,

სადაც ვიღაცა ბნელ ხატებს კოცნის
და საფეთქლები ეწვება სიცხით.

სადაც ღამეა, ვეება ღამე,
განათებული ჩამკვდარი შუქით,
სადაც ნამუსრევს კბილებით ხრავენ
და მოწოლილი სიბნელე უკვირთ
გამობრუნდება, ზურგს აქცვს ქალაქს,
ყმუილით შეძრავს მუცლიდან გვრემა,
მიწაზე დადებს დამშეულ ქალას
და ელის თეთრი ცხენების რემას.

* * *

შუალამისას წამოვდექი, შუქი არ იყო.
მთვარეგადაღვრილ მაგიდაზე

ვეძებდი ღამპას,

და ცარიელი ოთახები

მიდასტურებდნენ

ჩემი ცხოვრების უცნაურ და

უბრალო ამბავს.

სკამს გადავაწყდი უცაბედად

და ჩემსავე ხმაურმა გამცრა,

ვიღაც სუნთქავდა

განათებულ კედლების მიღმა,

ცაზე ქალაღი შრიალებდა

დარღვეული ღრუბლების ნაცვლად

და ვგრძნობდი ისევ

ჩემს კედლებზე ჩამოღვრილ იღბალს.

რა უნდა მექნა.

წამოვდექი. შუქი არ იყო.

სულის შებერვით გავაღვივე

ჩამქრალი ღამპა.

შორს, წყნეთის გზაზე

მოციმციმე ელნათურები

წყნარად ჰყვებოდნენ სიკვდილის

და სიცოცხლის ამბავს.

მამას

მე შემოგყვები ღროის წიაღში,

რომლიდანაც შენ უკვე გახვედი,

ერთად ვიქნებით ღამის წინაშე

და არ გვექნება იქ სხვა ნაღველი.

ღროის სიღრმეში. საშინელია

ეს ღროის სიღრმე, ეს კუნაპეტი.

მატარებლის ხმა. მუქი ჩრდილები.

შენ წამოხვედი და მეც წავედი.

მე შემოგყვები ღროის სიღრმეში,

რომელშიც გვიან ისევ დაბრუნდი.

ღროის სიღრმე რა საშინელია,

რა შემზარავი, რა უდაბური.

ვიცი, იქ ღგანან ბნელი სახლები,

ჯუჯა ხეები და ხიმინჯები,

მტკვარია, ხიდი, ბაზრის დახლები

და ხიდქვეშ წყალი ნელა ირჯება.

ნუთუ ეს იყო მთელი ცხოვრება,

შეგხვდით თუ არა, იქვე დავშორდით...

ამ თამაშს ერქვა, ალბათ, ცხოვრება,

რომელსაც დიდხანს არ თამაშობენ.

მოდი, შევიდეთ ღროის სიღრმეში

და გადავეყრდნოთ ქვის მოაჯირებს,

შენ ერთხელ კიდევ ამოიხვნეშებ,

ხიდი კი მტკვარზე გაშლის

აჩრდილებს...

იქნებ გიმტყუნე. არ მიმტყუნია,

მაინც ნურაფერს ნუ დამაბრალებ...

მტკვარი მიჰყვება წყვლიადს ტყუილად

და მტკვრის ტალღები

ჰგვანან საფლავეებს.

თენბო ახსახანიშვილი



გაცხადება

უხილავს და დაფარულს,
რასაც მუდამ ვეტრფოდი,
საწუთრო რომ მიმაღავს,
გარდაცვლა მომანიჭებს,
რომ დარაჯობს ვეშაპი,
იმ წიაღს გავეცნობი,
საოცარი რომ არი –
ზღაპრულ განძთა კარიბჭეს.

წარსულსა და მომავალს
აწმყოს ხიდი აერთებს,
წარსულს არ ივიწყებდეს,
ერი ვალდებულია,
დედაენას ქვეყნისას
დღესაც ბევრი დაეძებს,
ლაზარეს საიდუმლო ტაბუდადებულია.

სული თავისუფალი
გადამაფრენს სხვა მხარეს,
ენახავ წმინდა ოქროთი
ნაჩუქურთმებ ქალაქებს,
სადაც მანათობელი
არც მზეა და არც მთვარე,
სადაც ნათლით ღვთიურით
სულიწმინდა ანათებს.

იქ, სადაც ინახება
ძველი ოქროს საწმისი,
ახალ აღმოჩენების სული მოიმედება,
ბაზალეთის ტბის ძირას,
ყრმას მწოლს ოქროს აკვანში,
ახლაც არწევს ისევე დედოფალი მედვა.

სადაც უფლის სუნთქვაზე
სიცოცხლის ხე შრიალებს,
სად ზეპური ყანაა
ვერცხლის ნამით სოველი,
ის ხე ცასა და მიწას ისე აერთიანებს,
როგორც ყელადერილი
ჩვენი სვეტიცხოველი.

დედამიწის წიაღში დიდი საიდუმლოა,
როგორც ცათა წიაღში
მაღლი უფლის ნათების,
ვინც იმ ნათლით ივსება, გენიოსი გამოვა,
იმ სინათლეს ვუმაღლო,
თუკი მეც გადავრჩები.

ყოველი საიდუმლო ამ ენაში დამარხეს,
ბოლო ჟამსაც ქართული
კვლავ იქნება რჩეული,
ღმერთი ყველას ამ ენით
გამოუტანს განაჩენს,
ბოლოჟამს გაბრწყინდება
დასაბამისეული.

სული გამოგზაურე უჟამობის სივრცეში,
უფალი მაპურებდა სიტყვით –
ციურ მანანით,
თვალეზგაბრწყინებულ
იმ მწვერვალზე ვიდექი,
სადაც იყო მიღმიურ მზეთა აღმოსავალი.

ყოველივე რაც იყო, იყო ანგელოსური,
ღმერთის სადიდებელი
გალობა გაისმოდა,
დავგმე წუთისოფელი,
სულ სიკვდილით ორსული,
ენაზე უფლით სავსე და
მშვიდი მარადისობა.

აქ კი, წუთისოფელში,
ჩამომდგარი მწუხრია,
მწუხრის ლოცვით მაღლდება
ღვთისად სულის მიმტანი,
ვისაც ბოროტებისთვის
ქედი არ მოუხრია,
მისთვის ცისკრის ვარსკვლავით
გაიხსნება ღვთის კარი.

სიხარული შემოაქვს ასეთ სიმწუხარეში,
წმინდანს ანგელოზები –
ბავშვნი მოუნათლია,

მაცდური შეგვიტყუებს
ჯოჯონეთის არეში,
თუკი არ მივენდობით
ჩვენს უწმინდეს პატრიარქს.

უკვე დაწყებულია სააქაოს ქაოსი,
აქ სატანა ღამეთა
თავს მძლეველად ასაღებს,
ემმაკეულთ დაფარავს ღვარი სააქაოსი,
ღვთისწილხვედრი ინახავს
გადარჩენის გასაღებს.

* * *

გადვიხვეწები აქედან
და მთებს დავტოვებ უბრებსა,
წუთისოფელის გადაღმა,
მეც გადავყვები ღრუბლებსა...
ჩემზე შავთ ნურვინ ჩაიცომთ,
წყენით ნუ შაჰკრავთ შუბლებსა,
თავს გაუფრთხილდით, ჩემს გამო
თოლთ ნურვინ დაიმდურებსა...
წავიღებ თქვენ ჭირ-ღარდუბალს,
მთებსაც დავტოვებ უბრებსა,
ჩემი მზეც ჩავა საბუღარს,
ჩემს ცაზეც მაიღრუბლებსა.

* * *

მიეც კეისარს კეისრისა,
ღმერთს კი – ღმერთისა,
– აი სიტყვები ხალხისათვის
ღვთისგან მიწვდილი.
იმისთვის გავჩნდით ამა ქვეყნად –
თქვენთვის მეც მითქვამს –
მივცეთ სიცოცხლეს სიცოხლე
და სიკვდილს სიკვდილი.

* * *

დავრჩი ისევ მართოსული,
თვალი ცრემლში ბანაობს,
ჩემთვის ეგ ხმა ჯადოსნური,
აღარ იაგნანაობს.
გარეთ დაქრის მკაცრი ქარი,
ხმა გაკმინდეს ჩიტებმა,
ეს მოხუცი – ეს ზამთარი,
სულ თეთრ ზღაპარს მიყვება.
რაც ვიყავი, ისევ დავრჩი,
ჩემი შეცვლა ძნელია,
ჩემში ისევ დიდი ბავშვი
და პატარა ბრძენია.
არად გაგდებ კვლავ ჩინ-მედალს,
ჯილდოებს არ მივტირი,
აქ ღროებით უკვდავებას,
ჯობს ღროებით სიკვდილი...
ამ მიწიერ ცხოვრებაში,
ღრო ყველაფრის მცველია,
ჩემში კი კვლავ დიდი ბავშვი
და პატარა ბრძენია.

ძმაო, ეს ერთი გული მაქვს

*ჩემს ძმასა და მეგობარს
ჯუბა ღებელს
(ჯუმბერ გოგრიჭიანს)*

ძმაო, ეს ერთი გული მაქვს,
ქვეყნად ერთი მყავს ღმერთიცა,
მიმღევარი ვარ, დამცველიც,
ძმადნაფიცობის წესისა,
ხევს ხატობაზე ამ ჩემ გულს,
კრავივით დაგკლავ შენთვისა!
კარგადაც დაგამწყალობებ
ღვინოგარეულ ლექსითა,
შეგვედრებ მამაწმინდასა,
საქმეთ არ ასცდე კეთილთა,
კაცთგან ვერ დაიწუნება,
მოწონებული ღმერთისა!

* * *

არ გამოვცვლილვარ, მე ისევ მე ვარ,
დამაქვს ღვთის სული და მიწის ვნება,
ვინც თავის ხატად შემქმნა,

მას ვგეგვარ,

მამა ღმერთია და მიწა დედა.
ეს დედამიწა გულში ბევრს მალავს,
არ მიმხელს, ძველი არ
ახსოვს თითქოს,
საიდან მოველ, ვინა ვარ, რა ვარ.
სული კი ღვთისკენ

ფრთის გაშლას ითხოვს
და ძველებურად მიპურებს ამ სულს
ჩვენი ქართული საუფლო ენა,
გულის ყური კი აყურებს წარსულს,
გონების თვალი მომავალს ზევრავს.
არ გამოვცვლილვარ, მე ისევ მე ვარ,
სევდიანი და ბავშვივით წრფელი,
კვლავ დედამიწის კალთაში ვწევარ
და ციდან ახლაც მამა ღმერთს ველი.

* * *

ეგ შავი თმები – შავი არაგვი,
გრძნობის ამშლელი, დაუწყნარები,
ეგ შენი ტანი – ისე ლამაზი,
როგორც არაგვის ლურჯი ჭალები.
არაგვო, ქართველს ღვინოდ მერგები,
თუ შეგსვი ჩემი საქმე წასულა...
ეგ მზის სხივები – ოქროს თევზები
ვხედავ, შენს თმებში

როგორ დაცურავს.

თმების არაგვით ჩამომიქროლებ,
გამომაფხიზლებ და დამაფეთებ,
შემომასხურებ თმათა სისოლვეს
და თმათა შხეფებს შემომამხეფებ.

მაგ ჩანჩქერივით მჩქეფარ დალალ-თმებს,
როცა მწყურვალ მივეტანები,
შენი მხარ-ყელი გაიქათქათებს,
ვით დათოვლილი ლურჯი ჭალები.
მე ქართველი ვარ, შენ საქართველო,
ნუ შემიწყნარებ ფეხზე დავარდნილს,
ჯობს, წარმიტანო და გადამთელო,
მაგ შენი თმების შავი არაგვით.
ვცხონდები, შენს ცრემლს თუ ვეზიარე,
თუ გამბან შენი თმების ჩქერებში,
ეგ შენი გიშრის თმების მდინარე,
მიედინება სასუფეველში.

* * *

ერთ კარგ გოგოს ენატრები,
ჩიტმა მაცნობა,
რა ხანია შენზე ფიქრობს,
უნდა გაცნობა.
ნუ შემხვდები, ნუ გამიცნობ,
ნაზო ფერია,
სიღარიბე
შენთვისაც ხომ საძაგელია.
ყველა ქალს სურს დედოფლობა,
მორთვა მდიდრულად,
ვინც მიყვარდა
სიღარიბისთვის მომიძულა.
ახლაც ისევ დავწანწალებ
ქვეყნის გერივით,
კასრიც არ მაქვს,
რომ ვიცხოვრო დიოგენივით.
ეს თბილისიც სწყალობს მხოლოდ
მდიდარ “კლიენტებს”,
ჩემთვის საფლავის მიწასაც
არ გაიმეტებს.
ესვამ და ღვინით
დარდები კი არ ქარვდებიან,
ღვინო ჩემი დახშულ გულის
გასაღებია...
პოეტებში, როგორც ბროლში,
შავ ქვად ვრევივარ,
შენი ნაზი ყვავილისთვის
მხოლოდ მტკვერი ვარ.
ვწერ და მისთვის კი არა ვწერ,
ფული ვიშოვო,
მსურს ლექსებით გატანჯული
სული ვიცხონო.
ჩემი სული მორაკრაკე
წყარო თუ არი,
სხვებს არწყულებს, თავად რჩება
მულამ მწყურვალი,
ასეთ ყოფას ნუთუ შენთვის
რამე ხიბლი აქვს,
სიღარიბის შეყვარება
თუ შეგიძლიათ?!
მითხარ, შენი ჩემთან მოსვლა
რა წამალია?

ყველა ქალი ჩემთვის ტკბილი
საწამლაია...
ვიცი, მწარე სასმენია
ცრემლით გალობა.
ყოფა ჩემთვის სასჯელია,
შენთვის – წყალობა,
ბოდიშს გიხდი, სულში ლექსად
შემოგფრქვევივარ,
შენ ვარდი ხარ, ვარდებისთვის
მე ხომ მტკვერი ვარ.

* * *

უქალოდ მცხოვრებს და
ქვეყნიდან განდევილს,
ნისლივით მიფარავს
სხეულს მხვარ-სამოსი,
სენაკის კარს მხოლოდ
მზისათვის ვაღებდი,
მე ქვეყნის ცხოვრების
დინებას გამოვცდი.
ტანჯულ სულს ვიცხონებ
ლოცვით და ვედრებით,
ეს თიხით შექმნილი სხეული მაღონებს,
მე მხოლოდ მიცნობენ
წმინდანთა ფრესკები,
მე მხოლოდ ვუყვარვარ
ზეციურ მაღონებს.
განდევილს მომესმის:
ბეთლემი სად არის?!
შემკრთალი ქალის ხმას ქარები ამოჰყფეს,
– ბეთლემი აქ არის...
აქ არის... აქ არის!..
ამ ჩემს ხმას, ამ ჩემს ხმას,
ამ ჩემს ხმას ამოჰყეთ!!!

* * *

გათოვდა, ღმერთივით თეთრი სამყაროა,
თოვლმა მთლად დაფარა
დარიალ-გერგეთი,
მარტო ვარ ისევე, არავინ არ მოვა,
ამ თოვლში არავინ არ მოვა შენს მეტი.
ო ასეთ თოვაში რა სამწუხაროა
მარტო ვარ, თუ შენაც ამაოდ მოგელი,
შენი ხმა მწყურვალი ამ სულის წყაროა,
ეგ მზერაც ამ გულის
ჟრუანტლის მომგვრელი.
ისევ თოვს, ღმერთივით თეთრი სამყაროა,
მთლად გადაქათქათდა ყურო და გერგეთი,
მარტო ვარ ისევე, არავინ არ მოვა,
ფიფქებად არავინ არ მოვა შენს მეტი.

* * *

ვარ პატიმარი,
 წლები არის ღროს რაც ვატარებ
 სხეულ-საკანში, ვერ გამოვცდი
 ნეკნის გისოსებს,
 დაბადებამდე აღარ მახსოვს რა დავაშავე,
 რად მომისაჯეს მარტოსულის
 მწარე სიცოცხლე.
 მე ახლა ველი შეწყალებას –
 უფლის განაჩენს,
 კაცთა ენაზე დაერქმევა რასაც სიკვდილი,
 თავისუფალი ჩემი სული გამოანათებს
 და სამოთხისკენ გაფრინდება
 მერე, ჩიტივით.

* * *

ყველაზე თბილი სასაფლაოა გული,
 ეს მუჭის ტოლა გული ყველაფერს
 იტევს –
 გაუმჟღავნებელ და გამოუთქმელ
 სურვილს,
 გაყინულ ცრემლს და ცოცხლად დამარხულ
 სიტყვებს.
 დიახ, ცოცხალი სასაფლაოა გული,
 რო გააცოცხლებს ღრო და ღრო ვაჟკაც
 ბიჭებს,
 მე ყველას ხსოვნას ბალახს ვაცლი და
 ვუვლი,
 გულში ჩამწვარი მზეცა და მთვარეც
 მიწვეს...
 ქვეყნად ყველა გზა არის საფლავთან
 ბმული,
 სასაფლაოა ჩემი დაღლილი გული.

* * *

სიყვარულია მუდამ ჩემი
 ჰური არსობის,
 მიწა კი შავი შურითა და
 ღვარძლით ავსილა,
 ქმენ გული ჩემი სიყვარულის
 თონე-საცხობი,
 მამაო ჩვენო,
 რომელიცა ხარ ცათა შინა!
 ამ ქვეყანასა ზედა მოველ შენი სუფევა,
 ვინც სიყვარულით ავამაღლე,
 მან დამამცირა,
 ვითარ სიცოცხლის, სიკვდილისაც
 მომეც კურთხევა,
 მამაო ჩვენო,
 რომელიცა ხარ ცათა შინა!
 საქართველოში ცოტა დარდობს
 ბედკრულ მამულზე,
 ბევრმა პირადი სადარდელი
 ჩვენ წინ დაფინა,
 ნაკლულ-არეულ საქართველოს
 შენც არ განუდგე,
 მამაო ჩვენო,
 რომელიცა ხარ ცათა შინა!
 შენსკენ მოვიწვევ, სხვაგან არ ვარ
 არსად წამსვლელი,
 ლოცვის სიტყვები სტრიქონების
 ხნულში ჩაშლილა,
 დიდება შენდა, კურთხეულ არს
 შენი სახელი,
 მამაო ჩვენო,
 რომელიცა ხარ ცათა შინა!

* * *

აღარ ღულუნებენ
 ტკბილად გვრიტივით,
 სიყვარულისთვის ხომ არ მიწყრები?
 მე გამიხსენებს მაშინ სიკვდილი,
 როცა სიცოცხლეს დაეავიწყდები.

* * *

თუნდ თერგივით დავიღვარო ლექსებად,
 ვერ გადვიხდი ამით ქვეყნის ამაგს,
 ჩემ სიკვდილს კი გამართლება ექნება,
 ჩემ სიცოცხლეს გამართლება არ აქვს.
 მომავალი მე თუკი არ მექნება,
 გზა არ მივცე ჩემი სისხლის არაგვს...
 ჩემ სიკვდილს სულ გამართლება ექნება,
 ჩემ სიცოცხლეს გამართლება? –
 არა!
 გულ-მარდვში რო სისხლი ამიყვივლდება,
 წინაპართა მოძახილი მესმის –
 საქართველოს გამრავლება სჭირდება,
 არა შენი უხვირო ლექსი!

* * *

ჩემი ძვირფასი შემოდგომა უკვე მკვდარია,
ქარმა დეპეშად მომიტანა ხმელი ფოთლები,
გაძარცული ხე მიბარბაცებს ჯავრით მთვრალია,
ამდენ ჭირ-ვარამს ვერ გავუძლებ,
მეც გავლოთდები!..
მარტო დამრჩალი ბელურები სწუნან ძალიან,
მკვდარ შემოდგომას გაჰფრენიან ის სხვა ფრთოსნები...
ჩემი ძვირფასი შემოდგომა უკვე მკვდარია,
ქარმა დეპეშად მომიტანა ხმელი ფოთლები.

* * *

სულ სიყვარულით საესეა,
მოწვდილი შენი გული,
მე სიყვარულის ლოთი ვარ,
ღვინო ვერ მიკლავს წყურვილს.
ძმობა და სიყვარულია,
ე, ჩემი ადათ-რჯული,
თუ სიყვარული იქნება,
ღვინოც გაჩნდება ჭურის.

* * *

ეს შემოდგომა კვდება,
ყვითლად ამოსდის სული.
ვით ხეს ფოთოლი წყდება,
მეც ისე მწყდება გული.
სიკვდილი არის შვება,
ოხ, შვება არის სრული!
როგორც ფოთოლი კვდება,
ისე მიკვდება გული.
მეც ისე მწყდება გული,
ხეს რომ ფოთოლი წყდება,
ლექსად ამომდის სული,
ეს შემოდგომაც კვდება.



ნიწო ხახუაშვიდი

სიკვილაძე და სიკვილის შემდეგ

ცხრა ძმა ხერხეულიძის ხსოვნას

ვაი, დედა, სიწითლე შეეპარა მზესაო,
 ცხრა ვაჟკაცი მოგიკლეს,
 ცულ დღე დაგიდგესაო.
 ცხრა შავი ნაბდის ქული
 სისხლში მოსვარესაო,
 ცხრა შავი ჩოხის კალთა
 სისხლში გახუნდესაო,
 ცხრავე წყვილი მხარ-მკლავი,
 სულ უძრავად ძევსაო,
 მზემ ცხრა თვალი დახუჭა,
 დღე მთლად დაღამდესაო,
 ცხრა მდინარე, ცხრა წყარო
 ერთად ატირდესაო,
 ცხრა მთა, მდელი, ცხრა ქელი
 ერთად იგლოვდესაო,
 მათი ცხრა ანგელოზი ეაჯება ღმერთსაო,
 ცხრა ძმის სული აცხოვნე,
 ნათელ დაადგესაო.
 ცხრა ძმის ნაჭერსა დროშას
 და მალლა ასწევსაო,
 ვაი, დედა, სიწითლე მოემატა მზესაო,
 ცხრა ძმას დაი მოუკლეს,
 მთანი აბლავლდესაო.
 – დაო, შენც ჩვენთან მოხველ,
 აქ გვიმშვენებ გვერდსაო,
 – დედა რატომ დატოვე,
 რად უჩივის ბელსაო?
 – არა, ბელს არ უჩივის,
 მხოლოდ გული კვნესსაო,
 დროშა იპყრო ხელში რომ
 ლაშქარს წინ უძღვესაო,
 ვაი, მზე სულ გაწითლდა,
 დედა დაგვიტყრესაო!
 – შვილნო, მეც თქვენთან მოვალ,
 ვაი, დედის მზესაო,
 ია-ვარდი აყვავდეს, ღამე გადღევდესაო,
 ისეთ ნანას გიმღერებთ,
 არ სმენოდეს ბევრსაო.

სიკვილაძე და სიკვილის შემდეგ
 ახალ სიცოცხლეს გვედრებ, უფალო!
 თუმც მარტო არ ვარ,
 მე მხოლოდ შენით,
 და მხოლოდ შენით არ ვარ უფაროდ!
 წუთისოფელი წუთს რომ გამოცდა,
 ამოვიშანთე გულზე მტრედები,
 როგორც იმქვეყნად, ისე ამქვეყნად,
 სულს ამშვიდებ და ეიმედები.
 დღემ შემოიცვა ზეცის სამოსი
 და სიყვარულით გული ინთება,
 თუ ღმერთს ენდობი და არ გამოცდი,
 მაშინ იმედი ჩნდება კვირტებად!

* * *

როცა თოვლია, გათოვს და გათოვს,
 არ გინდა მაშინ, რომ იყო მარტო,
 ლექსის თქმაც, თითქოს, უფრო გინდება,
 რითმა ფარფატიტ ციდან ფრინდება,
 და სიყვარული სიცივეს ათბობს,
 არ გინდა, სახლში რომ იყო მარტო..

შავი და ზღვისფერი

ჩემს თმაში უკვე
 საღამოა,
 შენში კი დილა
 ირიჟრაჟებს.
 ხვეული თმებით
 ქურაში ჩვენ,
 მოგვაქვს ამ ქვეყნის
 სიგიჟმაჟე.

მრავალძარღვა

მე შეკრული ვარ მრავალი ძარღვით
 და წარმოვადგენ მრავალი ძარღვის, –
 ნერვების გროვას.
 და ყველა ძარღვში თრთის ერთი კითხვა:
 მოვა?... არ მოვა?... მოვა?... არ მოვა?...
 მრავალძარღვა ვარ..

ჯერ

* * *

ჯერ არაფერი...
 და ჭრელ ოთახში
 ჯერ მხოლოდ ჰაერს
 ვუცვლით ერთმანეთს,
 რომლითაც ვსუნთქავთ...
 და ისე ვღელავთ,
 ათრთოლდა სუნთქვა...
 ჯერ არაფერი...
 ჯერ...

ვინმელო ეს მთები პაპაა ჩემი
 და მათზე ცოცვას ვსწავლობ ახლა,
 როგორც ოდესღაც პაპის მუხლებზე...
 ლოდს დაწუნებულს...

მეც დამიწუნეს,
 რათა უფრო
 გემსგავსო ღმერთო!

მიყვარხარ

მინდა ვიყო.
 მინდა იყო.
 მე ვარ.
 შენ ხარ.
 მიყ ვარ ხარ!!!

ოჯახი

მე – ქვემდებარე,
 შენ – შემასმენელი,
 შვილი – დამატება,
 ჩვენ – წინადადება.

წრე

როდესაც მე და შენ,
 ერთმანეთს ვავსებთ,
 ჩვენ ერთნი ვართ,
 ერთმანეთს ვამთლიანებთ
 და იბადება წრე.
 და მერე ჩნდება მესამე
 და წრიდან იქმნება
 სამკუთხედი...
 ჩნდება მეოთხე და
 იქმნება ოთხკუთხედი.
 ჩნდება მეხუთე, –
 ხუთკუთხედი.
 ანალოგიურად იქმნება
 ექვსკუთხედი, შვიდკუთხედი
 და ეს მატება
 უფრო და უფრო
 უახლოვდება წრეს
 და არასდროს ხდება წრე...
 რადგან წრე, ჩვენ ორნი ვართ –
 მე და შენ...

ცხოვრება

ბროწლის ფერიდან ჩემს ლოყებზე
 კვლავ ჩნდება ფითრი,
 ხან სიყვარულის ბარათებს და
 ხან წიხლებს ვითვლი...

მამული

უფლით ბოძებული, არა ჩვენით,
 მამული – მადლი და განაჩენი.
 ენოქი – მიწაზე დანარჩენი.
 ელია – მიწაზე დანარჩენი,
 უფლისგან ნუგეშად დანარჩენი,
 მამული – მოხუცი მამაჩემი,
 მამული – უკვდავი მამაჩემი...

ხან და ხან

განსაცდელი

ლოცვა ჩემი ბუდეა.
 მე ჩიტი, –
 ჩამოვარდნილი ბუდიდან...

ცისკენ

ლოცვა ჩემი ბუდეა,
 მე ჩიტი, –
 აფრენილი ბუდიდან!!!

თეძუი სუხსვადე

ისე ახლოა

ისე ახლოა ზეცა მიწასთან,
მიწასთან ერთად ვეხები ზეცას;
მინდა ვარსკვლავებს იბნევედე თმაში,
მინდა ნისლეების პერანგი გეცვას.

იქ – სადაც ზღვები გაგიჟდა უკვე,
ტალღები ბროლის ზმანებებს ლეწავს...
მზესავით უნდა ავფეთქდე შენში
და ვანაცვალო სიცოცხლე ერთ წამს.

ბედნიერი ვარ

ახლა იწყება ლომების ბრდღვინვა,
ახლა იწყება მგლების ყმუილი,
სასაცილოა ყოველი სიტყვა,
რამეთუ სიტყვა – არის ტყუილი.

მიახლოვდები უსაზღვრო რწმენით,
მაფორიაქებს შენი სურნელი,
მე ახლა ვხდები ყველაზე ბრძენი,
ყველაზე ბრძენი ვხდები სულელი.

აღბათ დაკარგულ სამოთხეს ვეძებ,
შურით კვდებიან უცხო ლანდები...
თოვლივით ფრთხილად გეხები თმებზე,
მერე თოვლივით თვითონ მადნები.

აღარ მჭირდება თითების მტვრევა,
ოქრო-ვერცხლი და დიბა-ფარჩები...
ბედნიერი ვარ – რომ შენი ტყვე ვარ,
რომ სამუდამოდ შენთან დავრჩები.

თავისუფლება

დროს მიაქვს ჩემი სისხლი და ზორცი,
წლების ჭუჭყი და წლების ნაგავი;
ყველაფრის ქონას ჯობია, როცა
არაფერი გაქვს დასაკარგავი.



ძლივს გავაღწიე ოცნების გაღმა,
არ ღირს სიცოცხლე გულის ფეთებად,
სულს დავატარებ სხეულში ნაღმად
და სადაც არის – ამიფეთქდება.

ყველა თვალსა და ხელს შუა მკარგავს,
რადგან დასრულდა ჩემი კირთება
და ახლა სული მთას მომწყდარ
ზვავს გავს,
გზას რომ არავის არ ეკითხება.

დროა

რა მოვუხერხო ძაღლურ ამინდებს,
თუ კვლავ ყმუილი მოაქვს სამარის,
ერთხელ შევცდი და მტერი დავინდე,
ჩემი დამნდობი კაცი არ არის.

ცხოვრებამ ცოდვის აღში გამხვია
და ვიფერფლები, როგორც ნაფოტი,
მეტის ღირსი ვარ – ჩემზე ახია,
ჯოჯოხეთისკენ რას ვისწრაფოდი?!

ეს ღამეც ავი თვალთ მიცქერის,
შეშლილ სახეთა მაკრავს ირაო;
მოგიტეხნათ ყველას კისერი,
დროა – მაგიდა ავაყირაო.

გაზაფხული

მოუთმენლად ველოდები მერცხალს,
დღესასწაულს მიწისა და ცის,
შინაგანი მღელვარება მცეცხლავს,
გარეგნულად დამცინავს და ცივს.

ფიქრად ვიქეც და არაფერს ვფიქრობ,
ღრო მეწვია იღუმალის წვის,
რალაც წყენას ვინსენებლი თითქოს,
თუმცა არა... არაფერი... წვიმს!

სულს მინათებს ციაგების ბრწყინვა,
თითქოს სულში ანგელოზი ზის;
თურმე როგორ მჭირდებოდა წვიმა
და წვიმაში დაბადება მზის!

გამხელის წუთი

მე თუმცა თავის გამხელა მძულდა,
გამხელის წუთი რომც მომერიოს,
ნუ შემომხედავ – ვით მარტოსულს და
ნუ შემომხედავ – როგორც გენიოსს.

თავდავიწყებით შენს თეთრ მხრებს
კკოცნი,
გაღებული მაქვს გულის კარები;
ღრო იყო – ალბათ იყავი მორცხვი
და ნადირივით მიუკარები.

ახლა კი ერთად მივყვებით აღმართს
და ერთად ფეთქავს ჩვენი გულები...
ყოველთვის მრჩება ნუგეშად რალაც,
რადგან ამ ქვეყნად შენ მეგულები.

ისე კარგი ხარ

სულს გაზაფხულის ეხება სუნთქვა,
მორცხვად გკოცნიან წვიმის წვეთები,
ისე კარგი ხარ და ისე სუფთა,
მგონი ჩემთვისაც არ მემეტები.

თითქოს გამხელის წუთები დადგა,
ჩუმაღ მკარნახობს სიტყვებს განგება;
მიყვარხარ-მეთქი! – ვერ გეტყვი, რადგან
სიყვარულს ფასი დაეკარგება.

რომც არ დამწვოდა ბედის ჯვარედი,
გული – ცრემლებად დანალკენთები,
მე მაინც ასე შეგიყვარებდი,
და მაინც ასე გაგაღმერთებდი!

* * *

ძალიან მშვიდად, ძალიან ნელა,
ეცემა ფიფქი და მეც ვეცემა;
ჩვენ რადგან ერთად გვიყვარდა ფრენა,
გადაგვივლიან ახლა მხეცები.

თოვლივით მოდის ზეციდან შველა,
თოვლივით დნება ტანჯვის ეკლები;
რატომ გლალატობს ამ ქვეყნად ყველა
ბოლომდე მაინც ვერ გაერკვევი.

ძალიან მშვიდად, ძალიან ნელა,
დალივლივებენ ცაში მერცხლები...
დაცემის მერეც გრძელდება ფრენა,
დაცემის მერეც არ დაეცემა!

თავისუფლების წყურვილით

ვეთამაშები ცხოვრებას,
ისე, ვით ხვადი ძუს;
სიბერეს მართლა ვერ ვიტან,
სიბერე მართლა მძულს!

მიყვარს ბრძოლების ყიჟინა,
მმატებს ძალას და მუხტს,
ზუსტად ისეთი წვიმა მაქვს,
როგორც ელავს და ქუხს.

ბრმას დავანახებ სინათლეს,
ხმას გავაგონებ ყრუს,
არც გლახაკების დარდი მაქვს,
არც მეფეების მშურს.

თავისუფლების წყურვილით
მივსდევ ბილიკებს მგლურს...
ჯერ დედა უნდა გიტვიროთ,
მერე გაჩუქებთ გულს!



ნიწო ჟოჟოსაჲ

გეხება

ეს ყველაფერი შენ გეხება!
 ჰო, შენ!
 გეხება!
 შენ –
 ვინც თანდათან კარგავ შეხებას –
 (რა ნიკოფსია, რის დარუბანდი)
 აფხაზეთიდან – ჯავახეთამდი!
 შენ კარგავ!
 კარგავ!
 კარგავ სმენას!
 კარგო, სხვაგვარად –
 უსათუოდ გაიგონებდი,
 როგორ ჩაცხრილეს სულ ახლახან,
 უსასტიკესად,
 რობაქიძის და გირგვლიანის
 ლეგიონები!
 ასეა! მორჩა!
 თვალის ჩინიც მაშინ დაკარგე –
 ემიგრანტების ვერ შენიშნე
 როცა ცრემლები,
 როცა მხრებიდან სამხრეებივით
 აგაგლიჯეს მათი ხელები!

 და ნუთუ ბოლოდ –
 პირის გემოს იტოვებ მხოლოდ?!

სუზის
 წუხელ გათოვდა და
 ზეციდან ფანტელები
 ქარმა ჩამოშალა, ფანჯრებს მიათოვა.
 დილით ისე გადნა სიმშვიდის ილუზია,
 აი, რომ ვუყვარდით და,
 მაინც რომ მიგვატოვა...
 ასეთი თოვლი იცის თბილისში –
 მატყუარა,
 მოვა, შეგვპირდება სითბოს ვაუჩერებს,
 ჩვენ კი ისევ ისე –
 მართალს ჰგავს თუ არა,
 მაინც პირველივით დაუფუჯვრებთ.
 და ისევ გაიბმება თოკები არენაზე,
 საფრთხით ჩამოწყდომის,
 ან განგებ გადაჭრის...
 ჩვენ მაინც გაგებდავთ და
 მერე მივხვდებით,
 რომ სწორედ ასეთი –
 რწმენისთვის გადავრჩით!

შიში

როგორ შეიძლება
 სიმშვიდე იყოს სახლში,
 რომელიც დღენიადაგ ხანძრის ლოდინშია?
 კედლის ბზარები ივსება განგაშით,
 ჭერიდან ბათქაში ცვივა...
 მაგრამ როდესაც,
 ამ სახლში ცხოვრობდა დედა –
 რატომღაც ვერასდროს ვამჩნევდი,
 რომ ფანჯრები – სახანძრო მანქანების ალყაშია.
 ეტყობა დედებს, ყველა შიში
 სარდაფში ჩააქვთ,
 და იქიდან,
 მხოლოდ მათი სიკვდილის შემდეგ
 ამოდიან.

ჩვენი პატარაებისთვის

პლუტო

ძლიერ ვწუხვარ, თუმცა რა ვქნა,
ყველას უნდა გავებუტო.
ქეთევანი მქვია, მაგრამ,
მეძახიან სახლში „პლუტოს“.

სულ პატარა რომ ვიყავი,
მეც მეგონა ასე მერქვა,
ლაპარაკი არ ვიცოდი,
საყვედური როგორ მეთქვა?

ნეტა პლუტოს რა მიმიგავს,
ტანი? ფეხი? თმები? სახე?
ლამის გული წამივიდა,
მულტფილმში რომ დავინახე.

გინდ სნიკერსი მომიტანოთ,
გინდ ნაყინი, გინდაც ნუგა,
თუკი „პლუტოს“ დამიძახებთ,
დავიყვებ როგორც ცუგა.

ამანაც თუ არ მიშველა,
ოთხზე ვირბენ, მაშინ ნახეთ,
სანამ სულ არ გავცოფდები,
ქეთევანი დამიძახეთ!

ტყუპების დიალოგი

– ირო, ასე გავიგე,
გავიზრდებით მაღლები,
თუკი შევჭამთ სტაფილოს
მოღელები გავხდებით.

– ტასო, ხომ არ გეშლება?
არ მგონიხარ სულელი!
სულ სტაფილოს არა ჭამს?
მაღალია კურდღელი?!

ეზოში

– აუზში აუ ზის,
არ ჩახტე, ირინა,
აუ გაბრაზდება,
ვაი თუ გვიკბინა...
– ტასიკო, დაიკო,
არ არი კბენია,
პატარებს გვატყუებს
მაგითი ბებია.

ტასო

სახლი გრგვინავს და ზანზარებს,
ირინას დასდევს ლაზარე,
ტასო ქოთქოთებს – ხმაურში,
ველარ ვაძინებ თოჯინას,
ნერსე, შენ მაინც გაჩერდი,
ნუ დააჭენებ ჭოჭინას,
ამ ბებოს რაღა აცინებს,
ტკბება ამათი ყურებით!
ნეტა, ნამდვილი აბია,
თუ მიახატეს ყურები?

გათვლა – ცისარტყელა

რა ფერია ვარ-დი?
წი-თე-ლი.
შენ გავარდი
პირ-ვე-ლი.

მანდარინი?
ნა-რინ-ჯი.
შენც მიყევი
ნა-ბი-ჯით.

ახლა ცისარ-ტყელა-ზე
ყვითე-ლია ფე-რი.
დადგა შენი ჯე-რი.

მერე მოდის
მწვა-ნე.
შენც გადიხარ მა-ლე!

ცის-ფერია ზე-ცა.
ახლა გადის ე-სა!

ლურჯი არის ზღვა.
ვინ-ლა დარ-ჩა სხვა?.

იის ფე-რი მე-ლა-ნი.
ვი-მა-ლე-ბით
ყვე-ლა-ნი.

დაიხუჭე შენ!

პაწაწინა ტასიკომ
 ბებოსთან მიირბინა:
 – ბებო, ბებო, წამოდი,
 სად შემძვრაღა ირინა?!
 სტუმრად მოსულ ტყუპისცალს
 ბებო უცხოებს ალაღებს,
 მარწყვის ჯემს გადაუსმევს,
 თეფშზე კოხტად ალაგებს,
 თან იცინის: ირინა –
 სახლში სულაც არ არის,
 ტასომ ალბათ კარები
 გამოაღო კარადის.
 კარის უკან სარკეა,
 მაღალი და კრიალა,
 შიგნით თვითონ გამოჩნდა,
 მართლა ირა კი არა.

ღამე მთვარის ფერია,
 ვარსკვლავები მღერიან,
 მოფარფატე ფიფქებს,
 ავადვენებ ფიქრებს.

ფანჯარასთან სანთელს,
 ანგელოზი ანთებს,
 ჩემი გული ხარობს,
 შობის ზღაპარს გალობს.

სასწაულის ძალით
 ცამ აკურთხა მიწა,
 ღვთისმშობელის მკლავზე
 მზის ნათელი იწვა.

ბეთლემს ქრისტე იშვა!
 ბეთლემს ქრისტე იშვა!

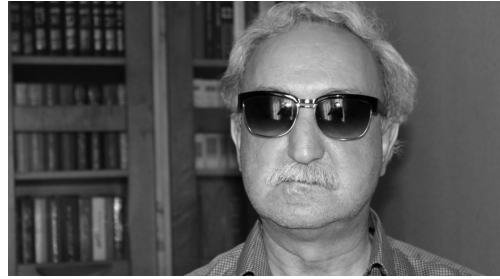
ბრემ სტოკერის დღიური იპოვეს

შთამომავლებმა მსოფლიოში ცნობილი მწერლისა ბრემ სტოკერისა, რომელიც ერთ-ერთი საშინელი ლიტერატურული სახის – დრაკულას ავტორია, იპოვეს წინაპრის პირადი დღიური, რომელიც დიდი ხანია დაკარგულად ითვლებოდა. ჩანაწერები 1871 წლიდან თარიღდება, როცა ახალგაზრდა სტოკერმა კოლეჯი დაამთავრა.

დღიურში აღწერილია მწერლის ცხოვრების მრავალი მოვლენა, ასევე მისი ნააზრევი, რომელიც მომავალში საფუძვლად დაედო მის მრავალ ნაწარმოებს, მათ შორის ყველასთავის საყვარელ „დრაკულას“. მაგალითად, ერთი ჩანაწერი 1881 წლით თარიღდება. მასში მოთხრობილია სულიერად ავადმყოფთა კლინიკის პაციენტ რენსფილდზე, რომელიც ფიქრობდა, რომ ცოცხალი ორგანიზმების ჭამისგან, განსაკუთრებით – ბუზებისგან ენერჯიას იღებდა. მომავალში ეს პერსონაჟი არ იქნება უკანასკნელი როლის შემსრულებელი სისხლიანი გრაფის ისტორიაში.

რომანი „დრაკულა“ 1897 წელს გამოქვეყნდა. მისი მოტივების მიხედვით მრავალი ფილმი შეიქმნა. პირველად მისი ეკრანიზება 1920 წელს რუსეთში მოხდა, მაგრამ სამწუხაროდ, ფირი არ შემონახულა. ამის გარდა, 1922 წელს „დრაკულა“ საფუძველი დაედო „ნოსფერატის“ სიუჟეტს, ხოლო 70 წლის შემდეგ ფრენსის ფორ კოპოლამ შექმნა ადაპტირებული ისტორია თავისი სურათისთვის – „ბრემ სტოკერის დრაკულა“.

1987 წლიდან არსებობს ბრემ სტოკერის პრემია (Brem Stoker Award), რომელსაც ანიჭებს საშინელებათა და ფენტეზის ჟანრის განვითარებისთვის საშინელებათა რომანების შემქმნელ ავტორთა ასოციაცია (Horror Writers Association).



წითელი მოხელის ვნებანი*

უცნაური ამბავი დაემართა ერთ მშვენიერ (თუმცა რაღა „მშვენიერ“) დღეს ერთ-ერთი რაიონული აღმასკომის ძალიან განსაკუთრებულ საქმეთა განყოფილების ხელმძღვანელს, გამოცდილ მუშაკსა და პარტიის ერთგულ მოღვაწეს (ასე იხსენიებდნენ ზევით ოფიციალურ შეკრებებზე), ამხანაგ ბუხუტი ჭილაძეს. უბედურება ის იყო, რომ ამ საჯაყ საქმეს ვერც ვინმეს გაუმხელდა და ვერც ვინმეს სთხოვდა დახმარებას. იმიტომ კი არა, რომ ეშინოდა, (ბოლოს და ბოლოს ვინ შეიტყობდა მისი ნების გარეშე), უბრალოდ, ავისმომასწავებლად მიაჩნდა (თავი რომ დაეანებოთ იმას, რომ შეუფერებელი იყო იმგვარი თანამდებობის პირისათვის, როგორც თავად ბრძანდებოდა). მართალია აქამდე არც ჯადოსი, არც წინასწარგრძობის და ამგვარი ცრურწმენების არაფერი სწამდა, მაგრამ მაინც შემოფოთებული იყო. თავდაპირველად იფიქრა, უბრალო აკვიატება არის და მალე გამივლისო, მაგრამ როცა შუალამის ღრმა ძილის გარდა ხანგრძლივი თათბირების დროს წამიერად ჩათვლემილსაც არ მოეშვა, უკვე სერიოზულად შეშინდა.

საქმე ის იყო, რომ ამხანაგი ბუხუტი (უკაცრავლი პასუხია და) ანტისაბჭოთა სიზმრებს ხედავდა. ეს არაფერი, ამ სიზმრებში თავადაც ხალხის მტრების მოკავშირედ გამოდიოდა.

პირველად ასეთი სიზმარი ქველიძეების ქორწილში თამადად რომ ბრძანდებოდა, შინ დაბრუნებულს ესიზმრა სავარძელში ჩათვლემილს.

მალრანის ტყეში ტყის ძმებს კოცონი გაეწაღებინათ. ფეხებდაბორკილი ცხენები საძოვრად გაეშვათ. ნაბადმოსხმული ქაჭუცა კუნძზე ჩამომჯდარი ცეცხლის ალს მიშტერებოდა. ვალიკო ჯუღელისგან ინსტრუქცია იგვიანებდა. უცებ სქელი უღვაშები აუთამაშდა და მას მიაპყრო

გამჭოლი მზერა: – იმერლები რაღაც ჩვეულ სიმარდეს ვერ იჩინებო და გამომცდელად შეაჩერდა. ბუხუტიმ თავი ჩაქინდრა (ასე სჩვეოდა ზემდგომთა საყვედურებზე).

ცულ გუნებაზე გამოეღვიძა. ყველაფერი ნასმურევზე გამოყოლილ უჭმურს დააბრალა და ალბათ არც გაასხენდებოდა, ანალოგიური სულისკვეთების (მავნე იდეოლოგიური) სიზმარი რომ არ ზმანებოდა ისევ. ეს სიზმარი ტელევიზორის წინ ჩამინებულმა ნახა. (პირი ქვისკენ მიქნია) და ვითომ ტროცკისტების ცენტრიდან დაშიფრული ბარათი მიიღო. წერილს ვინმე ლიდა აწერდა ხელს. ცენტრი გვირაბის გათხრას ავალებდა სტამბულამდე. ჭიათურიდან სანდო მადაროელთა მობილიზაციას სთხოვდნენ. ამავე დროს 12 ტონა სათესლე ლობიოს მოხარშვას ავალებდნენ, რათა მომავალი წლის მოსავალი წაეხდინათ. წერილი დახია და სასწრაფოდ გადაეყლაპა.

გამოღვიძებულს პირში უსიამო გემო გამოჰყვა. ტანში გააჭრჭოლა. ერთი პირობა იფიქრა, წყალს მოვუყვებო (ეს ხერხი ბებიასგან ჰქონდა გაგონილი), მაგრამ ეს ცრურწმენა მალე ამოიგდო თავიდან.

მესამე სიზმარი გაერთიანებული პარტიული აქტივის შეკრებაზე ნახა, სავარძელში ჩაფლულს ხელი რომ ამოედო ნიკაპის ქვეშ და ჩუმად თვლემდა. თავად ჰელსინკის ჯგუფის ხელმძღვანელი – ზვიად გამსახურდია, პროკლამაციების გავრცელებას ავალებდა იმერეთის რეგიონში. თან ქალაქების სქელ დასტას სჩრიდა ხელში. პოლიტპატიმრების გასათავისუფლებლად ხელმოწერები უნდა შეგვიგროვო, ამუნათებდა. უნდოდა ეთქვა: აბა, მე რომელი ხალხის მტერი ვარ, პატივცემულოო, მაგრამ პირში ენა ვერ მოიბრუნა.

ჩუმად მოავლო აქეთ-იქით თვალი,

ვინმემ ხომ არ შეამჩნიაო (ჩაძინება არა, რასაკვირველია, სიზმარი) და როცა დარწმუნდა, მისთვის არავის სცხელოდა, ცოტა დამშვიდდა, თუმცა დანაშაულის გრძნობა არ ტოვებდა. მართალია, თავად ამ სიზმრებში არაფერს ჰპირდებოდა პარტიის მტრებს, ასე ვთქვათ, ჩათრეული არ იყო, მაგრამ ვის დაუმტკიცებდა (თუ, რა თქმა უნდა, აქამდე მივიდოდა საქმე), რომ გულში არ უთანაგრძნობდა.

მალე ეს სიზმრები ყოველდღიურ (უფრო სწორად, ყოველღამიურ) კოშმარად გადაექცა. ხან „თეთრი გიორგის“ გამოგზავნილი კაცი მოაკითხავდა ემიგრაციიდან საიმედო მებრძოლთა რაზმის შესადგენად – შენი იმედი გვაქვსო, ხან „სამანულები“ სთხოვდნენ იარაღის გადამალვას, ხანაც გერმანელი ფაშისტების შემოსვლის ხელშეწყობას ავალებდნენ.

ეს უკვე აღარ ჰგავდა შემთხვევით მოვლენას. რაღაც უნდა ელონა. ბევრი ფიქრის შემდეგ, გაბეზრებულმა, გადაწყვიტა ფსიქოლოგთან მისულიყო. რაიონში ერთი გაკრეჭილი გოგო ეგულებოდა, ადგილობრივი ინტელიგენტის შვილი, ქალაქში განსწავლული ფსიქოლოგი. ბუნუტის არ მოსწონდა ასეთი აქტიური, ახლად გამომცხვარი ჭკუის დამრიგებლები, მაგრამ სხვა არჩევანი არ ჰქონდა. ჯერ მის შესახებ მასალა შეისწავლა და მერე კაბინეტში დაიბარა, ვითომდა მისი საქმიანობის უკეთ წარმართვის მიზნით. მდივანი, რომელსაც აქამდე სულ ცხელი ჩაისა ან ცივი ბორჯომის შემოტანას ავალებდა, გააფრთხილა, ყავა მოგვიდუღეთ (უფრო თანამედროვე რომ გამოჩენილიყო). მთელი თავისი დიპლომატია (თავად ასე მიაჩნდა) – გამოიყენა. ილაპარაკეს აქეთურ-იქეთურზე, და ბოლოს, სიზმრებზე ჩამოუგდო სიტყვა.

– ჩვენ (ასე მოიხსენიებდა საკუთარ თავს) სწორედ ისეთი ახალგაზრდობა გეჭირია გვერდში, თქვენ რომ ხართ, განათლებულები, თანამედროვეები, დადებითები. ბოდიში მამითხოვია, ერთი თქვენი პროფესია შემანსენეთ!

– ფსიქოლოგი.

– ოო, – გააგრძელა ბუნუტიმ. – კარგი საგანია ფსიქოლოგია, დიდებული.

– რა თქმა უნდა, თანამედროვე ცხოვრება, მისი ნებისმიერი დარგი წარმოუდგენელია ფსიქოლოგიის გარეშე. – ხალისით დაუკრა კვერი სტუმარმა.

– და რატომ არ უნდა დავნერგო თ ეს მოწინავე სიანხლე ჩვენს რაიონში? – რიტორიკულად იკითხა ახალგაზრდებზე მზრუნველის ნიღაბმორგებულმა მუშაკმა.

– იცით, თანამედროვე გამოწვევები მას სოციოლოგიის ხერხემლად განიზილავს.

ბუნუტიმ, გამოცდილმა დიპლომატმა იფიქრა, ახლა კი დროა ჩემს ძირითად თემაზე გადავიდეთ და:

– უფრო ვარესსაც ვიტყვოდი, მე მგონია, ცხადშიც და ძილშიც ფსიქოლოგია ჩვენი დასაყრდენი უნდა იყოს. დიან, ჩვენ ასე ვთქვათ, სიზმრების, როგორც ასეთის როლიც გვანტერესებს.

ახლად გამომცხვარ ფსიქოლოგს ეს იამოვნა საკუთარი პროფესიული ცოდნის გამომჟღავნების საშუალება რომ მიეცა და სინქარე აკრიფა.

– იცით რაშია საქმე, ფსიქოანალიზის მეთოდის მიხედვით, რომლის ავტორიც, მოგეხსენებათ, ფროიდი გახლავთ, სიზმარი ჩვენს არაცნობიერში დალექილი, ანუ შინაგანი ცენზორის მიერ ტაბუირებული შეგრძნებების მატერიალიზების ცდაა, ანუ ლიბიდოს სუბლიმაცია... – კიდევ დიდხანს ილაპარაკა ვიღაც იუნგსა და კოლექტიურ მეხსიერებაზე. რაილმასკომის ძალიან განსაკუთრებულ საქმეთა უფროსი დინჯად უკრავდა თავს, აქაოდა, ეს ხომ ცნობილი ამბებიაო. სინამდვილეში ამდენი ტერმინებისა და თეორიების გროვიდან ის დასკვნა გააკეთა, რომ ვიღაც ავსტრიელი გიჟის ნაბუტურევეთ ადამიანს რაღაც ტვინის კუნჭულში ის ესიზმრებოდა, რაც გულში ედო და ცხადში ვერ გაებედა. მოკლედ, ადამიანურად რომ ვთქვათ, მელას რაც ენატრებოდა, ის ესიზმრებოდაო. ამ დასკვნამ, დამშვიდების ნაცვლად, მთლად გადარია. რა გამოდიოდა, პარტიის ერთგული მოღვაწე გულში მავნე ოცნებას ატარებდა სახელმწიფო გადატრიალებაზე. წანდა კაცი, მოსვენება დაკარგა. პარტიულ ბოსებს თვალს ველარ უსწორებდა. სულ ეჩვენებოდა, რომ ყველამ რაღაც იცოდა მისი სიზმრების თაობაზე.

მაშინ იყო, თავში რომ მოუვიდა, ვინმე მღვდლისთვის ხომ არ მიმეკითხაო. იმ დროისათვის პარტია რელიგიასთან ურთიერთობას აწესრიგებდა, თავად პარტიული ბოსები ხვდებოდნენ უმაღლეს საეკლესიო პირებს საჯაროდ. არ ვიცი, ღვთის ნებითა თუ შემთხვევის წყალობით, ერთ დღესაც მარჯვე

შემთხვევა მიეცა საამისოდ. ახლობლის დაკრძალვაზე, სასაფლაოს რომ ტოვებდა, პატარა ეკლესია შენიშნა, რამდენჯერ ყოფილა აქ და არასოდეს შეუმჩნევია. რაღაც მოიმიზეზა, თავისიანებს ჩამორჩა და გულისფანცქალით გადააბიჯა სამლოცველოს ზღურბლს. ბინდდებოდა და ეკლესიაში არავინ ჩანდა. არ იცოდა, რა ექნა. გამობრუნებას აპირებდა, რომ ახალგაზრდა მღვდლის სილუეტი შეამჩნია. მას ხელში სანთელი ეჭირა და მის მკრთალ შუქზე როგორღაც დამაჯერებლად, საიმედოდ გამოიყურებოდა.

– გამარჯობა, მამაო! ბოდიში, რა საკვირველია. – (არ იცოდა, როგორ მიემართა), – რაღაც სხვისი ხმით უთხრა მღვდელს.

– ღმერთმა დაგლოცოს, შვილო ჩემო! – რაღაც ეხამუშა ამ ახალგაზრდა კაცის შვილობა.

– რაზე შეწუხებულხართ?

ბუნუტიმ არ იცოდა, რა ეპასუხა. იმ წუთში რაც გაიფიქრა, ხომ არ მიცნო. მაგრამ ბოლოს გადალახა ეს შიში და თქვა:

– შეიძლება თქვენთან, ასე ვთქვათ, გასაუბრება საჭირობოროტო საკითხებზე?

– რასაკვირველია, შვილო ჩემო! ეს ჩვენი მოვალეობაა.

– არ მინდოდა თქვენი შეწუხება, მამაო, მარა... ძალიან მერიდება.

– ბრძანეთ, შვილო ჩემო, არაფერია დაფარული ღვთისათვის.

ამ სიტყვებმა ბუნუტი გაათამამა.

– ისა, დავითანჯე, ნორმალური ძილი არ მღირსებია დიდინანია, ჩემო ბატონო.

– უძილობა გაწუხებთ?

– პირიქით – ძილი.

– ეგ როგორ? – ვერ გაიგო მღვდელმა.

– აი, სიზმრები-თქვა.

– ღმერთი მოწყალეა, რა სიზმრები, შვილო ჩემო?

– არ ვიცი, როგორ აგისნათ, უფრო სწორად, ფარსაგი სიზმრები არ მასვენებენ.

– მაინც როგორი? – ჩაეძია მღვდელი.

– რა ვიცი, აი, პირი ქვისკენ მიქნია და კრიმინალური, ასე ვთქვათ, უნაირო.

– სიზმარი ეშმაკისაა, შვილო ჩემო! ნუ მიაწვებთ ამდენ მნიშვნელობას.

– კი მარა... რატომ ამეკვიპატა ასე, მე ხომ არასდროს მიფიქრია მაგისთანებზე?

– ყველაფრის მიზეზი ჩვენი ცოდვებია, შვილო ჩემო. ადამიანის გვამი ცოდვების

ბუდეა, ყოველი ფიქრი, ჩვენს გონებაში გამკრთალი, კვალს ტოვებს სულში. ჩვენდა უნებურად, უამრავ ცოდვას ჩავდივართ ყოველდღიურად – ფიქრით, სიტყვითა და საქმით. ევედრე უფალს ცოდვათა შენდობისათვის.

– კი მარა, რომელი ცოდვებისათვის?

– ეგ თქვენ უნდა იცოდეთ, უცოდველი არავინაა მზის ქვეშეთში. მხოლოდ მონანულნი დაიმკვიდრებენ სასუფეველს.

– მაპატიეთ, მამაო, შეწუხებისათვის...

კარგად ბრძანდებოდეთ! – მოჭრა უცებ.

– მშვიდობა მოგცეთ, შვილო ჩემო!

არ შემობრუნებულა, უკუსვლით გამოვიდა იქიდან. თითქოს უნდა დამშვიდებულიყო, მაგრამ ეს ეშმაკეული რაღას ნიშნავდა, ვერ გაეგო. რა საქმე უნდა ჰქონოდათ მასთან (უმწიკლო პარტიულ მუშაკთან) ეშმაკებს. ან ეს „გვამი“ და „სასუფეველი“ რა მოსატანი იყო?

ბუნუტის რაღაც ჭკუაში არ დაუჯდა ეს თვალთ უხილავი ძალის ნუგეში, როგორ უნდა ეხვეწოს და ევედროს იმას, ვისაც ვერ ხედავს და არც არასოდეს უნახავს. ან თუ ასეთი ყოვლისმზილველი და კეთილია, ხვეწნა რატომ უნდა სჭირდებოდესო. რამ გამასულელა ამხელა კაცი, ბნელეთის მოციქულებთან რამ მიმიყვანაო. არ სჯობდა, ვინმე უფროს პარტიულ ამხანაგთან ეძებნა გამოსავალი. ბევრი ფიქრის შემდეგ რაიონის იდეოლოგიის წარმმართველ დუშიკო, იგივე დიმიტრი ბრეგვაძეზე შეაჩერა არჩევანი. რაც უნდა იყოს, ერთად გაიზარდნენ, ერთად იჭერდნენ ღორჯოებს ბუჯისწყალში. სამსახურში ამაზე ლაპარაკს ვერ გაბედავდა და სახლში მიაკითხა გვიან ღამით (მაშინ ამგვარი მოხელეები გვიან ღამემდე მუშაობდნენ).

დუშიკო, იგივე დიმიტრი გაცეხული უყურებდა მის შეწუხებულ სახეს და ცდილობდა გამოეცნო, რაზე უნდა მოსულიყო ასე საგანგებო ვიზიტით და თანაც ასე გვიან.

– დუშიკო, ჩემიანი რომ ხარ და შინაური, იმიტო გადავწყვიტე შენთან მოსვლა, თვარა... – დაიწყო ბუნუტიმ. მასპინძელი მოიღუშა, რაღაც უსიამოს მოსასმენად მოემზადა. ალბათ, რამე სამსახურებრივი ინტრიგის შესახებ უნდა მომიყვებო.

– მაინც რა მოხდა, შე კაცო, მითხარი.

– ძალიან რო გამიჭირდა, იმისი არ

იყოს... — ენა დაება ბუხუტის.

— აღარ იტყვი?! — მოთმინების მარაგი შემოეღია დუშიკო, იგივე დიმიტრის.

— ხოდა იმას გამბობდი, იმისთანა ხალხს ენახულობ ყოველდღე, აქამდე რომ ვიჭირავდი.

— ახლა ვინმეს დაჭერა სარისკოა, ხომ იცი, რა დრო დადგა (მასპინძელმა ირგვლივ მიმოიხედა), აცნობე სათანადო ორგანოებს და იმათ იციან, რაგა, მე გასწავლო ამხელა გამოცდილების კაცს? — მასპინძელი შეეცადა სტუმრისათვის შეეხსენებინა, ყველაფრის მიუხედავად მაინც თანამდებობრივი სუბორდინაცია რომ არ უნდა დაევიწყებინა.

— საქმეც ის არის, რომ ვერც მე დავიჭერ და ვერც ვერავინ. — თავის მართლებაზე გადავიდა ბუხუტი.

— ჩვენთვის შეუძლებელი არაფერია, — კატეგორიულ ტონს მიმართა დუშიკო, იგივე დიმიტრიმ, — მართლა ეგრე კი არ არის, ზოგ-ზოგებს რომ ჰგონიათ. ბუხუტი ვერ მიხვდა, ეს „ზოგ-ზოგები“ თვითონ იყო, თუ სხვას გულისხმობდა.

— სინამდვილეში რომ იყოს, კი ბატონო, მარა, რაფრა გინდა, სიზმარში კაცის დაჭერა. — მეტი სინათლის შეტანას შეეცადა მოსული.

— რაო, ვერ გავიგე, რა სიზმარშიო.

— მეც რო ვერ გავიგე, იმიტო მოვედი შენთან, ამაგდარ კაცთან.

— რაღაც არეულად ლაპარაკობ, შე კაცო, — დაეჭვდა მასპინძელი.

— სულ რო არ გადავირიე, არ გიკვირს? ლაფს ასხამენ ჩემს უმწიკლო ავტორიტეტს. ვიგინდარების ამხანაგად გამხადეს. დამე დაძინების მეშინია, — გული აურუყდა მოსულს.

— შენი ვერაფერი გავიგე, ხან უძილობა მაწუხებს ხან სიზმრებით. უსიზმრო ძილი კი გამიგია, მარა უძილო სიზმარი — არა.

— ჩემს ერთგულებაში, იმისი არ იყოს, ვიცი, ეჭვი არ შეგაქვს, მარა, ჩემ პარტიულ სინდისს რა პასუხი გავცე.

— აბა რას გეტყვი იცი, ერთი პოლლიტრა ძილისწინ და გათავებულია საქმე, — უცბათ გადაუწყვიტა პრობლემა დუშიკო, იგივე დიმიტრი ბრეგვამემ. გულში კი გაიფიქრა: „გაურეკია ამ უბედურს და ეგ არი“. „ეჰ, ჩემი საშველი არ არის.“ — გაიფიქრა ბუხუტიმ. გადაწყვიტა, არავისთან სიტყვა აღარ დასცდენოდა ამაზე.

ამასობაში ეს ამდენი წვალებით

აწყობილი, დალაგებული ქვეყანაც აირია. ქურეებში წვეროსანი ახალგაზრდები (გაუგებარი სახელწოდებით — არაფორმალეები) მომრავლდნენ. საჯაროობასა და ადამიანის უფლებებზე დაიწყეს ხმამაღლა საუბარი. მიტინგებიც ქურის ყოველდღიურ ანტურაჟად იქცა. ბუხუტისთანებს უკვე ამრეზით უყურებდნენ. ის კი არა, საერთოდ უსაქმოდ დარჩნენ. მანაც იდროვა და დამსახურებულ (ეს სიტყვის მასალად) პენსიაზე გავიდა. რაიონული თათბირები, უფროსი ამხანაგების (რომლებიც სულაც არ იყვნენ ამხანაგები) კუშტი გამოხედვები, მაგიდაზე თითის კაკუნი, ქვეშევრდომთა ქლესური თვალეში შეციცინებანი წარსულს ჩაბარდა. ახლა მთელ დროს ნახევრადთვლელმაში ატარებდა, ტელევიზორის წინ ამოჩემებულ საგარბელში.

ერთი ასეთ თვლემის პროცესში ეხმანა (თუ ტელევიზორში გადმოსცეს, ვერ გააკვია), რომ საქართველოს უზენაესმა საბჭომ საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი მიიღო. აქ უკვე დაიბნა ბუხუტი. მალე მოეჩვენა, რომ ყველას მის გარშემო ზუსტად იგივე კოლექტიური სიზმარი დასინამრებოდა. იქნებ აქამდეც ასე იყო და მე ვერ ვხვდებოდიო — ფიქრობდა. ალბათ, ისინიც მალავდნენ ჩემსავითო. ან რატომ უნდა ჰქონოდა მაინცდამაინც მას ვინმესგან განსხვავებული სიზმრები, მაშინ, როცა ცხოვრების წესი ერთი ჰქონდათ. გონებაში ამოუტივტივდა ოდესღაც გაკრეჭილი გოგოს ნათქვამი რაღაც „კოლექტიური მეხსიერების“ თაობაზე. ამ აზრმა სინდისის ქენჯნა მიუყურა. ეჭვი გაუჩნდა, რომ რასაც ცხოვრებას ეძახდა აქამდე, სიზმარი სწორედაც ის იყო. ანდა უფრო კარგი — სიზმარ-ცხადი ერთიან ზღვარწაშლილ სივრცედ ქცეულიყო.

ბუხუტიმ იგრძნო მის დონდლო, მოშვებულ სხეულს როგორ ავსებდა გრილი სიმსუბუქე. იდაყვებით საგარბლის სახელურებს დაეყრდნო და მსუბუქად წამოიწია. რაღაც უცნაური (სახელს რომ ვერ დაარქმევ, ისეთი) სიმძიმისაგან თავისუფლდებოდა. ერთბაშად ადგილს მოსწყდა, ზევით აიჭრა და თავისი საგარბლიანად მოლივლივე სივრცეში შეცურდა.

* რევაზ ინანიშვილის სახელობის ერთი მოთხრობის კონკურსის პრიზიორი



თონა ბუხიძე

ყველაზე ღიდი*

– დე, ვინ არის ამ ქვეყანაზე ყველაზე ღიდი? – საჩუქარივით შეფუთული და თვალვებამრგვალებული ბავშვი ეკითხებოდა დედას. ყოველ შუადღეს, როცა ბავშვი ბალიდან გამოძვავს, ვისმენ პატარების სასაცილო კითხვებს, მაგრამ ეს კითხვა მომეწონა და უფრო მეტად დამაინტერესა, რას უპასუხებდა დედა, თან ლუკას შარვალს ვუცვლიდი.

– სააკაშვილი, შვილო, ტელევიზორში ხომ ნახე, როგორი ღიდია.

საწყალი ბავშვი. საცემი დედა. პატარა ბიჭუნას, როგორც ყველა ბავშვს, ჰქონდა გამომეტყველება – „ეს რა არის, დე?“, ხოლო დედამისს შუბლზე ეწერა – „დღეს საჭმელს რა გააკეთებს“. მე შემეცოდა ეს ბავშვი, რადგან მას 20 წლის მერეც ისეთივე სულელური წარმოდგენები ექნებოდა, როგორც ჰქონდა ახლა სიდიდეზე ჰქონდა. ლუკას კითხვამ გამომაფხიზლა:

– ლიზ, სააკაშვილი მართლა ყველაზე ღიდია? – გამეცინა.

– არა, ლუკა.

– აბა ვინ არის ყველაზე ღიდი?

– ყველზე ღიდი ის არის, ვისაც ყველა ადამიანი უყვარს.

– სუყველა, ლიზ?

– ხო, ლუკა, სუყველა.

– მერე შენ იცნობ ყველაზე ღიდი ადამიანს? – დაფიქრდი, რა მეპასუხა. ბავშვისთვის იმედი რომ არ გადამეწურა, ვუთხარი:

– ვეძებ ჯერ, რომ ვიპოვი, გაგაცნობ, აუცილებლად.

– ხო, ლიზ, გამაცანი. მერე მეც მასწავლის, როგორ უნდა გავხდე ყველაზე ღიდი და შენთან ერთად დამით კინოებს ვუყურო. – დაფიქრდა, – ლიზ, ყველაზე ღიდი რომ გავხდები, შენთან

ერთად ხომ მაყურებინებ კინოებს???

– კი, ლუკა, აუცილებლად, ახლა კი, სანამ პატარა ხარ, მოდი, ეს ქუდი დაგახურო და სახლში წავიდეთ.

იმ ზამთარშიც ისე ციოდა, როგორც 4 წლის წინ, როცა ლუკა გავაჩინე. პირველად რომ დავინახე, კინალამ გული გამიჩერდა, ისეთი პატარა და უშნო იყო, მერე თვალები გაახილა და მივხვდი, მე მგავდა. მამამისი ბედნიერებისგან გიჟს ჰგავდა და გაჰკიოდა, ბიჭი შემეძინაო. გიჟივით დარბოდა ერთი პალატიდან მეორეში, მე არ მინახავს, მომიყვინენ. პირველად რომ ანახვეს, გულში ჩაუხუტებია და უთქვამს, მარტო ლიზი გაგაჩენდა შენო. მაშინ ლუკა უკვე აღარ იყო ისეთი უშნო, როგორც მარტო მე ვნახე. დაებანათ, ჩაეცმიათ, სახის ნაკვთებიც დასწყნარებოდა და უკვე ბავშვს ჰგავდა.

სახლში რომ დავბრუნდით, მამამისი დარბოდა და ყოველ წუთას მეკითხებოდა – „ლიზ, რამე ხომ არ გინდა?“, „მოდი, ვაჭამოთ“, „აბა, მე თუ მიცნობს“... მეცინებოდა და მიხაროდა. ერთი თვის უკვე ისეთი ლამაზი იყო, თვალს ვერ მოაცილებდი: ლოყები გამოებერა, შავი ბუსუსებსი გასცვივდა თავზე და ოქროსფერი კულულები ამოუვიდა, პატარა ხელებზე ნაკეცები გაუჩნდა და თვალები ისევ ისეთი შერჩა. ალუ რომ თქვა, მამამისს ისე გაუხარდა, თითქოს პირველი სტიპენდია მოეტანოს სახლში, 300-ჯერ მაინც გაამეორებინა ბავშვს და თან ვიდეთი უღებდა. მერე გადაწყვიტა, რომ რადგან ბავშვმა თქვა „ალუ“, იქვე იტყოდა დედას ან მამას და საათობით უმეორებდა: „ლუკა, თქვი, აბა, მამა... აბა, დედა თქვი, ლუკა“. მერე ერთი წლისაც

– იცი, ლუკა, მე და მამაშენი დიდხანს ვთამაშობდით სახლობანას, მერე მამა გაიზარდა და სხვაგან წავიდა, მოსწყინდა ჩემთან თამაში. გაიზარდა, გესმის?

– და ახლა შაკო ბიძიასავით დიდი ღიბი აქვს და უღვაშები? – ნერწყვი გადამცდა, რომ წამოვიდგინე ლუკას მამა დიდი ღიბით და უღვაშებით.

– არა, მთლად მასეც არ გაიზარდებოდა, – თან სიცილით ვკვდებოდი.

– ლიზ, შენც რომ გაიზარდო ერთხელ და სხვაგან წახვიდე, რა ვქნა მე მერე? – ისევე ჩამწყდა გული.

– მომისმინე, პატარავ, აი, ჩვენი სუზი რომ მოვიყვანეთ სახლში, ხომ იყო პატარა?

– კი.

– მერე ხომ გეთამაშებოდა?

– კი.

– ახლა ხომ გაიზარდა და მაინც გეთამაშება?

– ხო.

– ხოდა, მე და სუზი ხომ ვგავართ ერთმანეთს?

– კი, ლიზ, მაგრად ჰგავხართ.

– ანუ მე ყოველთვის ვითამაშებ შენთან, როცა შენ გენდომება. – დაფიქრდა, ისეთი სასაცილო იყო ხოლმე, რომ ფიქრობდა და ჩემთვის სრულიად მოულოდნელი რამე თქვა:

– მამა სულელი ყოფილა, რა ჯობია შენთან თამაშს.

– ნუ ამბობ, ლუკა, მასე. მეორედ აღარ თქვა.

– კარგი, – თქვა და თავისთვის მაინც ჩაილაპარაკა, – სულელი.

ლუკას ყულაბაში უკვე 2 ლარი და 15 თეთრი ეგდო, შესაბამისად, პერსპექტივაც დიდი იყო, რომ მალე ჩვენს სახლში, მე, ლუკა, სუზი და პარაშუტი ვიცხოვრებდით. ლუკას უყვარდა ჩვენი სახლი, სადაც მარტო არასოდეს იყო. ბაღიც უყვარდა და საერთოდ, ვფიქრობ, ყველაფერი უყვარდა. უცნაური ბავშვი იყო, ქერა კულულები ჰქონდა და ჩემნაირი თვალები. მე წითური ვარ და ლუკასნაირი თვალები მაქვს. ერთადერთი, რაზეც ვჩხუბობდით, დაძინება არ უნდოდა, როცა მე კინოს ვუყურებდი ღამით.

– ლიზ, დღეს მაინც დამტოვე რა, ერთადერთი დღეს, – ბურტყუნებდა.

– დიდი რომ იქნები, რამდენიც გინდა, იმდენი უყურე ამ კინოებს, ახლა კი პიჟამო ჩაიცვი და დაწექი.

– აუუ, ლიზ, როდის გავხდები მე დიდი

– მალე, ლუკა. ერთ 15 წელიწადში უკვე ძალიან დიდი იქნები და ჩემთან თამაში აღარ მოგინდება.

– მე სხვაგან არ წავალ.

– წახვალ, შენი ნებით თუ არ წახვალ, მე გაგადებ.

– სად გამაგლებ, ბავშვთა ინტერნატში?

– არა, ლუკა, შენს ცხოვრებაში გაგაგადებ, მაგრამ შენ თვითონ წახვალ, ჩემი პანჩური აღარ დაგჭირდება.

– ლიზ.

– დაწექი ლუკა, – ბუზღუნით წავიდა, ბუზღუნით დაწვა და 5 წუთში ბუზღუნით ეძინა.

აღბათ ლუკაზე მეტად მე მეშინოდა, რომ მალე მარტო დავრჩებოდი. მაგრამ ბავშვი სათამაშოდ არ მიქცევია. ჩვენ საუკეთესო მეგობრები ვიყავით: მე, ლუკა და სუზი. სუზი კარგი ძალღი იყო. ყოველთვის გრძნობდა, როდის ვიყავი მის ხასიათზე. თუ არ ვიყავი, მოდიოდა, პატარა წითურ თათებს მუხლებზე მადებდა და ხელებს მილოკავდა. მეც ვეფერებოდი და მახსენდებოდა, რომ მთელი 4 წელი კანაპეში არ წავსულვარ და მარტინი არ დამილევია. მახსენდებოდა ისიც, როგორ ჩავულაგე ლუკას მამას ჩემოდანი და თავის ბალერინასთან გავუშვი. თავის დროზე, მეც ბალერინა ვიყავი, მაგრამ მერე თავი დავანებე. რომ გამეგრძელებინა? – ვეკითხებოდი ხოლმე საკუთარ თავს. მაშინაც ისე ჩავულაგებდი ლუკას მამას ჩემოდანს და თავის ბალერინასთან გავუშვებდი. ეს ცხოვრება იყო, მე კი სულაც არ ვიყავი ყველაზე დიდი, რომ ყველა ადამიანი მყვარებოდა, ამიტომ ლუკას მამა აღარ მიყვარდა. ლუკას ყულაბაში კი უკვე 3 ლარი და 65 თეთრი ეგდო და შესაბამისად პერსპექტივაც იზრდებოდა, რომ მალე ჩვენს სახლში მე, ლუკა, სუზი და პარაშუტი ვიცხოვრებდით.

– ლიზ!!!! რა მაგარი იქნება, რომ ვიფრენ ხოლმე!

– ხო, ლუკა, ძალიან მაგარი!

– აუ, გუშინ დამეხიზმრა, რომ უკვე მქონდა!

– გექნება, ლუკა!

– აუ, ნეტა დღესაც დამესიზმროს!
ლიზ, მაყურებინე რა შენთან ერთად
კინო დღეს...

– ლუკა!!!! – მიხვდა, რომ ხმა აღარ
უნდა ამოელო და ბუზღუნით ჩაყო მეორე
ფეხი პიჟამოს შარვალში.

– ლიზ, აკაკუნებენ.

მართლაც კარზე იყვნენ. უკვე 10 საათი
იყო, ამ დროს ჩვენთან არავინ მოდიოდა,
გამიკვირდა და გავადე. სადარბაზოში
არყის სუნიანი და არყისფერი კაცი
იღვა. ლოთები ისე მეზიზღებიან, რომ
მუცელში მივლის ხოლმე. უკვე დავაპირე
კარის მიკეტვა, რომ მითხრა:

– ქალბატონო, ბავშვი მყავს ცუდად,
იქნებ 1 ლარით დამეხმაროთ, – და იმ
წუთს მოსაკლავად არ დამენანებოდა.
როგორ შეიძლება ასე უსინდისოდ ბავშვის
გამოყენება 100 გრამი არაყისთვის!!!

– არაფერი მაქვს, – ვუთხარი
უკმეხად – აქ მეორედ აღარ მოხვიდეთ!

კარს უკვე ვკეტავდი, რომ ლუკა
გამეხლართა ფეხებში, ხელში რაღაცა
ეჭირა. კაცს მიუახლოვდა, შარვალზე
ჩამოქაჩა – დაიხარეო...

– აჰა, ბიძია, – ხელში რაღაცა
ჩაუღო, – მეც მიყვარხარ და ლიზისაც.
– ლიზ, ხომ გიყვარს?

გაშეშებული ვიდექი. ძლივს
ამოვიღულულე – კი-მეთქი. არყისფერმა
კაცმა კიბეები ჩაირბინა ისე, რომ
ბავშვისთვის არ შეუხედავს. სამაგიეროდ,
მე ვუყურებდი კართან ჩაცუცქულ
ლუკას, მერე მაგიდაზე დაყრილ ყულაბის
ნატეხებს შევხედე. ლუკა ჩუმად იჯდა
კართან, სუზის ეზუტებოდა.

– ხედავ, სუზ, იმ კაცს თავისი შვილი
უყვარს.

მაშინაც ვერ მივხვდი, მე მითხრა თუ
სუზის, მაგრამ რა მნიშვნელობა ჰქონდა.
არ მახსოვს, რამდენ ხანს ვიდექი ჩუმად,
მერე ლუკას ხელი მოვკიდე, სახლში
შევიყვანე, სავარძელზე დავსვი და
ვუთხარი:

– ლუკა, მოდი კინოს ვუყუროთ.

– კარგი, – სულაც არ გაკვირვებია.

ოცი წუთის შემდეგ სავარძელზე
გულიანად ეძინა. მე კი ვფიქრობდი
არყისფერ კაცზე, როგორ სვამდა ვინმე
თავის არყისფერ ძმაკაცთან ერთად
ლუკას პარამუტს და სულაც არ მწყინდა.

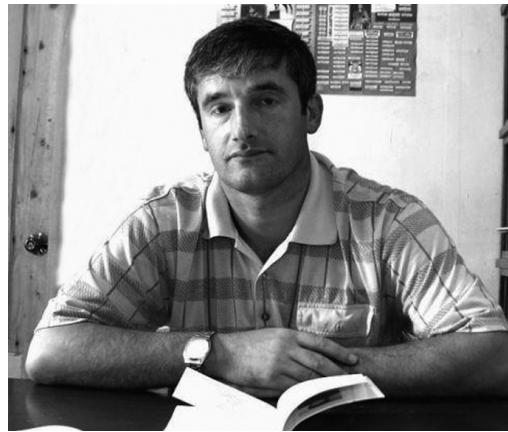
* რევაზ ინანიშვილის სახელობის ერთი მოთხრობის კონკურსის პრიზიორი

გულოცავთ

ჩვენი ჟურნალის ერთ-ერთ დამფუძნებელს, დავით აღმაშენებლის პრემიის
ლაურეატს, საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებლის რადიოპროგრამების
„ჩვენი საგანძურისა“ და „ხაზის
რადიოს“ ავტორსა და წამყვანს, ივანე
ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზუსტი
და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა
ფაკულტეტის ლექტორს, გეოლოგიურ
მეცნიერებათა დოქტორს, ბატონ ივანე
ჯაფარიძეს კიდევ ერთ დიდ აღიარებას
– ნიკო ნიკოლაძის სახელობის პრემიის
ლაურეატობას, ვუსურვებთ ნაყოფიერ
შემოქმედებით მოღვაწეობას ჩვენი ერისა
და ქვეყნის საკეთილდღეოდ.
პატივისცემით:

ლეილა ქიტოშვილი-სახლთხუციშვილი,
თამარ შაიშველაშვილი,
ჯუმბერ ჯიშკარიანი





კვირის კაცი და... ანუ მეც ავალ ევერესტზე*

ამბავი, რომელსაც ვიამბობთ, შეიძლება სულაც არ მეთქვას, რომ არა ომი, მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისი, ინტერნეტი და ევერესტი.

ჩვენი ტურისტული ფირმა დიდი ნამდვილად არ არის, მაგრამ სამუშაო ასე თუ ისე, გვქონდა. აგვისტოს ომმა და მსოფლიო კრიზისმა ის მცირე კლიენტურაც დაგვიფრთხო თუ გაგვიღატაკა და თანამშრომლები ძირითადად ინტერნეტ-თამაშებით ვიყავით დაკავებულნი. უფროსი, მთელი ნახევარი იანვარი, როცა ვახერხებდით სამსახურში მოსვლას (შემიძლია ვთქვა საახალწლო სუფრებს არანაირი კრიზისი არ დატყობია), გაღიმებული არ დაგვინახავს. მერე ბედობის დღეს შეგვკვრიბა და ღიმილიანმა, უნდა გაგახაროთო, გაგვიცხადა. პრემიებს გვირიგებს ან ხელფასი გვემატებაო – ეს ორივე ვერსია უცებ მიჩურჩულა ნათიამ, ჩემმა თანამშრომელმა. ჩვენი მაგიდები გვერდი-გვერდაა. უფროსმა უცებ გადააგდო ცივი წყალი და საფუძველშივე ჩაახრჩო ორივე – უფასო თვენახევრიან შვებულებაში გიშვებთ, მანამდე სიტუაცია დარეგულირდება გაზაფხულიც მოვა და შეიძლება ტურისტებმაც იმატონო. მოკლედ, მარტში გელითო. ამ ინფორმაციის შემდეგ რაღაც ვერ შევატყვე ჩემს კოლეგებს დიდი სიხარული... თუმცა არც პროტესტი გამოუთქვამს ვინმეს და ისე დავიშაღეთ, როგორც ბაბილონის გოდოლის მშენებლები და გაურკვეველი ბურტყუნით დავიწყეთ საკუთარი მაგიდებიდან საჭირო ნივთების

შენახვა-აბარება... ერთი ნათია იყო გახარებული, მე თვითონ ვაპირებდი უფასო შვებულების აღებას, გუდაურში მივდივართ დაქალებიო, მიჩურჩულა. დიდად არც მე დამწყვეტია გული, ის ბურტყუნიც სხვათა სოლიდარობის გამომხატველი უფრო იყო, იმიტომ რომ მეორე დღეს ბიძაშვილის დაბადების დღეზე ვიყავი დაპატიჟებული ბათუმში და მაინც უნდა დამერეკა სამსახურში – ოღონდ შეცვლილი ხმით (ბათუმიდან), მაღალი სიცხე მაქვს და სამწუხაროდ, ვერ ვახერხებ ოფისში მოსვლას-მეთქი.

სადამოს კი „თბილისის-ბათუმის“ მატარებლის ვაგონში, ვფიქრობდი – რატოა მშვენიერი სიცოცხლე, რადგან ძალიან ძნელია „პლაცკარტი“ ვაგონის „ბაკავოი კოიკაზე“ წამოწოლილმა ეს აღიქვა. თავიდან მშვენიერი დაბალი ადგილი მქონდა, მაგრამ ერთმა ქალმა ჯერ ზედა საწოლში გადამიცვალეო, მეორემ კი ბაკავოის ვერ ვიტან, შენი ჭირიმე, იქნებ მეც გადამიცვალოთო... კაი, ბატონო-მეთქი... ასე გარდამავალი თასივით რომ მოვიარე რამდენიმე ადგილი, სასწრაფოდ წამოვწექი, აქაც არ გადამაცვლევიონ-მეთქი, თუმცა ალბათ უბილეთოდ დარჩენილი მგზავრი თუ მთხოვდა, იქნებ ბილეთი მომცეო, თორემ სხვა უარესი ადგილი არც იყო ვაგონში...

ალბათ დაახლოებით გორთან ვიქნებოდით, ავტომატების სროლა რომ ატყდა. ვცდილობ ვავარკვიო საიდან გვიტყვენ. ვფიქრობ ან ძარცვაა, ან ოკუპანტები შემოგვესივნენ და გადავწყვიტე ცოცხალი თავით არ

ჩავბარდე, მით უმეტეს ცოტა ფული და ტელეფონი, რომელიც ერთგულად მემსახურება (ერთი საჭმელს არ მიკეთებს, თორემ სხვას არაფერს არ მაკლებს), არავის დაუთმო. მთავარი ტელეფონი კი არ არის, ან ფული, მთავარია ღირსება. სროლა კი გაგრძელდა, მაგრამ არც მძარცველები ჩანან, არც რუსი ოკუპანტები. თურმე ტელეფონზე ჰქონია ზარად ერთ მგზავრს ავტომატის სროლა დაყენებული. არადა სანამ ეს კაცი დაწვებოდა, იძახდა, თუმცა, კი არ არის ისე ქურდობა, ადრე რომ იყო, მაგრამ მაინც ვერ ვენდობი და ტუფლებიანად ვწვეები საერთოდ მატარებელში. მართლაც ფეხსაცმელ-პალტოიანად იყო წამოწოლილი. რიგ-რიგობით ვალვიძეთ, მაგრამ რა – სული ვერ ჩავადგმევინეთ. ერთმა თქვა, ამას ავტომატის სროლა რას უშველის, ბომბის, სასურველია ატომურის, აფეთქების ხმა უნდა ჰქონდეს ჩაწერილი. მერე ვაგონის ბოლოდან გამოვიდა ვიღაც და ალბათ იმიტომ სძინავს ტანსაცმლით და ტუფლებით, ვინმემ რამე არ მოპაროსო – ვითომ აღმოჩენა გააკეთა. თან, ამას ჯიბეები შიგნიდან ექნება გამოკერებულიო – დაამატა და ჯიბეების სინჯვა დაუწყო, არ ვიცი, ტელეფონს ეძებდა თუ ავტომატს. ის კი ვიცი, ვერაფერი უნახა. ავტომატის ხმა კი ისმოდა, მაგრამ რომელი ჯიბიდან, ეს გაურკვეველი იყო. მესამემ, რაის შიგნიდან გამოკერება უშველის ამას, ტანსაცმელი კი არა, ტყავი გახადე, თუ რამე გეიგოსო. ამასობაში შეწყდა ავტომატის კანანადა. დავისვენეთ ცოტა, მარა, რად გინდა?! ნახევარ საათში ერთხელ ატყდებოდა ისევ სროლები, სანამ მივხვდებოდით, რომ ტელეფონი იყო, ვაცეცებდით აქეთ-იქეთ თვალებს, მერე ისევ იწყებოდა გაღვიძების უშედეგო პროცესი, ამასობაშიც ტყვიებიც ილეოდა და ვისვენებდით ისევ, სანამ „აბოიმს“ გამოცვლიდა...

მერე უკვე ისე შევეჩვიე ავტომატის ხმას, სინამდვილეში გამაღვიძა. თვალი რომ გავახილეთ, ცარიელი იყო იმის ადგილი, მოიპარეს ის კაცი, ალბათ-მეთქი... ჩავილაპარაკე. იქვე ერთ-ერთი ის ქალი იყო წამოწოლილი, მე რომ ადგილი გადავუცვალე. იმასაც გაღვიძებოდა ეტყობა და გამცილებელს დაუწყო ძახილი, არიქა, კაცი მოგვპარესო. მოვიდა გამცილებელი შეშინებული... დაუწყო ქალმა ახსნა, აქ ავტომატიანი

კაცი იწვა და მოიპარესო... არ მოუპარავთ, ქალბატონო, ის კაცი, ჩადიოდა ხაშურში, დაწყნარდითო, დაამშვიდა იმან და მე შემომხედა, ვერ არის ეს ქალიო, თვალებში წავეუკითხე... სულ მაინტერესებს, როგორ მოახერხა და მისით გაიღვიძა იმ კაცმა, ან ნეტა ვინ გააღვიძა?! ალბათ ვერასდროს ამოვხსნი ამ საიდუმლოს...

მახინჯაურის სადგურში ჩასულს, სხვას რომ შეეყვარებულეები და ცოლ-შვილი დახვდა, მე – წვიმა. იქვე ტაქსი დავიჭირე (თუ მან დამიჭირა, ეს არ ვიცი, აბა 10 ლარი მახინჯაურიდან ბათუმამდე რა ამბავია).

იანვარში არ აქვს დიდი მნიშვნელობა წვიმა არის თუ დარი, ზღვაში მაინც ვერ შეხვალ და წვიმა, ასე მგონია, უხდება კიდეც ბათუმს. ელექტროდენის შუქზე ჩანდა, უზარმაზარი ტალღები როგორ აწყდებოდა სანაპიროს და სათნო, თეთრწვერა, მაგრამ გაბრაზებული მოხუცივით ბორგავდა ზღვა...

თხუთმეტ წუთში, ზარი არ მუშაობდა და ტელეფონით ვურეკავდი ბიძაშვილს, კარები გამიღე-მეთქი.

გოჩამ (ასე ჰქვია ჩემს ბიძაშვილს), ახლა დავლიოთ ჯო, შუადღეზე თუ ნაშუადღევს, სტუმრები რომ მოვლენო? მე ვუთხარი, ომი და უბედურება გადავიტანე, თუ ძმახარ, ახლა ცოტას დავიძინებ-მეთქი. კაიო, მარა შეცივებული იქნები ჯო და, დავაი, ბუზის არაფი ვრეკოთ ახლა თითო-თითო და შენ ნახე, მერე როგორ ჩაითბუნები და რა ტკბილ სიზმრებს ნახავო და. სულ და-ებით ლაპარაკობს, მეც აღარ ვე-და-ვე-თხილი და არაფი გამოიღო კარადიდან. თავი მტკიოდა წუხანდელ ნაომარს და რომ დავკარი პატარა რომკით, ისე კარგად წავიდა, უცებ მომირჩა თავიც და დაღლილობაც გაქრა...

ცოტა ხანში კაი მთვრალი ვიყავი უკვე და ლოგინამდე მივედი, თუ მივფრინდი, ვერ მივხვდი. მერე სიზმარში უკვე ცაში დავფრინავდი და ერთ-ორ ანგელოზს რომ გადავასწარი გზაში, ფრენის მოწმობა ჩამომართვეს, ღერბულა ხაზი გადაკვეთეო, ვედავე, ცაში რა უნდა ხაზებს-მეთქი, მარა ვინ დავგიგლო ყური...

რომ გამეღვიძა პირველი საათი ხდებოდა... უფრო სწორად, ბიჭების ჟრიაშულმა გამაღვიძა. გოჩას ხუთი წლის ტყუპ ბიჭებს, გიორგის და იურის, ომობანას თამაში ჰქონდათ გაჩაღებული.

შენ იყავი ამერიკელი, მე ვიქნები რუსიო, ყვიროდნენ, არადა ორივე ბედკრული საქართველოს შვილები არიან. არა უშავს, ჩვენს ქუჩაზეც მოვა გაზაფხული. სამზარეულოში ნანა, გოჩას მეუღლე. გოჩამ დაიბარა, მაგი როგორც კი გაიღვიძებს ზღვაზე წავა მარა, არსად არ გაუშვა, დამელოდოსო, აუცილებელი საქმე მაქვსო... ვიცოდი რა საქმეც ექნებოდა, ხოდა გავეჭეცი კიდე ერთ ღათრობას და ზღვისკენ წავედი... ბათუმში ყველა გზა ზღვისკენ მიდის და ზღვასთან მთავრდება...

წვრილი წვეთები მოდიოდნენ ციდან. თითქოს, ჩემი სიზმარში ნანახი ანგელოზები დამდგარიყვნენ და წმინდა საცერში ატარებდნენ წვიმის წვეთებს. ვგიჟდებო, ვერ ვიტყვი, მაგრამ კაია ასეთი წვიმა, თითქოს არც გასველებს...

ზღვაზე ჩოგბურთის კორტებთან გავედი. პლაჟი ცარიელი იყო თითქმის... ორი მოხუცი ეძებდა ზღვის გამორიყულ შეშას... იქვე, პატარა, 10-11 წლის ბიჭი იდგა და ზღვას უყურებდა... მივესალმე.

– გაუმარჯოს, კაცურ კაცს!

– გაგიმარჯოთ! – თავაზიანად მომესალმა ისიც.

– ზღვას ხომ ვერ მასწავლი სად არის, აქეთ გამომიშვეს! – მოვიშტერე თავი. ბავშვებს უყვართ შტერი უფროსები...

– ა, ზღვა... – გაუხარდა, ალბათ რაღაცით რომ დამეხმარა.

– აგაშენა ღმერთმა! აბა, როგორი წყალია, ღირს ცურვა?

– ახლა არ შეიძლება ბანაობა, თან დიდი ტალღებია და თან ცივია წყალი!

– კაი, მჯერა შენი, არ გავცურავ მაშინ, ბათუმელი ხარ?

– ქუთაისელი...

– აქ ვისთან ჩამოხვედი, არდადეგები გაქვს ახლა ხო?

– აქ ვცხოვრობ...

– აბა, ქუთაისელი!

– ქუთაისში ბებია და ბაბუაა...

– კაი კაცი. ლექსი თუ იცი შენ!

– ვიცი!

– აბა, თქვი!

„ცვრიან ბალახზე თუ ფეხშიშველმა არ გაიარე, რაა მამული,

წინაპართაგან წავიდა ყველა,

სხვა ხალხის ისმის აქ ჟრიაბული“ –

ისე გულდასმით ჩაარაკრაკა, გეგონებოდა გამოცდაზე და ეს ლექსი სტიპენდიის საკითხს უწყვეტსო.

– იცი ვისი ლექსია?

– ვიცი, გალაკტიონის...

– ვა, მაგარია. კიდე გეცოდინება შენ სხვა...

– „მე დაჭრილი ვარ უიარაღოდ, მე შენ სიყვარულს ვერ გავეჭეცი, ნუ იტყვი ჩემზე გული არ აქვსო, მე გული მქონდა და შენ მოგეცი...“

– აგაშენა ღმერთმა, მაგარი კაცი ხარ. ვინაა მაინც ის, რომ დაგჭრა ასე უიარაღოდ?!

– ანა...

– ანა ვინაა?!

– კლასელია, ადრე ერთად ვსწავლობდით... ახლა ის თბილისში სწავლობს და ზაფხულობით ჩამოდის, მერე ზღვაზე გამოვდივართ... ის რომ არ არის, მაშინ მარტო გამოვდივარ...

– ე. ი. შეგიყვარდა ანა და აუხსენი სიყვარული, ა, კაცი!

– არ ამიხსნია, მაგრამ იცის!

– აბა რა იცის, რომ გიყვარს?

– იცის! გაიგო!

– და როგორ გაიგო?!

– მე ძმაკაცს ვუთხარი, ძმაკაცმა დედაჩემს, დედაჩემმა ანას ბებიას!

– და ე. ი. ანამ, ის, რომ შენ გიყვარს, ბებიამისისგან გაიგო?!

– ხო!

– გადამრევ შენ, გეთქვა პირდაპირ!

– მომერიდა!

– რაის მოგერიდა, სიყვარულის?! თან ოცდამეერთე საუკუნის მოქალაქეს?! კაი. ხოდა, რომ გაიგო, რა თქვა ანამ.

– არაფერი.

– როგორ, სულ არაფერი?! ან არ გაუხარდა, ან არ ეწყინა, ან რამე?

– არც იმდენად გამოუხატია სიხარული, მარა არც აღშფოთება გამოუხატავს!

რა მაგარი კაცია, განსაკუთრებით მომეწონა სიტყვები, გამოუხატავს და აღშფოთება.

– ანუ დუმილი, დუმილი კიდე თანხმობის ნიშანია, ხო იცი, ე. ი. მალე ცოლადაც მოიყვან!

– ჯერ ცოლად ვერ მოვიყვან, არ შეიძლება, ზრდასრული არ ვარ...

– რამდენი წლის ხარ ახლა შენ...

– თერთმეტის.

– რაღა დარჩა, შვიდი წელი, იცი შვიდი წელი რა მალე გავა, აბა მითხარი, რამდენ წელიწადში იქნება შვიდი წელი.

ეს რო ვკითხე, დააყოვნა პასუხის გაცემა. ალბათ გაიფიქრა, ეს კაცი მთლად ნორმალური არ უნდა იყოს, ღირს კი საუბრის გაგრძელება.

– შვიდში, – მიპასუხა მაინც, თან

ცოტა გულდაწყვეტით, რა უინტერესო მოსაუბრეაო ალბათ.

– გეგონოს, ეს აღრე იყო შვიდი წელი შვიდში რომ დგებოდა, სადღაც ინტერნეტში ვნახე, დედამიწას სისწრაფე მოემატაო... უფრო სწრაფად ბრუნავს თავისი ღერძის გარშემო და ალბათ დედამიწის გარშემოც, ანუ შემოკლდა დღე-ღამეც და წელიწადიც.

გაკვირვებული თვალებით მიყურებს. ვფიქრობ, ნეტა რას მიპასუხებს.

– საათი რომ ძველებურად მუშაობს?

ახლა რა ვუთხრა?! ეს კაცი ჩემზე ჭკვიანია. ფილოსოფოსია უკვე. მომიგო აშკარად. მგონი მიხვდა, რომ უხერხულ მდგომარეობაში ჩამაგდო, რომ მის არგუმენტს ვერაფრით შევეწინააღმდეგებოდი და ამჯერად თვითონ მეკითხება:

– თქვენ შეყვარებული გყავთ, ბიძია, თუ ცოლი?

– მე არც შეყვარებული მყავს და არც ცოლი...

– რამდენი წლის ხართ?

– უუ, ქვეყანა...

– მერე რატომ არ მოგყავთ... ლაპარაკით და გამოუმეტყველებით კაი კაცი ჩანხართ!

– არ მოტყუვდე, ეჰ, ეს შენ ხარ კაი კაცი, შეყვარებული გყავს ოჯახის შექმნას ფიქრობ...

– თქვენი ბედიც მოვა...

– ე. ი. მეც ავალ ევერესტზე?!

– ევერესტი ვინაა?! – მკითხა გაკვირვებულმა... უჰ, გამიხარდა, ძლივს არ ვაჯობე...

– როგორ არ იცი?! ევერესტი, ანუ ჯომოლოუნგმა არის ყველაზე მაღალი მწვერვალი დედამიწაზე, ანუ ყველაზე მაღალი ადგილი...

– ანუ გამოდის, ყველაზე მაღალი მწვერვალი ქალის სიყვარულია, ბიძია?

– ასე გამოდის...

– ხო, მაშინ შენც ახვალ ევერესტზე... ასე იყო ერთ ქალი ჩვენთან მეზობლად გაუთხოვარი და გამოუჩნდა კაცი...

– უ, ეს რა მითხარი... აქაც ღავაგვიანე... ეს აქ? ბათუმში?

– არა, ოზურგეთში...

– შენ ვერ გავიგე, ქუთაისში ცხოვრობ, ბათუმში ცხოვრობ, ოზურგეთში ცხოვრობ...

– ოზურგეთიდან დედაჩემია და მეორე ბებია და ბაბუა იქ ცხოვრობს...

– მოკლედ, მთელი მსოფლიო შენია...

სხვა რა ხდება ბათუმში...

– არაფერი ისეთი... კვირის კაცი მოვიდა ისევ...

– რაო?! კვირის კაცი ვინაა?!

– ასე ეძახიან, უკვე ექვსი თვეა ყოველ კვირა დღეს, სამ საათზე მოდის და ერთ სკამზე ზის. ხალხი ამბობს, ეტყობა შეყვარებულს ელოდებაო, თუმცა ამასთან მისული ქალი არავის უნახავს ჯერ, ის კი არა, ისეთი სახე აქვს, შეკითხვასაც ვერ უბედავ ვერავინ. ისე, ამობენ თბილისელიაო...

– ახლაც იქ არის?

– კი...

– წავიდეთ, აბა, ერთი, ვნახოთ!

დამსუსხა, ზაფხული გამახსენდა. აგვისტოს პირველი რიცხვები იყო, შაბათს, 9-ში, ბათუმში მივიღოდი თანამშრომლები... ერთ სასტუმროში ადგილები დაჯავშნული იყო უკვე... ძალიან გვინაროდა ყველას... მე ნათიას, ზუმრობით, „აღნოკლასნიკებში“ საქმროს ვურჩევდი... მერე ერთი სურათი ნათიას ვანახვე და... არა უშავს, პივაზე წავაო... ბიჭმა – თბილისელი ვარ, მაგრამ ახლა ბათუმში ვარ ძმაკაცებთან ერთად... მერე იმათ რა ისაუბრეს, არ ვიცი... მე გავედი, რო დაებრუნდი, უკვე ნათია არ იყო კომპთან, ხოდა, პაემანი დაგუთქვი ნათიას სახელით იმ ბიჭს, ეს მახსოვს...

ბ უ ლ ვ ა რ ი ს ც ე ნ ტ რ ა ლ უ რ შესასვლელამდე ჩავედი. ისევ ცრიდა. მესამე სკამზე მართლა ის იჯდა, ვინც მაშინ ნათიას ამოუჩინე, ოღონდ იქ, სურათზე, გაღიმებული იყო, ახლა კი ისეთი სახე ჰქონდა, რომ იტყვიან ცხვირ-პირი ჩამოსტიროსო...

ბიძია, წავალ აბა მე, დედა გამიბრაზდება. – ფიქრებდან გამოარკვია საბას ხმამ.

– კარგი საბა, მაგარი კაცი ხარ, ხო ვართ ძმაკაცები...

– კი!

– აბა, შევხვდებით კიდე! ანას მიხედე, ანას, კარგი გოგო ჩანს და აბა, შენ იცი.

– კაი. კარგად აბა...

– კარგად...

საბა წავიდა. მე კი ამ კაცს მინდა გამოველაპარაკო, მაგრამ როგორ, იმას ხო არ ვეეტყვი, რომელი საათია-მეთქი... აბა რა ვკითხო?! მოვიფიქრე...

– გამარჯობა, უკაცრავად, დიდი ხანი ხართ აქ?

– სამი საათიდან...

– ცუდად არ გამიგოთ, პაემანზე

დავიგვიანე, ტელეფონის ბატარეაც დამიჯდა და ვერ ვრეკავ. შეიძლება თვითონაც მირეკავდა, აქ გოგო ხო არ დაგინახავთ?!

– მე სამზე მოვედი... არავინ გამოჩენილა...

– ე. ი. მომატყუა... არა რა, ქალის ნღობა?!

– რა იცი, ძმა, რა ხდება, თუ უყვარხარ და თუ გიყვარს, უნდა დაელოდო?!

– და რამდენი უნდა ველოდო?!

– გააჩნია, როგორ გიყვართ, რა ღოზით! მე უკვე ექვსი თვეა ველოდები!

– როგორ თუ ექვსი თვე?!

ხოდა, მომიყვა ეს კაცი, როგორ ისვენებდა შარშან, აგვისტოს პირველ რიცხვებში, ძმაკაცებთან ერთად ბათუმში, ერთ წვიმიან დღეს, როცა ზღვაზე შეუძლებელი იყო გასვლა, როგორ გაიცნო ერთ საიტზე ვიღაც გოგონა, როგორ ისაუბრეს თითქმის მთელი დღე... როგორ ეძახდნენ გაცნობის დღეს ერთმანეთს დამთხვეულებს, იმიტომ, რომ ხო ერთი და იგივე კითხვები ჰქონდათ, პასუხებიც ერთი და იგივე მოსწონდათ (პიკასო), ფილმიც ერთი და იგივე უყვარდათ („სიყვარული ხოლერის დროს“)... მწერალიც, (მარკესი), წიგნიც (მარკესის – „მარტოობის ასი წელიწადი“)... მომღერალიც (ჯონ ლენონი)... სიმღერაც (ჯონ ლენონის – „ეჭვიანი ბიჭი“). როგორ მიხვდნენ მაშინ, რომ ორივემ იპოვა თავისი მეორე ნახევარი, რომელიც შეიძლება მთელი ცხოვრება ეძებო და ვერ ნახო. როგორ მოასწერეს სიყვარულის ახსნა და პაემნის დანიშვნაც. მერე ომი და უბედურება დაიწყო. ის საიტი, სადაც ეკონტაქტებოდნენ ერთმანეთს, საერთოდ გაითიშა... კვირას უნდა შეხვედროდნენ, მაშინ 10 აგვისტოს უწევდა, ვერ მოახერხა ბიჭმა მოსვლა, იმიტომ რომ რეზერვში გამოიძახეს... დარწმუნებულია, რომ ის გოგო მოვიდოდა და ახლა ბრაზობს, რომ თვითონ ვერ მივიდა... თუმცა გაუგებს, რატო ვერ მოვიდა მაშინ, იმ კვირას და ერთ კვირა დღეს აუცილებლად მოვა და მაშინ ეტყვის, რომ ძალიან უყვარს, რომ უმისოდ მისმა სიცოცხლემ აზრი დაკარგა, რომ თუ საჭირო იქნება, მთელი ცხოვრება დაელოდება მას... – ამ სიტყვებით დაამთავრა მონოლოგი და ისე ღრმად ამოისუნთქა, თითქოს ყვინთვაში ეჯიბრებოდა ვინმეს.

– მგონი, აუცილებლად მოვა... ისეთი წინათგრძნობა მაქვს, აი, ახლა შემდეგ კვირა დღეს აუცილებლად! – ვთქვი მე.

– მართლა?!

– ხო...

ტყუილების ამოსაცნობი აპარატი რომ ჰქონოდა, მიხვდებოდა ეს კაცი, რომ ცოტა ამაფორიაქა მისმა მონაყოლმა. თავი დამნაშავედ ვიგრძენი და დავემშვიდობე. იმ მანძილზე რომ გამოვცდი, რომ ხმას ვერ გაიგებდა, ნათიას დაუვრეკე...

– ნათია, ბათუმში ვარ, იქეთ კვირას უნდა ჩამოხვიდე! ჩამოდი, გაიგე?

– რას გიჟობ?!

– არაფერსაც არ ვგიჟობ, მშვენიერი ბიჭია, ცოტა კი შეგიშლია, მარა, არა უშავს, გაუვლის...

– ვის შეუშლია, მე?!

– არა, მე?! აბა ვის?! შენ გახსოვს, ზაფხულში ინტერნეტში ვიღაც რომ გაგირითე, კარგი ბიჭი ჩანს-მეთქი?

– ხო, მერე?!

– მერე ის, რომ შენც მოგეწონა, რა მერე რომ გადარიე მაშინ ის ბიჭი, დაგავიწყდა?!

– მე გავაგვიჟე?!

– მე რა შუაში ვარ, კი ბატონო, თავიდან შენ მკარნახობდი და პასუხებს მე ვწერდი?! მერე ხო, მე გასული ვიყავი, შენ მახსოვს სადილზეც არ წამოხვედი. ის კი არა, კომპიუტერს ვერ მოგაცილე მთელი დღე...

– ხო, გამახსენდა! კაი ბიჭი იყო. კაი, ჩემი ბრალია, მერე რა ხდება?!

– მერე პაემანი რომ დაუნიშნე იმ ბიჭს, დაგავიწყდა?!

– პაემანი მე დაუნიშნე?!

– აუ გამახსენდა, მგონი პაემანი მე დაუნიშნე, შენ მერე რაღაც საქმეზე გახვედი, ხო, მახსოვს, შენ გასული იყავი, უფროსმა გითხრა, რაღაც საბუთები შემომიტანეო. ის გწერდა, შევხვდეთო. მე ვუთხარი, კვირას იყოს, ბულვარიდან პლაჟზე მთავარ გასასვლელთან, მარჯვენა მხარეს მესამე სკამთან სამ საათზე მოდი-მეთქი, შენთვის თქმა კი დამავიწყდა...

– შენ კაცის მოტეხვას მიპირებდი, არა?!

– ხო, ასე გამოდის... დღეს იცი, ვის ვესაუბრე?

– ვის ესაუბრებოდი, ალბათ მაგ ბიჭს!

– ხო, მართალი ხარ, იცი, როგორ უყვარხარ, ნათია, აფრენს შენზე... შენი ბედია რა...

– მიდი...

– გეუბნები... მაგარი ბიჭია, გახსოვს, მაშინ შენც დაგაინტერესა, განათლებული ჩანსო, მახსოვს სიყვარულიც აუხსენით ერთმანეთს...

– ხო, ვმაიმუნობდით...

– მაიმუნობდით კი არა, ჩემი მეორე ნახევარი ვნახეო, მაშინ... იმის შემდეგ ყოველ კვირა დღეს ჩამოდის თბილისიდან და გელის...

– მიდი!

– ხო-მეთქი! ხო ჩამოხვალ კვირას!

– შენ გიჟი ხომ არა ხარ?!

– ჩამო რა, ნათია... შენი ბეღია, გეუბნები... დაბერდი, ხო ხედავ...

– ჩემი შენ გითხარო...

– ნუ გეშინია, საბამ მითხრა, რომ ჩემი ბეღიც გამოჩნდებაო...

– საბა ვინლაა?!

– ჩემი ახალი ძმაკაცი, თერთმეტი წლისაა და ორი წელი შეყვარებულია უკვე. საბამ გამაცნო კვირის კაცი...

– კვირის კაცი ვინ არის...

– შენს კაცს მთელი ბათუმი კვირის კაცს ეძახის თურმე...

– გიჟი ხარ...

– ვიცი! ხო ჩამოხვალ...

– მოიცა, მანდ რატო ჩამოვიდე, ის ხო თბილისში მოდის...

– ნათია, არა რა, ყველაფერს გააფუჭებ, ჩამოდი რა, მე ვუთხარი იცი ისეთი წინათგრძნობა მაქვს-მეთქი, აუცილებლად მოვა ამ კვირას-მეთქი... ხო ჩამოხვალ?!

– ხო, კაი, ჯანდაბა შენს თავს... შენ ხო კაცი ვერ მოგიშორებს...

...ის ერთი კვირა პრაქტიკულად არ გამოფხზიზღებულვარ, გოჩას საერთოდ ერთკვირიანი დაბადების დღეები აქვს. ხან ერთი ძმაკაცი მოუვიდოდა დაგვიანებული, ხან მეორე... ერთი კვირის მერე მართლა ჩამოვიდა ნათია. რო დამირეკა და მითხრა, ბათუმში ვარო, აქ რა გინდა-მეთქი... სულ დამვიწყებოდა წინა კვირის ამბები. მერე კაფეში ვიყავით: საბა, ნათია და მე. წვიმდა.

ნათიას სული ელეოდა, მართლა იქნება?! ამ წვიმაშიცო?! კვირის კაცია თუ წვიმის კაციო?! საბამ, გავიქცევი და ვნახავო! მე ვუთხარი, არ გინდა, ერთად ვნახოთ-მეთქი, მაგრამ მაინც წავიდა. ცოტა ხანში უკან მობრუნებულმა და ღიმილიანმა, კი იქ არისო, გვითხრა. ნათია მეუბნება, რაღა შენ და რაღა ფაშისტი და რუსი ოკუპანტი, ცოლო წავიდეთ, ფილტვების ანთება არ დამართო. მე რა შუაში ვიყავი, ხოდ წავედით. ბულვარში 4-ზე გავედით, ჯერ შორიდან დამანახე, ვინ მიყვარსო, თუ ვის ვუყვარვარო. კვირის კაცი ჩვეულებრივ იჯდა მესამე სკამზე მაგთი ფიქსის რეკლამიან ბილბორდთან, რომელსაც დიდი ასოებით ეწერა, კავშირი ყველასათვის, შუაში კი ვილაცას საღებავით მიეწერა: „სტოპ რაშენ“...

... თაფლობის თვე პარიზში ჰქონდათ. ნათიას ვეუბნებოდი, თაფლი წაიღე-მეთქი, და რად მინდა, ჩემი თაფლიცა და შაქარყინულიც ის არისო... ხო, შენ კი მისი ევერესტი-მეთქი და რაიო, ვერ გაიგო, საბას კითხე-მეთქი... რას გაიგებს, ისე გაბრუნებულია სიყვარულით...

არ ვიცი, ქორწილში დამპატიჟებენ თუ არა, ის კი ვიცი, რომ სიძე საცემრად დამსდევს. მართლა სირბილით კი არ დამსდევს. ასე უთქვამს ნათიასთვის, სადაც ვნახავ, ვცემო, სულ მაგის ბრალია, რომ ექვსი თვის დაგვიანებით ვნახეო, იმას კი არა ფიქრობს, რომ ნახა, საერთოდ, ვისი დამსახურებაა. ხოდა, ცემა მორევაზეა... მაგან ის კი არ იცის, ბავშვობაში მეზობელს წიგნი რომ გამოვართვი, კრივის თვითმასწავლებელი იყო და სულ ზეპირად ვიცი კროსები, აპერკოტები და ჰუკები... ისე დიდად რომ არ იკლავს თავს ჩემი ნახვით, ეს აშკარაა... სამსახურში ვარ ყოველ დღე. ისიც ყოველ დღე აკითხავს ნათიას, მაგრამ შენობაში არ შემოდის. კაცი ევერესტზე ავიყვანე და ახლა აქეთ მემუქრება... არა უშავს, როგორც საბა ამბობს, მეც ავალ ევერესტზე...

* რევაზ ინანიშვილის სახელობის ერთი მოთხრობის კონკურსის პრიზიორი



სიცოცხლის უკანასკნელ წუთებში დაწერილი*

„და ადამიანი თრთოდა მარტოობაში“
ელგარ ალან პო

არსებობისთვის მხოლოდ ერთი საათი მაქვს დარჩენილი. მხოლოდ სამოცი წუთი მაქვს იმისთვის, რომ ვიარსებო, ვიგრძნო ის, რასაც ვგრძნობ და შევეცადო ეს გრძნობა შავი ფანქრით თეთრ ფურცელზე დავაფინო. ერთი საათი და ჩემი არსებობა დედამიწაზე, წარსულს ჩაბარდება...

სიცოცხლის უკანასკნელ საათში, მე არ მაქვს უფლება გავიღე ბუნებაში, ხეებს ჩავეხუტო, შევიგრძნო მათი მზურვალე სხეულები ჩემს სხეულზე და გავიღიმო. მე არ შემიძლია გავხედო მზეს, მთებიდან ნელ-ნელა რომ იწვევება და ჩამუქებულ დედამიწას აცისკროვნებს. მე არ შემიძლია დავჯდე მდინარესთან, ვუყურო თევზების ცურვას და მოვისმინო ჩიბების გალობა. მე არ შემიძლია ეს ყველაფერი ჩემს რომელიმე რომანში ავსახო, რომელიც აღარ დაიწერება ჩემ მიერ, რადგან მალე, ძალიან მალე მე სიკვდილის დედოფალი გულში ჩამიხუტებს, როგორც მამამ ჩაიკრა დაბრუნებული ძე, და ყურში ჩამჩურჩულებს: – „როგორც იქნა, რამდენი ხანი გელოდი...“

ეს ჩემ მიერ განცდილი უკანასკნელი შეგრძნებაა, რომელსაც ფურცელს ვუზიარებ.

უკანასკნელად ვიღებ კალამს და

უმისამართოდ ვიწყებ აზრების გაშლას ქაღალდზე. უკანასკნელად ვიწყებ მეორე გულით ცხოვრებას, იმ გულით, რომელიც ყოველთვის ფეთქავს და მაჩვენებს ყველაფერს სხვა კუთხიდან.

ახლა, როცა ცივ საკანში ვზივარ და იატაკზე უკანასკნელი თხოვნის შედეგი – ფურცლები, არეულად ყრია, კედელს კეფულები და მესმის ნაბიჯების ყრუ ხმა. ვგრძნობ, როგორ ახლოვდება სიკვდილის დედოფლის მძიმე ფეხსაცმლის კივილი.

„მიესაჯოს სიკვდილით დასჯა!“ ეს იყო ჩემი განაჩენი. განაჩენი, რომელიც არ დამიმსახურებია. მკვლელობა დამაბრალეს, სიცოცხლის აღგვა დამდეს ბრალად...

დრო გადის, არ შემიძლია შევაჩერო. „ფაუსტი“ მახსენდება.

ნეტავ შემეძლოს წამის შეჩერება და იმ ერთ წამში ცხოვრება.

და მაინც, რომელ წამში ვისურვებდი სიცოცხლის განგრძობას?

„ვის ნახვას ისურვებდი უკანასკნელად?“ მკითხეს.

„ვინც არ უნდა ვითხოვო მოიყვანო?“ „შევეცდებით.“

„მაშინ, ანგელოზები მომგვარეთ!“ გაჩუმდა.

„მალე ჩვენი სულიერი მამა მოვა, გაზიარებს.“

„არ მჭირდება მღვდელი, ჩვენი სულიერი მამა ედემის ბაღშია; მირჩენია ეს ერთი საათი მარტო დამტოვოთ და მშვილად ყოფნის საშუალება მომცეთ.“ ვუპასუხე.

დიდი ხნის წინ განვუდექი მამა-პაპურ ეკლესიას და მის მსახურებს, რომლებიც ადამიანებს ადამიანების წინააღმდეგ ამხედრებდნენ, ღვთის სახელით გასცემდნენ იმ ბრძანებას, რომელიც ნაზარეტელის მიერ თქმულისგან შორს იყო. მისი სახელით ზოცავდნენ, ანგრევდნენ, არბევდნენ, ანადგურებდნენ...

მე განვუდექი ეკლესიას, სადაც აღარაა სიწმინდე; მასში სიბინძურე გამეფდა. იქ მყოფთა თვალთმაქცობა სისხლის მიმოქცევას მიჩერებდა. არ შემეძლო მათ გვერდზე დგომა, ვინც მზად იყო ლოცვის პარალელურად ალესილი ჯვრით, რომელსაც ტანისამოსის ქვეშ მალავდნენ, გამოეღოთ ჩემთვის, შენთვის, მისთვის, ნებისმიერისთვის მთელი შიგნეულობა და გამოფატრულ მუცელში, ხარხარით ჩაეძახათ სიტყვა – „უფლის სახელით!“

მკითხავ, – „წმინდა და სუფთა ადამიანო, ნუთუ ყველგან სიბინძურეა და არავინაა შენი მოსაწონი? ნუთუ თითოეული იმათაგანი, ვინც ტადარს სტუმრობს და იქ მსახურობს, ბინძურია?“

„ო, არა! მე არ ვარ სუფთა და წმინდა ადამიანი, არ ვარ და მორჩა! მე იმდენად ბინძური ვარ, რომ აღარ მინდა უარესად გავიჭუჭყო. მინდა ჩემი ჭუჭყით მივიღე იქ, სადაც უნდა მივიღე. აღარ მინდა ვინმემ უარესად წამბილწოს ჭუჭყის უზომო რაოდენობით, რომელიც ასე მრავლადაა იმ ნაგებობაშიც კი, სადაც იეშუას უნდა ეცხოვრა. იეშუას, რომელიც წინლისკერით გამოაგდეს და მიაძახეს: „აქ ყველაფერს ჩვენ განვაგებთ, ჩვენვე გადავწყვეტთ, ვის დაიფარავ და ვის არა, ვის მიიღებ და ვის არა, ვის შეიყვარებ და ვის არა! აქ ჩვენ ვართ ბატონები!“

ვინც ვნახე ყველა ჭუჭყიანია – მეც გამსვარეს. ისინი სხვებსაც ლაფს ასხამენ თავზე, სხვებსაც ჭუჭყში აბანავენ. მე არ მინდა კარგის ძიებაში ისევ ცუდს გადავაწყდე და კიდევ ამომთხვარონ ტალახში. მჯერა, რომ სპეტაკი ადამიანი თავად მიპოვნის.

ჩემგან განსხვავებით, თქვენ მღვდლებსა და ჩვეულებრივ შენობაში ეძებთ იეშუას. მაგრამ ჭეშმარიტად გეტყვით თქვენ: ჩვენი ცხოვრება იმდენად ხანმოკლეა,

სხვა ადამიანებში კი არ უნდა ვეძებდეთ ნაზარეტელს, არამედ საკუთარ თავებში. პირველ რიგში ჩვენში უნდა ვიპოვოთ, და არა იქ, სადაც ის არაა და არასოდეს დაუდგამს ფეხი!“

სიკვდილი კარს მომდგომია, მე კი, მე კი ისევ მათზე ვფიქრობ, ვისზეც არ უნდა ვფიქრობდე, მაგრამ ვფიქრობ...

ჩაფიქრდი, გავჩერდი. რამდენიმე წამი ქალღმერთს დავყურებდი.

სიკვდილის წინაც დამცინიან – „როგორი სიკვდილი გინდა?“ მეკითხებიან.

„მე როგორი სიკვდილიც მინდა, ისეთს ვერ მომცემთ,“ – ვპასუხობ.

„და მაინც?“

„მაჩვენეთ მზიანი ღამე, ვარსკვლავების წვიმა, რომ წამოვა და ლურჯ ხეებს წითლად გადაღებავს. მაჩვენეთ დამშრალი მდინარეები, როგორ დიდდებიან და მოსე ხელმეორედ როგორ ყოფს წყალს ორად, რათა მასში გაიაროს... მაჩვენეთ ეს ყველაფერი და მერე მომკალით!“

სახრჩობელა ავირჩიე, როგორც ჩემმა მეზობელმა...

ტყუილად მკლავენ, უდანაშაულო ვარ, არავისთვის არაფერი დამიშავებია, მაგრამ...

ალბათ ასეთია ჩემი ბედი, – ვერაფერს შეეცვლი.

ოცდაათი წუთი დამრჩა.

ნეტავ როგორი იქნება? რას ვიგრძნობ, როცა სხეულს ველარ შევიგრძნობ?

სიკვდილის ნაბიჯების ხმა ახლა უფრო მკაფიოდ ჩამესმის.

გული მერევა.

შიში უაზრობაა, რატომ უნდა მეშინოდეს იმის, რის შესახებაც მთელი 32 წლის განმავლობაში ვიცოდი?

სიკვდილი... რაა სიკვდილი? ალბათ სიმშვიდეა, ისეთი სიმშვიდე, როგორც არასოდეს უგრძნვია ცოცხალ ადამიანს. სიკვდილი სიყვარულიცაა, სიყვარული იმ წამის, რომელზეც წელან ვოცნებობდი.

„ – რა არის სიკვდილი?“

– სიკვდილიც სევდა არის, ადამიანად არყოფნის სევდა.“

ასეა...

ზუსტად თორმეტ საათზე მიიბარებს ჩემს მძიმე სულს მსუბუქი ფრთოსანი.

იმავე წამს, როცა ჩემი დაბადების
ჟამი დადგება, მე მივიცვლები...
მოგკვდები ჩემსავე დაბადების დღეზე
– პოეტურია!

ჩემი საკნის მეზობლად ორი საკანია.
უფრო სწორად ორ საკანს შორის ვარ
მოქცეული.

ერთი საკანი ცარიელია, მეორე – არა.
„ერთად გაგვიყვანენ.“ დაიჩურჩულა
ჩემმა მეზობელმა.

„გეშინია?“ ვკითხე.

„ჰო, მეშინია, ძალიან მეშინია.“

„ნუ გეშინია, ჩვენ ერთად წავალთ
ამ ქვეყნიდან, ხელეებს ჩავჭიდებთ და...“

ჩვენ ერთად შემოგვიყვანეს საკნებში,
თავზე შავი ტომრები გვქონდა ჩამოცმული.

პირველ კვირას არ მელაპარაკებოდა,
მხოლოდ ტიროდა.

მეორე კვირას ლაპარაკი დაიწყო,
მესაუბრებოდა. დამეებს ვათენებდით
საუბარში, მაგრამ ერთმანეთის შესახებ
თითქმის არაფერი ვიცოდით. არ
მოგვიყოლია, თუ რატომ ვისხედით ცივ
კედლებს შორის.

ყველაფერზე ვსაუბრობდით, თითქმის
ყველაფერზე.

სამი თვე ისე გავიდა, რომ
მასთან ლაპარაკის გარდა არაფერი
მიკეთებია (თუმცა სხვა რა უნდა
აკეთოს სიკვდილმისჯილმა, რომელმაც
იცის, რომ მალე ბოლო მოეღება მის
არსებობას?!).

სიზმრებში ვხედავდი მას. ვხედავდი
მის ვარდისფერ ტუჩებს, სხეულს, თმას,
სახეს, რომელიც მე შევქმენი. მერე
ვეხუტებოდი და ვკოცნიდი...

ვხედავდი, როგორ გავდიოდით
საკნებიდან, უშველებელ მინდორში და
ვიწყებდით ცეკვას, ვშლიდით ხელებს და
სიხარულისგან ვყვიროდით.

ჩვენ არასოდეს გვინახავს ერთმანეთი,
მხოლოდ გონებაში დავხატეთ ერთმანეთის
სახეები.

არ გვინდა ერთმანეთი ვიხილოთ,
რადგან ჩვენ გვიყვარს ერთმანეთი ისეთი,
როგორებიც წარმოვიდგინეთ, დავხატეთ,
შემდეგ ნახატები ერთმანეთს მივაწოდეთ
და ვიცინეთ.

ოჰ, რას არ მივცემდი მანამდე,
რომ გამეცნო, სანამ აქ, ამ საზიზღარ
ადგილზე მოვხვდებოდით.

გუშინ, დამე, ტიროდა. ღმერთს
იხმობდა, სასმისის არიდებას კი არა,
სიმშვიდის გამოგზავნას სთხოვდა –

ნამდვილი ანგელოზია.

მე მისთვის ვლოცულობდი.

მერე ორივეს ჩაგვეძინა.

გამოღვიძებისთანავე მეც გამომაღვიძა
და სიზმრის მოყოლა დაიწყო.

„მესიზმრა, თითქოს დამე იყო,
ბინდისფერ ღრუბელზე ვიჯექი და
ვარსკვლავებს ვითვლიდი. ფარშევანგმა
ჩემს წინ გაინავარდა...“

„წითლად იყო შეფერილი, თავზე
ოქროს გვირგვინი ედგა.“ განვაგრძე.

„გადავყურებდი შავ ოკეანეს და
ვხედავდი მასში დაფანტულ კლდეებს...“

„მერე თეთრი ნავი დავლანდე. ცარიელი
იყო, ნიჩბები თავისით მოძრაობდნენ...“

„სადღაც მიცურავდა...“ დანანებით
თქვა.

„ღრუბელი მიწაზე დაეშვა, მე
ჩამოვხტი.“

„ქვიშას შევეხე შიშველი ფეხებით;
ვიგრძენი, რომ თბილი იყო...“

„ჰორიზონტს გავხედე, მიუხედავად
სიშორისა, მაინც შევამჩნიე, რომ იქ
ვიღაც იდგა, ადამიანს ჰგავდა, ხელები
გაშლილი ჰქონდა, მის ზემოთ, ჰაერში
ფრანი ტივტივებდა...“

„მერე აღარ მახსოვს რა მოხდა...“

„გამომეღვიძა და ყველაფერი გაქრა;
ზღვისა და ცის ნაცვლად კი, ობიან
კედლებს ვხედავ...“

ჩვენ ერთი სიზმარი ვნახეთ, ჩვენ
ერთმანეთი დაგვესიზმრა.

ო, როგორ მინდა სანამ სულს
ამოგვართმევენ, მოგვცენ უფლება, რომ
ერთმანეთს ჩავეხუტოთ...

არსებობისთვის მხოლოდ ათი წუთი
დამრჩა.

ათ წუთში მოვლენ და წაგვიყვანენ.

მალე ვეღარ დავწერ, ამიტომ წინასწარ
დავაფენ ფურცელზე იმას, რასაც
ვიგრძნობ, რაც იქნება, აუცილებლად
იქნება...

ჩემს გვერდით იდგება საკნის
მეზობელი, ხელეებს ჩავჭიდებთ და ვეტყვი,
რომ მიყვარს. როცა ფეხქვეშ სკამს
გამოგვაცლიან, ჩვენი სხეულების სიმძიმე
თოკებს დაჭიმავს, ყელზე მოგვიჭერს,
ძალიან მოგვიჭერს. ისე მოგვიჭერს, რომ
სუნთქვას ვეღარ შევძლებთ. სიკვდილის
ხვნეშას გავიგონებთ და ნელ-ნელა ბურში
გაეხვევა ჩვენი გონება. ჩვენს ძარღვებში
სისხლის მოძრაობა განელდება. ტვინი
ვეღარ იგრძნობს ჟანგბადის ნაკადს

და თვალებს სისხლი მოაწვება. თვალებს დავხუჭავთ, ძალიან მაგრად დავხუჭავთ, პირს გავადებთ, მაგრამ ჰაერს ვეღარ ჩავისუნთქავთ. გულის უკანასკნელ ფეთქვას როცა ვიგრძნობ, თავს მოვატრიალებ, მომინდება, რომ მას შევხედო, მაგრამ თავზე ჩამოფარებული ტომარა ხელს შემოშლის – მას ვერ დავინახავ... ჩვენი სხეულები სწრაფად გაცივდება. ჩვენი ხელები მაგრად იქნება ერთმანეთზე გადაჭდობილი, ვერავინ შეძლებს მათ განცალკევებას... მე მოგკვდები... ისიც მოკვდება... გადავალთ იქ, სადაც ყველა გადავა...

ხუთ წუთში მოგვაკითხავენ.

საათი წიკწიკებს, წამი არ ჩერდება.

ვეღარ ვწერ, ხელი მიკანკალებს.

მარცხენა ხელი გისოსებს შორის გაგვაკვი, მისი გამოწვდილი ხელი მოკებნე.

თითებს ვგრძნობ, მის თითებს. წვრილი და სწორია. ლამაზი თითები აქვს.

ტირის, მისი ცრემლები ქვის იატაკზე დაბალუპით ეცემა და მცირე ექოც გაისმის. დერეფანს ეღება და მთრგუნავს...

ფანქარს ვატრიალებ ფურცელზე, ვცდილობ ისევ დავწერო, არ გავჩერდე...

არ ვიცი ვინმე ნახავს თუ არა ამას. თუ ვინმე ნახავს, დაე მიხვდეს, რა შეგრძნებაა, როცა აქ ხარ. მე ხომ ეს მინდოდა, რომ მეჩვენებინა. არაა გამორიცხული რომ ეს ფურცლები ნაგავზე აღმოჩნდეს და ვერავინაც ვერ ნახოს, მაგრამ არა უშავს რა...

ორი წუთი...

– მიყვარხარ! – ვჩურჩულებ. სიტყვებთან ერთად გულის ფეთქვა ისმის.

– მეც!..

– ნუ გეშინია!

„როგორ არ უნდა გეშინოდეს... წამი წამზე, რომ მიდგა უკვე მეც

მეშინია... ტკივილის მეშინია, რომელსაც ვიგრძნობ... სხეულის დამძიმების მეშინია... ჰო, მეშინია!“ გავიფიქრე.

– ხელს არ გამიშვებ? – მუდარით ამოთქვა.

– არასოდეს!

– მპირდები?

– გპირდები!

ერთი წუთი დარჩა.

მოდიან. ნაბიჯების ხმა მესმის.

– მიყვარხარ! – კანკალით ვამბობ.

– ხელი არ გამიშვა! – ჩურჩულებს.

მოვიდნენ...

– ორი წუთი მოითმინეთ, უკანასკნელ სიტყვებს დავწერ... – ვამბობ და პასუხს არ ვუცდი, ვიწყებ ასოების გამოყვანას.

მარჯვენა ხელი გამეოფლა, მის ხელს უფრო მაგრად ვუჭერ, ვცდილობ, არ გამისხლტეს.

და იქნება ასე: როდესაც ჩვენს უმოძრაო ხელჩაჭიდებულ სხეულებს მიწაში ჩაუშვებენ, იქაურობას წალეკავს ვილინოს ატირებულ სიმთა სევდიანი კვნესა და მას შეერთვება დედაჩვენების ტირილი... ეს ორი უზენაესი ხმა, ჩვენს სხეულებს დაეფინება, როგორც შავი ვარდის საამო სურნელი და ჩვენი სულები აიჭრებიან ცისკენ, შავ ღრუბლებს გადაუფრენენ. ჭექა-ქუხილის სახით გამოგვიგლოვებენ ანგელოზები... კოკისპირული წვიმა წალეკავს ჩვენს საფლავს და მეხის გავარდნისთანავე გასკდება საფლავის ქვა, რომელზეც სისხლისფერი ასოებით ეწერება სიტყვები: „აღსრულდა!“

– ხელი არ გამიშვა... – ისევ ჩამესმის მის მიერ, ჩურჩულით ნათქვამი სიტყვები.

– არასოდეს! – ვპასუხობ.

* რევაზ ინანიშვილის სახელობის ერთი მოთხრობის კონკურსის პრიზიორი



ნუ ეხუმრებით სიზმრებს

მორის რაველის „ბოლერო“ განუმეორებელია, მით უმეტეს მაშინ, როდესაც მისი ერთფეროვნებითა და მაინც ვარიაციებად დაყოფილი მელოდიები რახანია თან სდევს ნანახ სიზმრებს... რომელთაც წრიულად ერთჯერად საღვადორ დალის ნახატების ექსტრავაგანტურობა და სიურეალიზმი!.. საწოლს „თავს ესხმიან“ რქიანი ეშმაკები, ხვლიკები, პითონები, გიგანტი ღამურები, გიბონები... აბა, ასეთ ღროს რა დაგამინებს, თანაც ყველაფერს „ცუდი“ სიზმრების დაუვიწყარი მფრინავი გუნდები მოჰყვებიან...

ჩაბნელებულ ჭერსა და ფანჯრებს მიშტერებული თავს იმხნევენ: — დიდი არაფერია, ალბათ ძილში გადაიხადე და ქარი შეგივიდაო?! — ნეტა საად? — კითხვებს აყრი ღედაშენს, მაგრამ პასუხის მაგიერ, ერთს დაგიცაცხანებს და ყველაფერი ამით მთავრდება... სიზმრები, როგორც მაგნიტები, ისე ეკვრიან მეხსიერების შავ-ყვითელ ლაბირინთებს...

— პირველ სიზმარში ამბავი იცი, სად ხდება?

— შენ რა, სიზმრებს ნომრავ კიდევ?!

— არა, კი არ ვნომრავ, უბრალოდ შენთვის მინდა, რაღაც გარკვეულ წესრიგს მივყვე... მოსულა?

— მოსულა, მოსულა! შენ რამეს რომ აიკვიატებ, ზომ ველარ გადაგათქმევენებს კაცი?!

დამესიზმრა, — საკმაოდ გვიან იყო; მოვდიოდით მე და ის, შენ რომ იცი, თან ძალიან ვჩქარობდით, თუმცა იქ, სადაც უნდა მივსულიყავით, მაინც გვიგვიანდებოდა... სიარულსა და გაწამაწიაში უსაშველოდ ვრცელ მინდორში აღმოვჩნდით; სადღაც, ძალიან შორიდან იმზირებოდნენ მწვანედ ალანძული ხეები... სადაც სხვადასხვა

ჯურისა და ასაკის ადამიანებს მოეყარათ თავი; ჩვენდა გასაკვირად — ცხენებს, სახედრებს, ხარ-კამეჩს შებმული ურმები, ფორნები, საზიდრები უსწორმასწოროდ იდგნენ ან შეციებულ მიწაზე ეყარნენ...

ყველა ერთ მხარეს იყურებოდა და ცდილობდა, რაღაც უნდა დასჯდომოდა, მისულიყო ძალიან მაღალ, თვალშეუწვდენელ, ქვის მყარად აყუდებულ, კუბის მსგავს ნაგებობასთან... ბევრნი მიდიოდნენ, ცდას არ აკლებდნენ, მაგრამ არაფერი გამოსდიოდათ და ისევ უკან ბრუნდებოდნენ... ჩვენც გარს ვუვლიდით იღუმალ ქვის მონსტრს, თუმცა უშედეგოდ, მისი დალაშქერა ფანტაზიის სფეროს სცილდებოდა... ის იყო იმედი გადავიწურეთ, რომ — სიზმარი რის სიზმარია, თუკი იქ, თუ ეს საჭიროა, ყველაფერი იოლად და კოსმიური სისწრაფით, მარტივად არ მოხდა?!

გაოფლიანებულს გამომეღვიძა... ცვდილობდი აღმედგინა ნანახი, თუმცა ვერაფრით გავიხსენე, როგორ ავედით ამ სიმაღლეზე... ის კი კარგად მახსოვდა, რომ ზემოთ ასულეებს გაჩირაღდებული, ავტობით სავსე, უცნობი ქალაქი დაგვხვდა... შვება და სიხარული ერთობლივად დამეუფლა... ერთ კვირაში ის ცხოვრებისეული დაბრკოლება, რომელიც იმ მომენტში გვქონდა, უწვალელივ, თანამიმდევრულად გადავლახეთ... სიზმარი ნაღდად აგვიხდა?!

— სხვათა შორის, ამ ორი თვის წინ, მეც დამესიზმრა მძიმე სიზმარი; რაღაც უცნაურ ბინაში ვარ, ნახევრად ჩაბნელებულია; ვფიქრობ, სადა ვარ, რა მინდა აქ... სიბნელეს თვალი რომ შევაჩვიე, ოთახის ერთ-ერთ კუთხეში რაღაც შეტოკდასავით; დავაკვირდი და — ვა, ამას აქ, ჩემთან რა უნდა?! — ჩემი ყოფილი თანამშრომელი არ გაიჩინა! ძაან,

ძაან შავგვრემანი, კაროჩე – „ჩორნა“... სამსახურში ცნობილი „ჩამშვები“... ჩაყრილ ძველმანების ყუთშია ჩამჯდარი და მუგუზალი თვალებით მიყურებს... მოულოდნელობისაგან ისე დავიბენი, რომ ხმას ვერ ვიღებ... მიმოვიხედე, თვალში მეცა საუთოებელზე დალაგებული დრაფის პალტოები – ერთი შავი, ბეწვით; მეორე – ნაცრისფერი... რაღაც არ მომეწონა – ორივეს მოვკიდე ხელი და სასწრაფოდ კარადაში შევკიდე... რომ მოვტრიალდი – ტიპი იქ აღარ იყო?!... გამოღვიძებული ძალიან ცუდად ვგრძნობდი თავს... მეორე დღეს რაიონიდან შემატყობინეს, – ჩვენი ახლო ნათესავი გარდაცვლილიყო – ეს შავი პალტო!.. ორი დღის მერე ჩემი ძმაკაცის შვილი დაუმთავრებელ, მშენებარე ავტოფარეხში, დაახლოებით 6-7 მეტრიდან ჩავარდნილიყო და ორივე ფეხი კოჭებში გადასტეხოდა... – ესეც ნაცრისფერი პალტო... რთული ოპერაციის შემდეგ, ბიჭი დღესაც ეტლში ზის...

– ხო, შავ ფერზე ხომ ამბობენ, სწრაფი, ცუდი ამბის მომასწავებელი – სიკვდილისა რა!..

– მოდი თითოც ჩავარტყათ!..

ბოთლში სასმელი ძირამდე იყო დასული; მისატანებელიც აღარაფერი ჰქონდათ... ორმოცდაათს გადაცილებული, წვერგაუპარსავი მამაკაცები ისხდნენ და იმდღევანდელი „რეპერტუარის“ ერთმანეთში გაზიარებით ირთობდნენ თავს...

– ბიჭო, სანდრიკ! ფული გამომართვი, „მარკეტში“ ჩაღი – არაყი, ძეხვი, პური და კიტრის „პიკული“ ამოიტანე; აბა, მუსტრად, არ დაგვეკარგო!

– მოდი, ვიდრე „ზაკუსკა“ მოვა, რაც არი, არი – დღეს პოლიტიკას გვერდი ავუაროთ, სად გაგვექცევა?! აქვეა, ყურის ძირში... წლებია – წაღმა-უკუღმა გვატრიალებს, გვასაცოდავებს... ვიღაცას, ვერ ვიხსენებ, ჯერ კიდევ როდის უთქვამს: – „აღამიანი პოლიტიკური ცხოველიაო!“ – გაიგე?! რა ზუსტად არის ტოჩკაში მორტყმული... ჩვენი ოჯახის ძველი მეგობრის, კაი კაცის – ნიკო იოსების „სახალისოს“ მოგიყვები, ცოტა გავხალისდეთ; დრო თავზე საყრელადა გვაქვს... მერე ისევ სიზმრებსა და მისტიკას მივუბრუნდეთ; მე შენ გეტყვი – სამსახურში დაგვაგვიანდება, თუ ზვალე ადრე ვართ ასადგომები?! ნიკო ძიას მოყოლილი ცოტა ბანაღნია, ზატო მაგარია! – “ერეკლე მეორეზე ფილმის გადაღებას აპირებენ და როლის შემსრულებელს ეძებენ. ზემო მაჩხანაში

კაცი აღმოაჩინეს, ისე ჰგავს ერეკლეს, გრიმის გაკეთებაც არ სჭირდება. შესთავაზეს როლი, მაგრამ სასტიკი უარი განაცხადა. – რას ამბობთ, ჯო?! სად ერეკლე და სად მე! იმოტელა საქმე მაქ, მაგ მაიმუნობისთვის მოვიცილი? – სასტიკი უარი სტკიცათ მიხომ. როცა ფიზიკური დახმარებაც აღუთქვეს და ფულითაც დაინტერესეს, მიხო მოლბა. – ჰო, კარგი, გადამიღეთ, ოღონდ ი რაღაც ტრაქტატია თუ ჩემი ფეხები, იმამი ხელ არ მოვაწერ! – გაასავსა ხელები მიხომ.“

ხმამალა იცინიან!

– გმადლობთ, ჩემი ბიჭი! – ქოჩორი მოუქეკა აქოშინებულ სანდროს. მაგიდა გააწყვეს... სიგარეტსაც მოუკიდეს, ნაფაზიც დაარტყეს და „ფილოსოფოსობასაც“ წინ რაღა ედგა?!.

– რამდენიმე წლის წინანდელ ამბავს გიყვები. კაროჩე, ჩემმა დამ ქმარი ერთი თვით შემოქმედებით მივლინებაში გააცილა, მაშინდელ ლენინგრადში... გაიშალა სუფრა, კაცი პირველად მიდიოდა ასეთ „შვებულებაში“, ეს უბრალო რამე კი არ იყო!

გაცილების პირველმა ეიფორიამ გაიარა და ყველა ჩვეულ ყოფას დაუბრუნდით; დღეები გადიოდა, გავიდა კვირაზე მეტი და მისგან არანაირი ცნობა არ მიგვიღია... მაშინ ხო მობილურები არ იყო!.. ჩემი და, ელენე, რაღაც გაურკვეველმა ნერვიულობამ აიტანა, თავადაც ვერ ხსნიდა, რატომ ესიზმრებოდა კომმარული სიზმრები; საკუთარ თავს აბრალებდა, ალბათ ბევრს ვფიქრობ და ეს ფიქრი მიმყვება ძილშიო... რაც შემეძლო ვაწყნარებდი/თ/... ასე იყო თუ ისე, ორმა სიზმარმა შეაშინა და სულიც აუფორიაქა... – ვითომ, დაღლილი ჩემი სიძე ჩამოსულიყო და ბინის შემოსასვლელში ორი დიდი ჩემოდანი დაედგა; გახარებული ბავშვები გარშემო ეხვეოდნენ... ის თან ეფერებოდათ და თან ჩემოდნებს ხსნიდა... ყველამ პირი დავაღეთ, როცა ჩემოდნებიდან რამდენიმე ფენად ჩაწყობილმა კოლოფებმა, წარწერით «Табак», შემოგვანათეს... ოჯახში თამბაქოს არავინ ეწეოდა... ეს ყოველივე რას ნიშნავდა?!

ერთ დილასაც დეპეშა და წერილი ერთდროულად მოვიდა; იტყობინებოდა, რომ მხნედ და კარგად ვარო... სიხარულმა სიზმარი მიავიწყა, როგორც ხდება ხოლმე... თუმცა, კვირანახვერის შემდეგ ისევ დაესიზმრა – სულ მთლად ცარიელ-ტარიელი ჩამოსულიყო... – კი მაგრამ, რა უყავი ბარგი, ტანსაცმელი?! – ჰკითხა

ჩემმა დამ. – სულ ტყუილად მიწყრები, ტანსაცმელი კი არა, კოსტუმის შიდა ჯიბებში მოიფათურა ხელი, როგორ ჩამოვადწვიე აქამდე, ახლაც ვერ გამოვიდა... თუ რამე საბუთი მქონდა, ყველაფერი დაკარგე... – ეს უკვე ანგარიშგასაწვეი სიზმარი იყო, თუმცა როგორ უნდა მიემხვდარიყავით სიო საიდან უბერავდა...

კაცმა სიგარეტი საფერფლეში ჩააჭყლიტა და განაგრძო – გადიოდა დღეები და 9 მაისის დილაც გათენდა, შაბათი დღე... მამამთილი 11 საათისთვის უნდა წასულიყო – თავის ფრონტელ მეგობრებს უნდა შეხვედროდა... ისეთი თქეში იყო დილიდანვე, მთელი დამე კოკისპირულად წვიმდა, რომ ამაზე ფიქრი ზედმეტი იყო... ისიც ბედს შეურიგდა... ისაუზმა, მიუჯდა ტელევიზორს და სამამულო ომის თემაზე გადაცემების „კასკადში“ ჩაეფლო... იმ დღეს არც შვილიშვილებს ეთამაშა და გაეხუმრა, არც სხვა რაიმეს მოკიდა ხელი... იჯდა, საეჭვოდ დადუმებული, შეჰყურებდა ტელევიზორს და მალულად ცრემლს იწმენდდა... შუადღისას დედამთილი სამსახურში სამორიგეოდ წავიდა – მომდევნო დილის 9 საათამდე... – არანაირმა ხვეწნა-მუდარამ არ გაჭრა, გამოერთო ტელევიზორი და დაესვენა... იჯდა გაკერპებული, გასუსული, თითქოს რაღაცის მოლოდინში... დამის 12 საათი ხდებოდა, რომ ელენემ მორიდებით სთხოვა, ბავშვები მიმყავს დასაძინებლად და იქნებ თქვენც მოისვენოთ... – დაიძინეთ, მეც ცოტა ხანში დავწვები დასაძინებლად...

დალლილ-დაქანცულ ელენეს ღრმა ძილით ჩასძინებოდა... დილაუთენია საკუთარი სახელი შემოესმა, მამამთილი ეძახდა: – მიშველე, არა ვარ კარგადო!.. ნახევრად მღვიძარე ელენე ერთი ნახტომით საძინებლიდან ლოჯიაში აღმოჩნდა... მაღალ წნევას როგორც სჩვევია, რამდენჯერმე გაიყვანა ტუალეტში, წამლებიც შეაშველა და სასწრაფოშიც დარეკა: – ვეცლებით მალე მოვიდეს, თუმცა წუხანდელმა წვიმამ ბევრი ოჯახი დააზარალა, სარდაფებში შეუვარდათ წყალი, რის გამოც ბევრი გამოძახება გვაქვს... – იყო პასუხი.

ამასობაში, მორიგეობიდან დალლილი, დამენათევი, უძინარი დედამთილიც დაბრუნდა, რა დღეში ჩავარდებოდა ქალი, ხომ წარმოგიდგენია!.. როდიროდის სასწრაფოც მოვიდა, გაუკეთეს ყველაფერი, რაც მათ ევალებოდათ, არ ურჩიეს ავადმყოფს ადგილიდან დაძვრა, რომ არ განმეორებულიყო სისხლის

გაჟონვა...

იმ დღესვე მოვიდნენ მისი მეგობრები, თანამშრომლები სანახავად, თუმცა... – გიორგი, კარგად გახდები, ნუ გეშინია! – უსმინათ და ესლა უთხრათ: – როგორ მეშველება, როცა ნახევარი კაცი აღარა ვარ!.. ლოყაზე ცრემლი ჩამოუგორდა... – თვალები კედლისკენ წაიღო... ეს იყო და ეს, მეტყველების უნარი დაკარგა, მარჯვენა ხელ-ფეხი უმოქმედო გაუხდა... ბედისწერას განაჩენი გამოტანილი ჰქონდა... ერთგან ალიენდე წერს...

– ალიენდე?! – შენ რომ გგონია ის არა, იზაბელ ალიენდე: „მჯერა ბედისწერის – დიახ, მჯერა, რომ ხელში კარტს გვაძლევენ და რაც შეიძლება უკეთ უნდა ვითამაშოთ; თუმცა ხშირად კარტი დანიშნულია...“ ბინაში მწუხარებამ, მღუმარებამ დაისადგურა... ავადმყოფის ოხვრა, ხენეშა, ხანდახან უჩვეულო ამოძახილი არღვევდა ავისმომასწავებელ სიწყნარეს... ყველანი ფეხისწვერებზე დავდიოდით... მიუხედავად დანიშნულების ზედმიწევნით შესრულებისა, საქმე სულ უფრო უკან-უკან მიდიოდა...

ჩემი სიძეც ჩამოფრინდა; ყველანიარად დავზოგეთ, რომ ეს ამბავი არ გაეგო და ასე ნანატრი შვებულება შერგებოდა... ჩამოსვლისთანავე ჩაერთო უძნელეს მარათონში, ზედიზედ მოჰყავდა პროფესორები... აღარ მახსოვს, მგონი, ხო, მგონი კი არა, 30 მაისი იყო, კიდევ ერთი პროფესორი მიუყვანეს, გასინჯა ყურადღებით, ჰოლში გამოსულმა ელენეს უთხრა: – ვინც ამ ავადმყოფში ფულს გამოგართმევთ, არაადამიანი იქნებაო... ფაქტობრივად, უკვე აგონიაშიაო... კაპიკი არ აუღია, ისე წასულა... ხო იცი ჩვენი ამბავი, ვერ მოვისვენეთ და სადამოსკენ ახლა სხვა ცნობილი ნევროპათოლოგი მოუყვანეთ! გასინჯა... – დილაზე, ჩემთან, 10 საათისთვის გადმოიყვანეთ, ყველაფერი კარგად იქნებაო?! ფულიც აიღო და სინდისსაც არ შეუწუხებია...

ყველამ თეთრად გავათენეთ... როგორც შევთანხმდით, თერთმეტი საათისთვის უკვე რეანიმაციაში მოვათავსეთ... მხოლოდ მეუღლეს დართეს ნება თავზე დასდგომოდა... დერეფანში ბოლთას ცეკმდით და ღმერთს მის გადარჩენას ვევედრებოდით... პირველის ნახევარი იქნებოდა, როდესაც ელენემ პალატაში / სადაც ყველას არ უშვებდნენ/, შეღებილი მინის ხელოვნურად ჩამოფხაჭნილი “ჭუჭრუტანიდან”, დაინახა როგორ დაუხუჭა დედამთილმა ქმარს თვალები... როგორ უმწეოდ დასტიროდა 61 წლის კაცს, რომელიც მაინც იმ ომში მოკვდა,

რომელსაც მე-2 მსოფლიო ომი ჰქვია... ყირიმის ფრონტზე, 24 წლის მძიმედ დაჭრილმა ბიჭმა, 17 გერმანელი ტყვე წამოიყვანა... 1942 წლის 19 მაისს, როდესაც ჰაერიდან და ხმელეთიდან შეუსვენებელივ იბომბებოდა ქერჩი, სევასტოპოლი, ოდესა, ყუბანი... გვამებითა და დაჭრილებით იყო მოფენილი აზოვის ზღვა, მანქანის საბურავს ჩაჭიდებულმა, ორ თანამებრძოლთან ერთად, დიდი გაჭირვებით გადაცურა ზღვის დიდი მონაკვეთი, რათა როგორმე მიეღწიათ სანიტარულ გემამდე... ომის დამთავრებამ, თურმე მოსკოვთან ახლოს, ქალაქ ტულაში მოუსწრო... მიღებული ჰქონდა ორდენები, მედლები...

– დიახ, სიზმარი, რომელსაც ვერც თავი გავუგეთ და ვერც ბოლო, მაინც ახდა... ჩემი სიძე დარჩა იმ „საბუთების“, იმ მხარდაჭერის, გვერდში დგომის გარეშე, რომელსაც „მამა“ ერქვა!.. ოჯახში სიმწარემ /„თამბაქო“.../ დაისადგურა... დედამთილს დეპრესიამ დარია ხელი, აღარაფერი აღარ უნდოდა... იყო დარდსა და მოგონებებს შენივთებული...

ახლაც ხშირად მაგონდება, როგორ ჩაგვიჩინებდა პაპიდა ხალხში გავრცელებულ გამოთქმას... ვინ უჯერებდა, სასაცილოდ არ გვეოფნიდა: – „ცუდ სიზმარს თუ ნახავ, სანამ ვინმეს უამბობდე, ქალაქის ნაგლეჯს ცეცხლი წაუკიდე, თავზე შემოიტარე და უთხარი: – „ჩემო ცუდო სიზმარო, ამ ქალაქივით დაიწვი“, ფერფლი წყალს გაატანე და სთქვი: „წყალო, წაიღე ჩემი ცუდი სიზმარი, ცხრა მთა გადაატარე“. ანდა თითებით აიღე ცოტა მარილი, თავზე შემოიტარე, წყალს გაატანე და უთხარი: „წყალო, ამ მარილივით დააღწე ჩემი ცუდი სიზმარი, ცხრა მთა გადაატარე“. ამის შემდეგ შეგეძლო სხვისთვის გეამბნა... ნეტა, თუ ვინმეს შველოდა ეს სიბრძნე?! ალბათ, ვისაც სჯეროდა, იმას შველოდა კიდევ!..

ჰოლში ტელეფონმა რამდენჯერმე დარეკა; – მოეშვი, თუ ვინმე ისეთია, მობილურზე გადმორეკავს!

– ძან ძნელი მოსასმენია, თანაც არაფრის გაკეთება არ შეგიძლია?! დადინარ მერე მოჟამულ ხასიათზე... იცი რაა, მე ძია ნიკო არ მყოლია, მაგრამ შენი ნებართვით ერთ-ორ ანეკდოტს ვიტყვი, ცოტა ხასიათი გამოვისწოროთ!..

– შენ რო პირს მოხსნი! მიდი, ჰე!..

– გიგიავ, ჰაი, გიგიავ! – გასძახის ხევსური მეზობელს. – აქა ვარ, ბიჭავ... აქა... რაი გინდების? – მამიჩემი რო გავასვენე, გახსომსა? – კიი, ბეჩავი. – წერილი დამიტოვა... სიაა ჩამოწერილი,

ვინ უნდა დავხოცო, სათვალე არ მაქ, წამიკითხე, შენც ზომ არა ხარ სიაში?

გურულს, კახელს და სვანს უდაბნოში მანქანა გაუჭუფდათ. გზა ფეხით უნდა განაგრძონ. გურულმა მანქანას რადიატორი მოხსნა, ჩაი რომ მომინდება ავადუღებ და დავლევო. კახელმა სავარძელი მოხსნა, თუ სადმე ჩრდილი ვნახე, ჩამოვჯდები და დავისვენებო. სვანმა კარი მოხსნა, როცა მაგრად დაცხება, გავაღებ და გავგრილდებიო.

ახალი ქართველი მოკლეს. მეგობრები შეიკრიბნენ მისი სულის მოსახსენიებლად. ადგნენ ფეხზე და ერთი შესანდობარს ამბობს: – ხსოვნა იყოს მისი. ნაღდად კარგი ბიჭი იყო, გაგებით ცხოვრობდა. ნათელში იყოს მისი სული. და კიდევ: ბიჭებო, მეორეჯერ რომ არ მოგვიწიოს ფეხზე აღგომამ, მოდით, ამ ჭიქით ლამაზ ქალებს გაუმარჯოს!

მამაკაცები გულიანად იცინიან: ცალი თვალი, ჩვევის გამო – დაბალ ხმაზე ჩართულ ტელევიზორისკენ გაურბით, სადაც ვიდეოში, მათი გულის ვარდი, მონიკა ბელუჩი ვილაც ჩმორთან ალერსობს...

– ნახე, ეს კვაზიმოდო რა ბელშია ჩავარდნილი?! მაგის კარგები!..

– ერთი მეც მინდა ვთქვა... ეს მარცხენა ხელი, შენც იცი რამდენი ხანია ასე მაქვს, შედარებით მოკლეა – მარჯვენაზე!.. ურთულესი ოპერაცია გამიკეთეს, ძლივს გადავრჩი; კაროჩე, წინა დამეს დამესიზმრა: ვიყავი უკუნ სიბნელებში, ირგვლივ კუნაპეტია! არ ვიცი სადა ვარ... სული მეხუთება, ჰაერი არ მყოფნის, პირი მიშრება, ვიხრჩობი... მინდა ვიყვირო, ხმა არ ამომდის!.. შეშინებული ვარ სიბნელისა და გაშეშებული ღუმილისგან; კვკვები რა, ძალები მეცლება!.. საცაა სული უნდა ამომხდეს, რომ ჩემდა გასაკვირად, ოთახი ნელ-ნელა განათდა; სადღაც ზემოთ, ვითომ ჭერისკენ, დავინახე ანთებული კელაპტარი, რომელიც მთვარესავით ამოცურებული ყვითლად ცახცახებდა... გამელვობა კიდევ! ...იმ დღეს იყო, რომ მომივიდა ის ამბები, რაც შენც კარგად იცი – მოკლედ, იმ დღეს დამჭრეს და ძლივს გადავრჩი, რა... – კელაპტარი ჩემი გადარჩენის ნიშანი იყო... ხშირად მიფიქრია, როგორ ხდება ესე, რომ სიზმრის მეშვეობით, ხილვით, რაღაც მინიშნება ხდება?! თუმცა, ამის ახსნას გარკვეული დრო სჭირდება... კი, ჯერ კიდევ როდის ამბობდნენ კალდერონი, პინდარე, შექსპირი... – „ცხოვრება სიზმარიაო“... რატომ

ამბობდნენ ნეტავ და რატომ მიაჩნდათ ცხოვრება სიზმრად?!. კაროჩე, ბოლოს ყველაფერი მაინც ბუნდოვანია...

– ერთი წუთით, მაცალე!.. – თაროდან წიგნი გადმოიღო და მონიშნული ადგილი მონახა; ნახე რას წერს ბორხესი: „მისცე ფორმა უკავშირო, გონებისამღვრევი ნივთიერებას, რომლისაგანაც ჩვენი სიზმრები იგება, ყველაზე რთულია ადამიანის წილხვედრ ამოცანათა შორის. ეს უფრო ძნელია, ვიდრე თოკი დაწნა ქვიშისაგან და გრდემლზე გამოჭედო უხორცო ქარი“... – ვფიქრობ, შენს კითხვაზე ამაზე უკეთესი პასუხი არ არსებობს!..

– გასაგებია! ეხლა მეც გამახსენდა, ერთგან ნოვალისი წერდა, თუ ზუსტად მახსოვს, „სიცოცხლე შეიძლება იქამდე გაიზარდოს /მომწიფდეს/, რომ სიზმრად იქცეს“... მაინც ყველაფერს ღმერთი განაგებს და ამიტომაც არის ბევრი რამ უბრალო მოკვდავებისთვის აუხსნელი...

– გახსოვს რუსთაველი? „რაცა ღმერთსა არა სწადდეს, არა საქმე არ იქნების“-ო... ეხლა ჩვენ ისეთ სიღრმეებში შევიჭვრით, რომ მარტონი ვერ გაუქაჩავთ, თუ ვინმე ნაჩიტანი არ მოვძებნეთ... არიან რა ტიპები, მაგრად რომ ერკვევიან, ხო გამიგე!.

– ხო, ეგრეა, გავიგე... მოდი დღეს ამით დავამთავროთ...

– მოიცა, ტო, სად მიდიხარ, ერთსაც მოვეყვები და მერე წადი; მოსულა?!.

– შენ რო კაცს გადაეკიდები?!

– სიზმარი № 3, ამჯერად ბოლო!

– ძაან მაგარი მამილაშვილი მყავდა – კოტე! ცოლშვილიანი, კაი ტიპი... მამა ადრე გარდაეცვალა და ამას სულ განიცდიდა... ჰოდა, ერთ მშვენიერ დღეს მოდის მოწყვნილი და მეუბნება, ძაან მურტალი სიზმარი ვნახე და ვერა ვარ ხასიათზეო...

– კარგი რა, არა გრცხვენია, ამხელა კაცი სიზმრებს აყოლილხარ, აუცილებელია აგისდეს-მეთქი?!

– რას მეკაიფები? – გაბრაზდა – გითხარი, ცუდი სიზმარი ვნახე-მეთქი!

– ხო, კაი, კაი! მაინც რა ნახე ეგეთი?!

– მე და ჩემი ნათია, სადღაც, მითიური სილამაზის წალკოტში ვართ; ვსერნობთ, რაღაცნაირად გახარებულები ვართ, თან გვიკვირს, რანაირად მოვხვდით ამ სილამაზეში; ირგვლივ უცნაური სიმწვანეა, მზეს სულ ბრდღვიალი გაუდის! ჰოდა, მივადექით ლურჯად მოკამკამე მდინარეს, რომელზეც ხის მოაჯირიანი მოკლე ხილია გადებული;

არ ვიცი როგორ, საიდან, ხიდზე მოპირდაპირე მხრიდან გარდაცვლილი მამაჩემი არ მოდის?!. გამიკვირდა, და ის იყო ჩვენც ფეხი შევდგით ხიდზე და საუბარ-საუბრით გადავვდით და მამაჩემს გავეყვით... სიზმარშივე ვიცი, რომ ის მკვდარია და ამიტომ შეშინებულს გამომეღვიძა! ბიჭო, წყალსაც მოუყვები, გავაყოლე კიდევ, მაგრამ მაინც შიგნით, გულის სიღრმეში ძალიან მეშინია... ჩვენებისთვის არ მომიყოლია...

ჩვენი საუბრის შემდეგ რამდენიმე კვირა გავიდა და ორივენი, ცოლ-ქმარი, ავტოკატასტროფაში დაიღუპნენ! იმ პერიოდშივე ნათიას დედას ენახა სიზმარი, რომ მათი სახლის დიდ ნაწილს ცეცხლი წაკიდებოდა და ვერაფრით ვერ აქრობდნენ?! – კაცმა ცრემლიანი თვალები დახარა, მაგიდას მსუბუქად დაჰკრა მუშტი, ჭიქა აიღო, სივრცეს გახედა და წასულები მოიხსენია...

– ხო, კარგი, გვეყო!.. წავალ, ჩემებს მივხედავ, თორემ ქოთები არ ამცდება... რა გაუძლებს იმათ საყვედურებს?!

– არ დამეკარგო! სამშაბათს, ხო იცი, კატალონიის „ბარსელონა“ მიუნხენის „ბაიერნს“ ხვდება, ოთხშაბათს – ლონდონის „ჩელსი“ – ტურინის „იუვენტუსს“! მაგარი მატჩები იქნება! ლუდი, ვობლა, კიდევ რაღაცეები... მოკლედ, ჩავუსხდეთ რა!.

– აბა, დავაი! დავითასა და ჯემიკოსაც გადავურეკავ და შენთანა ვართ გალუბრიკ მოიიი!..

ორმოცდაათს გადაცილებულმა მამაკაცმა კიბეები რახარუნით ჩაიარა და სალამოს ბინდს შეერია. ქუჩებში ტრანსპორტი ისევ იმ რიგითობით მოძრაობდა.. ფეხით მოსიარულეებს ყველა მხრიდან რეკლამები და ბილბორდები „ადევნებდნენ“ თვალს... ბანკის შენობასთან ბიჭები რაღაცაზე კამათობდნენ... წყვილები ურცხვად ეკვროდნენ ერთმანეთს... ბუნკერებთან ძაღლები დასუნსულებდნენ... მოხუცი მათხოვარი აღარ ჩანდა, წასულიყო...

ვიღაც ძაან ცუდად იყო; ვიღაც კვდებოდა; ვიღაც იბადებოდა!..

ვიღაც პეპლებს დასდევდა... ვიღაც მწვერვლებს იპყრობდა და ედელვაისებს ეძებდა!.. ვიღაცებს ნაღდად უყვარდათ!.. ვიღაცეები კი ისევ სიზმრებით/ში/ცხოვრობდნენ?!

ერთმანეთზე მიყრილ, ჭახატუნით დაღლილ ღომინოს ქვებს წუთშესვენება აეღოთ და თეთრი თვალების ფახუნით /წამწამები არ ჰქონდათ!/, შეჰყურებდნენ აულაგებელ მაგიდაზე შემორჩენილ საჭმლის ნარჩენებს... იცოდნენ – თამაში

ჩეთევან ლორიძე



ნაიბობუაძე



და მერე კვართის პატრონიც
მოვა

ზამთრის პირის ლექსი
/სერ.../

**„იბერიის ქვეყანაში
ეშმაკი ვერ დაჯდება“
წმინდა ლავრენტი ჩერნიგოველი**

ვინ შეეხებება მახინჯთა ხროვას?!
ვინ გაიმზადა სულის საგზალი...
ბებერო ერო, რამ დაგაღონა,
შენთან უფალი დედას აგზავნის.

რისხვა ეშმაკის სუნთქვას გიგუდავს,
ზმა კრეტსაბმელის შეგაზანზარებს...
ისევ გაჰპანტავს ვერცხლებს იუდა...
შენ კი აღსდგები, როგორც ლაზარე.

მერე რაა რომ, ხალხი გიჟდება,
მერე რაა რომ, „ხალხი იცინის“..
თუმცა სიცოცხლის ფასად გვიჯდება,
რომ გაგვასხვისეს ლიწინ-ლიწინით.

სისხლი აწვება წვერებს ინიანს...
არ გაყიდულა ჯერ კიდევ ფხოვი.
ნუ გეშინია...ნუ გეშინია...
ნუ გეშინია მახინჯთა ხროვის!...

არავითარი „ჩიპი“ და კოდი!...
მოელოს ბოლო თარეშს და გლოვას!..
დედა უფლისა მცხეთისკენ მოდის...
და მერე კვართის პატრონიც მოვა.

რა ნაღვლიანია ცა,
სერ...
და ცივი თვალები აქვს ფანჯრებს,
მარტომდგარი ხეები იხდიან
ფოთლებს და
ჩემს ფეხქვეშ აფენენ...
/იციან, მიყვარს ფოთლების ხალიჩა/.
სერ...
დეკემბრის პირველ დღეს ისევ
გწერ(თ) წერილს,
თქვენ კი
ალბათ ზიხართ პლედმოსხმული
მოქანავე სავარძელში და
კითხულობთ წარსულს,
ჩემს წერილებს ჯერ არ მოუღწევია
თქვენამდე
/ან კი როგორ მოაღწევდა,
ჯერ ისევ ჩემით საზრდოობენ/,
მე კი ყოველ საღამოს ვზივარ
თვალებანთებული სახლის ვერანდაზე
და გელოდები(თ)
დააკაკუნე(თ) კარზე, სერ...
თუმცა კარი ღიაა/,
ფეხაკრეფით შემოიპარე(თ)
და ჩამოშლილი თმები გამისწორე(თ)...
ახლა ღამეა, სერ...
მე და თქვენ ერთდროულად
ვუყრებთ მთვარეს..
რა ნაღვლიანი თვალები აქვს ცას,
მეც ვხუჭავ თვალებს.

ქურთა*



სოფლის შარაგზა გველივით მიიკლავებოდა. სადღაც შორს, ბოლოში, ხალხის მოძრაობა ძლივს შეინიშნებოდა და... აი სწორედ მანდ დავლანდე ბული თუ კვამლი. გეგონებოდათ, ბუხარს ანთებენო, ან ნისლის საბუღარს დაუდია ბინა და სადაცაა, ბულიდან აიყრებიან კვამლის თუ მტკრის ფერი ნისლები და ქვეყანას საფარველივით მოეფერებიანო. ნელ-ნელა კვამლის კორიანტელი ჩემი სახლისაკენ მოიწვდა. მე იქვე, ღობეზე ამძვრალი თვალს ვადევნებდი ამ სურათს, დასვრილ ხელებში წითელი, მხესავით ხასხასა ვაშლი მეჭირა. სურვილი მკლავდა, როდის მომიახლოვდებოდა ჩემთვის უცნაური რამ და გავიგებდი ამ სანახაობის უკან რა იმალებოდა.

ნელ-ნელა ვისრულებდი საწადელს, ჩემი „ინტერესის სფერო“ შეტევაზე გადმოსული აგრესიული მტერივით მოიწვდა წინ.

რამდენიმე წუთში მომიახლოვდა და კარგად გაეარჩიე შორს დანახული წარმოსახვითი ნისლი, კვამლი თუ ბული...

მოკლედ გეტყვით, თუ რა ხდებოდა სინამდვილეში და რამ მიიქცია ჩემი ყურადღება:

დაახლოებით ოცი ადამიანი იქნებოდა თავშეყრილი. შუაში ჩემი, ვაშლივით წითელი ხასხასა ცხენი მოექციათ, და განა უბრალო ცხენი? ის არ ჰგავდა სოფლის მუცელჩამოშვებულ ცხენებს, ქანდაკებასავით გამოძერწილი იყო. ამშვენებდა დიდი, გრძელი მოწითალო-მოშავო ფაფარი, რომელიც აბობოქრებული ზღვასავით ირწვოდა და იწვებოდა. ლერწამივით წვრილ ფეხებზე კუნთები კარგად ეტყობოდა, ლამაზი სახე, გრძელი კუდი სულ სხვა

ელფერს სძენდა. შავი დიდი თვალები ლამის ბულიდან ამოვარდნოდა, ტორებს ისეთი სიძლიერით ურტყამდა მიწას, იფიქრებდით, დედამიწაზე გაბრაზებულა და ცემას უპირებსო.

ცხენისთვის კისერზე ორი ბაწარი შეებათ. ერთი ბაწრის თავს მარჯვენა მხარეს ეწვოდნენ, მეორეს – მარცხნივ. ასე ცდილობდნენ მის დაკავებას. როგორც კი ცხენი კისერზე ოდნავ მოშვებულ ბაწარს იგრძნობდა, გვერდზე გახტებოდა და მარყუჟებიდან თავის დაღწევას ლამობდა, მაგრამ რომ ვერ ახერხებდა, ადგილზე ფორთხვას იწყებდა. მტკრის კორიანტელს აყენებდა, კაცებს ხველა ეწყებოდათ, თვალები მტკრით ევსებოდათ, ეცრემლებოდათ და კარგა გულიანად, მამაპაპურად ავინებდნენ პირუტყვს.

მერე კვლავ მძლავრად მოქაჩეს ორივე მხრიდან ჩამბული თოკებით და როცა სულის მოსათქმელად გაჩერდნენ, მათში მამაც შევიცანი და მაშინვე ავწრიპინდი. ჩემი ხმა ასთმიანი მეღუდუკის დაკრულს ჰგავდა, ჰაერის ნაკადის ჩაბერვა რომ უჭირს და ძლივს რომ ადგმევინებს ენას ინსტრუმენტს.

– მამა, მამიკო, ეს ცხენი ვისია?!

გაოფლილსა და დაღლილ მამას ჩემი თავი სად ჰქონოდა. ერთი კარგად შემომიბღვირა:

– თუ ღმერთი გწამს, ღობიდან ჩადი, არ ჩამოვარდე, ნუ წრიპინებ, მაცადე!

რა უნდა მექნა? მიწაზე დავეშვი და ღობის ჭუჭრუტანიდან განვაგრძე ყურება. უცებ ცხენმა თავისუფლება იგრძნო, ყალყზე წამოიმართა, წინა ფეხები ჰაერში აიქნია – თითქოსდა პეგასი დაუჭვრიათ და ის კვლავ ცაში აფრენას ლამობსო! ეს რომ დავინახე, პირთან

მიტანილი ვაშლი ძირს დამივარდა და სანამ ცხენი ოთხივე ფეხებით მიწაზე არ დაეშვებოდა, პირღია დავრჩი.

შემდეგ, ჩემდა გასაკვირად, მამა იმ კაცებს ჩამოშორდა და ჩვენი სახლის ჭიშკრები ფართოდ გააღო. ცხენი მოტაცებული, ჭირვეული პატარძალივით, რის ვაივავლანით ეზოში შემოიყვანეს.

მამამ ძველი თავლის კარი გააღო და შიგ შეუშვა. ცხენი ჯერ ქანდაკებასავით ერთ ადგილას გაშეშდა, მერე როცა დარწმუნდა კისერზე ის საშინელი მარწუხები აღარ ჰქონდა შემოვლებული, გახარებულმა იმ პატარა თავლაში ისეთი გააჭენა, მეგონა ღობეს თავით შეასკდებოდა, მაგრამ მალევე გაჩერდა, მიხვდა, მისთვის თავისუფლება მაინც ჩარჩოებში რომ მოექციათ და ისევ აიყალყა. ალბათ კიდევ ერთხელ შეეცადა ცაში აჭრას, მარამ უეცრად დაეშვა და ბელს შეეგუა. შეიძლება არც შეგუებია და იმედი ჰქონდა, როგორც ადამიანებს არ გვიქრება ხოლმე იმედი.

ბევრი რომ არ გავაგრძელო, გეტყვით: მამამ შინ წმინდა სისხლის გაველურებული ულაცი მოიყვანა. ორი წლისა იყო, მაგრამ შეხედულებით ზრდასრულ ცხენს მოგაგონებდათ. მოყვანიდან ერთი თვის განმავლობაში კაცის დანახვაზეც კი გიჟდებოდა, მაგრამ გარემოს ყოველივე და ყველაფერი ოდესმე ეგუება და გაუცხოება ერთგულებად გადაიქცევა. ასე მოხდა ჩვენი ველურის შემთხვევაშიც. მიუხედავად იმისა, რომ ცხენი ჯიუტად თავისუფლებისკენ მიისწრაფოდა, მამაჩემიც არანაკლებ ჯიუტად შესჩენოდა და არ ეშვებოდა. ცხოველებსა და ადამიანს შორის თავისუფლებისა და სხვა უფლებებს შორის ჭიდილში ადამიანი ყოველთვის იმარჯვებს. ისინი უკითხავად ართმევენ ღვთისგან მინიჭებულ თავისუფლებას და მათ შორის ჰარმონია არ სუფევს. ახლაც ასე მოხდა. ვერც თავისუფლების მოყვარულმა ცხენმა გაუძლო ზეწოლას უნაგირისას, ქვეწოლას ლაგამისას და დანებდა. ალბათ მამაჩემის სიჯიუტე და დიქტატურა მოეწონა თუ მობეზრდა, რამდენიმე თვეში ისე შეერჩია, ნებით თუ ნაძალადევად, მას, რომ დაინახავდა თუ არა თავლისკენ მიმავალ მამას, მისკენ გამოქანდებოდა შესაგებებლად. მერე მამამაც შაქრის ჭმევა დაუწყო, ამაზე სულ გაგიჟდა ცხენი და კიდევ უფრო დაახლოვდნენ. ბოლოს იქამდე

მივიდა საქმე, რომ მამაჩემის დადგმული უნაგირსაც არ უკადრისობდა. რაც არ უნდა შორს ყოფილიყო საძოვარზე წასული თუ მამა დასუტვენდა, მისკენ მორბოდა. ამასაც მამამ მიაჩვია, რაც კიდევ უფრო განასხვავებდა სხვა ცხენებისაგან. არც უკვე დროში ნაცადი ტერმინებით მიმართავდა მამა – „აჩუ“, „დრრ“. მსგავსი რამ მის სამართავად არ ესაჭიროებოდა. უბრალოდ ადამიანივით ჰყავდა შერვეული სიტყვებზე:

– წადი, გაჩერდი, და მასაც ადამიანივით ესმოდა. ხანდახან, როცა გავაბრაზებდი, მეტყოდა:

– ნეტავი, შენც ჩვენი ცხენივით გესმოდეს და მასავით მიჯერებდო! – ასე გაიხედნა ჩვენი ცხენი, რომლის გახედვნას ვერავინ ვერასდროს წარმოიდგენდა.

ჰო, მართლა, დამავიწყდა, ცხენს ქურთა დავარქვი, თუმცა რატომ? ნამდვილად არ მახსოვს, ბავშვური წარმოსახვის ბრალი იყო და ეს უცნაური სახელიც მისი ნაყოფი გახლდათ. ბავშვებს ხომ ყოველთვის დიდი ფანტაზია აქვთ...

პატარები არასდროს არაფერს მალევენ, ყველაფერს გულწრფელად ამბობენ, თუნდაც სულელური ნააზრევისაც. ამითაც განსხვავდებიან უფროსებისგან. აბა, გაიხსენეთ, რამდენჯერ გიოცნებიათ, რამდენჯერ გინატრიათ, ცა სარკე ყოფილიყო და შიგ ჩაგეხედათ, გაგეგოთ, სად იყო თქვენი გულისსწორი, რომელიც ამდენი სულელური ფიქრის საბაბი ხდებოდა, მაგრამ უფროსებს გულწრფელობასთან ერთად გამბედაობაც გვაკლია, რადგან გვეშინია, იმ ფიქრებისა და ოცნებების დაცინვისა, რომელიც ასე ძვირფასია თქვენთვის და გულში იკლავთ.

გადიოდა წლები, მე და ქურთა ერთად ვიზრდებოდით, ქურთა ისეთი ლამაზი გახდა, რომ მის ცქერას არაფერი სჯობდა. რაიონში მისი მსგავსი არსება, თამამად ვიტყვი, არ დააბიჯებდა. ინტერესი მის მიმართ მალევე გამძაფრდა, უამრავი მყიდველი გამოუჩნდა ჩვენს ბედაურს, მაგრამ როგორც მამა ამბობდა, სანამ ცოცხალი იქნებოდა, მის გაყიდვას არ აპირებდა. განსაკუთრებულად უყვარდა და უხაროდა, რომ დამჯერე ბავშვივით მინდობოდა.

დიდად მუშაობითაც არ ტვირთავდა, როგორც დედა ეხუმრებოდა: მამას ცხენის ორთვალაში შებმას, თვითონ შებმულიყო ერჩივნა.

ჩვენი ქურთა ჯირითშიაც ნიავეით სწრაფი იყო. სოფელში კი არა, მთელ რაიონში ვერც ერთი ცხენი ვერ ეწეოდა. რამდენჯერმე ღოღშიაც მასახელა.

ქურთათი ჯირითი მიყვარდა. ცხენისწყლის პირას აღვირს მივუშვებდი და ჩიტივით სწრაფად მივქროდი....

გადიოდა წლები.

თერამეტისა შევსრულდი და სკოლა ვამთავრე. გადავწყვიტე, ქალაქს წამოსვლა სწავლის გასაგრძელებლად, მაგრამ გადაწყვეტილება გადაწყვეტილებად რჩებოდა. ფული ხომ სამომავლო გადაწყვეტილების თავი და თავი იყო დღევნდელ ჩვენ სამყაროში.

ასე ხდება, რაღაცის მისაღებად რაღაცას გავცემთ, ჰოდა, განათლება რომ მიმეღო, ამისთვის თანხა იყო საჭირო, თან საკმაოდ დიდი თანხა. გულს დარდად მეწვა, მიუხედავად სურვილისა, შინაგანი ხმა უკან მექაჩებოდა, სინდისი მქენჯნიდა, ფული არ გვქონდა და ამიტომაც არასდროს თავს არ ვახვევდი ჩემებს, გინდათ თუ არა, უნდა ვისწავლო-მეთქი. ვფიქრობდი, თუ სურვილი ექნებათ, უთქმელადაც რაღაცას მოიფიქრებენ-მეთქი...

ჰოდა, ნაწილი ფული მოიძებნა ჩემი განათლებისთვის, მაგრამ კიდევ მეტი იყო საჭირო, უნივერსიტეტში რომ მესწავლა.

თურმე, უჩემოდ უმსჯელია ოჯახურ კრებას, როგორ უნდა დაფინანსებულიყო ჩემი სწავლა-განათლება და საკმაოდ მძიმე განაჩენი გამოეტანათ: როგორც ზურბიკელას სწავლა-განათლებას ფაქიზო „შეეწირა“, ასევე, ჩემი სწავლა-განათლება ქურთას გაყიდვით უნდა დაეფინანსებინათ.

წვიმდა, საშინლად წვიმდა, თეთრ ღრუბლებს ჩოჩოდან ახალამოყვანილი ყველივით წვეთ-წვეთად გასდიოდა ცრემლები. სრულიად სველი დავბრუნდი, ჭიშკარი შევადე და შინ სირბილით შევედი, მამა ფანჯრიდან სადღაც, შორს იცქირებოდა, ჩაფიქრიანებული: უცნაური სიჩუმე იდგა. რა ხდება-მეთქი, ვიკითხე, არავინ მიპასუხა. დედასთან მივედი და ყველაფერი ვათქმევინე. თავს დამნაშავედ ვგრძობდი. იქვე, ბუხართან ჩამოვჯექი და ნაცარქექიასავით ნაცრის ქექვა დავიწყე. ფიქრები გაფანტული ნადვერდალივით მადღელებდა... თავს დამნაშავედ ვგრძობდი.

დედამ მითხრა, ხვალ დილით

მყიდველები მოვლენ და ქურთას წაიყვანენო. მეჯოგეები ყოფილან, ცხენი უკვე უნახავთ, მოსწონებითა და მამაჩემთან მოულაპარაკებითა კიდევც.

სიჩუმე დედამ დარღვია – მეჯოგეები ყოფილან, კარგია, სამწყემსურში დიდად არ დაჯაფავენ მუშაობით! – მამაჩემის გასაგონად წარმოთქვა და მიაცქერდა... მამა თითქოს ჩემს დასანახად მოწყენას არ იმჩნევდა, მაგრამ ყველაზე მეტად განიცდიდა ამ ამბავს.

შებინდებულზე, შაქრით მუჭი ავივსე და ქურთას სანახვად თავლაში გავედი. ფეხის ხმაზე ქურთა ახვიხვინდა.

– მოდი ქურთა, მოდი, შაქარი მოგიტანე, შევეხმინე.

ცხენი ნელი ნაბჯით მოვიდა ჩემთან. შაქარი გავუწოდე, გემრიელად დაიწყო ლოკვა. სულ ამილოკა, ხელის გული დამისველა, მერე როცა გათავდა, ბეჭზე თავი ამარტყა, კიდევ მინდაო, მაგძნობინა. თავზე მოვეფერე, დავაწყნარე და ცარიელი ხელი დავანახე. თითქოს და მიხვდა, რომ შაქრის მაგვარი არაფერი დამრჩენოდა და გაირინდა. მერე უკან გამოვბრუნდი, თავლის კარებს მივეყრდენი და დიდხანს გარინდებული ვუცქერდი. შემდეგ ისევ მივედი, თავზე მოვეფერე, შავ თვალეში ჩავხედე, სადაც ღამეში მოკაშკაშე ვარსკვლავები ირეკლებოდა... მერე თვალეზე მოვეფერე, ამ დროს ყოველთვის თავს დამნაშავე ბავშვივით დაბლა მიხრიდა და სიამოვნებისგან ხვიხვინებდა. მე სინაზენარევი სიძლიერით ვეფერებოდი და თავს დამნაშავედ ვგრძობდი.

– მაპატიე, მეგობარო, მაპატიე, ჩემი ბრალია, უნდა მაპატიო, სიტყვები არ მყოფნის, არ ვიცი, რატომ უნდა მაპატიო, მაგრამ მაინც, გთხოვ, მაპატიე! მამას ნუ გაუბრაზდები, არაფერ შუაშია, ამას ჩემ გამო აკეთებს, თორემ ხომ იცი, როგორ უყვარხარ, ხომ იცი? მაპატიე, მეგობარო, ჭკუით იყავი, არ შეგვარცხვინო, ახალ პატრონს დაუჯერე, თავს გაუფრთხილდი...

ველაპარაკებოდი ქურთას და მომეჩვენა, რომ ჩემი ესმოდა. მივხვდი, რომ ლაპარაკი ყველაფერთან და ყველასთან შესაძლებელია, თუ მას გულწრფელად და გულიდან წამოსული სიტყვებით ესაუბრები.

მერე თავზე ვაკოცე და წამოვედი. თან აქეთ-იქეთ დავიწყე ყურება, ვინმე ხომ არ მისმენს, ან ხომ არ მიყურებს, თორემ

გიჟი ვეგონები-მეთქი, ვფიქრობდი, მაგრამ იქ ჩვენ გარდა, არავინ ჭაჭანებდა.

ნაწვიმრის შემდეგ აკაციის ნაკვერცხალივით წითელი და მწველი მზე ამოიწვერა. მამა დროზე ადრე ამდგარიყო.

მეც ავდექი და ოჯახის მოლაღატესავით დავაბიჯებდი ეზოში. მერე მამამ დამიძახა:

– მალე მოვლენ და ცხენი თავლიდან გამოიყვანე, ახალი ბაწარი ჩააბი და წასაყვანად გაამზადე. ეს სიტყვები ეკალივით მომხვდა გულზე, საშინლად არ მინდოდა ამის გაკეთება, თითქოს, ვინმე უნდა მომეკლა.

– მამა, არ გავეიღოთ და შემდეგ წელს რომ დავიწყო სწავლა? – ყელში ბურთი მეჩხირებოდა ამ სიტყვების წარმოთქმისას.

– ჰე, მიდი ახლა, ნუ სულელობ, რასაც გეუბნები, ის გააკეთე და ნუ ნერვიულობ, მომავალ წელს ახალ ცხენს მოგიყვან, მამხნევებდა მამა! თუმცა მის ხმაში გულისწყვეტა მაინც შეიმჩნეოდა. მეც დავემორჩილე.

ქურთას ბაწარი შევაბი, მომინდა ახლაც, როგორც ბავშვობაში, მისი პირველი დანახვისას, როცა არ ნებდებოდა, ახლაც ისევე მოქცეულიყო, თავისუფლებისთვის ებრძოლა. სადღაც გაქცეულიყო, გადაკარგულიყო და... თუნდაც უსწავლელი დავრჩენილიყავი, მაგრამ დამჯერი ბავშვივით უკან მომყვებოდა, მე კი დამნაშავესავით მივუძღვოდი წინ.

ეზოში გამოვიყვანე და კაკლის ხესთან დავაბი. 20 წუთი იქნებოდა გასული, როცა მყიდველები მოვიდნენ. მამამ, როგორც ჩვენი ოჯახის წესია, შინ მიიპატიჟა ისინი. დედამ ცხელი ხაჭაპურები, ახლად დაკლული ვარია და ღოქით ღვინო შემოდგა სუფრაზე.

დაილოცეს ქართულად. მამამ ჯერ მშვიდობისა თქვა, მერე უფალი და საქართველო აღიდა, შემდეგ წინაპრების სადღეგრძელოც მიაყოლა, ბოლოს კი სტუმრებმა, გვეჩქარებაო და ამის გამო სიცოცხლის გაგრძელებისა შესვა, შენაძენი დაულოცა, რჩევა-დარიგებები მისცა, თუ როგორ უნდა მოქცეოდნენ ცხენს და გარეთ გამოვიდნენ. სტუმრებმა უნაგირი მოიტანეს და ცხენს დაადგეს, მამამ საგულდაგულოდ შეამოწმა და

გაუსწორა, მერე თვალბზე მოეფერა, კისერზე ხელი მოარტყა და კაცივით დაელაპარაკა:

– აბა, შენ იცი, ბიჭო, არ შემარცხვინო!

მერე მხედარი ქურთას ზურგზე მოახტა. ცხენი გამოცოცხლდა, თვალბი აენტო. ადგილზე ცეკვადა, ჭენება უნდოდა. მხედარმა ნელ-ნელა გაიყვანა ეზოდან ცხენი, ჭიშკართან პირუტყვი შეჩერდა, არ ვიცი, რატომ, მაგრამ თავი ჩვენკენ მოაბრუნა. ალბათ გრძნობდა, რომ გვშორდებოდა და უკანასკნელად შემოგვხედა. მერე ადგილს მოსწყდა, მას უკან სხვა ცხენებზე ამხედრებული სტუმრებიც მიყვნენ. ამის შემხედვარეს ცხენის ნალების სწარაფი თქარუნის მსგავსად მიცემდა გული. მამას შევხედე, თვალბიდან ორი კურცხალი მოგორავდა. უკვე თვალს ეფარებოდნენ ცხენოსნებიც.

მეც ველარ გავუძელი ამდენს და, პირველად, გულწრფელად კი არ ვიტირე, არამედ ვიბღავლე...

– დააბრუნეთ ქურთა, მან მეგობრის ფასი მასწავლა, არ მინდა, ამაზე მეტი სხვა რა რაღა უნდა ვისწავლო? არ მინდა ასეთი სწავლა!...

მერე დედამ ხელი მოგვხვია მე და მამას და ჭიშკარს ისევე მოგვაშორა, როგორც ჭირისუფალს მოაშორებენ კუბოს მიცვალებულის დამარხვისას. ჩვენ ბავშვებივით გულწრფელად ვტიროდით და არ გვეთაკილებოდა, არ გვრცხვენოდა ამის, რადგან ეს იყო კაცური ცრემლი, რომელიც თვალთაგან ოღესმე გადმოდენილა.

მე კიდევ სინდისი მქენჯნიდა და ვხვდებოდი, თუ როგორი ღინებით მიედინებოდა ცხოვრება, რამდენი რამის დათმობა უხდებოდათ ადამიანებს და რამდენის დაკარგვა, უსამართლოდ.

ვფიქრობ და ყოველთვის მახსენდება ქურთა და ჩემი ოჯახის მიერ გადადგმული ყოველი ნაბიჯი ჩემდა სასიკეთოდ, რაც კიდევ უფრო მეტ საბაბს მაძლევს, მიყვარდეს არამართო ჩემი ღირსეული მშობლები, არამედ ყველა ისინიც, ვინც მართლაც ღირსეულ ტვირთად ატარებენ მშობლის სტატუსს.

მე კი არაფერი მავიწყდება, ჩემთვის ყოველთვის: აწმყოშია წარსული და ყოველივე მომავალიც.

* რევაზ ინანიშვილის სახელობის ერთი მოთხრობის კონკურსის ნომინანტი

ვალში ვართ რუსთაველთან

წლეულს რუსთაველისთვის რამდენიმე მნიშვნელოვანი თარიღი დაემთხვა ერთმანეთს: 800 წლის „ვეფხისტყაოსანის“ ბეჭდური გამოცემიდან 300 წელი შესრულდა, მისი ინგლისურად თარგმნიდან (მარჯორი უორდროპის მიერ) და დასაბამიდან კი ასმა წელიწადმა გაიარა.

ეს მოვლენა მხედველობიდან არ გამორჩენია ლონდონში მცხოვრებ ახალგაზრდა ფინანსისტ დავით გიგაურს, რომელიც აგერ უკვე ოცი წელია დიდ ბრიტანეთში ცხოვრობს, აქ მიიღო სასკოლო და მერე საუნივერსიტეტო განათლება. ამჯერად იგი ლონდონის ერთ-ერთი საინვესტიციო ბანკის წამყვანი სპეციალისტია. თავიდან, როცა რუსთაველით მისი ასეთი დაინტერესების შესახებ შევიტყვე, ცოტა არ იყოს გამიკვირდა, საიდან უნდა გასჩენოდა ბანკირს ამგვარი სურვილი? როგორც მოგვიანებით გავიგე, მისთვის ეს თურმე სავსებით ბუნებრივი მოთხოვნილება ყოფილა, რადგან მშობლები მას და მის ძმას გიორგის ადრეული ასაკიდანვე უკითხავდნენ და აყვარებდნენ ქართულ სიტყვიერებას, განსაკუთრებით კი „ვეფხისტყაოსანს“, მასთან ურთიერთობას იგი ადრეული ასაკიდან შეაჩვიეს და ახლაც, ყველაზე ხშირად რუსთაველს უბრუნდება, როგორც ქართული სულისა და კულტურის ყველაზე დიდ შემნახავს.

მან თავიდანვე სამ ნაწილად ჩაიფიქრა რუსთაველისადმი მიძღვნილი საღამოების ციკლი. პირველი მათგანი მაისის დასაწყისში გაიმართა ოქსფორდის უნივერსიტეტში. მაშინ ძირითადი აქცენტი „ვეფხისტყაოსანის“ თარგმანებზე გაკეთდა, (მთავარი მომხსენებელი იყო პროფესორი რონალდ რეიფილდი). შეკრებილმა საზოგადოებამ ბევრი საინტერესო ინფორმაცია მიიღო როგორც რუსთაველის, ისე მისი ეპოქის, იმ ქვეყნისა და გარემოს შესახებ, რომელშიც იქმნებოდა ეს განსაცვიფრებელი პოეტურ-ფილოსოფიური ტექსტი. რეიფილდმა ყურადღება გაამახვილა იმ არნახულ დაინტერესებასა და წვდომის სურვილზე, რაც ბოლო ასე წლის განმავლობაში



პროფესორი ჩარლზ მელეილი, დოქტორი ჯეოფ ვესტი და მწერალი აკა მორჩილაძე.

გაჩნდა რუსთაველის პოემის მიმართ მთელს მსოფლიოში.

ამ ხნის განმავლობაში შეიქმნა ათეულობით თარგმანი, რომლებმაც მეტ-ნაკლები წარმატებით გადმოსცეს დედნისეული ღირსებები და ქართული პოეტური აზროვნების მწვერვალი საყოველთაოდ მისაწვდომი გახადეს.

მეორე საღამო ლონდონის სამეფო აზიურ საზოგადოებაში 30 ნოემბერს გაიმართა. მისმა ღირექტორმა ალისონ ოპთამ დამსწრე საზოგადოებას მოუთხრო იმ კავშირებზე, რასაც ზუსტად ასე წლის წინათ ჩაეყარა საფუძველი საქართველოსა და აზიურ საზოგადოებას შორის. მარჯორი უორდროპის თარგმნილი „ვეფხისტყაოსანის“ (1912 წელი) და „ვისრამიანის“ (1913 წელი) თარგმანები სწორედ მათ სტამბაში დაიბეჭდა. სამწუხაროდ, 20-იანი წლებიდან განელდა და მომდევნო ოთხმოცი წელი საერთოდ გაუჩინარდა ასე საინტერესოდ დაწყებული ურთიერთობა. მან გამოთქვა იმის რწმენა და სურვილი, რომ ამიერიდან აზიური საზოგადოების პროექტებში კვლავ დაიკავეს ადგილს ქართული კულტურისა და სულიერების ნიმუშების კვლევა და გაცნობა ფართო საზოგადოებისთვის. სასურველია დაიგეგმოს ქართველი აღმოსავლეთმცოდნეების მონაწილეობით გამოფენები, წარდგინებები და სიმპოზიუმები. დასანანი იქნება, საუკუნოვანი ურთიერთობების ისტორია კვლავ არ განახლდეს მეტი სისავსითა და მრავალფეროვნებით. ჩვენი მხრიდან მზად ვართ ამ ინიციატივების წასახალისებლად



დავით გიგაური

– აღნიშნა ქალბატონმა ალისონ ოპთამ.

იმავე საღამოს შეკრებილი აუდიტორია გაეცნო ჯეისონ ოსბორნის დოკუმენტურ ფილმს ქართულ ფოლკლორულ მუსიკაზე „სიმღერები საქართველოსი“, რამდენიმე კარგი ფილმია შექმნილი ქართულ სიმღერაზე და ჩემი აზრით კომპოზიტორისა და კინორეჟისორის ჯეისონ ოსბორნის ნამუშევარი ერთ-ერთი გამორჩეულია მათ შორის, ასეთი გაშინაურება ქართულ ფოლკლორთან, ვფიქრობ, გენეტიკური მომენტითაც არის განპირობებული, რადგან ჯეისონის ბებია გახლდათ თამარ ამირეჯიბი, გერმანიაში განსწავლული და ლონდონში მოღვაწე პიანისტი. საბჭოთა

პერიოდში მან მოახერხა სამივე შვილიშვილის ჩამოიყვანა ლონდონიდან საქართველოში.

დამსწრე საზოგადოების ინტერესი მოჰყვა რობერტ პარსონსის საუბარს და მისეულ დაკვირვებას თანამედროვე საქართველოში მიმდინარე პროცესებზე, წლების განმავლობაში ჩვენში მოღვაწე ცნობილი ჟურნალისტის გამოსვლა აღსავსე იყო იმ რწმენით, რომ ამიერიდან დასავლეთი უფრო მეტი გულისხმიერებით მოეკიდება საქართველოს გულწრფელ სურვილს და შინაგან მზაობას განდეს ევროკავშირის წევრი ქვეყანა.

მესამე საღამო კი ახლახან ბრიტანეთის ბიბლიოთეკაში გაიმართა.

„რუსთაველი და მისი თანამედროვე პოეტები“ ასეთი იყო მისი მთავარი დევიზი. ბიბლიოთეკის წამყვანმა მეცნიერთანამშრომელმა, დოქტორმა ჯეოფ ვესტმა შუა საუკუნეების ფრანგულ და ესპანურ ეპიკურ ტრადიციებზე, მის ისტორიულ ღირებულებებზე ილაპარაკა, ასევე ხაზგასმით აღნიშნა მეთორმეტე საუკუნის ქართული ეპოსის სრულიად

განსაკუთრებული მხატვრული ღირსება, რომლის ზეგავლენა დღესაც მოქმედი და ცოცხალია საქართველოში.

კემბრიჯის უნივერსიტეტის პროფესორის ჩარლზ მელვილის მოხსენება ფირდოუსის „შაჰნამეს“ ეხებოდა. მოვისმინეთ შესანიშნავი ანალიზი სპარსული პოეზიის შედეგებისა, რომელმაც მსოფლიოს არაერთი ქვეყნის ლიტერატურასა და აზროვნებაზე იქონია გავლენა. მათ შორის იყო ქართული ლიტერატურაც. ცხადია, რომ რუსთაველი კარგად იცნობდა „შაჰნამეს“ და მის ნაკვალევსაც იპოვით „ვეფხისტყაოსანში“, თუმცა, იგი მაინც განუმეორებელ ქართულ მოვლენად რჩება.

უაღრესად მიმზიდველი და აღმოჩენის ტოლფასი აღმოჩნდა ინგლისელი მსმენელისთვის ქართველი მწერლის აკა მორჩლიაძის სიტყვა რუსთაველზე. მისი აზრით, „ვეფხისტყაოსანის“ განსაკუთრებული ფასეულობა იმაშია, რომ მასში პირველად მოხდა პიროვნების წარმოჩენა აბსოლუტურ ღირებულებად. ადამიანის ამგვარი რენესანსული იდეალი რუსთაველმა გაცილებით ადრე შეიმუშავა, ვიდრე რომელიმე სხვა ხელოვანმა კულტურის ისტორიაში.

აქ შეკრებილი საზოგადოებისთვის სიახლე იყო ის შინაგანი, უხილავი კავშირი რაც საუკუნეების განმავლობაში ჩამოყალიბდა რუსთაველის პოემასა და ქართველ ხალხს შორის. თუ ფრანგული, ესპანური და სპარსული ლიტერატურის შედეგები მაინც წარჩინებული წრეების წიგნებად დარჩა, „ვეფხისტყაოსანი“ უმაღლეს ხალხოვან წიგნად იქცა და დღემდე ქართული ქცევის კოდექსად რჩება. ამ ფაქტმა იმგვარი ზემოქმედება მოახდინა დამსწრე საზოგადოებაზე, რომ საღამოს დასრულების შემდეგაც, კერძო საუბრებშიც ბევრი ადამიანი ვერ მალავდა გაოცებას, როგორ შეიძლება ძველი ტექსტი დღესაც გასაგები და მისაწვდომი იყოს?

– ქართველები მართლაც ბედნიერი ხალხი ვარ იმით, რომ შეგვიძლია წავიკითხოთ რვა საუკუნის ტექსტი და მისგან ესთეტიკური სიამოვნება უშუალოდ, სპეციალისტის დახმარების გარეშე განვიცადოთ, ეს ნამდვილი საოცრებაა, – ამბობს დავით გიგაური და განაგრძობს: ყოველთვის მინდოდა პატივი მიმეგო ამ ფენომენისთვის. მართალია ბანკში ვმუშაობ, მაგრამ როცა ამხელა კულტურული განძი გვაქვს, შეუძლებელია უმოქმედოდ ვიყოთ. ყველა

ქართველის ვალად ვთვლი, რითაც შეგვიძლია და რა საშუალებითაც, უნდა ვუთხრათ მსოფლიოს, თუ რატომ ვართ ქართველები ევროპული კულტურის ორგანული ნაწილი.

ყველაზე ფასეული კი ის გახლავთ, რომ რუსთაველის ამ სამმა საღამომ უკვე მოიტანა რეალური შედეგები. უკვე გაჩნდა ახალი გეგმები და პროექტები რუსთაველთან დაკავშირებით. ასე მაგალითად, ლონდონის აღმოსავლეთის ქვეყნებისა და აფრიკის შესწავლის სკოლას (SOAS), სადაც ადრე ქართული ისწავლებოდა, კვლავ გაუჩნდა მისი აღდგენის წადილი. მათვე უნდათ მალევე გამართონ თავიანთ დარბაზში რუსთაველის საღამო. ასევე იგეგმება კემბრიჯის, ოქსფორდის უნივერსიტეტებში ისწავლებოდეს ქართული ენის კურსი. ბრიტანეთის ბიბლიოთეკას და აზიის სამეფო საზოგადოებას განზრახული აქვს უფრო აქტიურ ფაზაში გადავიდეს მათი ურთიერთობები ქართველ სპეციალისტებთან და მათი მონაწილეობით მომზადდეს სხვადასხვა ხასიათის ფორუმები. აპირებენ დიდი ბრიტანეთის სამეცნიერო ცენტრებში დაცული მნიშვნელოვანი ქართული წიგნებისა და ნივთების ციფრული გამოსახულების ფორმატში გადაყვანას, რათა იგი უფრო ხელმისაწვდომი გახდეს ყველა დაინტერესებული ადამიანისთვის. კემბრიჯის უნივერსიტეტის სტუდენტებთან კი მიმდინარეობს კონსულტაციები, რომ მომავალი წლიდან სისტემატური ხასიათი მიიღოს სამეცნიერო-კვლევითმა მოგზაურობებმა ირანსა და საქართველოში.

დავით გიგაურის თავდაპირველი ჩანაფიქრი რუსთაველის პოემის ინგლისურად თარგმანის 100 წლისთავის შეხსენება იყო ბრიტანელი საზოგადოებისთვის, იმ სამი მთავარი კულტურული ცენტრებიდან, სადაც ქართული საგანძური არის დაცული. ამ მოკრძალებულმა წამოწყებამ მოულოდნელად სულ სხვა სივრცე და მასშტაბი შეიძინა და ამიერიდან ახალი ეტაპი იწყება საუკუნის წინათ შეწყვეტილ კულტურათა დიალოგში.

ამ შეხვედრებს მსგავსი დატვირთვა და მიზნდევლობა არ ექნებოდა, დავით გიგაურს სხვებიც რომ არ დახმარებოდნენ. მათ შორის აღსანიშნავია ბრიტანეთის ბიბლიოთეკის ქართველი თანამშრომლის ანა (ხათუნა) ჭელიძის და ლონდონში

არსებული ქართული ფოლკლორული სასიმღერო ანსამბლების “მასპინძელისა” და „თაბუნის“ (ხელმძღვანელი თამთა თურმანიძე) მონაწილეობა. აქვე უნდა ვახსენოთ ლონდონში მოქმედი ქართული რესტორნები: „კოლხეთი“, „პატარა საქართველო“, „ქართული“, უკრაინის საერთაშორისო ავიაზახები, ასევე ღვინის გამსადებელი ბრიტანული კომპანიები „Geowine“ და „Deliver Meondon“, რომლებმაც სამივე საღამოს დასასრულს ქართული ღვინისა და სამზარეულოს საუკეთესო ნიმუშები შესთავაზეს მოწვეულ საზოგადოებას.

ოთარ ჭილაძეს უწერია ერთგან: „ერთი წიგნი, ან ერთი ქანდაკება, შეიძლება ერის სულის სარკედ იქცესო.“ ჩვენთვის, ქართველებისთვის, ასეთია „ვეფხისტყაოსანი“ და უნდა ვეცადოთ, რაც შეიძლება ბევრი ჩავახედოთ ამ სარკეში.

ფაქტია რომ, რუსთაველის სახელის წარმოჩენისთვის და გასაცნობად 1966 წელი იყო ყველაზე ნაყოფიერი, იმხანად რუსთაველის 800 წლის იუბილე გადაიხადეს. 2016 წელს კი სასურველი იქნება „ვეფხისტყაოსნის“ არსებობის რვა საუკუნის აღნიშვნა, რასაც სერიოზული მზადება დასჭირდება. პირველ რიგში, ალბათ, მაინც დედანთან ზედმიწევნით ახლოს მდგომ განახლებულ, თანამედროვე სტანდარტების თარგმანებზე უნდა ვიზრუნოთ.

დღემდე ამ მხრივ ვალში ვართ რუსთაველთან, დასანანი, რომ ქართულ კულტურას არ გამოუჩნდნენ გულბენკიანები და ბალასანიანები, რომლებიც უდიდეს საქმეებს აკეთებენ მსოფლიოში სომხეთის მხარდასაჭერად.

შესანიშნავი იქნება, თუ საქართველოს მთავრობა დროულად მიიღებს კანონს მეცენატობის შესახებ. საქართველო სპეციფიკური კულტურის ქვეყანაა და ამიტომ მის დაცვაზე და განვითარებაზე უნდა გაკეთდეს პრიორიტეტი. იქნებ ამ კანონის შემდეგ მაინც გამოჩნდნენ ადამიანები, ვინც მსოფლიოს წამყვან სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებებში დააფუძნებენ საქართველოს, მისი კულტურისა და ენის შესწავლის ცენტრებს. თუკი რუსებს, უკვე 10 წელიწადია ლონდონში აქვთ პუშკინის სახლი, რატომ არ შეიძლება ამოქმედდეს აქ რუსთაველის სახლი?

ლონდონი

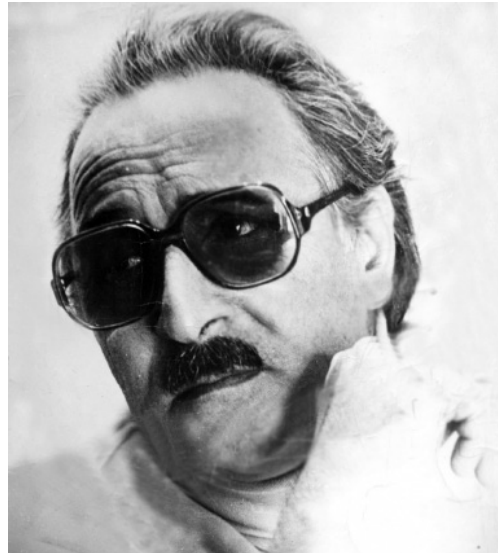
შორია უკვდავებამდე?

რესპუბლიკის სახალხო არტისტი, შოთა რუსთაველის პრემიის ლაურეატი გურამ პატარაია პირველი ქართველი რეჟისორია, ვინც საფუძველი ჩაუყარა ქართული კინოდოკუმენტალისტიკის ახალ ჟანრს – საქართველოს საზღვრებს გარეთ მდებარე ქართული კულტურის კერების კვლევასა და კინოფიქსაციას. ხუთი დოკუმენტური ფილმი: „რუსთაველის ნაკვალევზე“, „შორია გურჯისტანამდე“, „პალესტინის სიძველეთა საიდუმლოებანი“, „ათონის მატეანი“ და „ტაო-კლარჯეთი“ ქართულ საზოგადოებას მოუთხრობს იმ კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ, რომელზეც არა თუ იმ ხანად (XX საუკუნის 70-80-ან წლებში), არამედ, დღესაც ნაკლებად მიგვიწვდება ხელი.

დღემდე პოპულარობით სარგებლობს მისი მხატვრული ფილმები: „რეკორდი“, „კურჩი ბედინერი“, „სიყვარული, ხანძარი და პომპიერი“. იგი გახლდათ სცენარის ავტორი ფილმისა „თოჯინები იცინიან“.

გურამი 1928 წლის 14 თებერვალს დაიბადა. პატარაიების ოჯახი თბილისში, ბაქრაძის ქ.№11-ში ცხოვრობდა. მამა – ვასო პატარაია დრამატურგი, სკეტჩებისა და იუმორისტულ-სატირული წინების ავტორი იყო. ქართულ ესტრადაზე შესრულდა მისი 500-ზე მეტი სკეტჩი ცნობილი მსახიობების მონაწილეობით. დაკრძალულია დიდუბის მოღვაწეთა პანთეონში. დედა – ქეთევან სულხანიშვილი კი – დიდი ეროვნული მოღვაწის, დიმიტრი ყიფიანის უფროსი ვაჟის – ნიკოს შვილიშვილი დახვეწილი გარეგნობისა და შინაგანი კულტურის ქალბატონი იყო. მისი წინაპრები ღრმად განათლებული ადამიანები იყვნენ. იცოდნენ 5-ნ უცხო ენა და წარმატებით მოღვაწეობდნენ სამშობლოში თუ მის საზღვრებს გარეთ.

პატარაიების თბილი და ღიმილიანი ოჯახი ბევრ საინტერესო ადამიანს მასპინძლობდა, მათ ხშირად სტუმრობდნენ



გურამ პატარაია

– ვასო გომიაშვილი, აკაკი ხორავა, აკაკი ვასაძე, აკაკი კვანტალიანი, ოდისეი დიმიტრიადი და სხვები. ოჯახს გამორჩეული ურთიერთობა ჰქონდა ცნობილ რეჟისორთან შოთა მანაგაძესთან, რომელიც მათი მეზობელი იყო.

* * *

გურამის შემოქმედებითი ბიოგრაფია 1945 წლიდან იწყება, მუშაობდა რუსთაველის სახელობის თეატრში რეჟისორის თანაშემწედ. შემდეგ – დამდგმელ რეჟისორად სოხუმში, გორში, თბილისში, მოზარდ მაყურებელთა ქართულ და რუსულ თეატრებში, მარჯანიშვილისა და რუსთაველის სახელობის თეატრებში. მოსკოვში “მალია ბრონაიას” თეატრში.

1957 წელს საქართველოს სამეცნიერო-პოპულარული და დოკუმენტური ფილმების სტუდიის მთავარი რედაქტორი იყო, 1961 წლიდან სიცოცხლის ბოლომდე საქართველოს ტელეფილმების სტუდიას ხელმძღვანელობდა.

1969 წელს თეირანში ჩავიდა ექსპედიცია ფერეიდნელი ქართველების გადასალეზად.

ექსპედიციაში შედიოდნენ: რეჟისორი გურამ პატარაია, ჟურნალისტი ლამარა ბოკერია, ირანისტი მაგალი თოდუა, ოპერატორი ირაკლი ონოფრიშვილი.

თეირანში გაირკვა, რომ შაჰის ნებართვის გარეშე ფერეიდანში ჩასვლა და გადაღება შეუძლებელი იყო. ირაკლი ონოფრიშვილი იხსენებდა, რა სიძნელეების გადალახვა დასჭირდათ და როგორ შევლოდათ გურამის გამჭრიახობა და მოხერხებულობა. ჯერ იქ მცხოვრები რეზო მიქელანის (მიქელაძის) წყალობით იპოვეს შუამავალი ბატონ შაფასთან, რომელიც იყო ისტორიის მეცნიერებათა

პირველი ადამიანი ბრძანდებით, ვინც მამაჩემი გაიხსენა და მისი მოსაგონარი შესვაო. ამ სადღეგრძელოს წყალობით შემოქმედებითი ჯგუფი ორჯერ მოხვდა ნიაგარანის სასახლეში. მათ გადაიღეს ირანის შაჰი მუჰამედ რეზა ფეჰლევით და დედოფალი ფარადიბა. ამ შემთხვევითაც ისარგებლა გურამმა, იქვე სთხოვა დედოფალს ფერეიდანში ჩასვლისა და გადაღების ნებართვა. ფარადიბამ მისი თხოვნა დააკმაყოფილა. რამდენიმე დღეში მიიღეს გადაღების უფლება და სიხარულით გაემგზავრნენ ფერეიდანში, სადაც შეიქმნა ქართული დოკუმენტური ფილმი „შორია გურჯისტანამდე“.



ექსპედიციის წევრები შაჰის სასახლეში: მარცხნიდან – ლამარა ბოკერია, მაგალი თოდუა, ირაკლი ონოფრიშვილი, დედოფალი ფარადიბა და გურამ პატარაია

დოქტორი, „სპარსეთის ისტორიის“ ავტორი და, რაც მთავარია, მესამე კაცი სახელმწიფოში ირანის შაჰის მუჰამედ რეზა ფეჰლევის შემდეგ.

როდესაც აუდიენცია დაინიშნა, საქართველოდან ჩატანილი ძღვენით ესტუმრნენ მასპინძელს. ბატონ შაფას პატარა წვეულება გაუმართავს, გურამ პატარაიამ არ დააყოვნა, მიუხედავად იმისა, რომ არ სვამდა, სუფრის თავში მოექცა და გულის ამაჩუყებელი სადღეგრძელოების წარმოთქმა დაიწყო.

განსაკუთრებით თბილად ბატონი შაფას მშობლები „შეუმკია“. ბატონი შაფა ჩუმად გასულია ოთახიდან, მამის ჩაღმიანი პორტრეტი შემოუტანია და გურამისთვის ცრემლიანი ითვალეებით მიუმართავს,

გურამ პატარაიას დღიურიდან:

1979 წელი.15 მაისი. იმთავითვე ჩვენი მიზანი იყო სირია-იორდანის ქართული ძეგლების გადაღება და რაც მთავარია, სანდერსის მიერ მითითებული XII საუკუნის ხელნაწერის მიკვლევა. ეს სანდერსია ამერიკელი მეცნიერი, რომელმაც ახლო აღმოსავლეთის ერთ-ერთი მონასტრის სხვენზე იპოვა ქართული ხელნაწერი და გადაიღო მისი თავფურცელი. ღიარბეჟირში ერთი კვირა დავყავით. რამდენიმე მონასტერში ჩვენი კვლევა უშედეგო აღმოჩნდა. ბოლოს და ბოლოს სანდერსის ცნობის ჭეშმარიტებაში ეჭვიც კი შეგვეპარა. ეკლესიის სარდაფში აღმოჩნდა

რამდენიმე ათეული ხელნაწერი, ამის შესახებ გვითხრა სრულიად შემთხვევით გაცნობილმა სათავესოს მცველმა.

ბნელ სარდაფში, პირდაპირ იატაკზე იდო რამდენიმე ათეული ხელნაწერი. ეს იყო სირიული, გვიანდელი ხელნაწერები. მხოლოდ ერთი საკმაოდ ძველი აღმოჩნდა სავეალალო მდგომარეობაში. ეს იყო ქართული მანუსკრიპტი. სწორედ ის, რასაც ამდენი ხანი ვეძებდით. სწორედ ის, რომელიც სანდერსმა გადაიღო და ელენე მეტრეველს გადასცა. სწორედ ის, რომელიც დიარბექირის ერთ-ერთი



გურამ პატარაია სირიაში მოგზაურობის დროს

მონასტრის სხვენზე უნდა გვეპოვა და საპატრიარქო ეკლესიის სარდაფში აღმოჩნდა.

შევეცადეთ ჩვენი აღლვება დაგვეფარა. ჩვენი სანუკვარი ხელნაწერი მცველმა 800 დოლარად დათმო. მოგვიანებით გავიგეთ, ასეთი ხელნაწერი ლონდონის აუქციონზე 50 000 დოლარად შეაფასეს. სარდაფიდან გაოგნებულები გამოვედით, გზისპირა სასაუზმესთან შევჩერდით. სულ იმას ვფიქრობდი, რა მოულოდნელად, უცნაურად მოვიპოვეთ ეს რელიქვია, ის, რაც დამპყრობელმა ნადავლის სახით წაიღო საქართველოდან.

მე და ირაკლი გაშტერებულები შევეყურებოდით ერთმანეთს, საუზმე ხელუხლებელი იდო მაგიდაზე.

* * *

გურამ პატარაია 1983 წელს, 55 წლის ასაკში მოსკოვის საავადმყოფოში გარდაიცვალა. ბოლო წლებში მძიმედ ავადმყოფობდა, მაგრამ სიცოცხლის ხალისს მაინც ინარჩუნებდა. გარდაცვალებამდე ცოტა ხნით ადრე კი დედაჩემს, თავის საყვარელ დას – ლალის ანუგეშებდა: „მე თუ აღარ ვიქნები, იმდენი რამე ვნახე ამ ქვეყნად, გული არ დაგწყდეთო“.

დაკრძალულია დიდუბის მოღვაწეთა პანთეონში, მშობლების გვერდით.

მისი საფიცარი და ამქვეყნად ყველაზე დიდი სიყვარული იყო ქალიშვილი სოფო პატარაია. დარჩა შვილიშვილები: გურამი (გუგა) და ირაკლი, აგრეთვე – შვილთაშვილები...

დღესაც, როცა ვიკრიბებით ოჯახი: სოფო, მარინა, ჩემი და – ქეთი და მე, ვიხსენებთ გურამის უსაძღვრო სიკეთეს, დახვეწილ იუმორს, ჯადოსნურ ხიბლს და დღესასწაულებს, რითიც ხშირად გვანებივრებდა ახლობლებს.

2013 წლის 14 თებერვალს, მისი დაბადებიდან 85 წელი შესრულდა.

ერთი წერილი, ბუნებრივია, ვერ დაიტევს სრულ სათქმელს საყვარელი ბიძის შესახებ, ჩავთვალოთ, რომ ეს პატარა შესავალი სამომავლო გეგმისა.

ჩვენი მიზანია, ფოტოალბომის მომზადება, რომელშიც ასახული იქნება რეჟისორის ცხოვრებისა და შემოქმედების ძირითადი ეტაპები, დღემდე საგულისხმო და უცნობი ფაქტები, რაც კიდევ უფრო ნათლად გამოკვეთს გურამ პატარაიას ღვაწლს ქართული კინემატოგრაფიის ისტორიაში.

ვფიქრობთ, ზემოთ ნახსენები ფოტოალბომი, აგრეთვე, მისი ფილმების რეტროსპექტული ჩვენება, საიუბილეო თარიღის ღირსეული აღნიშვნა და თანამედროვე ქართული კულტურის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფურცელი იქნება.

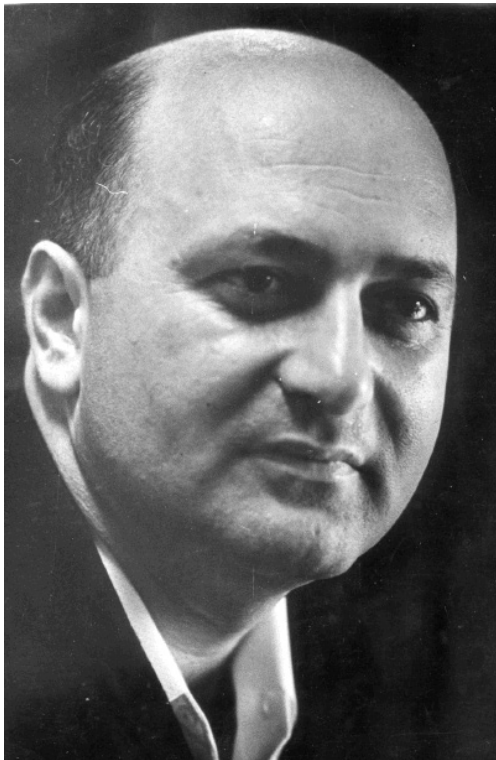
**თამაზ მინაძე,
მწერალი, ფილოლოგიის
მეცნიერებათა დოქტორი**

„ძე პოეტი ვარ – სიურსე ვარ, დღო ვარ!“ ...

მანანა ჩიხიშვილი

სამი დაუვიწყარი შეხვედრა

ზაურ ბოლქვაძის პოეზია ჩემი სულიერი თანამგზავრი იმ დროიდან გახდა, რაც ჭეშმარიტი ლექსის ფასი ვისწავლე და ქართველ პოეტთა შორის ჩემთვის საყვარელი სახელები გამოვარჩიე. მათ შორის ერთ-ერთი უპირველესი ზაურ ბოლქვაძე გახლდათ. მომწონდა მისი განსხვავებული პოეტური აზროვნება, ორიგინალური სტილი, თავისებური გარდასახვა ერთი შეხედვით ჩვეულებრივი განწყობილებისა და ძალზე შთამბეჭდავი მხატვრული სახეები.



მხიბლავდა ზოგჯერ სულ რამდენიმე სტრიქონში ჩატეული ის ძლიერი განცდა, რომელიც მკითხველს დიდხანს ამახსოვრებდა თავს და სულის მდიდარ საზრდოს აძლევდა.

ცნობით კი არ ვიცნობდი ერთმანეთს. არ ვიცნობდით, მაგრამ გაზეთ „ლიტერატურულ საქართველოში“ უჩვეულოდ ლამაზი ლექსი მომიძღვნა, რომელიც ჩემი ლექსის – „გაზაფხული სასაფლაოზე“ სტრიქონებით იწყებოდა:

„სასწაულია ყვავილებში
საფლავის ლოდი,
სასწაულია, რომ სიკვდილი
სიცოცხლედ მოდის“... –
„სასწაულია, დაო, შენი
ზემორე სტროფი,
სტროფი, რომელიც
უკვდავებად
ერთ პოეტს ყოფნის.“

ადვილი წარმოსადგენია, ახალბედა ავტორისთვის რა მნიშვნელობა ექნებოდა ლექსის ჭეშმარიტი ოსტატის ამგვარ შეფასებას.

ცნობით კი, როგორც ზემოთაც მოგახსენეთ, არ ვიცნობდი და თურმე კარგა დროსაც უნდა გაეველო ამ შეხვედრამდე.

იმ ხანებში ჩემს მშობლიურ ქსნის ხეობაში ვცხოვრობდი და იშვიათად ვახერხებდი თბილისში ჩამოსვლას. მაშინაც „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქციაში თუ შევირბენდი. იქ იყო ჩემი სულისა და ლექსის ნავსაყუდარი, იქ მეგულებოდა ჩემი უახლოესი მეგობარი, გაზეთის პოეზიის განყოფილების გამგე, შესანიშნავი პოეტი ბორენა ჯაჭვლიანი, მამასავით მზრუნველი, მკაცრი, მაგრამ სამართლიანი და დახვეწილი გემოვნების ვახტანგ ჭელიძე, უნიჭიერესი მწერალი, საოცრად განათლებული თამაზ ბიბილური და მრავალი სხვანი, რომლებიც დღესაც ცხოვლად არიან აღბეჭდილნი ჩემს გულსა და მეხსიერებაში.

1992 წლის დეკემბერი იყო. „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქციას და ქართველ მწერალთა დიდ ოჯახს თავზარი დასცა გაზეთის რედაქტორის მოადგილის, ჩინებული მწერლისა და პიროვნების, თამაზ ბიბილურის გარდაცვალებამ. ერთხანს ავადმყოფობდა, მაგრამ მისი წასვლით მწერლობასაც და რედაქციასაც იმდენად ბევრი რამ დააკლდა, რომ შეგუება ამ სამწუხარო გარემოებასთან ყველას უჭირდა.

დიღუბის საპატიო განსასვენებლამდე მივაცილეთ. ახლობლებმა მოსახსენიებელ სუფრაზე მიგვიპატიჟეს. ამგვარ გლოვის პურობაზე მისვლა ყოველთვის მიჭირდა, ახლაც უარი ვთქვი და მოვიმიზეზე – ქსნის ხეობაში დღესვე უნდა გავბრუნდე-მეთქი, მაგრამ ჩემი უახლოესი მეგობრები ლადო სულაბერიძე და ბორენა ჯაჭვლიანი არ მომეშვენ – „ხომ იცი, თამაზს როგორ უყვარდი, შენი ლექსების დაბეჭდვაში ყოველთვის გულითად მონაწილეობას იღებდა და წამოუსვლელია მოსაწონი ნამღვილად არ იქნებაო.“

დარბაზში გრძელი სუფრა იყო გაშლილი. მაგიდას უმეტესად სახემოდრუბლული და დასევდიანებული ქართული მწერლობა უჯდა. ლადომ და ბორენამ შუაში ჩამისვეს. ვათვალთვლებდი ჩემს წინ მსხდომთ და, ჩემდა სამწუხაროდ, თითქმის არავის არ ვიცნობდი.

სუფრა ჩვეული წესით წარიმართა. უგუნებობას უცხო გარემოში ყოფნაც დაემატა და ხელი ვერაფერს დავაკარე. ლადო და ბორენა მამალებდნენ: „შორიდან ხარ ჩამოსული, თან უკან გაბრუნებასაც აპირებ, ლუკმა გატეხეო.“ მათი დაჟინებული ყურადღება კიდევ უფრო მახინჯდა და გაუმწეოებულს სახეზე აღძური ამდიოდა. ახლოს მსხდომნი ძალაუნებურად ისმენდნენ ჩვენს საუბარს და თხოვნას არც ისინი მაკლებდნენ, რაც უფრო მეტად მაწითლებდა და თავგზას მიბნევადა.

ჩემს წინ მჯდომი სასიამოვნო გარეგნობის მამაკაცი ალბათ შეაბეზრა ჩემმა ამდენმა უარმა, ხმადაბლა რაღაც წაიქილიკა და გარშემომსხდომნი გააღიმა, მერე ლადო სულაბერიძეს მიუბრუნდა და ხუმრობანარევი ტონით მიმართა – „შეეშვით, კაცო, ეს ქალბატონი ეტყობა მწერლებს გვეპრანჭებაო.“

ლადომ ჯერ მე შემომხედა, მერე – შეკითხვის ავტორს, შეგვატყო, რომ ერთმანეთს არ ვიცნობდით და მამაკაცს იქით შეუბრუნა კითხვა – იცი, ვინ არის ეს „ქალბატონი“, ვისზედაც წაიქილიკეო?“ მამაკაცმა უარის ნიშნად მხრები აიჩჩა. ლადო სულაბერიძე წამოდგა და ხელის სათანადო შესტიკულაციითა და ღიმილით წარმოთქვა: „იცნობდეთ ერთმანეთს – მანანა ჩიტიშვილი, ზაურ ბოლქვაძე!“

მღელვარების ტალღა ყაყაჩოსფრად გადამეფინა სახეზე. ბატონმა ზაურმაც ერთხანს მიცქირა, მერე ძალიან გრძელი

მაგიდას დინჯად შემოუარა, ჩემთან მოვიდა, ჯერ ხელზე მეამბორა, შემდეგ მამაშვილურად ჩამიკრა გულში და მითხრა: „რა ხანია, შენი გაცნობა მინდოდა და როგორ მიხარია, რომ, როგორც იქნა, გნახეო.“ მერე საოცარი გულითადობით და მომფერებელი ხმით იმდენი მაქო, რომ უხერხულობისგან თვალები სად წამეღო, აღარ ვიცოდი. ის კი მოვახერხე ცოტა ენაამოდგმულმა: „რაზედაც ამდენ ხანს ვოცნებობდი, რაც მე უნდა მეთქვა თქვენთვის, ახლა იმას აქეთ მეუბნებით-მეთქი? თქვენს ლექსებს სტუდენტობის დროიდან ზეპირად ვსწავლობდი, მარტო მე კი არა, მთელი ჩემი კურსი-მეთქი.“

ზაურ ბოლქვაძე კეთილად იღიმებოდა, უცებ ხელი მომხვია და ხმადაბლა ჩამილაპარაკა: „თუ მართალს ამბობ, მაშინ აბა ჩუმად მითხარი, ყველაზე მეტად ჩემი რომელი ლექსი მოგწონსო.“ ბატონ ზაურს დიდი ხნის გამოქვეყნებული არ ჰქონდა ახალი ლექსები. მათგან ერთ-ერთი განსაკუთრებით მხიბლავდა. თუმცა კი არ მხიბლავდა, აღფრთოვანებული ვიყავი და მეგობრების წრეში, თუ მარტო მყოფი ხშირად ვიმეორებდი მის სტრიქონებს. ახლა კი, როცა ავტორთან ჩემი ემოციების გამოხატვის საშუალება მომეცა, მთელი ჩემი მღელვარება და აღტაცება ამ ერთსტროფიან, მართლაც არაჩვეულებრივ ლექსში ჩავატიე და სულმოუთქმელად ამოვთქვი:

**„მე პოეტი ვარ – მიწა ვარ, ცა ვარ!...
მე პოეტი ვარ – სივრცე ვარ, დრო ვარ!...
მომენატრება სიკვდილი – წავალ!...
მომენატრება სიცოცხლე – მოვალ!...“**

ერთი ამოსუნთქვით დავასრულე ლექსი. ძალიან ვღელავდი. მღელვარებას არც ზაურ ბოლქვაძე მალავდა. ერთხანს დუმდა, მერე კი აშკარად სულშემდრულმა ათრთოლებული ხმით მითხრა: „ბედნიერი ვიქნები, როცა მოგკვდები, თუ ამ ლექსს მაშინაც წამიკითხავო.“

მეტისმეტად შევცბუნდი და შევკრთი კიდევ. „რას ბრძანებთ, ბატონო ზაურ, ჯვარი გწერიათ-მეთქი!“ – შემფოთებულმა ვუთხარი. რაღაცნაირად ტკივილიანად გაიღიმა, თავზე ხელი გადამისვა და – „ქსნის ხეობელო, იცოდე, სხვანაირად მიხარიხართ შენც და შენი ლექსებიცო“ – მითხრა, კიდევ ერთხელ მეამბორა შუბლზე და თავის ადგილს დაუბრუნდა. მეც მალევე წამოვედი, რადგან წინ გრძელი გზა მელოდა.

მეორედ ზაურ ბოლქვაძე კარგა ხნის შემდეგ, გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქციაში ვნახე. ის იყო საუბარს მოვრჩი ბორენა ჯაჭვლიანთან და წამოსასვლელად შევემზადე, რომ მეორე სართულიდან პორტფელით ხელში ზაურ ბოლქვაძე ჩამოჰყვა კიბეს. კარი შემოაღო და იქ მსხდომი ქალბატონები უჩვეულო გულითადობით და თავაზიანობით მოიკითხა. თავდაპირველად ვერ მიცნო. ჩვენი პირველი შეხვედრიდან კარგა დრო იყო გასული, მაგრამ მაინც თბილად მომესალმა. უცებ ბორენამ ჩვეული პირდაპირობითა და ეშმაკური ღიმილით უთხრა: „ბატონო ზაურ, როგორც მახსოვს, ჯერ კიდევ კარგა ხნის წინ ლექსის წაკითხვა შეუკვეთეთ და ახლა ვეღარ სცნობთ მანანა ჩიტიშვილსო.“

ღიმილიანი, სითბორამდგარი თვალებით მომაშურა, მეამბორა, კეთილი სიტყვა და მოფერება არ დამაკლო. კრძალვითა და მორიდებით ვუსმენდი, ბოლოს კი მოვუბოდიშე – უნდა წავიდე-მეთქი. „ცოტაც მოიცადე, მეც უკვე გამოვდივარო!“ – მთხოვა.

ფეხით ჩავიარეთ დადიანის ქუჩა და რუსთაველის გამზირს გავეუყევით. რაღაცნაირად მძიმედ მოდიოდა, თითქოს რაღაც აწუხებდა, მაგრამ არ იმჩნევდა, თუ მე არ მაგრძნობინებდა, დღემდე ვერ გავრკვეულვარ. ამოდ მოსასმენი იყო ყველასგან გამორჩეული პოეტის ბუბუნა ხმა და იუმორით გამსჭვალული, ჭეშმარიტად კაცური, საკუთარი და სხვათა ღირსების დამფასებელი საუბარი.

მე თავად არ მომისმენია, მაგრამ უფროსი თაობის არაერთი პოეტისგან გამიგონია: „ზაურ ბოლქვაძეს დეკლამაციის იშვიათი ნიჭი ჰქონდა, ის რომ ლექსს წაიკითხავდა, რუსთაველის არ იყოს „მისსა მნახავსა ნახული არღარა მოეწონებოდა.“ მის მიერ წაკითხულ ლექსთან ყველა დანარჩენი ფერმკრთალდებოდა და ხიბლს კარგავდაო.“

მივყვებოდით რუსთაველის გამზირს და მიზაროდა, რომ ბედმა მარგუნა ამ არაჩვეულებრივი პოეტისა და ღირსებით სავსე პიროვნების გვერდით თუნდაც მცირე ხანს მევლო.

ბატონი ზაური ჩემი ამბებით დაინტერესდა. მეკითხებოდა ქსნის ხეობაზე, სამსახურზე, მეუღლეზე, მშობლებზე. ოჯახზე თვითონაც

განსაკუთრებული სითბოთი საუბრობდა, მაგრამ გამორჩეულად და ყოვლისმომცველი სიყვარულით მაინც თავის ქალიშვილს, ელისოს ახსენებდა – დღეს მსოფლიოში სახელგანთქმულ პიანისტს და საყოველთაოდ აღიარებულ მუსიკოსს. მასზე საუბრის დროს მარტო გამომეტყველება კი არა, ხმაც ეცვლებოდა – წარმოუდგენელი სითბო და ალერსი უგუბდებოდა.

ნელი ნაბიჯით მივუყვებოდით გამზირს. ჩვენი საუბრის უმთავრეს საგანს, რა თქმა უნდა, ლიტერატურა შეადგენდა, უპირატესად – ქართული პოეზია. გზადაგზა შეპირად ვკითხულობდი მის ლექსებს, რომლებიც გამორჩევით მომწონდა. არ ვფარავდი ალტაცებას იმ ცალკეული სტრიქონებით, რომლებიც ჩემს გულწრფელ აღფრთოვანებას იწვევდნენ. მისმენდა ბატონი ზაური და ბავშვივით უხაროდა. დროდადრო მაჩერებდა, სათქმელს აქეთ მიბრუნებდა, მაქებდა, განსაკუთრებით მხატვრულ სახეებს მიწონებდა – „მოულოდნელი და განსხვავებულიაო.“ მეკითხებოდა – „მართლა ასე კარგია ქსნის ხეობა, თუ შენ ხედავ ეგრეო?“

ერთხანს ამგვარად ვაგრძელებდით გზას, მერე უცებ ტროტუარზე შეჩერდა და გულიანად გაიცინა: „გუგული და მამალივით მოგვდის, წავალთ-წამოვალთ და ერთმანეთის ლექსებს ვაქებთო.“ შემდეგ კი ღიმილით დაამატა – „არ გეწყინოს, ჩვენო კარგო მანანა, ეს საუბარი იმიტომ მსიამოვნებს, რომ ორივე მხრიდან გულწრფელია და ჭეშმარიტ პატივისცემას ემყარება, თორემ პირმოთნეთა და მლიქვნელთა მეტი ამქვეყნად რა არისო.“

ჩვენი საუბარი იმ პერიოდში შექმნილ ლიტერატურულ გაერთიანება „ოტარიდსაც“ შეეხო. ზაურ ბოლქვაძე ამ გაერთიანების წევრი არ იყო. უფრო სწორად, სხვათა მსგავსად არ დაუძახეს, არ მიიწვიეს. მან მშვენივრად იცოდა, ვინ იყო ოტარიდელთა სიის ფაქტიური შემდგენელი და რისთვისაც გამოტოვებს თვითონაც და მისი მსგავსი არაერთი ცნობილი ქართველი მწერალიც. იცოდა ბატონმა ზაურმა, მაგრამ წყრომისა და გაბოროტების გარეშე საუბრობდა ამ თემაზე.

ზაურ ბოლქვაძის პოეზია არანაირ „კავშირს“ და „გაერთიანებას“ არ საჭიროებდა და არც დღეს საჭიროებს,

მაგრამ პოეტი ადამიანურად იყო გულნატკენი და ამას ვერ მალავდა, განსაკუთრებით კი ლიტერატურული გაერთიანების ზოგიერთი წევრის გადამეტებული ამბიციურობა და პრეტენზიულობა ამფოთებდა.

როგორც შემეძლო, ვცდილობდი პოეტის ეს სევდიანი განცდა როგორმე შემერბილებინა. განწყობილება მართლაც მალე გამოუკეთდა, უფრო ხალისიან და სასიამოვნო თემებზე განაგრძო საუბარი. ბევრი გამვლელი თვალს აყოლებდა ცნობილ პოეტს, ზოგიერთი თავმდაბლად ესალმებოდა კიდეც და თვითონაც განსაკუთრებული თავაზიანობით და სითბოჩამდგარი ხმით უბრუნებდა შემხვედრებს პასუხს.

თბილად დამემშვიდობა გამომცემლობა „მერანთან“...

წავიდა და წავიდა...

მესამედ მხოლოდ მე ვნახე ზაურ ბოლქვაძე. მას არ ვუნახივარ. ის უამრავი ყვავილით სავსე მწერალთა კავშირის სასახლის დარბაზში ესვენა მარადიული მგზავრობისთვის შემზადებული. აქვე იყვნენ დამწუხრებული ოჯახის წევრები და თითქმის მთელი ქართული მწერლობა. კრძალვით დაეაწყე ყვავილები პოეტის ფეხთით და უცებ თითქოს ხელახლა ჩამესმა მისი ბუბუნა ხმა: „ბედნიერი ვიქნები, როცა მოკვდები, თუ ამ ლექსს წამიკითხავ!“

ვიდექი დარბაზის კუთხეში თვალცრემლიანი და ძალიან ვწუხდი, რომ დიდი გულისტკივილის მიუხედავად, პოეტის ამ თხოვნის შესრულება არ შემეძლო. არ შემეძლო არა მხოლოდ ჩემი მორიდებული ხასიათის, არამედ, თუნდაც იმის გამო, რომ ვინმეს თეატრალურ შესტად ან ზედმეტ პომპეზურობად არ ჩაეთვალა ჩემი საქციელი. ვიდექი და, ვინ იცის, მერამდენედ, გულში უხმოდ

ვიმეორებდი ზაურ ბოლქვაძის ლექსის სტრიქონებს.

დიდხანს გამყვა ტკივილი და რალაცნაირი დანაშაულის გრძნობა, რომ ჩემს საყვარელ პოეტს თხოვნა ვერ შევუსრულე, ვიდრე ერთ დღეს არ დაიწერა ზაურ ბოლქვაძის ხსოვნისადმი მიძღვნილი ლექსი, რომელიც მისი პოეტური სტრიქონების განწყობილებით არის შთაგონებული:

**„ზეცის მორევებს მივცურავ,
შენსკენ მოვილტვი, მრავალო,
მომედუშები – მოვკვდები,
გამიცინებ და გავალო.
ნეტა შენად მქნა, ცისკარო,
მთვარის ნათელში მავალო,
მომენატრები – ამოვალ!
მომეწყინები – ჩავალო!“**

ასე მგონია, ამ ლექსით გარკვეულწილად შევძელი პოეტის სურვილის ასრულება, შემოქმედისა, რომელიც სულ სამჯერ ვნახე, მაგრამ როგორც პიროვნება და ლექსის დიდი ოსტატი, სამუდამოდ აღიბეჭდა ჩემს მეხსიერებაში.

საქართველოში ჯერ არ შემხვედრია ზაურ ბოლქვაძის აუგად მახსენებელი ადამიანი. სითბოთი და მაღლიერებით სავსე ბევრი კეთილი სიტყვა კი მსმენია. მის ლექსებს დღესაც გამორჩეული სიყვარულით კითხულობენ და ზეპირად სწავლობენ და ამით თითქოს ხელახლა აცოცხლებენ მარადისობაში გარდასულ პოეტს. უკვდავებაც ხომ სწორედ ესაა, უკვდავება შემოქმედისა და ადამიანისა.

უფალო, მოუოხე საქართველოსთვის მლოცველ ყოველ სულს, რომელთა შორის ზაურ ბოლქვაძე ერთ-ერთი გამორჩეულია.

მსუბუქი იყოს სათაყვანებელი მამულის მიწა პოეტის მარადიულად მფეთქავ გულზე!

„ნედი ქოლოჯის გარეშე ჩემთვის აღადგენი“

ივანე ჯავახიძე

ჭეშმარიტი რაინდი

საქართველოში მუდამ იყვნენ ისეთი აღამიანები, რომელთა ცხოვრების წესი მრავალთათვის მისაბადი და სამაგალითო იყო. სწორედ ასეთი პიროვნება გახლდათ ცნობილი მთამსვლელი და გეოლოგი სიმონ ჯაფარიძე, რომლის ზიბლი და შემოქმედებითი ტალანტი ჯერ კიდევ გიმნაზიაში სწავლის დროს გამოვლინდა. მეზუთეკლასელმა, თავისი მერხის მეგობართან, შემდგომში ცნობილ გეოგრაფთან, პედაგოგთან და საზოგადო მოღვაწე დავით ღონღუასთან ერთად, სკოლამდელი ასაკის ბავშვებისათვის დააარსა ერთ-ერთი პირველი საყმაწვილო წიგნების გამომცემლობა „სურათები-ზღაპრები“ და 1916-1924 წლებში საკუთარი ხარჯით გამოსცეს ათიოდე წიგნაკი.



1924 წელს ახლად დაარსებულ საქართველოს გეოგრაფიულ საზოგადოებაში შეიქმნა მთასვლა – მგზავროსნობის განყოფილება, რომელსაც მისი თავმჯდომარის – გიორგი ნიკოლაძის უცხოეთში გამგზავრების გამო, 1926-1928 წლებში სიმონ ჯაფარიძე ჩაუდგა სათავეში და ის გახდა კავკასიონის მწვერვალებზე ამ პერიოდის ყველა მნიშვნელოვანი ასვლის სულისჩამდგმელი და ორგანიზატორი. ამის დასტური იყო ისიც, რომ 1927 წელს სიმონმა აღმოაჩინა სრულიად ახალი გზა მყინვარწვერისაკენ გერგეტის მყინვარის გავლით, ავიდა მწვერვალზე და დადგა მეტეოროლოგიური ჯიხური ამინდზე დაკვირვებისათვის. ერთი კვირის შემდეგ მწვერვალიდან მოხსნა ტემპერატურის ცვალებადობის ავტომატური ჩანაწერის დიაგრამა; იმ დროს ასეთი დაკვირვება ამ სიმაღლეზე პირველი იყო და დიაგრამა პარიზში, მსოფლიო მიღწევათა გამოფენაზე გაიგზავნა.

1928 წელს, სიმონ ჯაფარიძის ხელმძღვანელობით, მყინვარწვერზე მოეწყო პირველი რადიო და კინოექსპედიცია 41 კაცის შემადგენლობით. მთამსვლელობის ისტორიაში პირველად, მწვერვალზე ერთდროულად ორი კინოაპარატი ამუშავდა და გადაიღეს პირველი მთასვლური ფილმი „კავკასიის კარიბჭე“, რაც უნიკალური მოვლენა იყო ალპინიზმის ისტორიაში.

სწორედ ამ პერიოდში, სიმონ ჯაფარიძემ კახეთში, ლოპოტის ხეობაში აღმოაჩინა მანამდე სრულიად უცნობი თეთრი მარმარილოს საბადო, რომელიც შემდგომ, თითქმის 60 წლის განმავლობაში მსოფლიოს 60-დე ქვეყანაში გაჰქონდათ და დიდი აღიარებითაც სარგებლობდა, თუმცა ამ აღიარებას მისი აღმოჩენი ვეღარ მოესწრო. 1929 წლის 27 აგვისტოს მეგობრის გადასარჩენად ხელგაწვდილს, 33 წლის ასაკში შემოაღამდა თეთნულდის კალთებზე სიმონ ჯაფარიძეს. ეს იყო ქართველ მთამსვლელთა პირველი მსხვერპლი კავკასიონზე და ამ მოვლენას უდიდესი გამოხმაურება მოჰყვა მთელ მსოფლიოში. საქართველოში კი მრავალი პოეტი და შემოქმედის შთაგონების წყაროდ იქცა ეს ამბავი, რომელსაც მოხევე პოეტი ალექსანდრე გომიაშვილი ლექსით გამოეხმაურა და მაშინვე მიიპყრო საზოგადოების ყურადღება, მათ შორის ტიცინ ტაბიძისაც, რომელმაც დამწვები პოეტი აღიარა და გზა დაულოცა დიდ პოეზიაში. პოეტმა ლექსს „მთის ბალადა“ უწოდა:

**თოვლი თოვს, ჭაუხებიდან ხევში დავარდა დუმილი,
ვისმენ სიმღერას ხევიდან – მოხევის სუფთა გულივით.
მთამ შეიხიზნა მარადის პიმენ ღვალი და ჯაფარა
და ნაკვალევი შხარამდის ახალმა თოვლმა დაჰფარა.
მეგზურო, თოვლს ვინ დაგიღვეს, ვიცი ამბავი ტიალი,**

რომელიც მთაში ლეგენდად დარჩება, როგორც ტრფიალი.
ყაზბეგის შუბლი – გოეთეს აქ შეადარა ილიამ.
თერგი რაც უნდა ჰკიოდეს, მყინვარი მაინც გრილია.
თეთნულდიც სარკის პირია, ტაროსი – მთების საუნჯე,
ჯაფარ თეთნულდის გმირია, კლდეც ცეცხლი შემოარუჯებს.
და მყინვარს, ცაში დაკიდულს, შემოშრიანებს კარავი,
ჯაფარ, შენ მზერას დარკინულს ჰფარავს მზის გარდა არავინ.
ისევ მთაზე ხართ ალაპით, (ხუთქიმა მოკლე ტარია) –
მისი წითელი დალალი მწვერვალზე ასატანია.
იბრძვიან, კლდეებს მოება წერაყინების მუქარა...
მაგრამ ეს უბრალოება, გმირს სიკვდილს გამოუქროლებს.
და, აჰა, მაგრამ არ ვიცი ეს ჟრჟოლა როგორ ავწერო,
როცა ყინულზე დაეცა ღუმელი საბედისწერო.
ღვალი შეირყა წელშია, დაეარდა მთაზე ღუმელი.
მთამსვლელ ვაჟკაცის წესია თანმყოფს ჰყვარობდეს გულივით.
თითქო ვიღაცა უწივის, უწივის ყურის ბაიდა.
შენ კი არ გესმის, არწივო, მთას ჰკვალავ – აბა, ჰაიდა!
გორიდან ხმა გამოისმა: ჯაფარიძეო, ჯაფარა!
ვხედავ მთებიდან დაისრულ კვილმა ხევი დაჰფარა.
დაეცა მთების არწივი, დაღუმდნენ კლდეთა დირენი.
სვანეთის არემარეში ამბობენ მონადირენი:
ისევ ზვიადობს თეთნულდი... ხევი თუ თოვლმა დაჰფარა –
დარჩება ხალხში ლეგენდად მთების არწივი ჯაფარა!..

სიმონ ჯაფარიძეზე წლების განმავლობაში მრავალი საინტერესო ამბავი მომისმენია. ვაგროვებდი მასალებს მისი ხანმოკლე ცხოვრების შესახებ, მაგრამ განსაკუთრებით გამახარა მარჯანიშვილის თეატრის მსახიობის, საქართველოს სახალხო არტისტის მერი ღვინთაშვილის მოგონებამ, რომელიც მკაფიოდ წარმოაჩინა სიმონ ჯაფარიძის რაინდულ ბუნებას...

1972 წლის გვიანი შემოდგომის ერთ მშვენიერ დღეს, ჩემმა მამიდაშვილმა, საქართველოს სახალხო არტისტმა ტარიელ საყვარელიძემ დამირეკა და მთხოვა, რეპეტიციის შემდეგ მისთვის მარჯანიშვილის თეატრში შემეველო. დღის 2 საათზე უკვე თეატრში ვიყავი. სასამსახურო შესასვლელის ფოიეში მყოფს რეპეტიციიდან გამოსული ტარიელის ხმა რომ შემომესმა, ამ დროს ქალბატონი მერი ღვინთაშვილი ჩამოვიდა კიბეზე და გარდერობს მიაშურა. პალტო ჩამოვართვი და ჩაცმაზე მივეხმარე. ტარიელი რომ გამოვიდა და შინაურული საუბარი დამიწყო, ქალბატონმა მერიმ ჰკითხა: – ეს კარგი ყმაწვილი ვინ არისო? – ჩემი ბიძაშვილია, ალექსანდრა, სიმონ და ალიომა ჯაფარიძეების უმცროსი ძმის – ნოეს შვილი – მიუგო ტარიელმა.

ამის გაგონებაზე ქალბატონ მერის თვალები გაუბრწყინდა, სახეზე თბილი ღიმილი დაეფინა და ათრთოლებული ხმით მკითხა: – თქვენ იცით, რომ სვიმონკასთან (ასე ეძახდნენ სიმონ ჯაფარიძეს ახლობლები) მე დიდი მეგობრობა მაკავშირებდა?

– არ ვიცი, პირველად მესმის-მეთქი, – ვუპასუხე ცნობისწადილით შეძრულმა და ამის შემდეგ ქალბატონმა მერიმ საოცარი ისტორია მიაძმო, რომელიც მყისვე ჩავიწერე და დღეს პირველად ვთავაზობ პატივცემულ მკითხველს.

„სიმონ ჯაფარიძე ჩვენი თაობის ერთ-ერთი უსაყვარლესი პიროვნება იყო. ახალგაზრდები მასთან ვმეგობრობდით და ერთად მრავალი საინტერესო დღე გაგვიტარებია. ჩვენ, ქალიშვილები მას როგორც ჭეშმარიტ რაინდს, ისე აღვიქვამდით. დროთა განმავლობაში ბევრი რამ დავიწყებამს მიეცა, ზოგიერთი ამბავი კარგად აღარც კი მახსოვს, მაგრამ ერთი ეპიზოდი საძულამოდ ჩამრჩა მენსიერებაში და როცა სიმონზე ვფიქრობ ხოლმე, როგორც უზადო თვისებების მქონე და მომხიბვლელ ადამიანზე, უპირველესად ეს ამბავი მახსენდება.“

1928 წელს ჩვენი თეატრი დიდი კოტე მარჯანიშვილის ხელმძღვანელობით ქუთაისში რომ გადავიდა, დასს მეც გავყევი. ქუთაისში ბინა არ მქონდა და ნათესავ გოგონასთან ერთად ვცხოვრობდი. 1929 წლის მარტის თვე იყო. თოვლი ჯერ კიდევ შერჩენოდა ქუჩებსა და სახლის სახურავებს. საშინლად ყინავდა. ქუთაისური ქარი სიცივეს კიდევ უფრო აძლიერებდა და აუტანელი ხდებოდა ჩვენი ყოფა.

ერთ კვირა დღეს, წასასვლელი არსად ვიყავით და აუტანელი სიცივისა თუ უშეშობის გამო, მე და ჩემი ნათესავი გოგონა საწოლში დიდხანს შევრჩით, რომ გავმთბარიყავით და სიცივეს გავმკლავებოდით.

შუაღლე გადასული იყო, კარი რომ გაიღო და ჩვეული ხალისით ოთახში სვიმონკა შემოვიდა. მიიხედ-მოიხედა და საწოლში რომ დაგვინახა, შეიცხადა, შემდეგ თავისებურად დაგვიცაცხანა და ხუმრობა დაგვიწყო: – „აი, მესმის ოჯახის ქალები, ორ საათამდე რომ იძინებთ, საქმეს მეტ ბარაქას დაატანთო“. როგორც იცოდა, არ ჩამომჯდარა ისე მოგვიკითხა; ჩვენი „ნებევრობის“ მიზეზი რომ გაიგო, თბილად გაგვიღიმა და „გვაპატია შეცოდება“. თავისივე გვითხრა: – „მშობლები ვინახულებ, სხვა

საქმეებიც მქონდა, მოვაგვარე, ამაღამ თბილისში მივდივარ და შემოვიარეთ, თქვენებთან ხომ არაფერს გამატანთ ან დამაბარებთო. სხვა ნათესავებთანაც მისასვლელი ვარ, დრო ცოტა მაქვს, ვეღარ გავჩერდები, მეჩქარებო“ – დაგვემშვიდობა და წავიდა. დარცხვენილები და სიცივისაგან აკანკალებულები სასწრაფოდ წამოვხვდით.

სიმონის წასვლის შემდეგ საათიც არ იყო გასული, ეზოდან ხმაური რომ შემოგვესმა. ჯერ ამისათვის ყურადღება არ მიგვიქცევია, მაგრამ ხმაური რომ არ შეწყდა და ნაცნობ ხმასაც მოგვარით ყური, ფანჯარაში გავიხედეთ.

მოულოდნელობისაგან ორივენი გავშეშდით. სიმონს ალაყაფის კარი გაეღო და ეზოში შეშით დატვირთული ურმების ქარავანს შემოუძღვა. მეურმეებს შეშა კიბის ქვეშ კოხტად დააწყობინა და ფანჯარაში ჩვენს გაოცებულ მზერას თვალი რომ შეავლო, ჩვეული იუმორით „აგვისხნა“ საქმის ვითარება – „ეს შეშა თქვენია, ცეცხლი დაანთეთ, გათბით, საქმეს მიხედეთ და პურ-მარილის თადარიგს თუ აქედანვე დაიჭერთ, გაისამდე მოასწრებთ მომზადებას, ჩამოვალ და კარგად ვიქეიფოთო“ – ზემოთ აღარ ამოსულა ისე გაგვეხუმრა, ხელი დაგვიქნია და წავიდა. ეს ყველაფერი ისე მოულოდნელად და სწრაფად მოხდა, რომ დაბნეულებმა მადლობის თქმაც ვერ მოვახერხეთ. სიკეთისაგან შეძრული, კარგა ხანს უსიტყვოდ ვიდექით ფანჯარასთან და სიმონის ლამაზ, ახოვან ფიგურას მანამ ვუყურებდით, ვიდრე ჩქარი, სპორტული ნაბიჯით ქუჩის მეორე მხარეს არ გადავიდა და სახლის კუთხეს არ მიეფარა. როცა გონს მოვეგეთ და ყოველივე გავაცნობიერეთ, მაშინდა მივხვდით, როგორი ყურადღება გამოიჩინა უმწყო გოგონების მიმართ, რა უბრალოდ, სხვათაშორის მოგვართვა ესოდენ საჭირო, უძვირფასესი ძღვენი და ერთბაშად მოგვიხსნა უზარმაზარი პრობლემა და საზრუნავი. კიდეც ერთხელ მოვიხიბლეთ სვიმონკას ამ რაინდული ქმედებით.

სიმონის მოტანილმა შეშამ ქუთაისური ცივი მარტიც გაგვითბო და იმ წლის ზამთარიც უზრუნველად გადაგვატანინა. სითბოში ვისხედით ან ვსაქმიანობდით, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ სითბოს მომნიჭებელი ჩვენს შორის უკვე აღარ იყო.

აგვისტოს მიწურულს, მთელი საქართველო შეძრა სიმონის უმაგალითო სიკვდილმა – სვანეთში, თეთნულდზე ასვლის დროს, იგი შეეშველა განსაცდელში ჩავარდნილ მეგობარს, დიდი მცდელობის მიუხედავად, მისი გადარჩენა ვერ შეძლო და ისიც მასთან ერთად დაიღუპა. უდიდესი იყო ტრაგედია. მთელი საქართველო ჭირისუფლობდა სამაგალითო ვაჟკაცს...

დრო გადიოდა, ცხოვრებაც თავისი გზით მიექანებოდა და ამ ხნის მანძილზე ჭირ-ვარამიც ბევრი გადავიტანეთ, მაგრამ სიმონ ჯაფარიძის ამ ქვეყნიდან ნაადრევი წასვლა მოუნელეებელ ტკივილად, მუდმივი სინანულის განცდად დამჩნა, მის მიერ დატოვებული სითბო კი მთელი ცხოვრების მანძილზე მათბობდა, სულსა და გულს მინათებდა.

დაბეჯითებით შემძლია ვთქვა, რომ ჩემი ხანგრძლივი ცხოვრების მანძილზე სვიმონკას მსგავსი მგრძობიარე, ამავე დროს, ვაჟკაცური ბუნების ადამიანი, ნამდვილი რაინდი, არასოდეს შემხვედრია. იგი თავის თაობაში გამორჩეული პიროვნება იყო და მეამაყება, რომ ამ დიდსულოვან ადამიანთან ვმეგობრობდი“.

ქალბატონმა მერიმ საუბარი დაამთავრა და ჩემს ჩანაწერს რომ თვალი შეავლო, სახეზე კმაყოფილების ღიმილი გადაეფინა, ინტერესი მომიწონა, შემაქო და გადამკოცნა. მე კი აღტაცებულმა და გახარებულმა გულითადი მადლობა გადავუხადე; ტარიელმაც თვალზე მომდგარი ცრემლი შეიმშრალა, ქალბატონ მერის ხელი მოჰხვია, მოეფერა, თავისებურად დაიბუხუნა და უთხრა: – „ბიძაჩემი გამიცოცხლეთ, ექვსი წლის ვიყავი რომ დაიღუპა, მაგრამ მეც კარგად მახსოვს მისი სითბო, მუხლებზე დამისვამდა და დიდხანს მათამაშებდა. მისი დიდი სიყვარული დღემდე მომყვება“.

ჩვენთან ერთად, ამ საუბარს ბოლომდე გაფაციცებით უსმენდნენ ქალბატონი ელენე ყიფშიძე და ბატონი გოგი გელოვანი, რომელიც შემდეგ, ყოველი შეხვედრისას, მახსენებდა ხოლმე ქალბატონი მერი დავითაშვილის ამ ნაამბობს ილიასეული შეგონებით – „ხომ არ გავიწყდება, ვისი გორისა ხარო“.

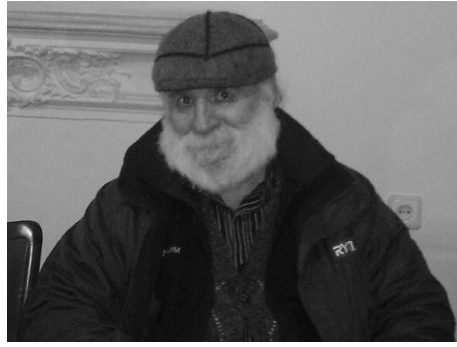
სამწუხაროდ, დღეს, ამ ეპიზოდის შემსწრთაგან, ჩემ გარდა, ცოცხალი აღარავინაა, მაგრამ თვალწინ მიდგას მათი ნათელი და გაბრწყინებული სახეები. ეს მოგონება მათი მარადიული ხსოვნის საწინდარიცაა და თუ განგებამ ინება, ვეცდები ამ დიდებული პიროვნებების ხსოვნასაც მივაგო ღირსეული პატივი. ნათელში ამყოფოს უფალმა მათი სულები!



დავით დონდუა და სიმონ ჯაფარიძე

ძნელად დღი

გურამ პეტრიაშვილის სილამაზის წიგნი



20 წლის განშორების შემდეგ საქართველოში დაბრუნდა მწერალი გურამ პეტრიაშვილი. ამ წლების განმავლობაში იგი უკრაინაში ცხოვრობდა. ჟურნალ „ანეულის“ მკითხველებს ვთავაზობთ ინტერვიუს სამშობლოს მონატრებულ მწერალთან, ვინც დღესაც ქართული სიტყვის ერთგულებით ცხოვრობს და მოღვაწეობს.

– თქვენ 20 წელი ცხოვრობდით უკრაინაში. გაგიჭირდათ თუ არა სამშობლოს გარეთ ცხოვრება?

– არ მინახავს ქართველი, რომელიც კმაყოფილი იყოს სხვაგან ცხოვრებით. ქართველების უმეტესობა ნაღვლიანია და არ აქვს წარმოდგენილი, რომ ბოლომდე იქ დარჩება. შეიძლება ვინმეს ეწყინოს, მაგრამ ერებს შორის არსებობს განსხვავება. მაგალითად, სომხები კარგად ეგუებიან სხვა ქვეყანაში ცხოვრებას. ისინი დედამიწაზე სამჯერ მეტნი ცხოვრობენ, ვიდრე სომხეთში. ქართველი, რომელიც მიდის უცხოეთში, სომეხთან შედარებით უფრო მალე კარგავს მშობლიურ ენას. ქართველი სხვაგან ან კვდება ჯავრით, ან გადასხვაფერდება და იმათიანი ხდება. ძნელად რჩება ქართველი ქართველად.

მოსკოვში გამოიცა ჩემი ზღაპრები. ქალმა, რომელიც იმ ზღაპრების თარგმნას აპირებდა, ასეთი შეკითხვა დამისვა: როდემდე აპირებთ პროვინციაში დარჩენასო? გავიკვირვე და ვუთხარი, რა პროვინციაში, მე ვცხოვრობ საქართველოში და დედაქალაქი ქართველისთვის დედამიწაზე ყველაზე ღირსი და მთავარი ქალაქია-მეთქი. მან მითხრა, თბილისში რომ ხართ, სწორედ ეგ არის პროვინციაო. მე მივუგე, რომ პროვინციაში ის იყო. თუ მოსკოვი ჩვენზე ღირსი, ეს არ ნიშნავს იმას, რომ ის არის მთავარი ქალაქი. საერთოდ ქართველისთვის დედამიწის ცენტრი გადის თბილისში, კერძოდ რუსთაველის ძეგლთან. ამის შემდეგ იყო ჩემი ზღაპრების ბუმი. ძალიან ბევრ ქვეყანაში ითარგმნა იგი რუსულიდან.

– რიგორი დაგზავდათ საქართველო 20 წლის შემდეგ?

– საქართველო ძალიან კონსერვატიული ქვეყანაა. ქართული ენა თითქმის არ იცვლება. ვკითხულობთ მე-12 საუკუნის ნაწარმოებს „ვეფხისტყაოსანს“ და ყველაფერი გვესმის. მხოლოდ რამდენიმე სიტყვაა, რომელიც ლექსიკონში ჩახედვას საჭიროებს. მე-18 საუკუნის შექსპირს კი ვეღარ კითხულობენ ინგლისელები. ასევე

ცხოვრებაც ძალიან კონსერვატიულია, არც სააკაშვილს გამოუვიდა ქართველების შეცვლა. ძნელია ქართველისგან გამოიყვანო ამერიკელი. საქართველოს გლობალიზაციის პრობლემა არ ემუქრება. საქართველო გლობალიზაციას ყელში გაეჩხირება.

– თქვენ თქვით, რომ საქართველოს არ ემუქრება თვითმყოფადობის დაკარგვა, მაგრამ დღეს ქართული ენა ბინძურდება. ტერიტორიები დაკარგულია...

– ტერიტორიები ყოველთვის გვქონდა დაკარგული. ოთარ ჩხეიძეს უწერია, როგორ დაჰყურებს ზვიად გამსახურდია საქართველოს რუკას, კერძოდ ტაო-კლარჯეთს და ამბობს: „არა, არა, ეს უნდა დავიბრუნოთ“. ზვიადი ფიქრობდა საქართველოს მუდმივობაზე. ჩვენთვის 30 წელი ბევრია, მაგრამ საქართველოსთვის არაფერი არ არის. აქ 300 წლის განმავლობაში ისხდნენ არაბები, მაგრამ ახლა ისინი აღარ არიან. ღიდი არაბეთი აღარ არსებობს, დაიშალა. ყოველ განვითარებულ ენაში 20-25 პროცენტი საკუთარი, დანარჩენი კი შემოსული სიტყვებია. ქართველი ამ სიტყვებს თავის ენაზე მოარჯულებს. ენას საფრთხე სიტყვების შეცვლით კი არა, გრამატიკის შეცვლით ემუქრება. გრამატიკა ერთ-ერთი მყარი ბურჯია, რომელსაც ვერაფერი ვერ გაანძრევს, იგი იქნება და იქნება.

– თქვენ ძალიან გიყვართ ლექსიკონები. იქ ეძებთ ქართულ სიტყვებს და შემოგაქვთ ახალ-ახალი სიტყვები.

– მე არაფერი შემომქონდა. მე ვკვითხებოდი იმ ადამიანებს, ვინც კარგად იცოდნენ ქართული. მაგალითად, ერთხელ ჩემს შვილს ვკითხე, რას დაარქმევ ვერტმფრენს-მეთქი, ცათქვეფიასო. მე ვთქვი, თუ ყველა ქართველი და მუსიკოსი ქართულად ილაპარაკებს, არ არის გამორიცხული, რომ ოდესმე ვიოლინოს დაერქვას ქართული სახელი, თუნდაც ყელფანდურა. შემდეგ აღმოჩნდა, რომ რაჭაში არსებობდა ასეთი საკრავი – ყელფანდურა.

– 1927 წელს მიხეილ ჯავახიშვილი წერდა, დღევანდელ ქართველ მწერალს რწმენა აკლია, და კრიზისის სათავეც წწორედ აქ არის. რასაც ამბობს, არა სჯერა და რაცა სჯერა, ვერა სწერსო... რას გვეტყვიოთ დღევანდელ ქართველ მწერლებზე?

– ძალიან აღელვებული და აღტაცებული ვარ იმით, რაც დამხვდა მწერლობასა თუ კულტურაში. მაგალითად, ლელა თათარაიძე კვლავ ქართველი პოეტების ლექსებზე წერს შესანიშნავ სიმღერებს. მან სიმღერა გააკეთა: ვაჟას, ანა კალანდაძის და სხვა პოეტების ლექსებზე. დღეს ბევრ უაზრო სიმღერას წერენ ახალგაზრდები, მაშინ როცა მთელი პოეზია აქტო წინ. რევაზ ლალიძემ ილია ჭავჭავაძის ლექსი „ჩემო კარგო ქვეყანავ“ გადააკეთა სიმღერად და დღეს, შეიძლება ითქვას, რომ ის ქართველების ჰიმნია. რევაზ ინანიშვილი თვითონ იყო რწმენა და საქართველოს მოარული ბურჯი. პირველად მისი „ბიბო“ რომ წავიკითხე, მაშინვე შემეფარდა. ამის შემდეგ მქონდა ბედნიერება, რომ რეზო ინანიშვილი გამეცნო. გავიცანი მისი ვაჟი დათოც. ძალიან მიყვარდა რეზოს მოსმენა. იგი ბრძენი იყო.

– რას გაიხსენებთ რევაზ ინანიშვილზე?

– არასოდეს დამავიწყდება.. ერთხელ კინოსტუდიაში ვიყავით, შემოვიდა ერთი აფორიაქებული, დაღონებული კაცი და რეზოს უთხრა: გზაში გამძარცვესო, ვინაო? ჰკითხა რეზომ. აი მივედი, ვყიდე რაღაც და წონაში დამაკლეს. ფულიც დამაკლეს არ მომცესო... მაშინ რეზომ უთხრა მას: ადამიანები ორად იყოფიან: არიან ადამიანები-ცხვრები და არიან ადამიანები-მგლები. ხომ მეთანხმები? კიო, მეთანხმებიო. შენ ვინა ხარო? – ჰკითხა რეზომ, მე ცხვარი ვარო, – უპასუხა შემოსულმა. აბა, რა გინდა, ცხოვრების წესი ეგრეა, მგლებმა ცხვრები უნდა გაძარცვონ. რას იტყვი ახლა ხომ აღარ იწუწუნებო? არაო, აღარ ვიწუწუნებო...

რეზოს დანახვაზე გულზე ვარდები გადაამეფინებოდა ხოლმე. რწმენას მმატებდა ის, რომ ასეთი ადამიანი ჩვენს გვერდით იყო. ჩემთვის არა მარტო ვაჟაა ან აკაკი, არამედ ჩემს გვერდით არის სულ რამდენიმე წლით უფროსი რეზო. რომ დამინახავდა, გამოიშვერდა ხელს და იტყოდა „ვანისტვიუში“. ეტყობა ასე ხედავდა ჩემს თავს. რომ ეთქვა, მებრძოლი ხარო, ეს სხვა იყო, მაგრამ ვანისტვიუში-ს ამბობდა, რაც ნიშნავს, რომ გულში ვატარებ ამ ბრძოლის სურვილსა და შესაძლებლობას.

– თანამედროვე მწერლებიდან ვის გამოარჩევდით?

– მე გამორჩეული ავტორები მყავს: ირაკლი ლომოური, ლაშა იმედაშვილი, ბექა ქურხული, გია ხოფერი. ესენი ჩამოყალიბებული მწერლები არიან.

– დღევანდელ ქართულ მწერლობაში

დამკვიდრებულია, რომ თითქოს რითმიანი ლექსები არის ძველმოდური და ახალგაზრდობა თეთრ ლექსებს მიმართავს. თქვენ რას იტყვით?

– უნდა განვასხვავოთ თეთრი ლექსი და ვერლიბრი. ვერლიბრს თეთრი ლექსისგან განსხვავებით რითმა არ აქვს. არსებობს ათმარცვლიანი, თოთხმეტმარცვლიანი რითმი. ივანე მაჩაბელმა შექსპირი ძირითადად თარგმნა თეთრი ლექსით. ვერლიბრი შემდეგ დაიწყო. მე არასოდეს დამიწერია ვერლიბრი, ძირითადად თეთრ ლექსებს ვწერ. ვერლიბრს წერს: ბესიკ ხარანაული, ლია სტურუა, მამუკა წიკლაური...

ახლა არიან რეპერები, რომლებიც ვითომ რითმებს ქმნიან. რეპი არის ყოველად სისულელე ქართველისთვის. მოდაშია შემოსული რაღაც სიტყვების ბრანზუნი. ლექსი, რითმიანი იქნება თუ ურითმო, არა აქვს მნიშვნელობა, მთავარია მასში იყოს მხატვრული გამოხატვა.

– მალე ინტელექტი გამოსცემს თქვენს წიგნს „მოგონებები“. თქვენი ცხოვრების რომელ პერიოდზე გაამახვილებთ ყურადღება ამ წიგნში?

– შეიძლება ვინმეს ეგონოს, რომ ეს მოგონებები იქნება ეროვნული მოძრაობის ხანაზე ან ამის შემდგომ პერიოდზე. ეს წიგნი სილამაზეზეა. დედამიწა სამ რამეზე დგას: სიკეთეზე, სიმართლეზე და სილამაზეზე. სხვადასხვა ერებს თუ გადავხედავთ, ისინი ამათგან რომელიმესკენ იხრებიან. ჩვენც გვიყვარს სიკეთე, სიმართლე, მაგრამ თუ ლამაზი არ არის, ეს მოვლენა თუ პიროვნება აღარ მოგვწონს.

სილამაზეს ძალიან ცვემთ პატივს და მიგვაჩნია, თუ ლამაზია, მასში აუცილებლად იქნება სიკეთე და სიმართლე. წიგნი სილამაზეზე იქნება და ისეთ მოვლენებზე და პიროვნებებზე იქნება საუბარი, რომლებიც ლამაზ შეგრძნებას იწვევენ. ვილაპარაკებ რეზო ინანიშვილზეც, რადგან იგი იყო ერთ-ერთი ლამაზი პიროვნება. შოთა ნიშნიანიძესაც გავიხსენებ. ანუ ყველაფერ იმას, რაც ლამაზი დამინახავს ჩემს ცხოვრებაში.

– თქვენი ინიციატივა და კულტურულ-საგანმანათლებლო საზოგადოება „ანეული“ მხარს გიჭერთ, რომ გრიგოლ რობაქიძის ცხედარი საქართველოში ჩამოსვენდეს. ამაზე რას გვეტყვით?

– ძალიან კარგია, რომ ჩამოვასვენოთ. თურმე თვითონ ამას ერიდებოდა და ვერ ეთქვა, რომ სამშობლოში წაეყვანათ. ცხადია, მისი ნატვრა იქნებოდა სამშობლოში ყოფნა. ძალიან განსხვავებული ვართ სხვა ქვეყნებისგან. „ყველგან ამბობენ, რომ ნერგი იზრდება, მხოლოდ საქართველოში ამბობენ, რომ ნერგი ხარობსო“, ამას გრიგოლ რობაქიძე ამბობდა.. ჩვენ ვხარობთ ჩვენს ქვეყანაში.

ესაუბრა
მარიამ ოლქიშვილი



პენიციისციკა

ჯეზი ჯიშახიანი

ფრაგმენტები ამერიკული დღიურიდან

თეთრონის ნალი

90-იანი წლების ბოლოს, პუტჩისტებისა და მათი ახლობლების გარდა, საქართველოში არავის უღზინდა, მაგრამ მე მაინც, სულ გადამეკეტა გზები; ყველაფერში ხელი შემეშალა. ისე გაგვიჭირდა, სახლიდან ყველაფერი გავიტანეთ, რისი გაყიდვაც შეიძლებოდა, რომ როგორმე გვეარსება. მეუღლეც წარამარა ავადმყოფობდა

– ხალხო! გათვალულები ხართო! – გვითხრა ნათესავმა, – სადმე ცხენის ნალი იშოვეთ და კარზე მიაკართ, ავი თვალისგან რომ დაგიცვათო...

წყალწალეული ხავსს ეჭიდებოდაო, ისე იყო ჩემი საქმე. წავედი იპოდრომზე, დავდივარ თავჩაქინდრული, იქნებ სადმე ნალს გადავაწყდე-მეთქი. ახალს ვიყიდდი, მაგრამ გამაფრთხილეს, აუცილებლად ნახმარი უნდა იყოსო.

ჩამოვწყდი, მთელი იპოდრომი ორჯერ შემოვიარე, მაგრამ ვერსად ვერაფერი ვნახე.

უცებ, თავლიდან ხაკის გალიფესა და ჩექმებში გამოკვანწული მამაკაცი გამოვიდა, მომესალმა. ნოდარ ებრალიძე იყო, ლიტერატორი, ცნობილი ჟურნალისტი, დიდებული ადამიანი. 60-იანი წლებიდან ვიცნობ, როცა „ახკომში“ განყოფილების გამგედ მუშაობდა. მუდამ მადლიერებით ვიხსენებ, ვრცელ წერილებს „შეუკრეჭავად“ მიბეჭდავდა გაზეთში. მისდამი პატივისცემა გამიორკეცდა, როცა გავიგე, რომ ლევან გოთუასთან ერთად მონაწილეობდა ექსპედიციებში.

ბოლო დროს ქართულ ენციკლოპედიაში

მუშაობდა განყოფილების გამგედ. უცებ, ყველაფერს თავი ანება. ცხენის სიყვარულმა იპოდრომზე მიიყვანა. არადა, ცხენის აკარგის მასზე უკეთ მცოდნე, კაცი არ მეგულებოდა ქვეყანაზე.

ვინმემ შორიდან რომ ნახოს მისი ურთიერთობა ამ ულამაზეს არსებებთან, უთუოდ ირწმუნებს, რომ ნოდარ ებრალიძე მინდიაა, რომელსაც ცხოველის ენა ესმის. თუმცა, უმთავრესი ისაა... ცხოველებსაც რომ ესმით ნოდარის ენა...

– რა გაგჭირვებია, ნალს ხომ არ ეძებო? – გულთმისანივით მკითხა...

– ვებებ, მაგრამ ვერაფერი ვიპოვე-მეთქი.

– ვერც იპოვიო, – გაიცინა; მთელი თბილისი აქ დადის ბედის საძებრად, რა გადარჩებოდაო.

ცოტა ხანს ვისაუბრეთ. წასვლა დავაპირე.

– მოიცა, თავლაში შევიდეთ, ბატონი ზვიადის თეთრონს გაჩვენებო, – მითხრა. მოულოდნელობისგან გავშრი.

– როგორ? ბატონ ზვიადს ცხენი ჰყავდა?

– ჰო! ჩრდილოკავკასიელმა მეგობრებმა აჩუქესო; თუმცა ამ ამბავს ძალიან არც ვახმაურებთ, ამასაც რამე არ აუტეხონ ზოგ-ზოგებმაო, – ჩაეცინა. თავლაში შევედით.

ცხენმა ვერხვის ფოთოლივით ყურები ცქვიტა, დაიფრუტუნა.

ნოდარმა ცხენს კისერზე, გავასა და მკერდზე ხელი ენერგიულად ჩამოუსვა, შემდეგ თავზე ხელები შემოხვია და მკერდზე მიიკრა, თან ხმადაბლა, ადამიანივით ებაასებოდა.

ცხენი გარინდული იდგა; მხოლოდ ზოგჯერ თუ დაიფრუტუნებდა, თითქოს პასუხობდა. ერთი-ორჯერ მარცხენა ტორი დაჰკრა მიწას, თითქოს გარეთ გაყვანას სთხოვდა.

ნოდარმა ცხენთან ბაასით გული იჯერა, შემდეგ საღვაც წავიდა; მალევე დაბრუნდა.

– ეს ნალი ამ თეთრონისაა, მარჯვენა წინა ფეხის. რა ხანია, გულდაგულ ვინახავ, ვერ ველოდი, მაგრამ ისე იყავი მოწადინებული, ვეღარ დაგიჭირეო და გამომიწოდა.

უზომოდ გავიხარე, რატომღაც, სიმბოლურად მეჩვენა... ოქროს ზოდი რომ ერუქებინა, ის ვერ გამახარებდა ასე.

იპოდრომის მახლობლად ვცხოვრობ. ნოდარს ვთხოვე, ძვირფასი საჩუქარი დაგველოცა. მადლობელი ვარ, რომ არ გამაწბილა. ის დღე არასოდეს დამავიწყდება...

P.S. მას შემდეგ, რაც თეთრონის ნალი კარს მივაკარი, ბევრი რამ შეიცვალა ჩემს ცხოვრებაში, თუნდაც მცირედ სასიკეთო ცვლილებებს, თეთრონის ნალს მივაწერ. ყოველ შემთხვევაში, ძალიან მინდა, რომ ასე იყოს.

ფლორიდა, აშშ

გვიან მინაწერი:

2009 წლის სექტემბერში დასრულდა ჩემი „ნებაყოფლობითი ხიზნობა“. ათი წლის განმავლობაში შემდეგ სამშობლოში დავბრუნდი.

მეორე დღევე იპოდრომზე წავიდი. თავლები, ასევე ყველა შენობა მიწასთან იყო გასწორებული, რადგან იპოდრომი ლისის ტბის მიდამოებში გადაუტანიათ. აქ მხოლოდ დახურული მანეჟი „გადარჩენილა“, სადაც გერმანული კონკურის შვიდიოდე ცხენი და ჩვენი, ყულარის ცხენსაშენში დაბადებული წმინდა სისხლის ორიოდე მერანი იდგა, რომელთაც ახალგაზრდა მხედრები სასოებით დასტრიალებდნენ თავს, – ვარჯიშიდან დაბრუნებულთ ამშრალეზდნენ, ვარცხნიდნენ...

ერთ ხანს ვუცქირე მათ კეთილ გარჯას; შემდეგ ჩემი ძვირფასი მეგობარი ნოდარ ებრალიძე მოვიკითხე.

– უკვე აღარ მუშაობს, მაგრამ, ხშირად გვაკითხავსო – მითხრეს. ისეთი პატივისცემით საუბრობდნენ უფროს მეგობარსა და მასწავლებელზე, გული სიამით ამეცსო.

იპოდრომიდან დაბრუნებულს მეუღლემ საწერ მაგიდაზე დახვავებული გაზეთების შეკვრიდან ერთი ნომერი საგანგებოდ ამოარჩია და გამომიწოდა – გაგიხარდებაო.

„საქართველოს რესპუბლიკის“ 2009 წლის 18 მარტის ნომერი იყო, რომელშიც რუსთაველის ალალი სეხნიისა და სულიერი მემკვიდრის შოთა ნიშნიანიძის „გახსენება“ დაუსტამბავთ, რომელსაც 80 წელი შეუსრულდებოდა.

წერილს ერთვოდა პოეტის ლექსი, რომელმაც შემძრა, ისე ესადაგებოდა ჩემს მაშინდელ სულიერ განწყობილებას. პოეტი თითქოს ჩემს გულში იჯდა, ოდონდ ესაა – უფრო ლამაზად, პოეტურად გამოუხატავს სათქმელი:

„ – თენდება... სუსხავს...“

მღელვარება იპოდრომის დროის ცხენს...

ნ. ებრალიძე მიიჩქარის იპოდრომისკენ.

კაცი ნეტარი მარტვილივით, ანუ ბერივით, საქარყინულით ორთავ ჯიბეგამოტენილი,

და ჰა – ბაჩა-ცხენს,

შეყვარებულს მის კაცობაზე,

ჩაჩვირს უკოცნის...

ცხენი წინა ფეხს აბაკუნებდა,

და კაცს ესმოდა მისი გულისთქმა...

ეს იყო ცხენის განკაცება

სიხარულისგან...“

შოთა ნიშნიანიძე

„მარადისობის ლაჟვარდები“

2006 წლის მაისში გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკაში“ წერილი დავბეჭდე ამერიკაში მოღვაწე ცნობილი მხატვრის ცისანა ჯანაშვილის შესახებ.

იმ წერილიდან ერთ ფრაგმენტს გავიხსენებ:

„– რამდენიმე წლის წინათ თბილისიდან ძვირფასი საჩუქარი მივიღე, – მიაბბო მაშინ ცისანამ.

– ჩემმა ახალგაზრდა მეგობარმა, მსახიობმა ქეთევან რატიანმა ტერენტი გრანელის ლექსების კრებული ჩამომიტანა წიგნის შემდგენელ-რედაქტორისა და გამომცემლის, ბატონ ლერი ალიმონაკის ავტოგრაფით.

ნეტავ იცოდეს ბატონმა ლერიმ, რაოდენ მადლობელი ვარ მისი...

ტერენტი გრანელის შემოქმედების გაცნობა ნამდვილი აღმოჩენა იყო ჩემთვის. 70-იან წლებში, როდესაც ჩვენი ოჯახი საქართველოდან წავიდა, ტერენტი გრანელის შესახებ არაფერი

ვიცი. ტერენტი გრანელის „მიმართვა ხისადმი“ რომ წავიკითხე, საოცარი გრძნობა დამეუფლა, უსაზღვრო მადლიერებით აღვივსე პოეტისადმი; ათეული წლების შემდეგ, თითქოს, მისი სულიერი განწყობილების თანაზიარი გავხდი, საქართველოდან ეგზომ შორს, უკიდურეს ამერიკაში.

საერთოდ, ხელოვნების ნიმუშებს თავისი ენერჯია აქვთ, რომელიც არ იკარგება, იგი სამყაროში ტრიალებს.

ის ენერჯია, ის ძლიერი სული რომ არაა, პოეტმა რომ ჩააქსოვა ლექსებში, როგორღა აგვალელებდა მისი ნაწერები ათეული წლების შემდეგ? ამ წიგნის კითხვისას ისეთი გრძნობა დამეუფლა, თითქოს ტერენტი გრანელის სულმა ნიუ-იორკს ჩამოუქროლა“...

„- პოეტი მაინც ერთი ლექსია ობლის ცრემლივით ცამდე მართალი“, - წერდა შესანიშნავი პოეტი და ჟურნალისტი ლაშა გახარია.

ტერენტი გრანელის წიგნში მრავლადაა სულის შემძვრელი სტრიქონები, მაგრამ მე მაინც ერთ ლექსს გამოვარჩევ, „მარადისობის ლაჟვარდებს“...

„სული გაფრინდა თეთრი მტრედით, სხეული დარჩა ცოლვილ მიწაზე“...

„- ვფიქრობ, მოვა წამი და აღარ ვიქნები ცოცხალი.

მე მაინც მჯერა პოეზიის უკვდავება. მე პოეზიამ მაგრძნობინა, რომ სადღაც არსებობს უკვდავების ცისფერი მხარე, სადაც დაფრინავს ჩემი მწუხარე სული“...

ახლა პოეტის წინასწარმეტყველება.

მისი დაბადებიდან 100 წლის შემდეგ პოეტის სტრიქონებს იხსენებენ საქართველოშიც, ამერიკაშიც, ისრაელშიც, ვინ იცის, კიდევ სად და სად...

ეს უკვე უკვდავებაა!

ტერენტი გრანელის შესახებ აზრის გაზიარება ვთხოვე საქართველოს ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს ბატონ ოთარ სეფიაშვილს, რომელიც ათ წელზე მეტია ნიუ-იორკში ცხოვრობს და მოღვაწეობს.

- ტერენტი გრანელის შემოქმედება დიდხანს იყო წინების ქვეშ, - გაიხსენა ბატონმა ოთარმა; თბილისში ტერენტის ორი წიგნი მაქვს, 20-იან წლებში დასტამბული. ერთი წიგნის ტიტულზე ტერენტის პორტრეტი იყო ლაღო გუდიაშვილის არაჩვეულებრივი პლასტიკური ხაზებით შესრულებული...

- ძალიან მიყვარდა ის წიგნი, მუდამ მახსოვდა სად იღო. დროდადრო გადმოვიღებდი, მოვეფერებოდი და შევინახავდი. ვნანობ, რომ ის წიგნები აქ აღარა მაქვს. ჩემს არქივთან ერთად თბილისში დარჩა, - თქვა დანანებით.

- ლერი ალიმონაკს ძალიან ვაფასებ. მან დიდი ღვაწლი დასდო ტერენტი გრანელის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესწავლას, ფაქტობრივად, ტერენტი გრანელის შემოქმედება ლერი ალიმონაკმა იხსნა დავიწყებისაგან, - ბრძანა ბატონმა ოთარმა.

ზოგიერთი დეტალის დასაზუსტებლად თბილისში, ბატონ ლერი ალიმონაკს დავურეკე.

ბატონმა ლერიმ მართლაც დიდი ღვაწლი დასდო მე-20 საუკუნის გამოჩენილი პოეტის ტერენტი გრანელის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესწავლასა და წარმოჩენას; გამოსცა პოეტის რამდენიმე წიგნი. ასევე ბიოგრაფიულ-ესეისტური რომანი. ტერენტის პირველი წიგნი „სული და საფლავეები“ 1922 წელს დაისტამბა, - მითხრა ბატონმა ლერიმ; მეორე - „მემენტო მორი“ - 1924 წელს, რომელსაც ირაკლი თოიძის მიერ შესრულებული პორტრეტი ამშვენებდა; მესამე - „ლექსები“ - 1926 წელს გამოიცა. სწორედ ამ წიგნის ტიტულზეა ლაღო გუდიაშვილის მიერ შესრულებული ტერენტი გრანელის გრაფიკული პორტრეტი.

ბატონო ლერი! 70-იან წლებში ერთხანს ჩემთან ცხოვრობდა შესანიშნავი პოეტი, ჩემი ნათესავი არჩილ ფირცხალავა. სიმართლე გითხრათ, სწორედ არჩილმა შემაყვარა ტერენტი გრანელის შემოქმედება. იგი საათობით მიკითხავდა გალაკტიონის, გრანელის, ლაღო ასათიანის, ალექსანდრე საჯიას, მირზა გელოვანის ლექსებს. ფენომენალური მეხსიერების პატრონი იყო. თავადაც მშვენიერ ლექსებს წერდა.

არჩილს უბით დაჰქონდა ერთადერთი წიგნი, ხშირი ფურცლისაგან ერთიანად გაცრეცილი, რომელსაც არც ყლა ჰქონდა, არც სარჩევი, მაგრამ კარგად მახსოვს, წიგნს ერთვოდა ცისკენ მზირალი ტერენტის ფოტო.

- ხომ ვერ მეტყვით, ის წიგნი როდის დაიბეჭდა?

ბატონი ლერი მშვიდად მისმენდა, შეკითხვა არ გამაწყვეტინა.

- არჩილი ჩემი მეგობარიც გახლდათ, - მითხრა.

იგი მართლაც უნიჭიერესი კაცი იყო. სამწუხაროდ, ლაღო ასათიანივით, არჩილსაც ჭლებქმა მოულო ბოლო.

– წიგნი, რომელიც თქვენ ახსენეთ, გახლავთ „რჩეული“, რომელიც მე გამოვეცი 1972 წელს. სწორედ იმ წიგნს ერთვოდა ცისკენ მზირალი ტერენტის ფოტო.

– ბატონო ლერი! ახლახან ცნობილ მხატვარს რეზო ადამიას ტერენტისადმი მიძღვნილი ესეების წიგნი დაუსტამბავს, ცხადია, გეცოდინებათ.

– რეზო ჩემი უახლესი მეგობარია. მან ტერენტის მრავალი წერილი უძღვნა. სამწუხაროდ, ჩემმა პრობლემებმა დროებით ჩამომამშორეს შემოქმედებით საქმიანობას, მაგრამ რეზოს წიგნის წარდგინებაზე აუცილებლად მივალ, და დამატა: – რაკი ტერენტის ახალ წიგნებზე ვსაუბრობთ, ბარემ აქვე გეტყვი: – ამას წინათ „საქართველოს უნივერსიტეტში“ მიმიწვიეს ჩემი წიგნის – „ლაო ძის“ თარგმანის გამოცემასთან დაკავშირებით.

ყველაფერზე შევთანხმდით.

დასასრულ, უნივერსიტეტის კანცლერმა (ასე გამაცნეს თარჯიმნებმა) ინგლისურად დასტამბული ტერენტი გრანელის ლექსების წიგნი დამიღო წინ. ცხადია, გამიხარდა, თან გავოცდი.

– ნეტავ, ვინ თარგმნა-მეთქი, – ვკითხე თარჯიმანს.

– მე ვთარგმნე, – ქართულად მიპასუხა უნივერსიტეტის კანცლერმა, ბატონმა ედუარდ რაუპმა.

როდესაც ბატონ ედუარდს ავუხსენი, რომ ტერენტის რამდენიმე წიგნი მქონდა გამოცემული, გაიოცა.

ეს ყველაფერი ძალიან მისტიკურად მეჩვენა.

ბატონი ედუარდი ამერიკელია... რამდენიმე წელია ჩვენს ქვეყანაში მოღვაწეობს. ძალიან მოსწონს საქართველო, ვაჟა-ფშაველას თარგმნა განუზრახავს.

ასე რომ, შესაძლოა, ჩვენი თანამშრომლობა ედუარდ რაუპთან ნაყოფიერი გამოდგეს, – ბრძანა დასასრულ ბატონმა ლერი ალიმონაკმა.

* * *

თბილისიდან ჩემმა მეგობარმა ივანე ჯაფარიძემ მაცნობა, – ამ დღეებში ტერენტი გრანელისადმი მიძღვნილი რეზო ადამიას ესეების წიგნის წარდგინება გაიმართება... წიგნი რეზოს

ნახატებითაა დამზვენებული.

გავიხარე.

ბევრი გულსაკლავი ამბავი მესმის სამშობლოდან, მაგრამ გასახარიც გამოერევა.

ასეთ დროს გამიელვებს – იქნებ არც ისე ცუდადაა საქმე, რაკი ლექსისთვის იცლიან, რაკი სვეგამწარებული ტერენტი ახსოვთ-მეთქი.

ღმერთმა ინებოს, გადარჩეს მავანთა ძალისხმევით უფსკრულის პირას მიყვანილი ჩვენი წამებული სამშობლო...

ძვირფასო ბატონო რეზო! გულწრფელად მახარებს თქვენი შემოქმედებითი ძიებანი...

... როგორ გაიხარებდა იმ საღამოზე ჩვენი ძვირფასი მეგობარი, წყაროსთვალავით სუფთა, სანთელივით წმინდა, ბაჯაღლო გულის კაცი და დიდებული პოეტი ლაშა გახარია, რომელმაც ტერენტი გრანელს მრავალი გულწრფელი სტრიქონი უძღვნა.

საოცრად მორიდებული კაცი კი იყო, მაგრამ იმ საღამოზე უთუოდ ტერენტისადმი მიძღვნილ ერთ ლექსს წაიკითხავდა, – „იცის, რომ ლექსით სამთაწმინდეა“...

ვინ იცის...

– ბატონო რეზო! მაღლი უფალს, კუთხურობას ვერავინ დაგვწამებს, ამერიკური გულით გვიყვარს, საქართველოს მთასაც და ბარსაც ვეთაყვანებით, მაგრამ მუდამ გვახსოვს ჩვენი ოდაბადე – სენაკი... ჩვენთვის სამყარო ხომ სენაკიდან იწყება... არადა, კაცს თუ თავისი სიყრმის წმინდა ალაგი არ უყვარს, სამყაროს როგორღა შეიყვარებს?

გვარავდეთ ღმერთი!

ფლორიდა, აშშ

მიქე ლიპარტელიანი

ფლორიდაში, ქალაქ ლარგოში, ჩემს აპარტამენტში ლენტეხელი მურად ბენდელიანი ცხოვრობდა. საერთოდ, სიტყვაძვირი კაცი იყო, მაგრამ როდესაც საქართველოს ისტორიაზე ჩამოვარდებოდა სიტყვა, – უმაღლესად ხალისდებოდა.

ერთხელ, სვანეთზე ვსაუბრობდით; ისტორიულ ძეგლებზე; იმ ადამიანებზე, ამ ძეგლებსა და საელესიო ქონებას, წლების მანძილზე, უანგაროდ, ხალხის სახელით რომ იცავენ.

ეს ამბავი მურადმა მაშინ მიაგზო.

– სკალდეს ეკლესია ერთ-ერთი ცნობილია მთელ სვანეთში, – თქვა მან.

– რამდენადაც ვიცი, სკალდეს ეკლესია ერთადერთია საქართველოში, სადაც ქალს მისვლა ეკრძალება.

– ბიძაჩემი, მიქე ლიპარტელიანი ამ ეკლესიის მამასახლისია. ხალხმა აირჩია, თავისი პატიოსნების გამო. იგი ჩვენგან კარგა შორს ცხოვრობს, ასე, თორმეტ კილომეტრზე.

მანძილი, თითქოს არაფერი, მაგრამ ისეთი აღმართია მის სახლამდე, ძალიან ჭირს მისვლა.

ერთხელ, დილაადრიან დაგვადგა თავს. ურემზე ორი ჩემოდანი ელო.

– რა იყო, ბიძაჩემო, ხომ არ დამიბერდი? ორი ჩემოდნისთვის ხარები წამოგიყვანია, – გავეხუმრე.

– მოდი აქ, ვაჟბატონო, და ერთი ჩემოდანი ასწიე, – მითხრა.

მივედი. დავეჯავჯურე, მაგრამ ძვრა ვერ ვუყავი.

– რა ჩამოიტანე, ბიძაჩემო? ჩემოდნებში ქვები ხომ არ გიწვია?

– ქვებზე უფრო მძიმე დევს შიგ, – გაიღიმა.

ცნობისმოყვარეობით მივაჩერდი.

– ხურდა ფულია, ხალხის შენაწირი. ბოლო წლებში დაგროვდა. ბანკში მიმაქვს, რომ გადავახურდავო. ფულის დათვლას იმდენ ხანს მოუნდებიან, რომ სახლში საღამომდე ვერ წავალ.

– მერე, იმ ფულს რა უნდა უქნა?

– სანამ მამასახლისი ვიქნები, მე შევინახავ. თუ ეკლესიას დასჭირდა სახურავის ან სხვა რამის შეკეთება, იმას მოვანხმარ. თუ არა და, ვისაც ჩემს შემდეგ მამასახლისად აირჩევენ, – იმას გადავცემ, – მითხრა.

* * *

– ნეტავ, მიქე ლიპარტელიანისთანა სპეტაკ ადამიანებს ებაროს ხალხის ქონება, – გავიფიქრე; მაშინ ამ დღეში ხომ არ ვიქნებოდით...

მაგრამ, ვიცი, ამაოა ამაზე ფიქრი... სავალალოდ, ქვეყნის ბელელს, რახანია “შოროს–შჰევი“-ს ლაბორატორიაში გამოყვანილი ორფეხა ვირთხები შესევინა, და „ხრავენ, რაც სახრავია“...

– შხამად შეგერგოთ, ხალხის ნაოფლარი, თქვე მართლა ვირთხებო, თქვენა!

ფლორიდა, აშშ



პოეზიის საღამო ტექნიკურ უნივერსიტეტში

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ადმინისტრაციულ კორპუსში, მესამე სართულზე, გიორგი ნიკოლაძის სახელობის მცირე სააქტო დარბაზში გაიმართა გიორგი ცხვიტარიას პოეზიის საღამო. გიორგი ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის ჟურნალისტიკის სპეციალობის სტუდენტია.

საღამოს უძღვებოდა მაკა აბუაშვილი, მუსიკალურად გააფორმა ტექნიკურ უნივერსიტეტთან არსებულმა ანსამბლმა „ქართველომ“ (ხელმძღვანელი ბეჟან წინწალაშვილი).

ლექსები წაიკითხეს: გიორგი (პალიაჩი) კინტირაიამ, ლელა ნინუამ, შალვა აფციაურმა, დავით ხურცილავამ, ლაშა ცელაძემ, ზაზა ზურიაშვილმა, გიორგი გიგაურმა, მაკა აბუაშვილმა...

სიტყვით გამოვიდნენ პოეტები: თამარ შაიშმელაშვილი, თემურ ცერცვაძე.

გიორგი ცხვიტარიას ლექსები გამოქვეყნებულია: გაზეთ „რეზონანსის“ ლიტერატურულ დამატება „გალაკტიონში“, გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკაში“, გადაიცა რეალტივის ეთერით. გიორგი ცხვიტარია ჟურნალ „ხელეურთან“ არსებული რევაზ ინანიშვილის სახელობის ერთი მოთხრობის კონკურსის ნომინანტია.

დღიური

ბიოხიბი ბაბისაიხია

აღდგომა

ქრისტე აღსდგა – ჭეშმარიტად!
ღვთის სიყვარულს დავიფიცავ.
კვერცხი წითლად შეიღება –
აქ ურწმუნოს ვერ იხილავ.
ქრისტე აღსდგა – ჭეშმარიტად!
მოწაფენი გააოცა.
ღმერთმა ბრძანა კაცთა მოღვმა,
საქართველო დაგვილოცა.
ქრისტე აღსდგა! ჭეშმარიტად
ჭეშმარიტად აღსდგა მკვდრეთით.
ის ეწამა ცოდვილთათვის,
აღსდგა და წავიდა ზეცით.
ქრისტე აღსდგა! – ჭეშმარიტად!
ასე ვესალმებით ერი –
საუკუნეებს მოითვლის
ეს ღვთები ბედნიერი!
ქრისტე აღსდგა! – ჭეშმარიტად!
ეკლესიაშია ყველა.
მე კი სახლში მუხა მებრძვის,
გული ღიღი ლოცვით მღერის.
ქრისტე აღსდგა! – ჭეშმარიტად!
ჩვენ ვახარებთ ერთმანეთსა –
მერე რა, რომ ეკლესია
სხვაგან არის ერთ მთაზედა.
მთავარი აქ ეს არაა,
მთავარია, რომ იცოდე
– კაცი იყავ მორწმუნე და
სადაც გინდა, იქ ილოცე!
წმინდა სანთელს ღმერთს დაუუნთბე
და ამაღამ ვეტყვი სიტყვას.
მის სიყვარულს არ მოვწყდები,
მივულოცავ ამ აღდგომას!
ქრისტე აღსდგა! – ჭეშმარიტად,
ღმერთო, მოგილოცავ ამას
და ერთს მოგთხოვ ქვეყანაზე,
რწმენით მოგვასწარი მრავალს!

უდასასრულო დასაწყისი

სიყვარულს რად უნდა ვარდების კონა,
მას ხომ პატარა იაც ეყოფა,
სიყვარულს რად უნდა ღიღი ყიჟინი,
მას ხომ ეყოფა პატარა ღიღინიც,



სიყვარულს რად უნდა ავლა-ღიღება,
მას ხომ პატარა ლექსიც ეყოფა,
სიყვარულს რად უნდა ჩხუბი, კამათი,
მას ხომ ყოველთვის ფერება უნდა!
სიყვარულს ყოველთვის სიმღერა უნდა
და მონატრებაც მისთვის არს ქმნილი.
რაო, პატარავ, ნუთუ ვერ ხვდები,
ერთმანეთისთვის ვართ ჩვენ შექმნილნი!
გაზაფხულდა და სიცოცხლე მოდის,
შენ ხარ ღვთს ჩემი ნამდვილი მუხა,
და მონატრების ფერფლად ქცეულმა
ზღვასთან გემბანზე ავწიე ღუზა!
მხოლოდ ერთი მყავს სამუშო ქალი
და მას ეკუთვნის ჩემზე მეფობაც.
ჩემი ლექსი ხარ, გულის მპყრობელი,
მჯერა, დაგვანათებს გზაზე მზეობაც!
ბედნიერი ხარ? მითხარი, განა,
გიჟი პოეტი ნეტა ვისია?
მზიარულნი ვართ, დაიწყო ხანა –
უდასასრულო დასაწყისია!

ღამის ფიქრებში

ღამის ფიქრებში ღუმს მონატრება,
ღამის ფიქრების მწვავს ელვარება...
მე სიზმარს ვუხმე, მან ჩამჩურჩულა:
გვერდით გყავს, მაგრამ კვლავ გენატრება.
ო...რა ძნელია ამაზე ფიქრი!
ამას ჯობს მოკვდეს ეს ღიღი გული,
მე მაინც ვმღერი სულგანაბული,
ზეცაში გალობს ცოდვილი სული...
ცოდვილს რა უნდა სამოთხის კართან?
კართან დგას იგი და მაინც მღერის –
მაპატიეო, უმღერის ცისკარს...
ამ სიზმრის ბოლოს შენ დამესიზმრე
ნორჩ იასავით ნაზო და ტკბილო,
ეს არ გინდოდა? – ჰოდა, გავგიჟდი!
– მე შენ მიყვარხარ, ჩემო სიკვდილო...

კაჭი, ჭიჭი და ეზო საკუთარი ცით



– წამო, რა, კაჭი, ფეხსაცმლის საყიდლად გამომყევი და იქიდან ცეკვაზე წავიდეთ.

მივდივართ რუსთაველზე, მაღაზია „ლუქსში“ ცალ ფეხსაცმელს ის იზომავს, ცალს – მე. ისე გამოვიდა, რო შემოგვეყიდა. ნელი ნაბიჯით გამოვდივართ დამალული ფეხსაცმლებით და გავრბივართ. ჭიჭის იასამნისფერი ღუტი კურტკა აცვია, მეორე მხარეს ყვითელია და ორივე მხრიდან იცმევა. არკაში შევევარდით, მეორე მხრიდან ჩაიცვა, არ მიცნონო. ჩემი კურტკა არ ტრიალდება. ფეხსაცმლის ფულით სიგარეტ „მორეს“ და რაღაც პაჭაპუჭებს ვყიდულობთ თავისუფლების მეტროსთან. მერე ცეკვაზე მივდივართ, ყველა ისე ცეკვავს, ეგრევე მიხვდები, არავის ეცეკვება.

ღილით ადრე ავდექი, ცირას ავძახე და სკოლაში წავვიღეთ. კოტე დარაჯი მილიმის, საყვარელია, მაგრამ რაღაცნაირი სახე აქვს, სულ გინდა გეცოდებოდეს. ფერად ტალღებს გვირიგებენ ხოლმე (ხორცის, კარაქის, შაქრის...) და კოტეს ვჩუქნი. ღირექტორ ეთერისთან ერთად დგას თავის მაგიდასთან, ეთერი ყვირის – გაბრუნდი უკან, 10 წუთი დააგვიანე! კოტე ეთანხმება – სულ ესე არ დადიან?! ტალღებს რო ვჩუქნი, მაშინ ხო არ ვაგვიანებ? მივაძახე და გამოვბრუნდი.

ისეღაც მეზარებოდა კლასში ჯდომა რაა – ვფიქრობ ჩემთვის და აჩემებულ კენჭს მივაგორებ სკოლის ჭიშკრამდე, თავჩაღუნული.

სახლში ავდივარ, კარი როგორც ყოველთვის ღიაა, თან პირველი სართულია – ვისაც არ ეზარება, ჩვენთან ზის. შევედი და ეგრევე სიგარეტის სუნი მეცა, ესეც არ მიკვირს, ლოჯიან საფერფლეში ვცხვოვობ. მოთენთილი ვარ, სამზარეულოში შევედი, „ფართოდ“ გაზმორება მინდა, მაგრამ ისევ ლოჯში გაზმორება გადავწყვიტე – ვიცი, იქ რო გავიზმორო, რაღაცას გავტეხავ, ისეთი პატარაა.

ღამე, მე, ქეთი, ჭიჭი და ცირა სასეირნოდ გავდივართ. ანიკოს გაზეთების ბუტკასთან რუსიკოს დედა ვიღაც კაცს ეკონცანება. ისე ახლოს მივედი, ორივეს ცხვირი მივადე შეტყუებულ ცხვირებზე – გამარჯობა, დალი დედა, როგორ ხართ? გოგოები სიცილით გარბიან, მე ვრჩები, პასუსს უნდა დაველოდო, უზრდელი ხო არ ვარ?! დალი შეშდება და კავალერს მიაქცუნებს. სახლებში ავიდნენ. ცოტა წვიმს... მე ეზოში ვრჩები, არავინ არ არი და მსიამოვნებს. მწვანე სკამზე ვჯდები, სუულ კიდეზე, იმიტომ რო შუაში, საზურგეზე ამოფხაჭნილია – „ცირა + ელიკა“ და ამაზე მიყრდნობა მერიდება. სომეხი ალბერტიკას მამა ბულდოგს ასეირნებს, ვბრაზდები, ისეთი შეგრძნება მაქვს, ვიღაც ოთახში შემომივარდა და მყუდროება დამირღვია.

დღეს მესამე სართულის ნათიას დაბადების დღეა, დედაჩემს მივეყვები დიდუბეში, საჩუქრების მაღაზიაში. ის ნაჩნიკს ყიდულობს, ჩემთვის ბოქლომიან ბლოკნოტს – ნათიას წაუღეო. ეგრევე ჩავიფიქრე – ჩემი მეგობრობის დღიური უკვე ივსება. მეც მინდა ესეთი, ეეე არ მიყიდის, ხო ვიცი? ხოდა, ხალხი რო აირევა, ჩემს საჩუქარს უკან წამოვიღებ!!! ვერ მოვახერხე, ნუ, რაღაცნაირად არ გამოვიდა.

ხოო, ჭიჭის ფეხსაცმელზე გამახსენდა, მარტო ეგ კი არ მომიპარია?! ერთხელ მე ქეთი და ჩვენი ძმები სკოლიდან მოვდიოდით, ხოდა, წითელი ბადის წინ რო გასტრონომია, იქიდან ლიმნის, ქართული პეჩენია მოვიპარეთ, კასირშას სქელო ბიჭი გამოგვეყიდა, მაგრამ რას დაგვეწეოდა, როლიკებით ვიყავით. ერთხელ კიდე

ვაჟაზე მაღაზია სტარტიდან მე და ქეთიმ მანუში ჩაყრილი ჩაჩუტული ფეხბურთის ბურთებიდან ორი ცალი მოვიპარეთ – ძმებს წავუღეთ, გაუნარდათ...

ბევრი უბნელი და მეგობარი მოგვიკლეს სულ ახლახანს. ამას წინათ ჯუკასთან ვართ, აივანზე ვეწევით და შიოს სტადიონიდან ქუდჩამოფხატულმა ტიპმა 26 ნომრის შესასვლელთან მღვარ დრაბას მანქანას ავტომატის ჯერი მიუშვა. ეგრევე ქვევით ჩავცვივდით, თან აჟიტირებულები ვიყავით. აღვწერდით იმას, ვინც ისროლა და თან რაღაცებს ვამატებდით.

წითელ ბაღში გადავდივართ მოსაწევად.

მე და ქეთის სახლში არ გვიშვებს ჭიჭი, კიდე ვიყოთო, რუსული სკოლის ეზოს ბაღში ბალახზე გვაკოტრიანებს და გვცემს (ოღონდ საყვარლად). სახლში ავდივარ... მამაჩემი თმიდან ბალახებს მაცლის და სანამ რამეს მეტყვის, ვასწრებ – ჭიჭიმ გვცემა მე და ქეთი... ლოჯიდან ნუგზარას ხმა ისმის – ჩემი ქეთი, ტო? ხო, შენი – ვპასუხობ და დასაძინებლად გავდივარ.

ჭიჭისთან ვარ, პრესნიაკოვის ჰანგები ისმის ჰიტაჩის ორკასეტიანი მაგნიტაფონიდან, „ფლეის“ კნოპკა გაფუჭებულია და სპიჩკის ღერს ვჩხირავთ.

- დარჩები დღეს ჩემთან კაჭი?
- არ მაქ რა იმათი თავი...
- მე ვეტყვი და დაგტოვებენ...
- ხო, კაი...

ჭიჭისთან მაიას დაქალები მოვიდნენ. წვრილ სიგარეტს ეწვეიან და რაღაცაზე ხმამაღლა იცინიან. ლია ბებო თავის სტიქიაშია, რაღაცას ქარგავს, რო არ ვიცოდე, იქ ვართ, მეგონება, მარტოა სახლში, იმდენად არავის იმჩნევს. სახლის წინ ლიას ლამაზი ბაღი აქვს თავის პატარა წყაროთი. ამ ბაღის წინ მაგიდა და სკამები დგას, დომინოს და კარტს თამაშობენ ხოლმე. როცა არ უნდა გაიხედო, ამ ადგილას ცალფეხა ჟორა ზის – ირინას ბაბუა. სულ მგონია, რო ორი ჟორა არსებობს, ერთი ჩვეულებრივი ადამიანია, რომელიც ჩვეულებრივად ცხოვრობს და მეორე სულ სკამზეა დარჭობილი, როგორც წესი. ხო, ირინაზე გამახსენდა, ერთხელ მე და ჭიჭის ლოტოს თამაში მოგვინდა, არადა, ვიცოდით ბებიამისი – თინა არ გვათხოვებდა. მაინც ჩავედი (ჭიჭის ქვევით ცხოვრობენ), ჩავედი და დავიძარი ეგრევე საძინებელში, კარადისკენ. თან თინას ვაბრუებ ლაპარაკით, უნდა გავიტაცო ლოტო კარადიდან, ზუსტად ვიცი, არ მომცემს. ავრბივარ კიბეზე ლოტომოჩრილი, თინას წყველა მესმის, ზუსტად ვიცი, არ გამომეკიდება. იმანაც ზუსტად იცის, ხვალ დავუბრუნებთ ლოტოს.

სკოლიდან ხათუნასთან ავდივართ (ჩემი კლასელია)... მარტო მე მემეგობრება კლასში, ოღონდ არ ვიცი. რატო. დედამისი გვიღებს კარს... აი სახლი, კარი ჩაკეტილია და რო შეხვალ. სახლის სუნი დგას – ვფიქრობ ჩემთვის, თან სიწყნარეა რა ბედნიერებაა. ზაღის სტენკაში ბევრი ნაირფერი კამფეტი და ჟუაჩკა უღვეს – მშურს, მეც მინდა. შეიძლება ხათუნას ჩემი შურს, მე ბევრი მეგობარი მყავს, იმას ერთი – მე.

სახლიდან გამოვდივარ კიბეზე ლამზირა მხვდება, ჩხეიძე. ლამაზი ქალია, მსახიობი. გაუთხოვარია, ის და დედამისი ცხოვრობენ მარტო, ხშირად ავდივარ ხოლმე. რო შეხვალ, სტრანნი სუნი დგას, აი ისეთი, მარტოხელა მოხუცების კარადაში როა, ნაფტალინის და ბეწვეულის. შუა ზალაში, ხის საწოლზე ლოგინად ჩავარდნილი დედამისი წევს, სიცოცხლის ნიშანწყალი არ ატყვია. რო შევდივარ, სულ მინდა კრუგი დაეარტყა და ლამზირას მივუსამძიმრო, არადა ცოცხალია.

მწვანე სკამზე ვსხედვართ: მე, ჭიჭი, ქეთი, ცირა, მესამე სართულის ნათია (საჩუქარი უკან რო მომქონდა ის) და რუსიკო (დედამისი რო კოცნაობდა და პირში რო შეუხტი აჭარულის სოლისტივით, ის). ედიკა, ლევანი და ედიკას და გადმოვიდნენ გვერდით ეზოდან. ედიკას ცირა უყვარს ლევანის – მე. ამ ედიკას დას – იანას რაღა უნდა ვერ გავიგე?! შავ ხელზე და უაზრობაზე ლაპარაკობენ. იანა დიდია, ამტკიცებს, სასაცილოები ხართ, ვისაც ვარსკვლავის ჩამოვარდნაზე ერთხელ მაინც ჩაგიფიქრებიათ რამეო. მბეზრდება... მესემიჩკე სილოსთან ავდივარ გარედანვე იგრძნობა მამალოს და მოხალული სემიჩკის სუნი... ჩამოვდივარ ...

- დამიყარე რააა, მეუბნება ლევანი.
- ვერა, ჩაფიქრებული მაქვს (ვეპრანჭები)...

დამღალეს, სახლში ასვლას ვაპირებ, სკამიდან ვდგები. ორივე ხელით საჯდომს ვიფერთხავ. მივდივარ.

– იანაა!

„ჩვენი ეზოს ციდან“ ჩამოვარდნილი ვარსკვლავები ყველა სურვილს ასრულებენ...

„სხვად სტერეოტიპული სხვად სხვად“...

იქ, სადაც ვარსკვლავებით მოჭედული ცაა...

ღარიალის ხეობა... ყაზბეგი, მღვთა, გველეთი... მთიდან გადმოხეთქილი ჩანჩქერი და მისი შხეფების ნისლში გახვეული 25 წლის ჭაბუკი, კლდის ჩამონატეხ ლოდზე შემდგარი, ამ ზღაპრული სილამაზით მოჯადოებული ბავშვივით აცეცებს აქეთ-იქით თვალებს. ვერ დაუჯერებია, რომ ეს შეიძლება სინამდვილე იყოს და რომ ის სწორედ ამ სინამდვილეშია. ენერგიით ივსება, ძარღვებში სისხლი უღულს, მთელი ძალით ყვირილი სწავდა და ყვირის კიდევ. მთელი გულით მადლობას სწირავს უფალს, რომ ქართველად იშვა, რომ თვითონაც მთაში გაჩნდა, სხვაგან, სვანეთის მთებში, მაგრამ აქ, საქართველოში. სიხარული, აღტაცება იპყრობს და ამავე დროს ბრაზით ივსება, რომ სხვები არ განიცდიან ამავეს, რომ სხვანი ამას არ აფასებენ. საქართველოსთვის საკმარისი არაა, რომ გიყვარდეს, ის უნდა გტკიოდეს. სხვებს დავიწყებათ ეს განცდა, განცდა – ქართველობისა.

ჯიხვივით მონიღომა ლოდისგან ლოდზე ზტომა. ძლიერმა მუხლმა მეტნაკლებად მისცა ამის საშუალება. მთის ფერდობზე აფოფხდა, სულ უფრო მალლა და მალლა მიუწევდა გული. მწვერვალზე ავიდა. გადმოხედა გადაშლილ მწვანედ შეფერადებულ ფერდობებს. ხარბად გაბერა ფილტვები ჟანგბადით გამდიდრებული ჰაერით.

დიდხანს იღვა ასე, უძრავად და არწივივით გასცქეროდა არემარეს. თვალები უბრწყინავდა. განცვიფრებული იყო ამ ნამუშევრით. ეს ხომ თვით უმაღლესი გონის, უფლის მიერ შესრულებული ნახატი იყო. აღამიანებს ჯერ კიდევ ვერ მოესწროთ მისი დამახინჯება.

მწვერვალზე მდგომმა ხმამალლა შემოსძახა:

– საქართველოო!..

საქართველომაც არ დააყოვნა პასუხი და შორიდან შემოეხმინა რამდენჯერმე:

– ქართველოო!.. ქართველოო!.. ქართველო!..

დაბლა ჩამოვიდა. კლდისგან გადმოსული წყაროს წყლით იჯერა გული. სამძაქაცოს ხორცი წამოედო. კოცონი დაანთეს ველურ ბუნებაში. დაჭრილი ხორცი შამფურზე ააგეს და ცეცხლის ჩანაკვერცხლებას დაუწვეს ლოდინი.

მწვადი შეიწვა. ოღნავ ცვრიანი დატოვეს. კახელმა შეწვა. კახელებს ეგ ამბები არ ეშლებათ. ღვინო ჩამოასხეს ყანწებში. ყანწებში და არა ჭიქებში, ეს იმიტომ, რომ ყველაფერი ქართული, მამაპაპური უნდა ყოფილიყო. ტელეფონებიც კი არ წაუღიათ. ყველა კუთხის შვილი იქ იყო. ყველას თავისი კუთხისთვის მახასიათებელი ჩოხა-



ახალუხი ეცვა. ყველანი საქართველოს ღირსეული შვილები იყვნენ. უხაროდათ ერთურთი. უხაროდათ, ეს სილამაზეც რომ ერთად გაიზიარეს. მთებს შორის მოქცეულნი კოცონს უსხდნენ და ღვინით აღდგომელებდნენ მადლიან სამშობლოს, რომელმაც ამდენი ჭირი გადაიტანა და ამდენს გაუძლო. მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო წლები ქალაქში ცხოვრობდნენ, გრძობდნენ, რომ მათი სახლი აქ იყო, აქ, სადაც ცაში არწივი ნავარდობს და კლდეზე ჯიხვები დახტიან. იმასაც ხვდებოდნენ, რომ მეორე დილით ისევ ქალაქს დაუბრუნდებოდნენ და გაეგრობებულნი ფესვებდაკარგული თანატოლების ყურება ისევ გულს მოუკლავდათ. მაგრამ ისიც იცოდნენ, რომ

ამ სიყვარულს, ამ განცდას გულში შეინახავდნენ სიკვდილამდე და ერთურთსაც გაამხნეებდნენ მძიმე წუთებში.

ღარიალის ხეობაში, სადაც მთებს შორის, პატარა კოცონთან, წამით პატარა

საქართველო გაცოცხლდა – ამ უფლის მაღლიერი, საკუთარი მიწა-წყლის დამფასებელი, ერთიანი, ერთ მუშტად შეკრული.

იმ დამით მთელ საქართველოში კოკისპირულად წვიმდა, მხოლოდ იქ, სადღაც მთებში, ცა იყო კრიალა და ვარსკვლავებით მოჭვდილი.

მოდით, ჩვენც მოვაკრიალოთ ცა ჩვენს ზემოთ და მოვჭვდოთ ვარსკვლავებით!

ბიოჩხი ბუჩუბიანი



ჰერეთში

ბეშგილი ამბობდა: „ამ ტყეში პატარა ტბა არისო. დილით – ნაცრისფრად... შუადღით – აგურისფრად... საღამოს – ვერცხლისფრად იფერებაო. ერთ საღამოს, როცა აგურისფერი ვერცხლისფერში გადადიოდა, ტბას მივუახლოვდიო. ტალღებს დამხრჩვალნი შველი გამოერიყა და ნაპირთან აქანავებდაო. ტბა სავსე იყო: არა წყლით, არა სისხლით, არა ოფლით, არა ცრემლით, არამედ სიცარიელითო.“



საოცარი კაცი იყო ბეშგილი! რას არ გაიგებდი მისგან... ერთხელ ისიც მითხრა, რომ ჩემი შვილი მეჩეთს აშენებსო. მერე რა, რომ ასოს ბოლო

მოკვეთილი აქვსო. აი, უყურე სამი ყირმიზა გოგო ჰყავსო... რითი განსხვავდებიან სხვებისგანო?! ყველანი დაჩოქილი ვევედრებით გამჩენსო... მე პირჯვრისწერით, ისინი ხალიჩაზე თავის დადებითო. მეც ვმარხულობ და ისინიც მარხულობენო... მე ღვინოს ვსვამ, ისინი ჩაისო. ჩაის მეც ვსვამო! მე ბეშგილი მქვია, იმათ კიდე, აიძულეს, რჯული შეუცვალეს, ხოლო ქართული სახელები დაუტოვესო... ჩემს ვაჟს გიორგი ჰქვია, მის შვილებს: ნინო, თამარი, ნათელა! ახლა მითხარი, მე ვარ თათარი თუ ისინიო?!

მოხუცი თვალცრემლიანი განაგრძობდა საუბარს: „ჩვენი სოფლის თავში ძველი საყდარი დგასო, რომელსაც გუმბათი მომწიფებული რკოს ქუდივით მორყევიაო! ამ სამლოცველოს მარტო მე ვუვლიო, ყველამ დაივიწყა წინაპრების რჯულ-ძირკვიო... სოფელში ბერ-კაცებიც აღარ შემოვრჩითო. ყოველ დილით მე და უფალი სულჩაკიდებული ავდივით საყდარში და კედლებს ვამაგრებთო. შვილები არ გვეხმარებიანო, მათ სამლოცველოსა და ჩვენი წარსულის გახსენების ეშინიათო, – მათ შიშის ეშინიათო!“

ბეშგილი დრო და დრო ჩუმდებოდა, ცრემლს შეიშრობდა და ისევ ყვებოდა: „ჩვენო, ადამიანებო, თივის ზვინებივით გაფანტულები ვდგავართ ღია ცის ქვეშ და ურემს ველოდებითო! ურემსო, რომელიც ყველას ერთად შეგვკრებს და ერთიან სათივედ მოგვაქცევსო... თუმცა არც ურემი ჩანს და არც მეურმეო! ამ ერთ მუჭა სოფელშიო ბალახის სახეობების მიხედვით დაყოფვის დრო არ არისო. ასე გაფანტულებს ქარი ცალ-ცალკე გვწეწავსო, წვიმა ცალ-ცალკე გვასველებსო, ცეცხლი ცალ-ცალკე გვეკიდებაო! ხოლო ერთ სათივეში – ყველას ერთნაირი ტკივილი და სიხარული გვქნებაო...“

ბეშგილი ქვითინებდა, თან ღვინოს სვამდა...

იქვე ისხდნენ მისი შვილიშვილები და ყურანს კითხულობდნენ.

ჩვენ კი – საღამომდე სახარებაზე და მწუხარებაზე ვსაუბრობდით!

ზაზა სუყაშვილი (ჰიჩილი)

„ქრისტიანობის ბრძოლა
ისლამთან საქართველოში“

არაბების პირველი შემოსევიდან საქართველოს რუსეთთან შეერთებამდე არანაკლებ თორმეტმა ასწლეულმა განვლო. ამ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ქართველი ხალხის ცხოვრება გამუდმებული ბრძოლაა მართლმადიდებლური ეკლესიისა და ეროვნულობისათვის. ქართული სამეფოს ძლიერების ხანა არ შეიძლება მიჩნეულ იქნას გამონაკლისად, რადგან ქართველი ხალხი ამ შუალედში თავგამოდებით ებრძოდა ქრისტიანობის მტრებს. განსხვავება მხოლოდ ისაა, რომ ამ დროს ქართველი ხალხის ეს ბრძოლა სულ სხვა თვისებას იძენს. თავდაცვას შეტევა ენაცვლება. ქრისტიანული საქართველოს მთელი ისტორია თავისთავად, როგორც შესაძლოა ზემოთ მოყვანილი მოკლე ნარკვევიდან დავინახოთ, განსაკუთრებით ქართველი ხალხის გაუთავებელი ტანჯვა-წამება, ქართული სამეფოს პოლიტიკური ბრძოლა ეკლესიისა და ეროვნულობის მტრების წინააღმდეგ. ამიტომაც ისტორიკოს-ფილოსოფოსმა პლ. იოსელიანმა საქართველოს უწოდა მეტად ნიშანდობლივი სახელი – სამეფოთა შორის იობი, ხოლო სხვების თქმით, ქართველები – ჯვაროსანი ხალხია, ხალხი, რომელმაც მუსლიმურ ოკეანეში ზეადამიანური ძალისხმევით შეინარჩუნა თავისთავადობა.

იმისათვის, რომ წარმოვიდგინოთ, რა უმიძიეს დღეში იმყოფებოდა საქართველო თავისი მართლმადიდებლური ეკლესიისთვის გადატანილი თორმეტსაუკუნოვანი ბრძოლების გამო, მუდამ მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ მაჰმადიანთა დამოკიდებულება ქრისტიანების მიმართ საერთოდ. ეს ისლამის აღმსარებელთა უკიდურესი ფანატიზმი და ამის გამო ყოველივე ქრისტიანულისადმი შეუწყნარებლობა იყო. რომ გავიგოთ და წარმოვიდგინოთ, როგორი დამოკიდებულება შეიძლებოდა ჰქონოდათ მაჰმადიანებს ქართველების მიმართ, მოკლედ მოგიხსრობთ ყურანის მოძღვრებაზე, სხვა კანონიკურ მაჰმადიანურ წიგნებსა და მათ მიმართებას უცხო აღმსარებლებისადმი საერთოდ, კერძოდ კი ქრისტიანებისადმი.

მუჰამედი თავიდან ქრისტიანებისადმი კეთილად იყო განწყობილი. სხვა



აღმსარებლობის წარმომადგენლებთან შედარებით მათ უპირატესობას ანიჭებდა, მაგრამ მოღვაწეობის მომდევნო პერიოდში დამოკიდებულება შეცვალა. ქრისტიანებთან რელიგიურმა პაექრობამ დაარწმუნა, რომ მათი მოძღვრება ქრისტიანულ დოგმატებთან შეუთავსებელი იქნებოდა. ამიტომ ქრისტიანები სამებისა და იესო ქრისტეს, როგორც ძე ღმრთისას მოძღვრების გამო დაადანაშაულა. „მართლები არ არიან ისინი, რომლებიც ამბობენ, რომ მესია, მარიამის შვილი, – ღმერთია. მართლები არ არიან ისინი, რომლებიც ამბობენ, რომ ღმერთი სამებაში მესამეა“. ქრისტიანებისთვის ურწმუნობის მიწერით მუჰამედმა მათი თითქმის უღმერთოებთან ან „მრავალღმერთიან“ წარმართებთან გათანაბრება დაიწყო. ქრისტიანებთან მეგობრული ურთიერთობა საშიშადაც კი მიიჩნია. ყურანი მაჰმადიანებს განსაკუთრებულად აფრთხილებს, რომ ქრისტიანებთან კამათში და რწმენასთან დაკავშირებულ მსჯელობებში არ ჩაერთონ. მაჰმადიანთა ინტერესების ქრისტიანულთან შეჯახებისა და მაჰმადიანებზე ქრისტიანთა ზეგავლენის შიშით ეს სიძულვილი თანდათან ძლიერდება. ამიტომ მუჰამედმა ღმერთის სახელით ახალი სარწმუნოების სასარგებლოდ ყველა ურწმუნოს, მათ შორის ქრისტიანებსაც ომი გამოუცხადა.

ქრისტიანი მეზობლების მშვიდობიანი გზით გამაჰმადიანების წარუმატებელი ცდების შემდეგ ასეთი ბრძანება გამოსცა: „...ებრძოლეთ იმათაც, ვინც წმიდა წერილები მიიღეს (იუდეველებს და ქრისტიანებს), რომლებიც არ ემზრობიან ჭეშმარიტ კანონს (ყურანს), ებრძოლეთ მანამდე, სანამ დაუძლურებულნი და დამცირებულნი სიცოცხლის შესანარჩუნებლად გამოსასყიდს არ გადაიხდიან.

ამიტომ მაჰმადიანები ჩვეულებრივ დელამიწის ყველა მცხოვრებს ყოფენ მორწმუნეებად და ურწმუნოებად (გიაურებად). მორწმუნეებს თავიანთ თავს მიაკუთვნებენ, ხოლო ურწმუნოებს – ყველა უცხო რჯულის აღმსარებელს, არა მარტო წარმართებს, არამედ ქრისტიანებსაც. ამის მიხედვით მთელ სამყაროს ორ ნაწილად ყოფენ: „ღარ-ულ-ისლამ“ ანუ ისლამის სამყაროდ და „ღარ-ულ-ხარბ“ – მტრობისა და ომის სამყაროდ, იმის შეგნებით, რომ არამუსულმანებს ყოველთვის უნდა ეომო. ურწმუნოთა წინააღმდეგ აუცილებელია გამუდმებული ომი და ასეთ ომს სარწმუნოებისთვის ომი, ბრძოლა ღმერთის გზაზე, ანდა ბრძოლა ღმერთის გამო ჰქვია. ომი ურწმუნოთა წინააღმდეგ უდიდესი სათნოებაა და ომის დროს დაცემულთ ყველა ცოდვა მიეტივება. საღვთო ომში მონაწილეობა ყველა მუსულმანისთვის სავალდებულოა ბავშვების, მონების, ქალების, უსინათლოების, კოჭლებისა და უხელოდ დარჩენილთა გარდა. ამის გამო მათ ღმერთისგან მრავალნაირ ჯილდოს აღუთქვამენ, ხოლო მათი განსაკუთრებული ხვედრი წყაროს წყლებით ნასაზრდოები სამოთხის ბაღებია. ურწმუნოთა წინააღმდეგ ბრძოლა მანამდე ევალებათ, სანამ ყველა არ გამაჰმადიანდება, ან გამოსასყიდს არ გადაიხდიან და ხარკის გადახდის ვალდებულებას არ იკისრებენ.

ტყვეებს მაჰმადიანები მუსულმანობის მიღებას სთავაზობენ და უფლებრივად მხოლოდ ამ პირობით ითანაბრებენ. „ურწმუნოებთან ბრძოლა მაშინაც კი აუცილებელია, როცა პირველები არ გვესხმიან თავს“. მიზეზი ურწმუნოებზე თავდასხმისა შესაძლოა გახდეს ქრისტიანის მხრიდან ისლამის შეთავაზებაზე უარის თქმა. ამიტომ საომარ მოქმედებათა სურვილის გამო მაჰმადიანებს ყოველთვის ჰქონდათ შესაძლებლობა, ამ დადგენილებით ესარგებლათ ქრისტიანებზე თავდასხმისას. მტრის ქვეყნის დაპყრობისას „ადგილ-მამულები, სოფლები, ორსული ქალები

და მოზარდები ცხადდებიან ხაზინის ნადავლად“. დაპყრობილი ქვეყანა იმამის ნებით შესაძლოა გაიყოს ჯარისკაცებს შორის, ანდა „დარჩეს მოსახლეობას, რომელსაც დაეკისრება ხარკი. ტყვეების ბედსაც სრულად განაგებს იმამი, რომელსაც თვითნებურად შეუძლია მათი მოკვლა, მონად ქცევა ან თავისუფლად გაშვება იმ პირობით, თუ მუსლიმებს ხარკს გადაუხდიან“.

ჯვაროსნულ ლაშქრობათა დროიდან მაჰმადიანების სიმულვილი კიდევ უფრო ღრმავდება ქრისტიანთა მიმართ. ეს ლაშქრობები სხვა ქვეყნების დაპყრობის სურვილს უღვიძებდნენ იმდროინდელ ქრისტიანებს – უპირატესად დასავლეთ ევროპელ ქრისტიანებს და თავიანთი მთავარი მიზნის, მაჰმადიანთა ბატონობისაგან წმიდა მიწის გათავისუფლების გარდა, მათ წინამძღოლებს იარაღით მაჰმადიანთა გაქრისტიანებას შთააგონებდნენ. „მიიღეთ მღვდლები, – წერდა მეფე ლუდოვიკო IX ეგვიპტის მუსლიმ მმართველს, – რომლებიც გაგაცნობენ ქრისტიანულ რელიგიას, მიმართეთ მას და პატივი ეცით ჯვარს, თუ არა, ყველგან თქვენი მღვდელი ვიქნები და ღმერთი გადაწვევს ჩვენს შორის ვინ – თქვენ თუ მე – დარჩება ეგვიპტის მმართველად. ტუგის სულთნის წინააღმდეგ თავის ლაშქრობასაც ამგვარადვე უყურებდა ლუდოვიკო IX. ასეთივე თვალსაზრისი ჰქონდათ რომის მღვდელმთავრებსაც ჯვაროსნულ ლაშქრობათა შესახებ, მაგრამ ამ ლაშქრობების შედეგებმა აშკარად გამოავლინა, რომ მახვილით არამცთუ არ შეიძლება, არამედ არც არსებობს გზა ქრისტიანად უცხო რჯულის მორწმუნეთა მოქცევისა.

ამ დროიდან მაჰმადიანები უფრო მეტად შეურიგებლები ხდებიან ქრისტიანთა მიმართ. ქრისტიანთა წინააღმდეგ ლაშქრობათა მთავარ და თითქმის ერთადერთ მიზნად გაიხადეს ისლამის გავრცელება. „პირველი წესი, – ამბობს თემურ-ლენგი თავის დებულებაში, – რომელიც ჩემს გულში გამოვლინდა, ითვალისწინებდა რელიგიის გავრცელებასა და მუჰამედის კანონების განმტკიცებას“. თემურის დებულების მიხედვით, თუ რომელიმე ქვეყანაში „ხალხი წინასწარმეტყველის მიმდევრების სარწმუნოებისაგან განსხვავებულ რწმენას აღიარებს, მაშინ მონარქმა უნდა დაიპყროს ეს ქვეყანა, რათა ხალხი ცდომილებას განარიდოს“. „ამგვარად, როცა სირიაში შევიჭერი, – ამბობს თემური, – მკაცრად ვსჯიდი იმათ, ვინც ცრუ სწავლებას აღიარებდა“.

მუჰამედის მეორე მემკვიდრემ – ომარმა ასეთი ანდერძი დატოვა: „ჩვენ უნდა შევკამოთ ქრისტიანები და ჩვენმა შთამომავლებმა მათი შთამომავლები უნდა ჭამონ მანამ, სანამ ისლამიზმი იარსებებს“. ეს ანდერძი ყველა შემდგომ საუკუნეში სრულდებოდა და მაჰმადიანებს ქრისტიანებთან ომს შთააგონებდა. მეჩეთებში ქადაგებდნენ, რომ უცხო რჯულის მორწმუნეთა წინააღმდეგ უნდა ებრძოლათ, მქადაგებლები ისლამის აღმსარებლებს მრავალგვარ ჯილდოს ჰპირდებოდნენ და არწმუნებდნენ, რომ „ბჭენი სამოთხისა მახვილთა ჩრდილქვეშა დავანებული“. ეს სიტყვები ფრიად ნიშანდობლივია მაჰმადიანთა სულისკვეთებისათვის. ხალიდის აღთქმა „თუ ღმერთი მავანს გაამარჯვებინებს, მაშინ ის მდინარეებს დახოცილთა სისხლით შეღებავს“, თორმეტი საუკუნის მანძილზე მრავალტანჯული საქართველოს მაჰმადიანობასთან ბრძოლისას აღსრულდა. ასჯერ და ათასჯერ იღებებოდა მტკვარი და საქართველოს სხვა მდინარეები დახოცილ ქრისტიან ქართველთა სისხლით.

არაბები, როგორც ახალი დამპყრობლები, ყურანის მოძღვრებით ფანატიკოსებად ქცეულნი, ახალგაზრდული დაუოკებელი ენერჯით აღსავსე ხალხი, იმის შემდეგ, რაც ერთი მეორის მიყოლებით მრავალი ერი და სამეფო დაამხეს, მალე საქართველოს დაატყდნენ თავს. აქ, როგორც ყველგან, არ ივიწყებდნენ თავიანთ ლაშქრობათა მთავარ მიზანს – ქართველი ხალხის გამაჰმადიანებას. ქვეყნებს, რომელთა მოსახლეობამაც მათი სარწმუნოება მიიღო, არ აწუხებდნენ და მათი ჯარები მანამდე არ ჩნდებოდნენ, სანამ თვითონ ამ ქვეყნების მაცხოვრებლები მტერთაგან დაცვას არ სთხოვდნენ. საქართველო კი, როგორც ქრისტიანულ რწმენაზე მტკიცედ მდგომი ქვეყანა, ხშირად ხდებოდა მსხვერპლი მათი გამაჩანაგებელი თავდასხმებისა. არაბების პირველივე შემოსევის დროს მთელი ქვეყანა ლამის მთლიანად განადგურდა. ქალაქები, სიმაგრეები, ეკლესიები, მონასტრები და სხვა ნაგებობები ინგრეოდა, ადამიანები მთებში იხიზნებოდნენ, თან მიჰქონდათ ეკლესიის განძეულობა. არაბები ქართველებისგან მოითხოვდნენ, მიეღოთ მუსულმანობა და თუ უარს ეტყოდნენ, მოწამებრივ გვირგვინს არგუნებდნენ. ისინი უმთავრესად მთავრებსა და საერთოდ კეთილშობილი გვარის ადამიანებს დევნიდნენ. პროფ. პატკანოვის მიხედვით, არაბები დაპყრობილი ხალხის მიმართ იყენებდნენ „ყველაზე მზაკვრულ

და ამავე დროს ყველაზე ქმედით პოლიტიკას, რაც მთავრებისა და ერის წინამძღოლთა სათითაოდ განადგურებას ითვალისწინებდა“.

საქართველოს გაჩანაგების შემდეგ არაბები მიემართებოდნენ სხვაგან, უმეტესწილად ბიზანტიის იმპერიის საზღვრებისაკენ და საქართველო ისევ იწყებდა სულის მოთქმას, გულს არ იტეხდა, რადგან ისტორიამ მისი შვილები განსაცდელს მიაჩვია. ქართველებმა არაბ მუსლიმთა გამოჩენამდე სპარსელებისა და ბერძნებისაგან არანაკლები ვაება იწვნიეს. ის კი არა, ისტორიკოს ბარათაშვილის რწმუნებით, მაჰმადიან არაბთა ფანატიზმი შედარებით ასატანი იყო, ვიდრე ცეცხლთაყვანისმცემელთა ფანატიზმი და უფრო გასაძლისი, ვიდრე ქრისტიანი ბერძნებისა“.

თურქ-სელჩუკთა შემოსევა აღფარსლანისა და მისი შვილის მელიქ-შაჰის წინამძღოლობით ქვეყნისთვის უფრო გამანადგურებელი გახლდათ და ასევე საშიში ქრისტიანული რწმენის სიწმინდისა და ზნეობრიობისათვის. ამ შემოსევებისას თურქების სისასტიკეზე ჩვენ ზემოთ უკვე ვისაუბრეთ. მათ მიერ მიყენებული ჭრილობები სწრაფად მოშუშდა ამის შემდეგ ქართული სამეფოს მიერ მიღწეული პოლიტიკური ძლიერების წყალობით, მაგრამ, როგორც უკვე ითქვა, თამარ მეფის გარდაცვალების შემდეგ საქართველოს საშინელი უბედურებები დაატყდა, რის გამოც ძალა არ შესწევდა ზნეობრივ, გონებრივ და ეკონომიკურ სფეროში მიღწეული წარმატებები განევრცო.

თავდაპირველად მონღოლები, შემდეგ სპარსელები და თურქები ყოველი მხრიდან გარს ერტყმიან საქართველოს, უზარმაზარ, სისხლმომწყურებულ ურდობად მოისწრაფიან, სარგებლობენ შინაურ აშლილობათა და უთანხმოებათა შედეგად მისი დაუძლურებით და ცეცხლითა და მახვილით იმორჩილებენ. მტრები მხოლოდ გაჩანაგებასა და ძარცვას როდი სჯერდებიან, კიდევ უფრო ისწრაფვიან პროზელიტიზმი გააძლიერონ, საქართველოსა და მის მიერ გაქრისტიანებული კავკასიის მკვიდრნი გამაჰმადიანონ.

მონღოლები დიდხანს არ ბატონობდნენ საქართველოში. თემურ-ლენგი მოკლეს და მისი სამეფო დაიშალა. ამასთან უნდა შევნიშნოთ, რომ მონღოლები გამოირჩეოდნენ უწესრიგობით, კმაყოფილებას ძარცვის წყურვილი და ნგრევის ჟინი უფრო ჰკვრიდათ, და ეს არც ისე დამღუპველად აისახებოდა ქრისტიანობაზე. დაპყრობილ

ხალხებს მაჰმადიანობას თავს რომ მოახვედრდნენ, მის განმტკიცებაზე აღარ ზრუნავდნენ, სისტემატურად, გაცნობიერებულად და დაჟინებით არ ცდილობდნენ, პროზელიტური მისწრაფებების გაღრმავებას, არც შეეძლოთ ამის გაკეთება. ერთ ქვეყანას რომ დაიპყრობდნენ, სწრაფად გადადიოდნენ სხვაგან, უკან ნანგრევებსა და განადგურების კვალს ტოვებდნენ. ისინი ფრიად გაცნობიერებულად მოქმედებდნენ და დასახული ჰქონდათ ერთი მიზანი – საქართველოს დაპყრობა და აქ ყოველივე იმის განადგურება, რასაც კი ქრისტიანობის ანაბეჭდი ან კვალი ეტყობოდა.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ქართველების მიმართ სპარსელებისა და თურქების მტრული დამოკიდებულება იმ დროიდან გამძაფრდა, რაც ქართველთა მეფეებმა კავშირისა და მფარველობის ძებნა დაიწყეს რუსეთის მართლმადიდებლურ სახელმწიფოსთან. საქართველო ცდილობდა, მაჰმადიანთაგან თავი დაეღწია და დაკავშირებოდა ქრისტიანულ, მათდამი (მაჰმადიანებისადმი) მტრულად განწყობილ სახელმწიფოს, რომელიც მათთვის უფრო და უფრო საშიში ხდებოდა. ამის პატიება არც თურქეთს და არც სპარსეთს შეეძლო, ეს ვითარება კი საქართველოსთვის საზარელ უბედურებათა წყაროდ იქცა თითქმის 400 წელიწადის განმავლობაში. მაჰმადიანური სახელმწიფოები ამ დროიდან საქართველოს წინააღმდეგ ცნობილი მკაცრად განსაზღვრული გეგმის მიხედვით მოქმედებდნენ. სპარს შაჰთაგან ზოგი (შაჰ-აბასი) იფიცებოდა, რომ მახვილს მანამდე არ ჩააგებდა, სანამ მთელი საქართველო არ გამაჰმადიანდებოდა. საქართველოს მიმართ მათ ქმედებას განაპირობებდა არა უბრალოდ ძარცვისა და ნგრევის ჟინი, ისინი გულგრილნი არ იყვნენ რელიგიური თვალსაზრისით, ჰქონდათ ღრმად მოფიქრებული გეგმა – გაემაჰმადიანებინათ საქართველო და დაექვემდებარებინათ თავიანთი რელიგიური და პოლიტიკური გავლენისათვის. ამ მიზნის მისაღწევად იყენებდნენ ყოველგვარ საშუალებას: მოტყუებას, ძალადობას, სისხლის შერევას, სპარსეთისა და თურქეთის პროვინციებში ქართველი ხალხის გადასახლებას, საქართველოს თავისუფალი მიწების კოლონიზაციას მაჰმადიანების მიერ და ა.შ.

საქართველოზე თურქების ან სპარსელების ყოველი თავდასხმისას ნადგურდებოდა ქალაქები და მათთან

ერთად ეკლესიები. სხვა ქალაქებზე რომ არაფერი ვთქვათ, თბილისი მტრებმა 29-ჯერ თითქმის ძირფესვიანად დაანგრეს. სპარსელებისა და თურქების კელური ურდოები ცეცხლითა და მახვილით გადადიოდნენ თბილისის გამაგრებულ კედლებზე და სპობდნენ მისი შენობების სილამაზეს, ანგრევდნენ ეკლესიებსა და სასახლეებს. 1795 წლის უკანასკნელმა ნგრევამ თბილისს იერი ისე დაუმაზინჯა, აღდგენის დროს ბევრი ქრისტიანული წმიდა ადგილის დანიშნულების ამოცნობა გაძნელდა. მტრები ცდილობდნენ, მართლმადიდებლობის შუქი პირველ რიგში იმ ადგილებში ჩაეჭროთ, სადაც ენთო, ყველაფერს ანათებდა და ათობდა ირგვლივ. შესანიშნავად ესმოდათ, რა ზნეობრივი ძალა ჰქონდა მონასტრებს; ასევე იცოდნენ, რომ მონასტრებთან არსებობდა საუკეთესო სასულიერო-სასწავლო დაწესებულებები, სადაც ქართველები ჭეშმარიტ ქრისტიანულ განათლებას დებულობდნენ. ამიტომ, ქრისტიანობა ძირშივე რომ მოესპოთ, პირველ რიგში მკრეხელურად შემშუსვრელ ხელს აღმართავდნენ ქართველების ქრისტიანული ცხოვრებისა და ეროვნული თვითმყოფადობის ამ ცოცხალ და უხვ წყაროზე. უფლის ტაძრების გამოცარიელებით, ნგრევით და შებილწვით, ხატების ძვირფასი პერანგებისგან განძარცვით, ფეხქვეშ მათი გაქეღვით მაჰმადიანი დამპყრობლები ცდილობდნენ, მართლმადიდებელ ქართველთა თვალში ამ მართლმადიდებლურ სიწმიდეთა მნიშვნელობა და ძალა დაემცირებინათ და ამით მათთვის წინაპართა რწმენისადმი გულგრილობა ჩაენერგათ. ასეთი გზით უნდოდათ ნიადაგი მოემზადებინათ ქართველი ხალხის ისლამზე გადასახველად. ამიტომ შემოსევებისას მარტო თვითონ კი არ ცდილობდნენ ეძარცვათ და ენგრიათ ეკლესიები, შეებილწათ ხატები და საერთოდ ეღვენათ ქართველები რწმენის გამო, არამედ მსგავსი საქციელისკენ უბიძგებდნენ საქართველოს მეზობელ ხალხებსაც. უფლის საკურთხეველის მსახურებს ხოცავდნენ. დავით გარეჯის საფანეში – ამ ქართულ სიწმიდეში – წმ. აღდგომის დღეს შაჰ-აბასმა 6000 ბერი დახოცა. კახეთის ქალთა მონასტერში თემურ-ლენგმა ყველა მონაზონი გაანადგურა, რის შემდეგ მონასტერი მამათა მონასტრად გადაკეთდა. სომეხ ისტორიკოს კირაკოს განძაკეცის მოწმობით, მაჰმადიანი დამპყრობლები ყოველი კარის ზღურბლზე ჯვარს აჭედებდნენ, რომ შემსვლელსა და გამომსვლელს

ფეხით გაექელა. განსაკუთრებულად თაყვანსაცემი ხატები მაჰმადიანებს თან მიჰქონდათ. ივერიის ღმრთისმშობლის ხატის შესახებ ცნობილია, რომ იგი სპარსელებს ორჯერ ჩაუვარდათ ხელში, ორჯერვე საქართველოში დაბრუნდა და ამჟამად გელათის მონასტერშია. ამგვარივე ტყვეობა გამოიარა ანევის, ანჩისხატისა და სხვა მრავალმა ხატმა.

სპარსელები განსაკუთრებით საეკლესიო წიგნებს ღვენიდნენ. მათ კარგად ესმოდათ, რომ საეკლესიო ლიტურგიკული წიგნები მეტად საჭირო იყო საეკლესიო ღვთისმსახურებისთვის და ამიტომ მონღოლებით ცდილობდნენ, გაენადგურებინათ ისინი, ან თავიანთ ქვეყანაში გაეტანათ. წიგნების იმდროინდელი გავრცელების ხერხების სიმწირის, მათი გადაწერის სირთულის გამო, ვინაიდან წიგნის ბეჭდვის ხელოვნება ჯერ კიდევ არ იყო ცნობილი, წიგნების დაკარგვა უადრესად მნიშვნელოვან დაბრკოლებას უქმნიდა ქართულ ეკლესიას, მით უმეტეს, რომ იმ ხანებში სამწიგნობრო მოღვაწეობის ცენტრები იყო მონასტრები, რომელთა მოსახლეები – წიგნის საქმის მუშაკები – ათასობით იხოცებოდნენ სავანეების ძარცვისა და ნგრევისას. თემურმა საქართველოზე თავდასხმისას ბრძანა, ცეცხლისთვის მიეცათ იმ დროისთვის უმდიდრესი ბიბლიოთეკა ბარათაშვილებისა. რაც კი ცეცხლს გადაურჩებოდა, ქრისტეს ეკლესიის მტრები ჩვეულებრივ თავიანთ ქვეყნებში ეზიდებოდნენ. ისტორიკოსების მიხედვით, თემურის დედაქალაქ სამარყანდში დღევანდლამდე ინახება მისი ურდოების ნაძარცვი ქართული წიგნები. ქართული მატიანე უამრავ ცნობას გვაწვდის ამ წიგნების „დატყვევებათა“ შესახებ. ბარბაროსების ხელყოფისაგან გადარჩენილი ქართული ხელნაწერი წიგნების არშიებზე არის საგულისხმო მინაწერები იმის შესახებ, თუ ყოველი მათგანი რამდენჯერ დაატყვევეს და რა ხერხებით დაიხსნეს ტყვეობიდან.

საქართველოზე თავსხმისას და გაჩანაგებისას მაჰმადიანი მმართველები ქართველების გასამაჰმადიანებლად ძალისმიერ მეთოდებს ყოველთვის როლი იყენებდნენ. მიზეზი ერთი მხრივ ის გახლდათ, რომ დამპყრობლები მრავალსაუკუნოვანი გამოცდილებით დარწმუნდნენ, ქართველები სარწმუნოებისა და ეროვნულობის დაცვისას უმაგალითო მამაცობასა და თავგანწირვას ავლენდნენ, რის შედეგადაც მტრები მიზანს ვერ აღწევდნენ; მეორე მხრივ მათ ეშინოდათ, ისლამის გავრცელების

საქმეში რეპრესიული ზომების გამოყენებით რუსეთის მართლმადიდებელ სახელმწიფოსთან საქართველოს შეერთება არ დაეჩქარებინათ. ამას გარდა, გამოცდილებით ისიც იცოდნენ, რომ ძალისმიერ მეთოდებს მაჰმადიანთათვის სასურველი შედეგები არ მოჰქონდა საქართველოში. ამიტომ სპარსელები და თურქები უმეტესად მოფერებითა და საჩუქრებით მოქმედებდნენ. გარკვეული პოზიციების დაკავების შემდეგ ცდილობდნენ, ამგვარად მიეზიდათ მოსახლეობა და ამ გზით ავრცელებდნენ მუსულმანობას. ასე მოქმედებდნენ თურქები აჭარაში.

ამგვარივე პოლიტიკას ახორციელებდნენ სპარსეთის შაჰები აღმოსავლეთ საქართველოში. როცა შაჰ-აბას I კახეთს თავს დაესხა, ყველა დატყვევებულ კახელს საჩუქრები დაურიგა და გაათავისუფლა. ამ ხერხით მოსახლეობის მიმზრობას ცდილობდა და ხშირად მიზანსაც აღწევდა. შაჰ-აბასის მეორე შემოსევის დროს კახელები იმ იმედით, რომ ის მათ მიმართ აღრინდელ გულმომწყალებას გამოიჩინდა, არც წინააღმდეგობა გაუწიეს და საზღვრებიც არ გაამაგრეს. ასევე მოხდა ქართლშიც. ქართული „ქრონიკები“ შენიშნავენ, რომ ვინმე აჯი-ალიხანი ქრისტიანებს საჩუქრებითა და დაპირებებით აღებინებდა მაჰმადიანობას. რა თქმა უნდა, მაჰმადიანი ფანატიკოსები ამ ზომებს ვერ დასჯერდებოდნენ და არ შეეძლოთ, ძალისმიერი ზომებისთვისაც არ მიემართათ. საერთოდ, როგორც თემური თავის დებულებებში აღნიშნავს, მაჰმადიანი მმართველები ცდილობდნენ, ხალხი „შიშსა და იმედს“ შორის ჰყოლოდათ. მაგრამ ამასთანვე ისიც უნდა შევნიშნოთ, რომ ისლამიზმის პროპაგანდის საქმეში ძალისმიერი ზომები ორგვარი იყო: ირიბი და პირდაპირი. ირიბი ზომების მიხედვით მაჰმადიანები პირდაპირ და აშკარად არ მოქმედებდნენ თავიანთი სარწმუნოების გავრცელებისას, არ აიძულებდნენ ქართველებს მაჰმადიანობის მიღებას და ამისთვის არ იყენებდნენ ტანჯვა-წამებას, მათ სხვადასხვა დამამცირებელი ხერხით აიძულებდნენ გამხდარიყვნენ პროზელიტები. საერთოდ, თანამორწმუნეებისთვის უპირატესობის მინიჭებით, მათთვის მფარველობის გაწევითა და ქრისტიანების უფლებების შეზღუდვით ცდილობდნენ, ხალხის თვალში თავიანთი სარწმუნოება აემადლებინათ. ქართველების სიცოცხლე და ქონება არასოდეს ყოფილა სრულიად უსაფრთხო და დაცული. ზოგიერთ ხანს

(მაგალითად კახეთის მმართველ ბეჟან-ხანს) ასეთი წესი ჰქონდა: თუ კახელი ლეკს ან თათარს მოკლავდა, სჯიდნენ, კლავდნენ და ამბობდნენ: „გიაურმა არ უნდა მოკლას მუსულმანი“, ხოლო თუ თათარი კახელს მოკლავდა, მკვლელს არ ერჩოდნენ, რადგან მათი აზრით „ასე იყო საჭირო“. შაჰ-აბას I-მა ლეკებს კახელების გაჟლეტა უბრძანა და ამის გამო ჯილდოს და მფარველობას შეჰპირდა. ქართველ მეფეთა სიცოცხლე და მმართველობა შაჰის განწყობილებაზე განვლიდა დამოკიდებული, შერყეული იყო ქართული სამართლის საფუძვლები, შაჰის წყალობა ყოველგვარი სამართლის ერთადერთ წყაროდ იქცა. აქვე საჭიროა შევნიშნოთ, რომ თურქები, რომელთა გავლენის ქვეშ დასავლეთი საქართველო იმყოფებოდა, მეტი შემწყნარებლობით გამოირჩეოდნენ, ვიდრე სპარსელები. თურქების რელიგიური სიძულვილი ხშირად უფრო ძლიერ ატყდებოდა მათივე ერეტიკოსებს (შიიტებს), ვიდრე მართლმადიდებელ ქართველებს.

რაოდენ ზღუდავდნენ მაჰმადიანები მოხარკე ქრისტიანთა უფლებებს, ჩანს მოხარკეთა ვალდებულებების შესახებ ომარის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებებიდან, რომელთა შეუსრულებლობას დამნაშავეთა სიცოცხლე და ქონება ეწირებოდა. ეს გადაწყვეტილებები განაწესებდა: არ აშენებულყო ახალი ტაძრები, არ აღდგენილიყო დანგრეულები, განსაკუთრებული პატივით მოპყრობდნენ მაჰმადიანებს, მათთვის თავიანთი ადგილები დაეთმოთ, არ გაეყიდათ ღვინო და არ დაეღიათ საზოგადოებაში, დაკრძალვის დროს მოთქმით არ დაეტირათ მიცვალებული და ა.შ. საზოგადოებრივი და კერძო შენობების აგების დროს დაეცვათ დადგენილი მცირე ზომები; ქრისტიანები ასევე ვალდებული იყვნენ, თავიანთი სახლები მუსულმანთა სახლებზე

მაღალი არ აეგოთ. აკრძალული ჰქონდათ მდიდრული პროცესიები, ზარების რეკვა, ფსალმუნთა გალობა და ა.შ. ყოველ მუსლიმს უფლება ეძლეოდა ამ გადაწყვეტილებათა დამრღვევი მოეკლა, ამასთან, მკვლელობისთვის დამნაშავე პასუხს არ აგებდა.

როცა ეს გადაწყვეტილებები ქრისტიანობასთან მაჰმადიანობის დამოკიდებულების დასახასიათებლად მოგვყავს, ჯიუტად არ ვიჩემებთ, თითქოს მაჰმადიან კანონმდებელთა ყველა განჩინება ზუსტად სრულდებოდა საქართველოში. პირიქით, საფუძველი გვაქვს ვიფიქროთ, რომ განჩინებებს არა მარტო ქართველები არ ასრულებდნენ, არამედ მაჰმადიანთა ხელისუფლებაც ვერ ბედავდა, ისინი ზედმიწევნით აღესრულებინათ. მაშინ, როცა უკვე გამუსულმანებულ თათრებს ყველგან სისრულეში მოჰყავდათ ნოვრუზის ბრძანებები, – ეკლესიების ნგრევისა თუ ქრისტიანთა ძარცვისა და წინადაცვეთის შესახებ, ქართველები იყვნენ ერთადერთნი, რომლებიც ძალდატანებით არ იცვლიდნენ რწმენას, მხოლოდ ქართულ ეკლესიებს არ ეხებოდა საყოველთაო განადგურება და ნგრევა. მიზეზი სტეფანოზ ორბელიანის სიტყვით იყო ის, რომ „უმაღლესი მხედარმთავრები ქართველ მთავართა შიშით თათრებს ეკლესიების დანგრევას უკრძალავდნენ“. დანგრეული ეკლესიები ყოველთვის შეუფერხებლად ახლდებოდა, ხოლო ახლები საჭიროების მიხედვით შენდებოდა, მშვიდობიან დროს ეკლესიის ყველა წეს-ჩვეულება დაუბრკოლებლად სრულდებოდა. ერთი სიტყვით, მაჰმადიანები საქართველოში აშკარად ვერასოდეს ბედავდნენ ქრისტიანთა უფლებების შეზღუდვას.

რუსული ენიდან თარგმნა
ზურაბ თორიამ



„შეუსვენებლად რბის ბედაური“...



დიმიტრი ბაჭყალას ძე ზვიადური („მგელათ“ მამიშვილობა) დაიბადა დუშეთის რაიონის შატილის საბჭოში შემავალ სოფელ ანდაქში, 1932 წელს. მამა და უფროსი ძმა – ხვთისო, სამამულო ომში დაიკარგნენ. დედა, ნანა ბაისერის ასული, მშობიარობას გადაჰყვა და დიმიტრი სამი წლისა დაობლდა. აი, რას მიყვებოდა დედაჩემი ძილა: „დედა რომ მოგვიკვდა, დავრჩით სამნი: მე – შვიდი წლისა, ტუჩა – ხუთის, დიმიტრი – სამის. ტუჩას ხელს ჩაკვიდებდი, დიმიტრის კისერზე გადავისვამდი და ასე ვატარებდი ეცოს ყანებში სამკალ-სათიბზე...“

ბევრი გაჭირვება გამოიარეს და-ძმებმა, მაგრამ გაიზარდნენ და ხალხში რჩეულებიც გახდნენ. ბიძაჩემი დიმიტრი რუსთავეში, ციანმარილებში მუშაობდა. მრავალი ჯილდო მიუღია. რუსთავეის გაზეთ „ქიმიკოსში“ ბეჭდავდა ლექსებს, ჩანახატებსა და დღიურებს.

დიმიტრი ზვიადური უახლოესი მეგობარი იყო პოეტ გაბრიელ ჯაბუშანურისა. მისი დახმარებით გაიცნო დიდი პოეტი გიორგი ლეონიძე. სწორედ მათი ხელშეწყობით სწავლობდა 1966-72 წლებში თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტზე (სალამოს განყოფილება). „დიმიტრი, შენ სულთ პოეტი ხარ!“ – მიუწერია მისი ლექსებისათვის ჟურნალისტ ვანო ცინცაძეს.

დიმიტრი ზვიადურმა ამ ცხოვრებაში კაცური სახელითა და პოეტური სულით იარა. ბევრი დარ-ავდარი გადაუღია მის სულს, ობლად დარჩენილან მისი ნაწერებიც. სამზეოს კი 1994 წელს გამოეთხოვა. უცნაური ბედისწერით, დედის საფლავზე დასაწერი სტრიქონი, მისივე სამარის ეპიტაფიად იქცა:

„მზეო, გაათბე ეს ბორცვი ოღონდ –
ამ მიწის ერთი ციცქნა ჭრილობა,
სხივს ნუ მოაკლებ სამარეს ობოლს
და გაზაფხულზე ვარდთა შლილობას...“

დიმიტრი ზვიადურს ჰყავს მეუღლე – ნუნუ ფავლენიშვილი და ქალიშვილი თინათინ ზვიადური.

მურღვა არდოტელი

* * *

დამნავლა შენმა წყურვილმა,
შენმა შორიდან ცქერამა.
შენთა დალალთა სურნელის
ჩემამდე ვერ მოღენამა.
შენმა თვალების ბრიალმა
მომსპო და გამავერანა.
„მიყვარხარ“, ფიცით მითქვია,
ვაჟაის სულის ღხენამა“.

* * *

„მოკლეა ესე სოფელი“,
მეც ვარ დასტური ამისა.
რამეთუ არ გარდუვლია,
მარადისობა ღამისა.
რომ ქარ-წვიმები წაშლიან
გეშს ჩვენი ნატერფალისას,
ჩაიქროლებენ დღეები,
ვით მაყრიონი ქალისა.

* * *

სხვა რამ ამქვეყნად არ მინატრია,
შევღალადებდი ერთს მუდამ ზეცას –
გავიკურნავდი მრავალ ნატყვიარს,
ოღონდ შაირის ქურუმად ვეცან.

* * *

წარსულ დღეთაგან არ რჩება ნავლიც,
დროს, დასამიწარს, სიყრმე თან მიაქვს.
ჩვენ ერთხელ ყველას გაგვიდის ყავლი –
ზოგს ნაადრევად, ზოგს – უფრო გვიან.
...ბოლოსდა ვამჩნევთ გზებს
ფუჭად გავლილთ,
რასაც უსაზღვრო ტკივილი ჰქვია.

დადგება ის დრო

დადგება ის დრო, მე ვით ფირალი
ოდესმე სამზირს დაგელოდები,
ვერ დამაბრკოლებს შმაგი მდინარე,
ვერც უსიერი ტყე და ლოდები.
და იმ მხარეში წაგიყვან, სადაც
მთებს ახვევიათ ჩალმები ნისლის,
ჩვენ იქ ვიცხოვრებთ სრულიად სადად –
პატარა ქოხი გვექნება ისლის.
იქ სადაც ორბნი ლაჟვარდს სერავენ,
ხან კი ქარები დაქრიან მქისე.
სადაც ხარჯიხვი, მოყელყელავე,
საციკროდ შურთხის გალობას ისმენს.
ზღაპრული მთების ჯადო-ბუნება
ვიცი, აგავსებს უშრეტე ვნებით
და სამსხვერპლოზე მწველი ცდუნება
უმანკობას მოიტანს ნებით.

მეგობართ ხსოვნას

მძიმე ცხოვრების გზა ეკლიანი
განვკლე და მაინც არაფერს ვნანობ.
არ მიძებნია ქვეყნად ტიარა,
თქვენს ნაკვალევს კი დავეძებ, ძმანო.
დუმს ახლა ბაგე ბევრი თქვენგანის,
დრო კი ტირანი თავის გზით მიქრის,
გაქრნენ ბავშვობის ტკბილნი შევბანი
და თმებში უხმოდ შემოდის ფიფქი.
ვიცი, სიცოცხლე არის მირაჟი,
წარმომავლობას არ ვჩივი მხოლოდ,
რადგან ნაგზაურს ჩვენი წინაპრის
დაემგვანება ჩვენი გზაც ბოლოს.
მიტომ დგებიან წამები მძაფრი,
მთანგავს ვარამი დაუსრულებლივ.
ვხედავ, მიჰქრიან გაშლილი აფრით
დღეები – თეთრი ბედაურები.
და მე – სამზეოს სიცოცხლის მძევალს
(ო, უთქვენობა ძნელია, ერთობ)
მანამ წყვდიადის წიაღში შევალ,
მწადს, თქვენი ხსოვნის
კანდელად ვენტო.

მთები

ქედებს არშიას ავლებს ყორანი,
ნისლით პირბადე ჩამონაბურვს.
ქარიშხლით სახენაამბორალი
ელავს მყინვარი – მწვერვალთ საყურე.
სისინებს ქარი და უფსკრულიდან
მესმის მომსკლარი ლოდის ჯახანი.
ამონატყორცნი კლდეთა გულიდან
შავი მდინარის ბორგავს ფაფარი.
მარადისობის ღვანან ზიარნი
(სივრცეს არ სცნობენ,
როგორც ჩვენ – დროთა)
ეს მწვერვალები თეთრჩალმნიანი
ზე აზიდულნი ლაჟვარდის კოცნად.
და ვდგავარ ასე სმენადქცეული,
გარს მახვევია დიდრონი მთები,
თან ძალა მიპყრობს რაღაც გრძნეული,
ერთად მომგვრელი დარდის და შვების.

დადგება წამი

უკვდავებათა ტოლო,
დიდო სიმღერავ, მოდი!
ზომ უნდა ჰქონდეს ბოლო,
დაუსრულებლივ ლოდინს?
თორემ დადგება წამი
ქვეყნად წამშლელი ზღვართა.
მარადიული ღამის
რომ დაგვაფაროს კალთა.
არარაობის ფარდა
დახშავს სამზეოს მხარეს,
სიცარიელის გარდა
სულს იქ ვინ შეიწყნარებს.

* * *

ნაშუალამევს გაგავლიძებს ფიქრი
წვეული,
დაგეუფლება საოცარი, ლამაზი სევდა.
მუზების ღმერთი უჩინარი და უსხეულო
შენს სასთუმალთან რიჟარაჟამდე
უძრავად დგება.
და შემოდგომის სევდიანი წვიმა მტირალი
ფანჯრის მინებზე მოწანწკარებს
ოდნავ ხმაურით.
მიიზღაზნება უნაპირო ჟამთა მდინარე,
გულგრილი კაცთა ყოფნისა და
აურზაურის.

* * *

მამცნეთ, რა იქნა ის ჟრუანტელი
იმ სიყვარულის უმანკო დღეთა?!
სად ვუდარაჯო მერცხლებს გაფრენილთ,
მიმოფანტულებს მთათა და ველთა.
სხვა არაფერი, მხოლოდ ვიწოდე
მისთვის, მე მარად გულით მხურვალთ,
სადაც ბავშვობის დღენი მიხმობენ
და ცრემლიანი ქვის სასთუმალი.

ელეგია

როცა მკვდართა მზე აავარვარებს
მაღალ მწვერვალებს მეწამულ ფერით,
დაიბინდება შენი სამარე,
ზედ დააწვება სიჩუმე ბნელი.
სუფევს ღუმილი გულთა მზარავი,
მთები აფრებად შავ ნისლებს შლიან,
არსად ეხია და არც კარავი,
რომ მონადირეს ფარავდეს გვიანს.
ვდგავარ და მგვემენ ფიქრები მქისე,
უკუნს მთვლემარეს ვერ ატანს თვალი,
შორ მოგონებებს მიველტვი ისევ,
ვაგლახ, ცხოვრება სავსეა შარით.
შენ კი აქ წევხარ, ქალო ნათია,
ნისლთა, მთათა და ხორშაკთა მხარეს,
შენს შეხავსებულ ეპიტაფიას
ნანას უმღერის ლემადის ქარი.

*P.S. ბიძა დიმიტრის ეს ლექსი მიუძღვნია
კურეუტთ ნათია დაიაურისთვის. ნათიას
ძალიან ჰყვარებია ბიძა დიმიტრი.
ერთ დღეს მის სათხოვნად სასძლით
მისულა ბიძა. მამისა ზღმა თავის
ნაფიქრალზე უარი უთხრა ნათიას.
სასოწარკვეთილმა ქალმა თოფი დაიკა
მკერდში. სულთმობრძავი ნათია ბიძაჩემს
ზელში აუყვანია, მას კი უთქვამს –
„შენთვის ვკვდებიო...“
(მურღვა არდოტელი)*

* * *

თრთოლვით ვიგონებ იმ წამებს, ქალილ,
ულრუბლო ზეცას ეკიდა მთვარე...
საუკუნეთა მეგზური მტკვარი
შესდუღუნებდა მღუმარე ღამეს.
ვის გაუთენდა სიცოცხლის გზაზე,
ვის აუძღერე სიცოცხლის ქნარი,
ვის დააფერფლე ეგ სილამაზე,
ან ვის მოედო სიამის ალი?
გული კვლავ გიხმობს,

თვალი შენ გეძებს
და უღიმღამო მიქრიან წლები;
ბერწი სიცოცხლე მკილია ყელზე,
ვით სახრჩობელას დახრული ძვლები.

* * *

რად მიმზერ ასე, ჩემგან რას ელი,
რად გაქვს თვალები კაეშნიანი.
რად გერიდება ფიქრის გამხელის –
შენთა ვარამთა მყო მეც ზიარი.
ვიცი, ცხოვრება მკაცრია, კარგო,
(მოგონებანი ქრებიან გუნდად),
ეგებ, გაფრენილ სიყრმეზე დარდობ,
მაგრამ ის აღარ დაგებრუნდება.
ო, რომ ძალმიძდეს იმ პირველყოფილ
უძანკობას დაგებრუნებდი
და იბრუნებდნენ გარეშე შფოთის
აღსასრულამდე ჩვენი გულები.
მაგრამ მძულს, როცა ვადგავარ ბილიკს,
სხვათა ბინძური ფეხით გათელილს...
ჩემი გზით წავალ, ეულად ვივლი
და მომიტევენ არსთა გამჩენი.

* * *

ვხედავ, დრო მიდის, ამინდი
უფრო და უფრო ავდება.
ჩემი სიცოცხლის ცისკარი
კი აღარ ბრწყინავს, შავდება,
რომ ჩემი ყანის ჯეჯილი
ვერასდროს დათავთავდება.
ხვალ უარესიც არ მეღის
ვინ დამიდგება თავდებად?
მოკლელა მრჩება სავალი
და ისიც გამითავდება.
ჯერ კი აქა ვარ, სამზეოს
ისევ თენდება, ღამდება.
რის ძალით, ვისი წყალობით,
არ ვიცი, მაგვიანდება.

ჯირო

დრო – ისტორია კვალსისხლიანი,
კაცთა ცხოვრებას რომ ასვამს ღამღას.
მრავლად დაემხნენ დინასტიანი,
მან კი არასდროს არ იცის ღაღლა.

დრო – უძლეველი სული ტიტანის
და დრო მკურნალი ყველა იარის.
დრო – სამსხვერპლოზე სულის მიტანის
იგივ მოკვდავთა ყოფნის ზიარის.

ო, მას არ აკრთობს გრიგალთ ხმაური,
ვერ ელვარება პირბასრი ხმალის.
შეუსვენებლად რბის ბედაური
მისი და მაინც არა სჩანს კვალი.

აზრები

სხვის ტყუილს ის იოლად იჯერებს, ვინც თავად არასოდეს ტყუის.

მკვდრებს ფიზიკურად ვერავინ დასჯის.

ოხვრა მხოლოდ უძლურთა და მწირთა ხვედრია.

გაბრიელ ჯაბუშანურის წერილები დიმიტრი ზვიადაურს

ძმაო დიმიტრი!

შენი წერილი მივიღე. ჯიბლაძესთან ვიყავით, მაგრამ რაიმე დამატებით ჩარიცხვაზე ლაპარაკი ზედმეტი აღმოჩნდა. ვრცელი განცხადება შევიტანეთ, ყოველი ჩვენი მდგომარეობა აუხსენით, მაგრამ ყველაფერი ამაო გამოდგა. ახლა ერთი იმედიღაა: ის ხევსურები, რომლებიც ქულათა უკმარისობის გამო უმაღლეს სასწავლებლებში დასწრებულზე ვერ ჩაირიცხნენ, უნდა კეცალოთ და დაუსწრებელზე მოვაწყოთ. უნივერსიტეტის რექტორი ხარაძე და ჩხიკვიშვილიც (პუშკინის სახ. პედ.-ინ-ტი) პრინციპულად თანახმა არიან, რომ ხევსურები დაუსწრებელზე ჩაირიცხონ, თუ ამას ჯიბლაძეც დაეთანხმება. ახლა გოგლა ლეონიძე ქალაქში არაა. ჩამოვა 5 სექტემბერს. აი, მაშინ დავწერთ მიმართვა-თხოვნას ამის თაობაზე და გოგლა ხელს მოაწერს, როგორც საშეფო კომისიის თავ-რე. წერილის მიღებისთანავე მაცნობე შენი მამისახელი.

პატივისცემით: გაბრიელ ჯაბუშანური
31.VIII.65. თბილისი

ძმაო დიმიტრი!

დიდი სიყვარულით მოგიკითხავ და ყოველ კეთილს გისურვებ ცხოვრებაში.

საქმე დაუსწრებელზე ჩარიცხვის თაობაზე ძველებურადაა და ტაატით მიდის. ხან ლეონიძე და ხან რექტორები არ იყვნენ აქ. ამასწინათ მე და გოგოჭური ვიყავით ჯიბლაძის მოადგილესთან. იქ გვითხრეს რომ ომარ არაბული სიაში ვნახეთო. გავიქეციტ ჩხიკვიშვილთან. ცივი წყალი გადაგვასხა. გავიქეციტ ისევ კომიტეტში. რაღაც გაუგებრობააო. მაინც დაგვპირდნენ: ამ ორ ხევსურს (ომარს და ერთ სხვა ხევსურ ქალს) დაუსწრებელზე ჩავარიცხვინებთო. ეს პუშკინში. ახლა მთავარი სიმაგრე დაგვჩა აუღებელი – უნივერსიტეტი. იქ შენ, შალიკო ქიბიშაური და მგონი ერთი სხვა გვეყავხართ მოსაწყობი. იმავე ხანებში მე საავადმყოფოში მომიხდა დაწოლა (ისევ გული მიწყალეებს საქმეს სმისა და თამბაქოს მიზეზით). წასულ ორშაბათს დავწექი. წინა დღეს მე და გოგოჭური შეეთანხმდით, რომ თუ მე საავადმყოფოში დამაწვენდნენ, მაშინ დავითი იბრძოლებდა თქვენს საქმეზე. ალბათ მალე რამეს გამაგებინებს. საერთოდ გოგოჭური მაგრად ცდილობს ხევსურებისთვის მოგწერ კიდევ.

შენი წერილი მივიღე. ბოდიში, რომ შინ არ დაგხვდი, შენ როცა ჩემთან მოხვედი. ნოემბრის დღესასწაულების დროს ჩვენი შეხვედრა კი ჩაიშალა. რა ვუყოთ, როგორც ხედავ, ასე მოეწყო ჩვენი საქმე. სხვა დროს იყოს. თუნდაც მაისის დღესასწაულების დროს.

იყავი კარგად! შენი: გაბრიელ ჯაბუშანური
23 ოქტომბერი 1965 წელი. თბილისი.



ასტრიდ ლინდგრენის სახელობის პრემიის ახალი ლაურეატი

ასტრიდ ლინდგრენის სახელობის პრემიის მორიგი ლაურეატი გახდა არგენტინელი ავტორი და ილუსტრატორი მარისოლ მისენტა, რომელიც ასევე ცნობილია ფსევდონიმით ისოლი.

პრემიის პრეტენდენტი 207 ავტორი და ილუსტრატორი იყო მსოფლიოს 67 ქვეყნიდან. ჟიურის შეფასებით, მისენტას ნამუშევრები სავსეა ენერგიით და მკვეთრი ემოციებით. მან შეძლო ცხოვრების მუქი მხარეებიც კი იუმორით და მარტივად გადმოეცა.

პრემიის გადაცემის საზეიმო ცერემონიალი 2013 წლის 27 მაისს სტოკჰოლმში გაიმართება.

შვედი მწერლის, ასტრიდ ანა ემილია ლინდგრენის სახელობის პრემია მისი გარდაცვალების წელს (2002) დაწესდა. ლინდგრენს არაერთი ცნობილი საბავშვო წიგნი და ფილმის სცენარი ეკუთვნის.

ტალღის ქაფი¹

(ჩეზარე პავეზეს თხზულებებიდან
„საუბრები ლეეკოსთან“)

(საუბრობენ საპფო² და
ბრიტომარტისი³)

საპფო: ერთფეროვნებაა აქ, ბრიტომარტის. ერთფეროვანია ზღვა. შენ ღიღი ხანია აქ ბინადრობ. ნუთუ არ გწყინდება?

ბრიტომარტისი: ვიცი, ის დრო გერჩია, როდესაც მოკვდავი იყავი. გეცოტავებათ მოკვდავებს აქაფებულ ტალღად გადაიქცეთ. თუმცა კი სწორედ ამგვარ სიკვდილს ეძებთ.⁴ შენ რად ესწრაფვოდი მას?

საპფო: არ ვიცოდი, ამგვარი თუ იყო. მეგონა, გადავეშვებოდი ზღვაში და ამით ყველაფერი დასრულდებოდა, სურვილი, მღელვარება და შფოთვა დაცხრებოდა. ზღვა ყოველივეს ნთქავს, ზღვა ყოველივეს ანადგურებს-მეთქი, ვფიქრობდი.

ბრიტომარტისი: ზღვაში ყველაფერი კვდება და შემდეგ კვლავ იბადება. აწი უკვე იცი.

საპფო: შენ რალატომ ეძიებდი ზღვას, ბრიტომარტის?⁵ შენ ხომ ნიმფა იყავი?

ბრიტომარტისი: მე არ მიძებნია ზღვა. მთებში ვბინადრობდი. მთვარის შუქით განათებულ მაღლობებში გაეურბოდი ხოლმე ხან ერთ, ხან მეორე უცნობ მოკვდავს, როდესაც დამედევნებოდნენ. საპფო, შენ არ იცნობ ჩვენს მაღალ ტყეებს, ზღვის თავზე რომ გადმოწოლილან. ზღვაში გადავეშვი, თავი რომ გადამერჩინა.

საპფო: მერედა რისთვის? ნუთუ თავის სახსნელად?

ბრიტომარტისი: იმისთვის, რომ იმ მოკვდავთ გავქცეოდი, დავრჩენილიყავი მედ. იმიტომ, რომ ასე უნდა მოქცეულიყავი, საპფო.

საპფო: იმიტომ, რომ ასე უნდა მოქცეულიყავი? მეტისმეტად არ მოგწონდა ის მოკვდავი?

ბრიტომარტისი: არ ვიცი, კარგად არც მინახავს. ვიცი იმ მხოლოდ, რომ უნდა გაქცეულიყავი.

საპფო: ნუთუ შესაძლებელია დატოვო დღის სინათლე, მთანი, მღელონი, დატოვო მიწა და ტალღის ქაფად იქცე მხოლოდ იმიტომ, რომ ასე უნდა მოქცეულიყავი?



ჩეზარე პავეზე

ვითომ მართლა ეს უნდა გექნა? რას გეუბნებოდა გული? სურვილებისგანაც ხომ იყავი შექმნილი?

ბრიტომარტისი: არ მესმის შენი, ძვირფასო საპფო. სურვილებმა და მღელვარებამ შენ აქაფებულ ტალღად გაქციეს. მაგრამ ჩივი, რომ მეც გავექცეი მათ.

საპფო: შენ მოკვდავი არ ყოფილხარ და იცი, რომ ვერავინ ვერაფერს ვერ გაექცევა.

ბრიტომარტისი: სურვილებს არ გაქცეულვარ, საპფო. რაც მსურდა, მივიღე. თავდაპირველად კლდეების ნიმფა ვიყავი, ახლა კი ზღვის ნიმფა ვარ. მარადიული ცვლისგან შევექმნილვართ. ჩვენი ცხოვრება ხან ფოთოლი და ხეა, ხან – წყარო და ტალღის ქაფი. ვცდილობთ, რაც შეიძლება ახლოს ვიყოთ გარემოსთან. როდი გავრბივართ, გარდავიქმნებით. ესაა ჩვენი სურვილიც და ხვედრიც. მხოლოდ ის გვაშინებს, ვაითუ რომელიმე ვაჟი დაგვეუფლოს, შეგვაჩეროს. ეგ ხომ ჩვენი აღსასრული იქნება. მართლა, აი, კალიფსო ხომ იცი?

საპფო: მსმენია მის შესახებ.

ბრიტომარტისი: კალიფსომ ერთ კაცს ნება მისცა დაუფლებოდა მას, შეეჩერებინა იგი.⁶ ამ კაცის გარდა ყველაფერმა მნიშვნელობა დაკარგა მისთვის. წლობით აღარ გამოსულა თავისი მღვიმიდან. ლეეკოთეა, კალიანეირა, კიმოლოკე, ორეითია, – ყველანი მივიდნენ მასთან, მივიდა ამფიტრიტეც,⁷ დაელაპარაკნენ, თავისთან წაიყვანეს, იხსნეს. მაგრამ ამას წლები დასჭირდა, ვიდრე ის კაცი წავიდოდა.

საპფო: მე მესმის კალიფსოსი. მაგრამ არ მესმის თქვენ რად დაგიჯერათ. რაღაა ის სურვილი, სხვა ძალას რომ დაემორჩილება?

ბრიტომარტისი: ოჰ, სააფო, მოკვდავო ტალღავ, შეიცნობ როდისმე, რა არის გაღიმება?

სააფო: ვიცოდი ცოცხალმა და სიკვდილი ვეძიე.

ბრიტომარტისი: ოჰ, სააფო, გაღიმება ეგ როდია. გაღიმება ნიშნავს ტალღის ან ფოთლის დარად იცოცხლო, ბედს შეეგუო, ნიშნავს მოკვდე და მერე კვლავ დაიბადო სხვა სახით, ნიშნავს შეურიგდე, შეურიგდე საკუთარ თავს და ხვედრს.

სააფო: მაშ, შენ დაემორჩილე ბედს?

ბრიტომარტისი: გავეჩქეცი, სააფო. ჩვენთვის უფრო იოლია.

სააფო: მეც, ბრიტომარტის, მეც გავურბოდი. ჩემი გაქცევა ნიშნავდა მშფოთვარე გარემოში მეცხოვრა, მასზე სიმღერა ან ლექსი შემეთხზა. მაგრამ ხვედრი სულ სხვა არის.

ბრიტომარტისი: რატომ, სააფო? ხვედრი სიხარულია, და როდესაც სიმღერას მღეროდი, ბედნიერი იყავი.

სააფო: არასდროს ვყოფილვარ ბედნიერი, ბრიტომარტის. სურვილი სიმღერა როდია. სურვილი გამსხვრევს და გწკავს, როგორც გველი და როგორც ქარი.

ბრიტომარტისი: ნუთუ არასდროს გასმენია რომელიმე მოკვდავ ასულზე, მშვიდად რომ განეგლოს სიცოცხლე სურვილებითა და მღელვარებით?

სააფო: არა, არასდროს... თუმცა მგონი კი... მაგრამ მოკვდავი, სააფოს მსგავსად, არცერთი ყოფილა. როდესაც შენ ჯერ კიდევ მთების ნიშნავ იყავი, ხოლო მე ჯერაც არ ვმობილიყავ, ერთმა ასულმა გადალახა ეს ზღვა. მოკვდავი იყო, საოცრად მშფოთვარე ცხოვრების გზა განვლო... თუმცა ეგებ სულაც მშვიდი იყო მისი სიცოცხლე. ეს ქალი იწვევდა ირგვლივ ნგრევას, სრვას, როგორც ეს ქალღმერთს შეუძლია. მარად ასეთად დარჩა. იქნებ გაღიმების მიზეზი არც ჰქონია როდისმე. ლამაზი იყო, გონიერიც, და მის გამო ერთმანეთს ებრძოდნენ და ხოცავდნენ.⁸ ბრიტომარტის, იბრძოდნენ და კვდებოდნენ მხოლოდ იმ სურვილით, რომ ამ ქალის სახელი თუნდ ერთი წამით თავიანთ სახელს დაკავშირებოდა. მისი წყალობით შეიმკო სახელ-დიდებით თითოეული იმ ვაჟკაცის ცხოვრებისა თუ სიკვდილის ამბავი. მისთვის იღიმოდნენ... იცი, ვისაც ვგულისხმობ, – ელენეს, ტინდარეოსისა და ლედას ასულს.

ბრიტომარტისი: მერედა, ბედნიერი იყო?

სააფო: არაფერს გაქცევია, ეს მაინც ცხადია. არც არაფერი უძებნია. არ უკითხავს, რა იყო თავისი ხვედრი. ვინც მოისურვა და ძალი შესწევდა, თავისთან

წაიყვანა იგი. ათი წლით გაჰყვა ერთ გმირს, შემდეგ მას მოსტაცეს და სხვას მიათხოვეს. ამანაც დაჰკარგა იგი, ზღვის გადაღმა მრავალი ვაჟკაცი შეერკინა ერთმანეთს ამ ქალის გულისთვის. ბოლოს დაიბრუნა იგი მეორე გმირმა.⁹ უღრტვინველად განვლო სიცოცხლე, ხოლო გარდაცვალების შემდეგ ჰადესში კიდევ მრავალი სხვა ყმა გაიცნო. ვინ იცის, ეგებ იყო კიდევ ბედნიერი.

ბრიტომარტისი: შენ გშურს მისი?

სააფო: არავისი არაფერი მშურს. მე მინდოდა მოვმკვდარიყავი. სხვად ყოფნა, სხვა რაიმედ გადაქცევა მეცოტავება. თუ არ შემიძლია ვიყო სააფო, მირჩვენია საერთოდ არაფერი ვიყო.

ბრიტომარტისი: მაშ, ურიგლები ხვედრს?

სააფო: არა, არ ვურიგლები. თავად ვარ ხვედრი. ბედს არავინ ეგუება.

ბრიტომარტისი: ჩვენს გარდა, ვინც ვიცით გაღიმება.

სააფო: განა რა, ეგ ხომ თქვენი ხვედრია! მაინც რას გულისხმობს შენი სიტყვები?

ბრიტომარტისი: გულისხმობს, შეურიგდე იმას, რაც შენშია, და ხვედრს.

სააფო: და ეს რას ნიშნავს? ნუთუ შესაძლოა შეურიგდე ისეთ მღგომარეობას, როდესაც უცნობი ძალა გიტაცებს და სურვილად გაქცევს, მოცახცახე სურვილად, რომელიც, როგორც ქაფი რიფებს შორის, თრთის მისი სხეულის გარშემო, ვისაც ეტრფი, ხოლო ეს სხეული ცდილობს მოგიშოროს, დაგამსხვრიოს და შენ ეცემი, ამ დროს გასურდეს რიფს მოეხვიო, რიფს შეეგუო? ზოგჯერ თავად ხარ რიფი, ხოლო ქაფი – მღელვარება – შენს ფერხით თრთის. არავის აქვს სიმშვიდე. ნუთუ შეიძლება შეეგუო ყოველივე ამას?

ბრიტომარტისი: უნდა შეეგუო. შენ ისურვე გაქცეოდი და თავადაც ქაფი ხარ ახლა.

სააფო: ჰო, მაგრამ შენ გრძნობ ზღვის ამ მოწყენილობას, ამ მღელვარებას? აქ ყველაფერი სველია და განუწყვეტლივ ბრუნავს, ირხევა. ისიც კი, რაც მკვდარია, მშფოთვარედ ცახცახებს.

ბრიტომარტისი: კი უნდა იცნობდე ზღვას! შენც ხომ კუნძულიდან ხარ...

სააფო: ოჰ, ბრიტომარტის, ბავშვობიდან შიშს მგვრიდა ზღვა. ერთფეროვანი და მწუხარება ეს ზღვაში გამეფებული განუწყვეტელი სიცოცხლე. სიტყვა ვერ აღწერს ამ მოწყენილობას.

ბრიტომარტისი: ოდესღაც, ჩემს კუნძულზე, ვხედავდი, როგორ მოდიოდნენ და მიდიოდნენ მოკვდავნი. ასულნი იყვნენ, შენსავით სიყვარულით გულანთებულნი,

საპფო. არასოდეს მომჩვენებია სევდიანნი ან დაღლილნი.

საპფო: ვიცი, ბრიტომარტის, ვიცი. მაგრამ გაადევნე კი თვალი მათი ცხოვრების შემდგომ გზას? ერთ-ერთმა მათგანმა საკუთარი ხელით ჩამოიხრჩო თავი თავისი სახლის კოჭზე, ხოლო მეორეს ერთ დილით რიფზე გამოეღვიძა მიტოვებულს.¹⁰ კიდევ მრავალი სხვა ქალი იყო მათს შორის, ყველა კუნძულიდან, ყველა ქვეყნიდან იყვნენ, ზღვას მიაშურეს, ზღვას გაჰყვნენ და ერთს მსახურობა არგუნა ბელმა, მეორეს – სიმწარე, მესამემ საკუთარი შვილები დახოცა, სხვა დღენიადაგ იტანჯებოდა, კიდევ სხვამ ველარასოდეს დაადგა ფეხი ხმელეთზე, ერთ-ერთი კი ზღვის ურჩხულად გადაიქცა.¹¹

ბრიტომარტისი: მაგრამ ტინდარეოსის ასული, როგორც თავად თქვი, უვნებლად გადაურჩა ზღვას.

საპფო: ოღონდ ისე, რომ ირგვლივ ცეცხლსა და ხოცვა-ჟლეტას თესავდა. არავისთვის გაუღიმიო, არც არავინ დაულაღატებია. აჰ, ნამდვილად ისეთი იყო, როგორიც ზღვას ეკადრება. ბრიტომარტის, გაიხსენე ვინ იშვა აქ ქვემოთ, ზღვაში!..

ბრიტომარტისი: ვის გულისხმობ?

საპფო: არის კიდევ ერთი კუნძული, რომელიც არ გინახავს. როდესაც აისი ამოდის, ჯერ ამ კუნძულს ეცემა მზის სხივი...

ბრიტომარტისი: ოჰ, საპფო!

საპფო: პირველად სწორედ ამ კუნძულზე დაადგა ფეხი ზღვის ქაფიდან შობილმა, მან, ვისაც არ აქვს სახელი, ვინც მიზეზია სხვათა გულების ღელვისა და მარად იღიმის.¹²

ბრიტომარტისი: მაგრამ ის არ იტანჯება, დიდი ქალღმერთია.

საპფო: და ყოველივე, რასაც ზღვა ასველებს და რაც ზღვაში თრთის, მისი არსი და მისი სუნთქვაა. გიხილავს იგი, ბრიტომარტის?

ბრიტომარტისი: ოჰ, საპფო, მაგას ნუ იტყვი! მე მხოლოდ ერთი უბრალო ნიმიფა ვარ.

საპფო: მაშ, ხომ ხელავ...

ბრიტომარტისი: მის წინაშე ყველანი გავრბივართ. მეტს ნულარას იტყვი, პატარავ!

იტალიურიდან თარგმნა
ნიკოლოზ შამუგშიამ

¹ „ტალღის ქაფი“ წარმოადგენს რიგით მეშვიდე დიალოგს ჩეზარე პავეზეს ნაწარმოებისას „საუბრები ლევეკოსთან“.

² ძველი ბერძენი პოეტი ქალი (ძვ. წ. VII-VI საუკუნეები).

³ ტყის ნიმიფა ძველბერძნულ მითოლოგიაში.

⁴ გადმოცემის თანახმად, ჭაბუკ ფაონზე უიმედოდ შეყვარებული საპფო კუნძულ ლევეკადის კლდიდან გადაეშვა ზღვაში და ასე დაასრულა თავისი სიცოცხლე.

⁵ მითის მიხედვით, ბრიტომარტისი ზღვაში გადაეშვა, რათა გაქცეოდა მასზე გამიჯნურებულ კრეტის მეფე მინოსს, რომელიც დიდხანს მისდევდა ნიმიფას.

⁶ ბრიტომარტისი იხსენებს ნიმიფა კალიფოსოსა და ოდისეისის ამბავს, როდესაც ტროას ომის შემდეგ შინ მიმავალმა გმირმა რამდენიმე წელი დაჰყო კალიფოსოსთან კუნძულზე, ვიდრე ღმერთები დაეხმარებოდნენ გზის გაგრძელებაში.

⁷ პოსეიდონის მეუღლე და აგრეთვე, ჰესიოდეს მიხედვით, ზღვის ღმერთ ნერეისის ასული.

⁸ საპფოს მხედველობაში აქვს ტროას ომი.

⁹ იგულისხმება თესევსის მიერ ელენეს მოტაცება, ხოლო შემდეგ ელენეს გათხოვება მენელაოსზე და მოგვიანებით პარიის მიერ მისი მოტაცება.

¹⁰ საპფოს მხედველობაში ჰყავს თესევსის მეუღლე ფედრა, ვისთვისაც საკუთარ გერზე, ჰიპოლიტოსზე გამიჯნურება საბედისწერო აღმოჩნდა, და თესევსისგან კუნძულ ნაქსოსზე მიტოვებული არიადნე.

¹¹ იგულისხმებიან შემდეგი მითოლოგიური პერსონაჟები: ტროელი უფლისწულის, ჰექტორის მეუღლე ანდრომაქე, რომელიც ტროას ომის შემდეგ აქილევსის ძემ, ნეოპტოლემოსმა წაიყვანა ხასად და მსახურად. ტროას მეფის, პრიამოსის ასული მისანი კასანდრა, რომელიც, ტროას ომის შემდეგ აგამემნონის ხარჭად ქცეული, კლიტემნესტრამ მოკლა. მედეა. იო, რომელსაც სხვადასხვა სატანჯველი მოუვლინა ქალღმერთმა ჰერამ. ფრიქსოსის და ჰელე, რომელსაც ძმასთან ერთად ორქომენოსიდან კოლხეთისკენ მოაფრენდა ოქროს ვერძი, როდესაც გადმოვარდა და შემდგომში მისი სახელის მიხედვით ჰელესპონტოსად წოდებულ სრუტეში ჩავარდა. ერთ დროს თვალწარმტაცი სკილა, ვის მიერ პოსეიდონის ძის, გლავკოსის გულის მოგებაც შემურდა გლავკოსზე უიმედოდ შეყვარებულ გრძნეულ ქალღმერთ კირკეს; კირკემ ზღვაში, სადაც სკილა ხშირად ბანაობდა ხოლმე, თავის მიერ შეზავებული სითხე ჩაასხა, რომელმაც საზარელ ურჩხულად აქცია ზღვაში ჩასული სკილა.

¹² საპფო გულისხმობს სიყვარულის ქალღმერთ აფროდიტეს, ვინც ზღვის ქაფიდან დაიბადა და ზღვიდან პირველად კუნძულ კვიპროსზე ამოვიდა. ძველი ბერძენი მის სახელს უკავშირებდნენ ძველბერძნულ სიტყვას აფროს „ქაფი“.

ჟამი ზნეობრივი მრწამსის დადგომისა...

„ტყის პირას ბარგი-ბარხანით დატვირთულ ადამიანთა დიდი ჯგუფი გამოჩნდა. მგზავრები ერთბაშად შედგნენ და გაპარტახებული ნასახლარებით მოფენილ ფერდობებსა და ზღვის მიუსაფარ სანაპიროს დამწუხრებული მზერა მოავლეს.

შორს, ჰორიზონტზე, ცისკენ ყელადერებული ნაგებობა იკვეთებოდა, უცხოლ ქათქათებდა და ამ გაუდაბურებულ სივრცეში ერთადერთ იმედად ჩანდა.

კედელი, ის შემზარავი, მათი მონობისა და სულიერი დაცემულობის აშკარა მოწმე, აღარსად იყო!

დაქანცულ სახეებზე გაუბედავმა დიმილმა იელვა.“

ასე სრულდება ზურაბ თორიას ვრცელი მოთხრობა „კედელი“. მიუხედავად იმისა, რომ ნაწარმოები გასული სასუქუნის ოთხმოციანი წლების დასაწყისშია დაწერილი, მასში ასახული პოლიტიკური კონიუნქტურის გამო მკითხველმა თითქმის რვა წლის შემდეგ მიიღო ბატონ აკაკი ბრეგაძის ძალისხმევით. მანამდე რედაქციებში მოგზაურობამ და „ფრთხილმა“ რედაქტორებმა უმოწყალოდ შეკვეც-გადაასწორეს იგი, რათა მავანთა რისხვა არ გამოეწვიათ. როგორც თავად ავტორი გვამცნობს, „ძლიერთა ამა ქვეყნისათას“ შიშის ზარს სცემდა უფლის, სულისა და რწმენის ხსენება.

უძველესი კოლხეთის მიწაზე, ყოფილ სამურზაყანოში, გაგილასა და ილორს შორის უხსოვარი დროიდან ყვარდა სოფელი გუდავა, იგივე ზიგანის ციხედ წოდებული მოგზაურ არქნჯელო ლამბერტისაგან. დიდი სამშობლოს ბედი არც აცდენია პატარა სოფელს. ქალაქადაც იხსენიებდნენ და ციხედაც, რომაელთა კოპორტებიც „სტუმრობდნენ“ და თურქ-ოსმალონიც, არც შინა მტრებს დაუკლიათ ხელი და არც დიდ იმპერიებს, მშრომელ და მებრძოლ კოლხებს დღემდის შემოუნახავთ ხან გუდავად, ხან ანტიკურ ზიგანიოსად და ბოლოს „პრიმორსკოდ“ მონათლული სოფელი, ახლა რომ რუს ოკუპანტთა და ძმობაზურგშექცეულ აფსუათა სამფლობელოში გადაბარგებულა.

მწერალმა ლამაზად, ამ კუთხისათვის დამახასიათებელი სიბრძნითა და მისტიკურ-ფილოსოფიური ასპექტით გადაჭრა საკითხი პატარა სოფლისა, რომელიც „მშვიდობა-სარწმუნოებას“ ამოფარებულმა მტერმა უზარმაზარი კედლით შემოსაზღვრა, ზღვასა და ულამაზეს სანახებისაგან გამოაცალკევა და მიისაკუთრა.

ქუჯი მოთხრობის ერთ-ერთი გმირია უამრავ საინტერესოდ დახატულ პერსონაჟთა შორის, რომელსაც სჯერა მომავლისა, სჯერა, რომ უამრავ ბოროტებასა და მტარვალთა წინააღმდეგ ბრძოლაში ადრე თუ გვიან სიმართლე იმარჯვებს. სწორედ ამიტომაცაა სიცოცხლის საწყისი და უხსოვარი დროიდან კოლხთა ერთ-ერთი ღვთაება წყალი, იგივე ზღვა. წყლის სტიქია ზღვა თავისუფლებისმოყვარე ადამიანთა თანამეკავშირე ბოროტებასთან ბრძოლაში.

მიუხედავად იმისა, რომ მაშინ, როდესაც ეს მოთხრობა იწერებოდა, ძნელად წარმოსადგენი იქნებოდა ბევრისთვის ჩვენი სამშობლოს აგრეივად დანაწევრება-დაქუცმაცება, ძმთამკველელი ომი და გაპარტახება იმ წალკოტისა, სადაც ნაწარმოების პერსონაჟები ცხოვრობენ და იღვწიან, ავტორმა მაინც არარეალურ ფონზე განავრცო სიუჟეტი, რომელიც დღეს რეალურად იქცა. სამაგიეროდ ავტორის მისტიკური ხილვები გვაძლევს იმის იმედს, რომ დღევანდელი რეალობა ისევ არარეალური, მაგრამ ჩვენთვის სასურველი ხილვებით შეიცვლება და დაინგრევა ის კედელი, რომელიც მშობლიურ კერასთან მიახლოების საშუალებას არ გვაძლევს, დაინგრევა კედელი, მიუხედავად ბევრთა და უამრავთა ხელისშემშლელი ქმედებებისა და სიმართლე იზიემებს.

ქუჯის თანამზრახველ-თანამებრძოლად, თანასოფელელთა ნების წინააღმდეგ, სწორედ ზღვა, წყლის სტიქია ევლინება და მისი დახმარებით ინგრევა კედელი. დგება ჟამი, როცა უმთავრესი და გადამწყვეტი ზნეობრივი მრწამსი ზღვა.

დაბოლოს, ვრცელი მოთხრობა „კედელი“, ქალბატონ მანანა ჩიტიშვილის რედაქტორობით, 2012 წელს გამოსცა გამომცემლობა „მერიდიანმა“. იგი დიდი საჩუქარია თავისუფლებისმოყვარე, ოპტიმისტი მკითხველისათვის, რომელიც აგრეივად ელის ზნეობრივი მრწამსის დადგომას.

თამაზ შანიშვილი



ნუ გეშინია!

ნუ გეშინია! მე დათოვლილ
მზიდან მოვედი,
არ ვწვავ, სულს ვუდგამ მონატრების
ედელვაისებს...
რადგან მოვედი, ამ სოფელში
ვიცდი ღრობით
და შენს ხელებში ვეძებ თრთოლვით
ედემმაისებს!

ნუ გეშინია, ამ სიყვარულს
იის ძალა აქვს,
და თუკი მაინც უმწეობით
სისხლი აყვირდეს...
არყოფნიდანაც არ მოგაკლებ
ფერადსანახავს –
დავიწყებასაც
გაზაფხულად აგიყვავილებ!

თოვლის სახელო

ჟამი და შიში წავშალე თითქოს,
ვერ დავიჯერებ ახლა არ მენდო...
ზედაზნის ფერად სამყაროს გითმობ,
რომ ერთავ სოფლად უმალ გამენდო...
თვალეები მტკივა ცაგაკიდული –
სიცოცხლის ცარგვალს უნდა გავხედო
და როგორც მზერა ცრემლდაბინდული
მეჭირა შენი თოვლის სახელო



ახალი პროექტი „ჩემი ბავშვობა“

ლიტერატურული ჟურნალი „ანეული“, ეროვნული ბიბლიოთეკის ინტერნეტტელევიზია Geolib TV-სთან ერთად, იწყებს ლიტერატურულ პროექტს „ჩემი ბავშვობა“.

პროექტში მონაწილეობის მისაღებად ვიწვევთ: ცნობილ მწერლებს, მხატვრებს, მუსიკოსებს, ზოგადად, ხელოვან ადამიანებს, რომელთაც უნდა მოგვაწოდონ ავტობიოგრაფიული თხზულება საკუთარი ბავშვობის შესახებ.

შერჩეული მასალები გამოქვეყნდება ჟურნალ „ანეულში“ და გადაიცემა ინტერნეტტელევიზიით Geolib TV, წლის ბოლოს კი გამოიცემა კრებული.

მასალების მოცულობა არ უნდა აღემატებოდეს 4 ფორმატის 4 ნაბეჭდ გვერდს.

ჩვენს ინანიშიონს სახლოონ ღოთნათუნლი კონკუნსი



ჟურნალ „ანეულის“ შემომწირველები:
მანანა ჩიტიშვილი, ივანე ჯაფარიძე,
სოსო მეშველიანი, გიორგი ზურებიანი,
როზა ინანიშვილი, ინესა მერაბიშვილი,
ნელი გოგუაძე, ირმა გოდერძიშვილი.

კულტურულ-საგანმანათლებლო საზოგადოება „ანეულის“ რეკვიზიტებია:

ს/ს „საქართველოს ბანკი“, ბანკის კოდი: BAGAGE 22;
ანგარიშის ნომერი: GE81BG0000000306158900

რევაზ ინანიშვილის
გამოუქვეყნებელი
ჩანაწერები

თენგი ავსაჯანიშვილის
ახალი ლექსები

რევაზ ინანიშვილის
სახელმწიფის ლიტერატურული
კონკურსის პრიზიორი
მოთხრობები

რუსთაველის საღამო
პრიტანეთის ბიბლიოთეკაში

გურამ პატარაიას გახსენება

მანანა ჩიტიშვილი -
სამი დაუვიწყარი შესვლად
ზაურ გოლძემაძისთან

გურამ პეტრიაშვილის
სილამაზის წიგნი

ჭეშმარიტი რაინდი -
სიმონ ჯაფარიძე

ჩუბარე პაპოვა -
„ტალღის ძაფი“



ახეული —
გაბაფხულის
ნახაფი